

A-1190

Katekismuse Kool

eht

Inhatused Lutheruse väikse katekismuse
arusaamiseks ja seletuseks.

Aluõpetajatele ja ülema järgu õppijatele

kirja pannud

M. Lipp,

õõõ õpetaja.

Tõine kooliaasta :
2. päätükk.

Turjewis.

M. Dares'i raamatukaupluse kulluga.

1896.

Sind 50 kop.

A-1190

10.-

Prima

Ringu 6 ml. algkooli

arhiiv # 33

Katefismuse Kool

ehf

Zuhatused Lutheruse wäikse katekismuse arusaamiseks ja seletuseks.

Usuõpetajatele ja ülema järgu õppijatele

kirja pannud

M. Lipp,

Nõo õpetaja.

Tõine kooliaasta:

2. päätükk.

1005

Tartus.

M. Vares'i raamatukaupluse kulguga.

1896.

Эстляндская Евангелическо-Лютеранская Консисторія симъ удосто-
вѣряетъ, что въ печатанію этой книги со стороны сей Консисторіи пре-
пятствій не имѣется.

Ревель, Вышгородъ, 20-го Сентября 1895 г.

№ 1020.

Ассесоръ Консисторіи: Э. Графъ Игелстремъ.

За Секретаря: Р. Гарли.

Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 6 Октября 1895 г.

A-9190

726963

Tõine [päätükk: Pühast ristiusust.

**Arm on ojaajaamise Jumalaga meile waestele
walmistanud.**

Sissejuhatus.

Kristlikust usutunnistusest ja Jumala olemisest ja oma-
dusest, kelle sisse meie kui ristirahwas usume.

§ 1. Kristlik usutunnistus.

Usust kolmainu Jumala sisse.

Biibililoo alus: Usuwägilased. Hebr. 11.

Kawa: 1. Ristiusk — on ristiusu õpetus. 2. Mida kirik õpetab, peab ka jüda uskuma — ehk: südame usk. 3. Mida jüda usub, peab ka juu tunnistama — ehk: kristlik usutunnistus. 4. Selle usu ja tunnistuse püham iisu: Usk kolmainu Jumala sisse.

1. Mis asjast kõneleb tõine päätükk?

Pühast ristiusust.

Juuda rahwal on oma usk, mida nad usuvad ja tun-
nistawad; Muhamedi usulistel on oma. Ka ristirah-
was teab, mida ta usub.

2. Mis usk on see usk, mida meie ristiusuks nimetame?

Usk, mida ristirahwas usuvad.

Mis uskuda, õpetasivad prohwetid ja Jumala mehed.
Kes meie õige prohwet, ütleb Mk. 1, 14. 15.

3. Kes on meile seda õpetanud, mis meil kui ristirahwal us-
kuda on?

Seejus Kristus, meie Issand.

Ja Jeesus kuulutas Jumala riigi ewangeliumi, ja ütles: Teg on kätte jõudnud ja Jumala riik on ligi tulnud; parandage meelt ja uskuge armuõpetust. Mark. 1, 14. 15.

4. Kes on seda Issanda käsul jätkanud, mis tema kuulutanud? Tema jüngrid ja apostlid.

Ka nende sõna maksab kui Issanda enese sõna; seda teame juba esimese päätiigi sisse juhatuselt. Ses usus pole meie üksi. Meie igaiks oleme üks liige terve ristifoguduse külles.

5. Kes on seda algusest saadik rõõmuga wasta wõtnud, mis Issand ja tema apostlid õpetanud? Terve ristifogudus.

Juba algusfogudusest tunnistatakse: Ja nemad jäiwad alati apostlite õpetuse juure. Ap. 2, 42.

Mitte siis meie meele ja mõistuse pääle ei raja ennast ristiust, waid tema alus on kindlam. Room. 10, 17. See on Jumala sõna; seesama, nagu seda apostlite ajast saadik kuulutatud.

6. Mis pääle põhjendab ennast ristiust?

Mitte meie oma meele ja mõistuse, waid üksi Jumala sõna pääle, mida Issand apostlite ajast saadik kuulutada lastnud.

Seepärast tuleb usk kuulutamisest, aga kuulutamine Jumala sõna läbi. Room. 10, 17.

I. Püha ristiust on ristiustu õpetus, mida meie Issand Jeesus ise ja tema apostlid on õpetanud, ja mis ennast siis mitte inimeste tarkuse, waid üksi Jumala sõna pääle rajab, nagu seda terve ristifogudus apostlite ajast saadik on uskunud.

Ristiustu õpetus üksi on aga alles usu wäline külg. Sel peab ka meie sees ase olema. Meie sifemise inimese kespail on — j ü d a.

7. Kus peab ristiust kindla aseme enesele leidma, peab ta meile õnnistuseks saama?

Meie südames peab ristiust enesele aseme saama.

Ja südamel usk ongi ristiusu süümine külg. Ja kuis see ilmub, nõuab seletust. Ütlen ma muudu: Ma usun, siis kinnitan ma seega: ma arwan midagi, pean asja tõeks.

8. Mis tähendab uskuma igapäevases elus?

Ühest asjast midagi arwama, üht asja tõeks pidama.

Uskuma pühakirja keeles on enam. Abrami käest nõutakse: jätku ta oma kodumaa maha; kangel võersil saada ta suureks rahwaks saama. Tema film ei näe midagi. Hebr. 11, 8; 11, 27. täitmine on kangel tulewikus. Aga tal on kindel lootus: Jumal saab täitma, mis ta sõna tõutanud. Room. 4, 21. Hebr. 11, 10. 13. 14. See ongi usk. Selle poolest oligi Toomal puudust. Joh. 20.

9. Mis on see usk, mis meie südamel peab elawaks saama?

Mitte paljas arwamine ja tõekspidamine, waid kindel lootus Jumala armu pääle, et ta peab, mis ta sõna tõutanud.

Paljas tõekswõtmine, et Jumal on, ei wõi weel kedagi õndsaks teha:

Sa usub, et Jumal on üksainus; ja seed hästi, kurjad waimud usuwad ka ja warišewad. Sak. 2, 19.

Usk on kindel lootus nende asjade pääle, mis weel oodatakse, ja nende asjade märguandmine, mis weel ei nähta. Hebr. 11, 1.

Uju suur wastane on kassipidi mõtlemine. Sellepoolest oligi Abraam tõsine usklikkude eeskuju, et ta sellele kõige vähemat ruumi ei annud.

10. Mida peame nimelt ära wõitma, peab usk elawaks saama? Kassipidi mõtlemisest.

Olgu Abram ka meie eeskujuks, kellest Paulus tunnistab:

Ja Jumala tõutusest ei mõelnud tema mitte kassipidi usmata südamega, waid sai wägewaks usus, ja andis Jumalale aau. Ja oli see pääle täieste julge, et Jumal wägew on seda ka tegema, mis tema on tõutanud. Room. 20, 21.

Süda usub — kui ka film ei näe. Ja ta usub siiski, kui liha meel täieste wasta waidleb: meie usume nii furnute

ülestõusmist, ehk küll liha näeme hauda langemat. Sest oma usuga ruttame sinna, kus kõige elu hallikas on: Jumala juurde, kel armu küllalt.

11. Kelle juurde meie siiski oma usuga lähme ja jääme, kui ka liha meel wasta waidleb?

Jumala juurde, kel armu küllalt.

Õndjad on, kes ei näe ja siiski usuvad. Joh. 20, 29.

Seesuguse usu palk on juur: Juba maa pääl on usuwägilased kuningriigid ära wõitnud, õigust teinud, tõutused kätte saanud, lõukoerte juu kinni pannud. Hebr. 11, 33. Apostlid, waesed Kalilea kalamehed, on Rooma raudse wäe, Greeka juure tarkuse ära wõitnud. Ka taewas on nad igawese õndsuse, elu krooni pärinud. Mida nad siin usku siwad, see on jääl nägemiseks saanud. Seda palka ootame ka meie, kui usume.

12. Mis on seesugusele usule tõutatud?

Et meie tema läbi wõidame ja nimelt igawese õndsuse pärime, kuna uskumine nägemiseks saab.

Wilippi linna wangihoidjale wõib Paulus ütelda:

Usu Issanda Jeesuse sisse, siis saad sina ja sinu pere õndsaks. Ap. t. 16, 31.

Sest kõik, mis Jumalast on sündinud, wõidab maailma ära; ja meie usk on see wõimus, mis maailma ära wõitnud. 1. Joh. 5, 4.

II. Mis ristifogudus õpetab, wõtkem ka südamest uskuda: aga see usk ärgu olgu mitte paljas arwamine ja tõekspidamine, waid kindel lootus Jumala armu pääle, et ta peab, mis ta tõutanud; ja kui ka liha meel wastu waidleb, ärgem andkem kaksipidi mõtlemisele ruumi, waid rutakem ja jäägem usus oma Jumala juurde: meie uskumine saab nägemiseks saama.

Peetrus on Issanda kurwal tunnil ära salanud. Ta ütles, ta ei tundwat teda mitte. Aga pääle selle on ta mitu tuhat korda seda kiinitanud: Üksi Jeesu nime sees on õnnistus.

Nimelt Nelipühi päeval tegi ta seda. Sää! rääkis juu, mida jüda uskus. See on tunnistus Jsfanda poole.

13. Mis kombel saab usk ennast awaldama, kui ta jüdames elaw on?

Meie juu tunnistuse läbi.

Ka seda tunnistust on hädaste tarwis. Kus usku üleüldse, jää! peab tema tunnistuses ennast awaldama. Ütleb ju ka Jsfand ise:

Selle pärast igaiks, kes mind tunnistab inimeste ees, seda tahan ka mina tunnistada oma Jsa ees, kes taewas on. Aga kes iial mind ära jälgab inimeste ees, teda tahan ka mina ära jä!ata oma Jsa ees, kes taewas on. Matt. 10, 32. 33.

Wilippus oli Mooramaa suurele isandale Jumala sõna kuulutanud. Ta tahtis ristitud saada. Aga Wilippus ütles: Kui ja usud kõigest jüdamest, võib see sündida. Ja ta ütles: Mina usun, et Jeesus Kristus on Jumala Poeg. Ap. t. 8, 37. See on tema tunnistus, mille pääle ta wõis ristitud saada, tema ristimise tunnistus. Ka terwel ristifogudusel on oma tunnistus, mille pääle iga laps ristitakse. Selles on ristitaw enne ristimist oma usku üles tunnistanud.

14. Mis tunnistuseks wõime seda tunnistust nimetada, mille pääle meie kõik oleme ristitud?

Dmaks usutunnistuseks.

Tõisele päätiikile on see aluseks pandud. Iga pühapäew kuulame seda altari eest.

15. Kuis käiwad selle tunnistuse sõnad?

Mina usun Jumala Jsa, Kõigewägewama taewa ja maa Looja sisse. Ja Jeesuse Kristuse, Jumala ainusiündinud Poja, meie Jsfanda sisse, kes on saadud Pühast Waimust, ilmale toodud neitsist Mariast, kannatanud Pontsiuse Pilatuse all, risti löödud, surunud ja maha maetud, allaläinud põrguhanda, kolmandal päewal ülestõusnud surnuist, üles läinud taewa, istub Jumala oma Kõigewägewama Jsa paremal käel, jää!t tema tuleb kohut mõistma elawate ja surnute pääle. Mina usun Püha Waimu

sisse, üht püha ristifogudust, pühade osajaamist, pattude andeksandmist, liha ülestõusmist ja igawest elu. Amen.

See on see ristiusk, mida ristirahwas ikka ja ikka südames peab uskuma, juuga tunnistama. Mis ristirahwa oma, on — kristlik.

16. Misjuguks usutunnistuks wõime jellepärast jeda tunnistust nimetada?

Kristlikuks usutunnistuks.

See on see usk, mida ka apostlid ise on uskunud ja tunnistanud — Issast, Pojast ja Pühast Waimust. Mis apostlite oma, on — apostlik.

17. Misjuguks usutunnistuks nimetatakse jellepärast jeda tunnistust ka weel?

Apostlikuks usutunnistuks.

Tuleme meie jelle tunnistusega, et meie Issa, Poja ja Püha Waimu sisse usume, Juudalaste ehk Muhamedlaste jekka, siis teeb see wahе nende ja meie wahel. See lahutab meid neist ära, kes meie usku ei ole.

18. Mis täheks saab see tunnistus meile nende kohta, kes ristitud ei ole?

Lahutuse täheks, mis meid neist lahutab, kes ristiusku ei ole.

Tuleme sellega ristirahwa jekka, siis tuntakse meid sest kui wendi ära, kes tõistega ühe põhja pääl on. Gew. 4, 4—6. Terwel ristifogudusel maa pääl on üks Issand. Tema on jelle ühe Issanda rahwas.

19. Mis täheks saab see usutunnistus terwele ristifogudusele?

Ühenduse täheks, mis terwe ristifoguduse maa pääl üheks Issanda rahwaks ühendab.

Jah, kõik, kõik, kes maa pääl ristiinimesed, on jelle usutunnistuse pääle ristitud, mille weretunnistajate weri on kinnitanud. Sedasama usku tunnistab wahе laiemalt Nikäa usutunnistus, aastalt 325. ja Athanasiuse usutunniustus wahе hiljemast ajast. (Kr. kir. lugu § 28). Need kolm usutunnis-

tust on üleüldised usutunnistused. Nemad on see ühtlane alus, mille pääl kõik ristikogudused maa pääl seisawad. Tänaagem ka selle ühenduse eest kõige lahutuse jure. Selle kohta käiwad sõnad :

Üks ihu ja üks waim, nõnda kui teie ka olete kutsutud ühes lootuses oma kutsumise poolest; üks Issand, üks ust, üks ristimine, üks Jumal ja kõikide Isa, kes on kõikide üle, kõikide läbi ja kõikide sees. Gew. 4, 4—6.

III. Kui ust südamis elaw, siis peame seda juuga üles tunnistama, nagu terve ristikogudus seda oma kristlikus ja apostlikus usutunnistuses teeb, mille sisse tema ristitud ja mis teda üheks Issanda koguduseks ühendab ja kõigist lahutab, kes ristiusku ei ole.

20. Mitu jagu on sel ristiusu tunnistusel?

Kolm jagu ehk õpetust.

21. Millest kõnelewad need?

Esimene õpetus — loomisest; teine õpetus — äralumastamisest; kolmas õpetus — pühitsemisest.

Eiin kõneldakse Jumala Isa, Jumala Poja ja Jumala Püha Waimu armutööst.

22. Kes on nende õpetuste järele meie Looja? Kes on Äralumastaja? Kes Pühitseja?

Jumal Isa on Looja, Jumal Poeg on Äralumastaja, Jumal Püha Waim on Pühitseja.

Mis siiski nende kolme püha nime kohta uskuda, ütleb juba 5. Moos. 6, 4.

23. Kas siis kolm Jumalat on olemas?

Ei ole, Jumal on ainus.

Kuule Issrael: Jehoowa meie Jumal, Jehoowa on üks. 5. Moos. 6, 4.

Mina olen esimene ja mina olen wiimne, ja pole muud Jumalat kui mina. Jes. 44, 6.

Jah, Jumal on ainus, siiski tummardame meie selle ainuse sees kolme iseäralikku o l e m i s t. Kolme jumaliku nime sisse kähib näituseks Issand ise ristida, Matt. 18, 19. Kolme ju-

maliku nimega terwitab Paulus oma kogudusi. 2. Kor. 13, 13.
 Neid nimetame iseolewuseks, isiolijaks ehk persoonaks.

24. Kuis on see ainus Jumal omas armus ennast ilmutanud?
 Kolmes iseolewuses ehk olemises.

Seepärast minge ning tehke jüngeriks kõik rahwas ja ristige
 neid Isa, Poja ja Püha Waimu nimel. Matt. 28, 19.

Issanda Jeesuse Kristuse arm, ja Jumala armastus ja Püha
 Waimu osasaamine olgu teie kõikidega. 2. Kor. 13, 13.

Nii on meie Jumal ainus, aga selle ainuse sees on
 kolm püha olemist.

25. Kuis nimetab ristikogadus seda ainust Jumalat kolmes olemises?
 Kolmainuks Jumalaks ehk pühaks kolmainusjeks.

Kristija Johannesele on see kolmainus ühe puhuga ilmu-
 nud: Isa kuulutse, Poega ja Waimu näha! Matt. 3, 16—17.
 Püha filmapiik! Nikodeemusele on Issand seda suurt saladust
 sõnadega seletanud: Jumala Isa, tema ainusündinud
 Poja ja Waimu poole peab ta ennast pöörma. Joh.
 3, 16; 3, 5. Poja läbi üksi tuleb meie lunastus. Joh. 3, 15;
 Püha Waimu läbi meie uuestesündimine; Joh. 3, 5. Selle
 läbi pühas ristimises saame kolmainu Jumalaga
 osasaamise sisse; 3, 5. Ilma selle osasaamiseta ei saa
 meie ial elusse. Joh. 3, 5, 16.

26. Kelle sisse peame kui risti rahwas uskuma, kui õndsaks tahame
 saada?

Jumala Isa, Poja ja Püha Waimu — kui kolmainja
 Jumala sisse.

Nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta oma ainusündi-
 nud Poja on annud, et ükski, kes tema sisse usub, ei pea hukka
 saama, waid et temal igawene elu peab olema. Joh. 3, 16.

Tõeste, tõeste, mina ütlen sulle: Kui keegi ei sünni weest ja
 Waimust, siis ei wõi tema mitte Jumala riiki saada. Joh. 3, 5.

Mugsburgi usutunnistus, meie koguduse tähtsam usutunnis-
 tuskiri, õpetab: „Üks ainus jumalik olemine on ja on ta sees
 ometi kolm iseolewust — ühte wiisi wägeward, ühte
 wiisi igawesed, Jumal Isa, Poeg ja Püha Waim,

kõik kolm üks jumalik olemine, ja ei mõisteta sõnaga „iseolemus“ mitte üht tükki ehk omadust teise sees, vaid seda, mis „iseolija“ on! Nii on Iisal jumalik olemine, au ja wägi. Seesamasugune ka Pojal ja Pühal Waimul.

27. Mis poolest on küll need kolm Jumala iseolemust ühesugused? Ühesugused on nad oma jumaliku olemise, nende auu ja wäe poolest.

Meie Iisand võib ütelda:

Mina ja Iisa oleme üks. Joh. 10, 30.

Ja Püha Waimust tunnistatakse:

Seda on Jumal meile ilmutanud oma Waimu läbi: sest Waimuurib kõik asjad läbi, ka Jumala sügawused. 1. Kor. 2, 10.

Aga need jumalikud iseolijad on ka isesugused, üks teisest lahus, nii et meie neid segama ei pea. Nad on lahus: oma iseolemise, oma ilmutamise ja oma tegude poolest.

Kus üks persoona ehk iseolija on, jääb tunneb see iseennast. Tal on waim, kelle abil ta mõtleb ja tahab. Ta ütleb enesest: *Mina*. Maapäälsetest loomadest võib seda üffi imine, et ta Jumala kujusse loodud. Igaweses täiuses on iseolija ehk *mina* — *Iisa*. Iseäralik iseolija on ka *Poeg*; niisama on seda ka *Püha Waim*.

28. Kuis on Jumala iseolijad lahus oma iseolemise poolest?

„Iseäraline iseolija ehk *mina*“ on *Iisa*, iseäraline *Poeg*, iseäraline *Püha Waim*.“

Nii ütleb sõna sõnalt Athanasiuse usutunnistus.

Kuis need iseolijad isesugused on oma jumaliku põhja ja selle ilmumise poolest, ka seda lasseb pühakiri meid aimata: *Jumal Iisa* on loodusele nägemata ja uurimata, aga ta ilmub *Poja* ja *Waimu* läbi, 1. Tim. 6, 15. 16. Gew. 2, 18. Tema on kõige olemise alus ja algus. Gew. 4, 6. *Jumal Poeg* on Iisast igaweste sünnitatud, nägemata *Jumala* auu paistus. Joh. 1, 1—3. Hebr. 1, 23. Tema on ilmuja *Jumal*, *Iisa* pale,

kelle läbi tema kõit üleval peab. Jumal Püha Waim läheb igaweste Iſaſt ja Pojaſt wälja. Joh. 15, 26. Joh. 16, 13. 14. Kal. 4, 6. Tema on eluandja Jumal, kelle läbi Iſa ja Poeg eluwägesid wälja jagavad.

29. Kuis on need jumalikud iſeolijad iſeſugused oma jumaliku põhja ja ilmutamiſe poolest?

Iſa on kõige olemiſe uurimata alus ja algus Poja ja Waimu läbi¹⁾; Poeg on Iſaſt igaweste ſünnitatud, nägemata Jumala auu paistus²⁾; Püha Waim läheb igaweste Iſaſt ja Pojaſt wälja³⁾.

1) Õnnis ja ainus wägew Iſſand, kuningate kuningas ja kõigi iſandate Iſſand, kes ei wõi ſurra, kes elab ühes walguſes, kuhu ükski ei ſaa, keda ükski inimene ei ole näinud ega wõi näha. 1. Tim, 6, 15. 16.

Seſt Kristuſe läbi wõime meie mõlemad ühes Waimuſ ligi minna Iſa juure. (Mõlemad = Jundalased ja paganad). Gew. 2, 18.

2) Alguses oli Sõna ja Sõna oli Jumala juures, ja Sõna oli Jumal. Seesama oli alguses Jumala juures. Kõik aſjad on tema läbi tehtud, ja ilma temata pole ühtigi tehtud, mis tehtud on. Joh. 1—3. Kol. 1, 15. 16.

3) Aga kui trööstija ſaab tulnud, keda mina teile tahan läkitada Iſaſt, tõe Waim, kes Iſaſt wälja läheb, ſeesama peab minuſt tunnista. Joh. 15, 26.

Aga kui tema, tõe Waim tuleb; ſee juhatab teid kõige tõe ſiſſe; ſeesama auuſtab mind, ſeſt m i n u o m a ſt wõtab tema ja kuulutab teile. Joh. 16, 13. 14.

Aga et teie nüüd lapsed olete, on Jumal oma P o j a W a i m u teie jüdameſſe läkitanud, ſee kiſendab: Abba, Iſa! Kal. 4, 6.

Aga iſeäraliſed on jumalikkude iſeolijate armu tööd; juba tõiſe päätiiki õpetuſte päälfirjad ütlewad ſeda. Iſa nimetame ſiin L o o j a k s, Poja A r a l u n a ſ t a j a k s, Püha Waimu P ü h i t ſ e j a k s. Igal ühel neiſt on oma iſeäraline armutöö.

30. Kuis on jumalikud iſeolijad iſeſugused oma armutööde poolest?

Loomine on iseäranis Jumala Isa, äralunastamine Poja ja ja pühitsemine iseäranis Püha Waimu armutöö.

Ra wana seaduse ajal teati: Jumal on Looja, Lunastaja ja Pühitseja. Aga uue seaduse ajal teatatakse enam: Jumal Isa on taewa ja maa Looja, Poeg meie Aralunastaja, Jumal Püha Waim meie eluandja. Kes selle saladuse avanud, ütleb Joh. 1, 18.

31. Kes on meie saladuse kolmainust Jumalast ja tema armute-gudest avanud?

Jeesus Kristus, meie Issand, ja tema armuõpetus.

Ütski ei ole Jumalat näinud; ainussündiuud Poeg, kes Isa süles, see on meie ära seletanud. Joh. 1, 18.

Selle saladuse sees on jumaliku olemise sügawused. Meie aga oleme nõdrad inimesed.

32. Kas jõuame meie seda saladust küll ära murida?
Ei iial.

Ta saab meie jumalikuks saladuseks jääma. Ra Tooma mõistusele on seda Kristuse ülestõusmine. Aga mis ta ei mõista, sellest hakkab ta uskudes, usukätega kinni.

33. Kuis peame ka meie siis küll sest jumalikust saladusest kinni hakkama, et meie mõistus sinna ei ulata?

Uskudes — usukätega.

Ta mis süguse rõõmuga tahame seda teha: usk on ja kui siib, mis meid Jumala juure wiib. Ilma usuta ei saa meie Jumala juurde. Hebr. 11, 6. Pääle selle on nii juur Jumala arm. Omas armus on kolmainus Jumal meie õnnistuse Jumalaks saanud.

34. Mis pärast on seda usku Jumala siise nii väga tarwis?

Et kolmainus Jumal meie õnnistuse Jumal on, ja meie ilma usuta tema juure mitte ei saa.

Aga ilma usuta ei wõi ükski Jumala meele pärast olla; sest kes Jumala juure tahab saada, see peab uskuma, et tema on, ja et ta tasujaks saab neile, kes teda otsivad. Hebr. 11, 6.

IV. Meie ristiusu ja usutunnistuse püham fisu or aga see: Meie usume ühe Jumala fisse kolmes iseolewuses: Issa, Poja ja Püha Waimu kui kolmainu Jumala fisse. Selle juures peame finni, et need iseolijad ühesugused on oma jumaliku olemise, auu ja wäe poolest, aga ifesugused oma iseolemise, ilmutamise ja armutegude poolest. Selle suure saladuse juure jääme meie, et Teesus meie Issand ja ta sõna meile jelle ilmutanud, uskudes, kui ka meie meel seda ei mõista: sest kolmainus Jumal on meie õnnistuse Jumal, ja ilma usuta ei saa meie Jumala juure.

Mis süda usub, põhjendagu ennaft nõnda ristiusu tunnistuse pääle, ja mis see kõik tunnistab, saagu meilegi südame waraks. Olgem oma süda me usuga nagu Kananea naene. (Matt. 15, 21—28.); oma usutunnistusega nagu Thomas (Joh. 20, 28) ja Mooramaa ifand (Ap. t. 8, 37.) Niimelt saagu meie südame usk usutunnistuseks, nagu Petrusse juures, kes ütles: Issand, kelle juure peame meie minema? Sul on igawese elu sõnad. Ja meie oleme uskunud ja tunnud, et sina oled Kristus, elawa Jumala Poeg. Joh. 6, 68. 69. Seks aidaku Jumal, et südamest tunnistaksime:

I—IV. Püha ristiusk on meie Issanda Teesuse Kristuse ja tema apostlite armuõpetus, nagu seda terve ristikogudus apostlite ajast saadik on uskunud. Alga mida kirik õpetab, seda peab ka süda uskuma: see usk olgu aga nimelt, mitte paljas arwamine ja tõekspidamine, waid kindel lootus Jumala armu pääle; ja kui ka liha meel wasta waidleb, ärgu antagu kaksipidi mõtlemisele ruumi, waid rutakem ja jäägem usus oma Jumala juurde; siis saab uskumine uägemiseks saama. Kui aga usk südamess elaw, siis peame seda ka sõnaga üles tunnistama, nagu terve ristikogudus seda omas kristlikus ja apostlikus usutunnis-

tuses teeb, mille sisse tema ristitud ja mis teda üheks Issanda koguduseks ühendab ja kõigist lahutab, kes risti usku ei ole. Selle usu ja turnistuse püham fisu on aga see: Meie usume ühe Jumala sisse kolmes iseolevuses, Isa, Poja ja Püha Waimu kui kolmainu Jumala sisse. Selle juures peame kinni, et need iseolijad ühesugused on oma jumaliku olemise, auu ja wäe poolest, aga isefugused omc iseolemise, ilmutamise ja armutegude poolest. Selle suure saladuse juure jääme, et Jeesus meie Issand ja ta sõna selle meile ilmutunud, uskudes, kui ka meie meel seda ei mõista; sest kolmainus Jumal on meie õnnistuse Jumal, ja ilma usuta ei saa meie Jumala juure.

Piibli lugemiseks: Jerem. 32, 17—19; Room. 4, 18—25; 11, 23—36. 1. Kor. 8. 4—6.

Palwe tunnistus: Jes. 63, 15—17.

Laul № 138. Kolmainus Jumal igawest. № 307. Ma armastan, oh Jumal, sind.

§ 2. Jumala olemine ja omadused.

Meie õnnistuse Jumal on Waim, kes kõige elu algus.

Piiblliloo alus: Moosese kutsumine, 2. Moos. 3, 1—15. Joonas, Joona r.; weeputus, 1. Moos. 6. 7. 8.

Kawa: 1. Jumal on Waim ja elu. 2. Kui Waim on ta igawene ja muutmata, kõigewägewam ja kõigispaijus.

Kus meelemõistuse otsus lõpeb, hakkab usk pääle. Usk on kindel lootus — aga ka nende asjade märguandmine, mis ei n ä h t a. Ka Jumala sisse usume meie.

35. Kuis on siis Jumal meie liha filmale?

Jumal on nägemata.

Ükski ei ole iial Jumalat näinud; ainussündinud Poeg, kes Isa süles, see on meile ära seletanud. Joh. 1, 18.

Mis see Jumal nimelt oma olemise poolest on, seda on ta Samaria naesele Jakobi kaewu juures ära seletanud. Joh. 4, 24.

36. Kes on see Jumal oma olemise poolest selle pühakirja tunnistuse järelle?

Jumal on Waim. Joh. 4, 24.

Waimusid on palju — taewas, inglid; hingelisi ma pääl palju, kellel ka waimu on — inimesed. Inglid on kui waimud nägemata; aga neil on kui iseolijat: l oma mõistus ja tahtmine. Mis aga waimu ninelt waimuks teeb, ütleb Luuk. 24, 29. Waimul ep ole liha ega luud.

37. Mis on üks waim?

Üks iseolija nägemata olemus, kel mõistus ja tahtmine on, aga mitte liha ja luud.

Tõised waimud on loodud. Jumal mitte; tema ise on nende Looja. Kus tema oma waimuga ilmub, jääb sünnib elu. Niipea kui Waim sügawuse üle lehwitas, hakkas ta elama. 1. Moos. 1, 2. Nõnda on Jumal kõige elu algus. Miks? Jeda ütleb 1. Joh. 5, 26. Tuleb fests, et Jumal kui Waim ka ise elu on. Meil on waimu ja elu; see on loomise läbi meile antud; aga Jumal on Waim ja elu iseenehest. Ta on jeda oma olemise poolest.

38. Mis on siis Jumal kui Waim oma olemise poolest ühtlasi?

Jumal on elu — ja seega kõige elu algus.

Õhgegu Isal on elu iseeneses, nõnda on tema ka Pojale annud, et elu peab tema enese sees olema. Joh. 5, 26.

Tõised waimud on loodud; Jumal mitte, ta on nende looja. Ta on siis kõrgem ja täielikum, kui kõik tõised. Ta on jeda nimelt oma mõistuse, oma tahtmise poolest. Saalomon oli suur oma tarkuse poolest: aga ta oli jeda alles Jumalalt pidanud enesele paluma. Jumala tarkus siis weel suurem! suurem, kui kellegi tarkus maa pääl. Taaniel 2, 21. See mõistus on ära arwamata. Jes. 40, 28. Et Jumalal ka oma püha tahtmine, tunnistame 3. palwes. Aga taewas ja maa pääl peab süündima, mis tema tahtmine nõnab. See on siis ülem, kui kõik muud tahtmised. Meile on see äraaurimata.

39. Misjugune waim on Jumal oma wäe, mõistuse ja tahtmise poolest?

Kõige kõrgem ja täielikum waim, kes pole loodud, waid ise kõige looja, äraarwamata oma mõistuse, äraaurimata oma tahtmise poolest.

Jumal annab tarkadele tarkuse ja mõistlikkudele mõistuse.

Taaw. 2, 21.

Jgawene Jumal, Jehoowa, maailma otste Looja ei wäsi ega tüdi ära; tema mõistus on ilma arwamata. Jes. 40, 28.

Baali papid kummardawad jurnuid jumalaid, kel kõrwad ei kuule, 1. Kun. r. 18, 26—28; Iisrael aga nägemata Jumalat, kes Waim, ja palwe hääle pääle wastab, nagu Eliale; tema ei taha uue testamendi rahwa käest sikkude werd, waid, mis ta tahab, ütles Issand jälle Samaria naesele. Joh. 4, 24.

40. Millele peab see meid äratama, et Jumal waim on?

Sellele, et meie teda waimus ja tões kummardame.

Jumal on Waim; kes teda kummardawad, peawad teda waimus ja tões kummardama. Joh. 4, 24.

Apostlik kogudus teeb seda: ohwer, mille tema Issandale annab, on ta waga süda. Tema auustab Issandat waga ja püha eluga, tema sõna wasta wõttes. Seesjuguft elu nimetame ka waimulikuks eluks.

41. Kuis meie seda näitame, et meie Jumalat waimus ja tões kummardame?

Kui meie Jumalale oma süda ohwriks annaue, tema auuks pühaste ja waimulikult elame.

Ateena rahwale ütles Paulus: Ta ei ela mitte templite sees, mis kätega tehtud; teda ei teenita ka mitte inimeste käsist, otsegu oleks temal midagi waja; ta annab ise kõikidele elu ja õhku ja kõike. Ap. t. 17, 25.

I. Jumal on Waim ja seega ka elu ja kõige elu algus; tema on kõige kõrgem ja täielikum waim, mitte

loodud, waid ise kõige looja, äraarvamata oma mõistuse, ärauurimata oma tahtmise poolest; siis peame ka meie teda waimus ja tões kummardama ja tema auuks waimulikult ja pühaste elama.

Jumal on waim. See on tema püha olemine. Seda ise ei saa meie aga iial näha. Moosesi ei tohtinud jeda. Küll oli ta palunud: Näita mulle, Issand, oma auu! 2. Moos. 33, 18. Aga palwe peab täitmata jääma, et Mooses ei sureks. Mitte Jumala palet, waid tafka waadates pidi ta teda nägema, mitte ta seestpidist olemist, waid üksi kuis Jumala au välispidi ilmub. Need awaldused, kuis Jumala au loodusele ilmub, on tema o m a d u s e d.

42. Kuis nimetame awaldusi, milles Jumala olemine ja au meilegi ilmub?

Jumala omadusteks.

Nii märkame meiegi, mis pühakiri Jumala olemisest kuulutab: Jumal kui Waim oli enne kõike, ja jääb ka ifka, tema on igawene; kõik muu muudub, tema mitte, ta on muutmata; ka on ta kõigewägewam, tal pole liha ega luud, ta võib kõigest läbi tungida, ta on kõigispaigus.

43. Misjugustes Jumala omadustes ilmub see meile, et ta Waim on? Ses, et ta igawene, muutmata, kõigewägewam ja kõigispaigus on.

Mäed, maa ja ilm on saanud, neil on algus olnud. Jumal on enne neid olnud; Taaw. 1. 90, 2. Ta on ifka olnud. Tal algust ei ole. Tema ise on kõigele alguse annud. Aga ka tema üksi on see, kes ei wõi surra. 1. Tim. 6, 16. Tal pole siis ka otja. Ta saab ifka olema. Kõige sellepärast on Jumal igawene.

44. Mis meie seega usume, kui tunnistame: Jumal on igawene? Meie usume: Jumalal pole algust ega otja, ta on ifka olnud ja saab ifka olema.

Juba nimi Jehoowa ütleb jedasama, nimi, millega Jumal ennast käsib nimetada: tema on, kes olema saab, see igawene Jumal, kes kõige olemise põhjendab. 2. Moos. 3, 13. 14. Enne kui mäed sündisiwad, ja enne kui maa ja maailm loodi, oled sina, Jumal, igawesest ajast igaweste. Taaw. 1. 90, 2.

Suur sõna: Jumal igawene! Kes jõuaks seda wälja mõelda? Üks linnukene tuleb, ja wõtab iga tuhande aasta sees ühe liiwa tera ühe kõrge mäe päält ja heidab selle merde. Ja kui see mägi otja saanud — siis on waewalt üks sekund igawesest ajast mööda! ütleb üks mõistujutuke. Jumal üksi walitseb selle aja üle, on ise igawene.

Moosesele ütleb Jumal ennast Abraami, Isaaki ja Jakobi Jumala olewat. 2. Moos. 3, 15. Inimeste suguharud langenud hauda, Jumal jääb jeks samaks omas olemises. Aga samaks jääb ta ka oma armuga. Adam on langenud. Tema on kõige oluga muutunud. Aga muutmata Jumal tõutab wõitja naesejemne. 1. Moos. 3, 15. Weeuputuse all on terve ilm muutunud; aga muutmata Jumal paneb wikerkaari rahutäheks pilwe. 1. Moos. 8, 22. 9, 16. Nasta tuhanded tagasi, tahtis Jumal inimesi ära lunastada. Sedasama õnnistust pakub ta ka nüüd. Ka praegu on seesama ta armu tahtmine. Tema on jeks jäänud, mis ta oli.

45. Mis meie siis usume, kui tunnistame: Jumal on muutmata? Meie usume: Tema jääb jeks, mis ta on — omas olemises tahtmises ja armu nõuus.

Aga sina oled seesama, ja sinu aastad ei lõpe mitte ära. Taaw. I. 102, 28.

Kõik hää andmine ja täis and on ülewalt, ja tuleb maha walguse Iisast, kelle juures ei ole muutmise ega wahetamise warju. Sak. 1, 17.

Maapäälsed sõbrad ja soowijad on surelikud. Jumal on abimees, kes ei sure, isa, kes ei lahku.

46. Misjuguist rõõmustust see usk meile annab, et meie Jumal igawene ja muutmata on?

Seda kallist tröösti, et tema oma isaarmuga minust ei lahku.

Taawetti peab kaebama ja tunnistama: Mu isa ja ema on mind maha jätnud, aga Jehoowa on mind koristanud. Taaw. I. 27, 10.

Sina oled meie isa; sest Abraam ei tea meist, ja Iisrael ei tunne meid; sina Jehowa oled meie isa, meie lunastaja igawesest ajast; see on sinu nimi. Jes. 63, 16.

Rikas põllumees pani oma lootuse üksi kaduwara pääle; aga kui hirmus ta järg, et Jumal sedamaid ta hinge nõudis. Luuk. 12, 16—21. Meie lootus käigu Jumala pääle.

47. Millele peab see meid äratama, et meie Jumal igawene ja muutmata on?

Sellele, et meie oma lootus üksi Jumala pääle paneme, ja ei mitte kaduwate asjade pääle.

Urge armastage mitte maailma, ega seda, mis maailmas on. Ja maailm läheb hukka ja tema himu; aga kes Jumala tahtmise järele teeb, see jääb igaweste.

Maa ja taewa lõi Jumal oma — sõna läbi. Looduse wäed peawad ka pääle selle seda sõna kuulma, nagu taewa tähed, Joosua 10, 12. 13, tuli, 1. Kun. r. 18, 36—38; tuul ja õhk, 2. Moos. 9, 18—26; wesi 2. Moos. 14, 21—22; maa, 4. Moos. 16, 28—32; inimeste ihu, 1. Moos. 11, 6. 7. ja hing, 1. Moos. 33, 4; ja waimudki 2. Peetr. 2, 4 on selle käsu all. Kanaani minnes läks Iisrael Jordanist kuwalt läbi, Joos. 3, 17; wägew Jeeriko pidi jõunta ennast Iisraelile kätte andma. Joos. 6, 20; wete wood, Joos. 3, 16. kantfi wallid, 3, 30, 21, ja liisu langeminegi on Issanda käe all. Joos. 7, 16—18. Tema wõib, mis ta tahab, nagu ei keegi muu maa maa pääl; ükski asi pole tema juures wõimata. Luuk. 1, 37. Seega ongi ta kõigewägewam.

48. Mis meie usume, kui tunnistame: Jumal on kõigewägewam? Meie usume: tema wõib kõik teha, mis ta tahab, tema juures pole ükski asi wõimata.

Kui tema ütleb, siis see sünnib; kui tema käsib, siis see seisab walmis. Jes. 33, 9. Aga meie Jumal on taewas, tema teeb kõik, mis ta tahab. Taaw. I. 115, 3.

Jumala juures ei ole ükski asi wõimata. Luuk. 1, 36.

Kuis Jumal aidata jõuab, seda nägi waga kuningas Aša juure waenlaste hulga wasta. Tema palwe pääle löi Issand nad maha. 2. Aja r. 14, 10—11. Hiskia maitšes seda abi surma hädas. Issanda käsu ees pidi see taganema. Olgu siis suur meie häda, wägewam on Jumal. Kõiges hädas jõuab ta kaitseda ja abi anda.

49. Misfugust rõomustust see usk meile annab, et Jumal kõigewägewam on?

Seda kindlat tröösti, et ta igal ajal oma isa-armuga mind kaitseda jõuab ja mulle kõiges hädas abi anda.

Meie Jumal on ärapäästja, ja Jehoowa Issand saadab surmast wälja. Taaw. I. 60, 21.

Ära karda mitte, sest mina olen sinuga; ära waata mitte enese ümber, sest mina olen sinu Jumal, ma teen sind tugewaks, ma aitan sind ka, ma pean sind ka üles oma õiguse parema käega. Jes. 41, 10.

Kes wõib mind huffa mõista, Kui Jumal on mu poolt? Kes tahab wasta seista, Kui tema kannab hooft? Kui tema armu wari, Mu ümber järgeste, Mis wihameeste kari Wõib teha minule? Laul nr. 271, 1.

Waarao paneb Kõigewägewamale wasta. See kõigewägewus huffab ta punase mere põhjas. Israel paneb kõrbes talle wasta; see kõrbe neelab ka siin wastupanijad. Aga: kes Jumalat nii lafeb teha, kui j. n. e. Nii peame Jumala wäge kartma; aga kõiges hädas wõime see pääle loota.

50. Millele see meid äratab, et meie Jumal kõigewägewam on? Sellele, et meie tema wäge kardame, aga ka tema abi pääle kõiges hädas loodame.

Aga sellele, kes enam kui rohkestes wõib teha üle kõige selle, mis meie palume ehk mõistame, sellelamale olgu au koguduses Kristuse Jeesuse sees. Gew. 3, 20. 21.

Joonas püüab Issanda käsure wasta pannes tema eest põgeneda. Hommikupoole pidi ta minema, ta põgeneb õhtusse! Aga Issand on kuiwal maal Niiniwes, Joon. 3, 5; ja mere

pääl, 1, 4; kalasfi, 2, 1; kalameeste, 1, 14 ja Niiniwe rahwa juures. Nii on Issjand igal pool. Ka igal ajal on ta olemas ja tegew. Meri ja maa kuuleb ta sõna. Tema wägi annab käsu taewale ja maaale. Sellega täidab tema kõik.

51. Mis meie usume, kui tunnistame: Jumal on kõigispaigus? Meie usume: Tema on igal pool igal ajal olemas ja tegew, ja täidab oma wäega taewa ja maa.

Kuhu pean ma minema su Waimu eest; ja kuhu pean ma põgenema su palge eest? Kui ma astuksin taewa, siis oled sina sääl; ja kui ma peaksin ajeme tegema surma walda, waata, siis oled sina sääl; kui ma wõtaksin koidu tiivad ja elaksin wiimse mere otjas, siis säälgi su käsi mind juhataks ja su parem käsi peaks mind kinni. Taaw. I, 139, 7—10,

Egiptus on Issraelile orjafojaks saanud. Aga Issjand pole taist mitte lahkunud, 2. Moos. 1. 2. Seitse aastat õhtab Issrael Midjani witsja all, aga ingli läbi kutsjub Issjand Riideoni aitajaks. Kohtu m. r, 6. Olgu Issrael kus ta on, ikka on ta Issjanda warju all.

52. Mis sugust rõõmustust see meile annab, et Jumal kõigispaigus on?

Seda kiinitust, et ma, kus ma ka iganes olen, ikka tema warju all olen.

Ka siis, kui ma käin surma warju orus, ei karda ma kurja, sest et sina mu'ga oled; sinu kepp ja su sau, needsamad trööstiwad mind. Taaw. I. 23, 4.

Abraam olgu meie eestuju, kes Issjanda käsu järele elas, mida kõigewägewam annud: 1. Moos. 17, 1. Tema elab wagaste ja jumalafartlikult.

52. Millele see meid peab äratama, et Jumal kõigispaigus on? Sellele, et meie igal ajal ja igal pool wagaste ja jumalafartlikult elame.

Mina olen kõigewägewam Jumal, käi minu palge ees, ja ole täieste waga, 1. Moos. 17, 1.

II. Kui Waim on Jumal igawene ja muutmata, tema ei lahku meist iial oma isa-armuga, sest lootgem üksi tema pääle; tema on kõigewägewam ja jõuab meid kaitseada, siis kartkem tema wäge ja jägem rõdmuga ta armu juure; tema on kõigis paigus, et meie ikka tema warju all oleme; siis elagem ka ikka wagaste kui Jumala lapsed.

Kuis seda jõuame, tuletab Tobias oma pojale meelde, kui ta teda pikale reisile saatis, ja talle õpetust andis. Tob. 4, 6. Ta nõuab, Jumal olgu pojal ikka silma ees.

54. Millal saame meie wagaste ja jumalakartlikult elama?

Kui igawene Jumal oma wäega meil ikka silma ees on.

Kõik oma eluaeg, poeg, mõtle Issanda, meie Jumala pääle, ja ära püüa mitte pattu teha ega üle tema käskude astuda. Tob. 4, 6.

Pangem siis ka meie seda tähele ja pidagem meeles:

I.—II. Jumal on Waim ja seega ka elu ja kõige elu algus, tema on kõige kõrgem ja täielikum waim, mitte loodud, waid ise kõige looja, äraarwamata oma mõistuse, ärauurimata oma tahtmise poolest; siis peame ka meie teda waimus ja tões kummardama ja tema auuks waimulikult ja pühaste elama. Aga kui waim on Jumal ka igawene ja muutmata, kes meist iial oma isa-armuga ei lahku, sest lootkem üksi tema pääle; tema on kõigewägewam, kes meid kaitseada jõuab, siis kartkem seda wäge ja jäägem rõdmuga tema armu juure; tema on kõigispai-gus ja meie ikka tema warju all; siis elagem ka ikka wagaste kui Jumala lapsed.

Bibli lugemiseks: Taaw. I. 90, 2—9; 139, 1—18; 1. Mõ. r. 30, 11—17.

Psalme t. Taaw. I. 102, 12. 15. 25—28; Jes. 25, 1. 4. 5.

Kirikulaul nr. 145. Eks mu kohus tänu teha. Nr. 306. Ligidat on Jumal.

§ 3. Jumala olemine ja omadused. Järg.

Jumal on valgus ja tõde, et ta pühadust kardaksime.

Piibli loo alus: Joona lugu; wee uputus, 1. Moos. 6. 7. 8.

Kawa: 1. Jumal on valgus ja tõde. 2. Kui valgus ja tõde on ta püha ja õige, tõine ja ustaw, kõige teadja ja kõige targem.

Jumal on Waim ja elu. Sellega tungib tema kõigest läbi. Apostel Johannes lasseb meid aga weel sügavamale selle elu hallika sisse waadata, milles ta puhtus ja täius ilmub, sest ta ütleb teda walguise (1. Joh. 1, 5) ja tõe olewat (Joh. 14, 5).

55. Mis nimedega nimetab weel püha kiri Jumalat, kes kui waim kõige puhtuse ja täiuise algus?

Nimedega valgus ja tõde.

Pimedus on kõige kurjuse tuju; valgus on kõige puhtam ja kaunim olemine maa pääl. Kõigest tungib ta läbi ja toob elu kaasa. Seda teeb juba loodud valgus. Kui püha siis meie Jumal; tema on kõige pühaduse, puhtuse ja häduse hallikas, sest tema on täieline valgus. Loodud valgus on ju temalt oma alguse saanud. Looduses ja waimude ilmas peab see valgus ammugi kõigest läbi tungima; Jumala valgus peab pimeduse ära wõitma. 1. Joh. 1, 5.

56. Misparast nimetab püha kiri Jumala walguiseks?

Et tema kõige pühaduse, puhtuse ja häduse hallikas on, kes kõigest läbi tungib, ja pimeduse ära wõidab.

Jumal on valgus, ja tema sees ei ole ühtegi pimedust. 1. Joh. 1, 5.

Kes ükski on see, kes ei wõi surra, kes elab ühes walguises, kuhu ükski ei saa, keda ükski inimene ep ole näinud ega ei wõi näha, sellele olgu auustus ja igawene wägi. Amen. 1. Tim. 6, 16.

Jnimeste tegu on tõine, kui nende jüdame mõte. Nende sifimine olemine ja wälimine ilmutamine ei lepi mitte kokku. Nende tegu ei täida, mis suu tõutab. Jumal tõijiti. Tema

ilmub, kuid ta on. Seega on ta tõde; aga kui tõde peab Jumal ka kõike walet wihkama.

57. Mis pärast nimetab püha kiri Jumala tõeks?

Et Jumal ilmub, kuid ta on; ja et ta walet wihtab ja hukka mõistab.

Boeg, kes Isaga üks, ütleb: Mina olen tee, ja tõde ja elu. Joh. 14, 6.

Jumala tõde oli Jeesuses ilmunud. Tema sõna oli elu ja tõde. Seda kuulsiwad ja kuulutatiwad apostlid. Nad kartsiwad selle juures Jumalat enam kui inimesi. Nimelt Juuda suurekohtu ees andsiwad nad nii jest tõest aru. Ap. t. 5, 29. Selle tõe eest läksiwad nad surmagi: nii wihtasiwad nad walet. Nii peame ka meie olema oma kartmise ja wihtamisega.

58. Millele see meid äratas, et Jumal walguis ja tõde on?

Sellele, et meie Jumalat kardame kui isandate Isandat, ja kõike wihtame, mis tema tõe wasta käib.

Seft sina ep ole mitte Jumal, kellel hää meel on hõelusest; kes paha, see ei wõi ju juures aset olla. Sa hukkad nad ära, kes walet räägiwad. Laaw. 1. 5, 5.

I. Jumal on walguis ja tõde, ja seega kõige puhtuse, hääduse ja tõsiduse hallikas, kes walet wihtab; seepärast kartkem teda kui isandate Isandat.

Et Jumal walguis ja tõde on, siis on Jumal sellega selle lahutaja, mis kokku ei sünni: püha, õige; aga ka tõsine ja ustaw on ta; ta tungib ka kõigest läbi, ja on seega kõige teadja ja kõige targem.

59. Misjuguistes Jumala omadustes ilmub see meile, et ta walguis ja tõde on?

Ses, et ta püha ja õige, tõsine ja ustaw, kõige teadja ja kõige targem on.

Püha on Leewi sugu Isandale, et ta kõigest igapäewasest, patlitust teenistusest on ära lahutatud. Ka Jumal on püha;

maailmast on ta äralahutatud; patune ei tohi temale läheneda; maailma meelt ja pattu peab ta wihkama. Kui käsk antakse, peab rahwas Siinaist kaugele jääma. Wahetekk on püha ja pühama paiga wahel. Alles uues testamendis on see wahje langenud. Sää! katab heldus pühaduse finni.

60. Mis meie usume, kui tunnistame, et Jumal püha on?

Meie usume, et Jumal maailmast on äralahutatud, ja et ta kõike pattu wihkab.

Püha, püha, püha on wägede Jehoowa! Kõik maailm on tema auu täis. Jes. 6, 3.

Jumal, sinu wiis on püha; kes on nii suur Jumal, kui meie Jumal. Taaw. I. 77, 14.

Tobias saatis oma poja reisile. Ta ainus soow oli, et ta wõersil patu sisse ei langeks. Mida enam nõuab siis taewane Iha meilt: pühitsust ja südamepuhtust. 1. Peetr. 1, 15, 16.

61. Millele äratab meid Jumala pühadus?

Sellele, et ka meie peame pühitsust taga nõudma ja puhast südant enesele paluma.

Nõnda kui see, kes teid on kutsunud, püha on, saage ka teie pühaks kõige oma elu sees. Sest et kirjutatud on: Olge pühad, sest mina olen püha. 1. Peetr. 1, 15, 16.

Pattu wasta on meil wõidelda. Aga meie Iha on püha Jumal. Küll see saab aitama pattu wõita, pühitsust nõuda. Wilip. 1, 6.

62. Misjugust rõõmustust annab meile see usk, et Jumal püha on?

Seda kinnitust, et Jumal ka meid saab aitama pattu ära wõita ja pühitsuses kaswada.

Ma olen see pääle julge, et see, kes teie sees on alganud hääd tööd, seda ka lõpetab Jeesuse Kristuse päewani. Wilipp. 1, 6.

Kui püha, peab Jumal pattu wihkama; aga ta peab seda ka karistama, igale ühele maksma tema tegude järele.

Ta ei pea ühest enam lugu kui teisest. Room 2, 6—11. Sellega on Jumal õige. Noaaegne rahvas pidi seda nägema. Kurjade kätte tuli, mis Jumal ahwardanud karistuseks, 1. Moos. 6, 7. 7. 23, nemad saiwad hukka. Noale aga läts täide Issanda tõutus, 1. Moos. 6, 18, 8. 1. Kohtu käest pääsis tema Jumala halastuse läbi. Jumalakartmata Israel oma Paali pappidega hävitatakse ära, 2. Kun. r. 17, aga 7000, kes oma põlwi Paali ees pole nõtkutanud, õnnistatakse. Ka seda teeb Jumal, et ta õige: ta õnnistab häid.

63. Mis meie usume, kui meie tunnistame, et Jumal õige on? Meie usume, et ta kurje karistab ja häid õnnistab.

Õnimehe tegu mööda tasub Jumal tema kätte, ja igaihe teed mööda jaadab ta tema kätte. Hiob 34, 11.

Jumal wiib kõik, mis tehtud, kohtu ette, ja kõik, mis salaja, olgu see hää ehk kuri. Rog. 12, 14.

Mis Jumala ees õige, seda näitawad ta käsud. Tehkem seda. Õpetagu nemad ülekohtust taganema. 2. Tim. 2. 19. Täitkem neid südamest, mitte fikmakirjaks, nagu wariseerid. Aga peame siin ülekohut kannatama — siis jäägu kätte maksmine üksi Jumal hooleks. Room. 12, 19. Küll tema teab, kuid ja millal t kohut mõistab. Diguse pärast kannatades jäägem tasaseksa

64. Millele peab see Jumala õigus meid äratama?

Sellele, et meie teeme, mis Jumala ees õige, ülekohtust igal ajal taganeme, ja õiguse pärast ka tasaduses kannatamegi.

Aga Jumala raja seisab kindlaste, ja temal on seejnanane pitseri märk: Issand tunneb neid, kes tema omaksed on; ja: ülekohtust taganegu igaiüks, kes Kristuse nime nimetab. 2. Tim. 2, 19.

Arge makske ise kurja kätte, armsjad, waid andke maad Jumala wihale, sest kirjutatud on: Minu pärast on kätte maksmine, mina tahan kätte maksta, ütleb Issand. Room. 12, 19.

Joosep on ilma süüta kannatanud; niisama ka Taawet. aga Issand on neid hoidnud, on pea nende õiguse walge ette toonud, kus ta neid auu sisse tõstis. Taaw. I; 103, 6. Aga peame ka raske matriksi kannatama,

nagu Hiib, apostlid ja weretunnistajad, siis tahab Issand meid sellega kasvatada ja meie usku puhastada, et meid, kui usku täieste kinni peame, *se da e na m õ n i s t a d a*.

65. Mis rõõmustust see usk meile annab, et Jumal õige on?

Seda kindlat tröösti, et tema meid ülekohtu eest hoiab ja õiguse juurde saadab, ja raskema kannatusjegi õnnistuseks muudab.

Jehooa teeb õigust, ja annab kohut kõikidele, kellele liiga tehakse. Taaw. I. 103, 6.

Õndsad need, keda taga kiusatakse õiguse pärast; sest nende pärast on taewa riik. Õndsad olete teie, kui inimesed teid minu pärast laimavad, ja taga kiusavad, ja räägivad kõikjugu kurja teie pääle, kui nemad waletavad. Rõõmustage ja olge wäga rõõmsad; sest teie palk on suur taewas. Matt. 5, 10—12.

Inimene on efsiline. Tema sattub kergeste wale wangi, mis kuradist. Jumal aga on tõde — ja tõsine. Ka tema *õ n a j ä ä b t õ s i s e k s*. Tema *t õ u t u s* ja *ä h w a r d u s* lääb täide. Jumal peab, mis ta kinnitanud.

66. Mis meie usume, kui tunnistame, et Jumal tõsine on?

Meie usume, et tema ilmutused tõde on, ja et ta peab, mis ta tõutab ja ähwardab.

Pühitse meid oma tõe sees, sinu sõna on tõde. Joh. 17, 17.

Jehooa sõna on õige, ja kõik tema töö on tõsiduses. Taaw. I. 33, 4.

Jumal ei ole mees, et ta peaks waletama, ega inimese laps, et ta peaks kahetsema. Kas tema ei peaks ütleva, ja ei peaks tegema? Ja peaks ta rääkima, ja ei peaks seda tõeks saatma? 4. Moos. 23, 19.

Kuis Jumala tõutused täide läinud, nägi Abraham. 1. Moos. 17, 6, 19; Taawet, 1.—Saam. 16, 12; Sakarias, Luuk. 1, 13. Aga tõsine on Issand ka siis, kui ta kangeste karistab. Nii püüdis tema Israeli karistades meelesparandusele saata. Nii on muutmata meie Issanda *a r m a s t u s*. Ta peab seda, mis ta tõutanud. Ta teeb seda

nimelt armulepingu pärast, mille ta meiega teinud. Meie oleme umbustavad. Aga Jumala armuleping ei kõigu mitte. Selle kõige pärast on Jumal ustav.

67. Mis meie usume, kui tunnistame, et Jumal ustav on?

Meie usume, et tema armastus muutmata on, ja et tema armuleping meiega ei kõigu.

Jumal on ustav, kelle läbi teie olete tutjutud tema Poja, meie Issanda Jeesuse Kristuse osasaamiseks. 1. Kor. 1, 9.

Küll mäed liiguvad ära, ja mäe künnad kõiguvad, aga minu heldus ei pea mitte sinust liikuma, ega mu rahu seadus kõikumata, ütleb Jehooa, su halastaja. Jes. 54, 10.

Selle tõutuse ja lepingu pääle loodab prohwet, kõik Jumala lapsed. Paulus ütleb: surm ega elu ei pea teda ta Jumala armastusest lahutama. Room. 8, 38.

68. Misjuguft rõdmustust annab meile see usk, et meie Jumal tõsine ja ustav on?

Seda kindlat tröösti, et mina Jumala sõna ja tõutuse pääle wõin loota elades ja surres.

Hüüa mind appi ahastuse päewal; siis tahan mina sind sest wälja kiskuda, ja sina pead mind auustama. Laaw. 1. 50, 15.

Nagu Isa tõsine, olgem ka meie tõsised. Walet ärgu wõtku ristiinimene ial suhu. See oleks ta kalli nime teutus! Tõsised olgem omas tunnistuses sõnaga, tõsised aga ka südames. Hirmus asi on kawal süda, nagu ta Heroodesel oli tarkade wasta. Matt. 2, 8. Jäägu meist siis kaugele wale ja halalik meel! Meie süda olgu ustaw.

69. Millele äratab meid Jumala tõsidus ja ustavus?

Sellele, et ka meie omas tunnistuses tõsiseks, oma südames ustawaks saaksime.

Seepärast peate teie täieste wagad olema, nõnda kui teie Isa taewas täieste waga on. Matt. 5, 48.

Seepärast jätke maha wale, ja rääkige tõtt igaiks oma ligemise, sest meie oleme üks teise liikmed. Hebr. 4, 28.

Palju teadis Salomon omas tarkuses. 1. Kor. 5, 9—13. Palju wõiwad inimesed jälle teada. Kuid kõik teab Jumal ükski. Natani warguse oli Jehoowa näinud. Tema tegi selle awalikuks, Joosua 7. 20. Tema näeb kõik. Tulewad sündmused kuulutas ta ette, Iisraeli üle 3. Moosj. 26, 31—45; Abibile ja Isebelile, 1. Kun. r. 21; juurt muutust Samaria linnale, 2. Kun. r. 7, 1. Suuremad saladused tegi tema awalikuks: Mis Nebufadneetsar unes näinud, wõis Taaniel ära ütelda, Taaniel 3. 4, imekirja ära seletada seina külles, Taanieli r. 5. Kui imelised on nimelt ettekuulutused Kristuse tulemisest. Jes. 53 näitab nagu sõrmega risti pääle Kolgata mäel! Nii ei jää Jumala filma ees midagi warjule.

70. Mis meie usume, kui tunnistame: Jumal on kõige teadja? Meie usume, et Jumal kõik näeb ja kõik teab, ja et tema püha filma ees midagi warjul ei ole.

Jumal taewas on see, kes salajad asjad ilmutab. Taaniel 3, 28.

Ja ükski loom ei ole tema ees nägemata, waid kõik on paljas ja awalik tema filma ees, kellest meie räägime. Hebr. 4, 13.

Jehoowa! Sa katsud mind läbi ja tunnend mind ära. Sina tead mu magamist ja ülestõusmist; sina mõistad mu mõtted kaugelest ära. Kui ep ole weel sõnagi mu keele pääl, waata, siis tead sina Jehoowa seda kõik ära. Taaw. 1. 139, 1. 2. 4.

Juba maapäälse isa armastus ja ema arm on kallis asi, ehk nad ikka aidata ei tea; mida kallim siis taewase Isa armastus! Tema teab, mis tarwis: ihule, hingele!

71. Misjuguust rõõmustust annab meile see usk, et meie Jumal kõik näeb ja kõik teab?

Seda kindlat tröösti, et meil isa on, kes kõik teab, mis meil hinge õnnistuseks ja ihu ülespidamiseks tarwis lähleb.

Teie Isa teab, mis teil tarwis on, ennegu teie teda palute. Matt. 6, 8.

Aga Siion oli ütelnud: Jehoowa on mind maha jätnud, ja Issand on mind ära unustanud. Kas naene oma lapsukesega ära unustab, et ta mitte ei peaks oma ihu poja pääle halastama; ehk nemad ka ära unustavad, siiski ei taha mina sind mitte ära unustada. Jes. 49, 14. 15.

Jumal teab ja näeb kõik: Ka meie salaja meele ja südame kawaluse. Jes. 29, 15. 16. käsib meid selle eest ennast hoida.

72. Millele äratab meid see usk, et Jumal kõik näeb ja kõik teab?

Sellele, et meie kõige salaja patu, salaliku meele ja südame kawaluse eest ennast hoiaksime.

Häda neile, kes Jehoowa eest ennast sügawaste ära peidawad, et nemad salajat nõuu peawad, ja nende töö on pimedas, ja ütlevad: Kes näeb meid, kes tunneb meid? See on teie pöörane wiis! Jes. 29, 15. 16.

Jumala tarkus ilmub üksikute inimeste ja rahwaste elus. Abraami saatis ta Uurist wälja, et teda ära lahutada; Saabobi soo wiis ta Egiptusesse, et seda koguda ja puhtuses hoida; läbi kõrbe Kanaani, et teda kaswatada; oma sõna juure, et teda pühitseda; wangipõlwe, et teda karistada; oma Poja juurde, et teda ära lunastada. Mis Jumal teeb, on kõik hästi. Ara mõistmata ta tarkus Baabelis 1. Moos. 11, 9, Saaiki juures, 1. Moos. 22, 2; Moosese juures, 2. Moos. 2, 15; ewangeliumi kuulutuse juures, mis Jerusalemas pidi algama, Luuk. 24, 27; Rooma linna, maailma keskpaika, jõudma. Ap. t. 26, 32. Sa kuhu ka Issand wiib: ikka wiib ta õndsale lõpule!

73. Mis usume meie, kui tunnistame: Jumal on kõige targem? Meie usume, et Jumal kõik hästi on teinud ja weelgi teeb ja et ta kõik, mis ta lasseb sündida, õndsale lõpule jaadab.

See on wägede Jehoowa käest wälja tulnud; tema on ime-likku nõuu pidanud, tõsi asja on ta suureks teinud. Jes. 20, 29.

Oh seda Jumala rikkuse ja tarkuse ja tundmise sügawust! Kuis äraarwamata on tema kohtumõistmised, ja äramõistmata tema wiisid. Room. 11, 33.

Joosepi ja Daaweti saatis Issand kannatamise kooli. Nende alandus sai neile ülenduseks, Jumala riigile suuremaks kasuks! Mii saab kõik, mis Jumal pääle paneb, õnnistuseks.

74. Misjuguft rõõmustust annab meile see usk, et meie Jumal kõige targem on?

Seda kindlat tröösti, et meile kõik õnnistuseks saab olema, mis meie Jumal meile pääle paneb.

Uga meie teame, et kõik hääks tuleb neile, kes Jumalat armastawad. Room. 8, 28.

Paulusel on Jerusalemmas rist ja ahastus vodata, ta ütleb: Issanda tahtmine jündigu! Ap. t. 21, 14. Ta annab ennast rõõmuga Issanda hoolele. Jumala laps teeb seda ka siis, kui Jumala teed talle arusaamata.

75. Millele see usk mind äratab, et Jumal kõige targem on?

Sellele, et ma ennast rõõmuga Jumala juhatusse hoolele annan, ka siis, kui tema teed mulle arusaamata on.

Weereta Jehoowa pääle omad teed ja looda tema pääle; küll ta toimetab kõik hästi. Daaw. I. 37, 5.

Seft minu mõtted 'pole mitte teie mõtted, ega teie teed minu teed, ütleb Jehoowa. Seft otsegu taewad kõrgemad on kui maa, nõnda on minu teed kõrgemad kui teie teed, ja minu mõtted kõrgemad kui teie mõtted. Jes. 55, 8. 9.

L a u l. Mis waewab sinu südant. Nr. 172.

II. Meie Jumal on püha ja wihtab kõike pattu; siis nõudkem ka meie pühitsust taga, küll meie Jumal meid saab aitama pattu wõita; tema on õige, kes kurja karistab, sest taganegem ülekohtust; küll Jumal meid häda eest hoiab; tema on tõsine ja ustaw, kes peab, mis ta tõutab, ja ei muundu omas armastuses; tema sõna pääle wõime ka meie loota; siis saagem ka ise tõsiseks ja ustawaks; tema on kõige teadja, kes kui Issa kõik teab, mis ta

ihule ja hingele tarwis: siis hoidkem ennast salaja patu ja salaliku meele eest; aga tema on ta kõige targem, kes kõik hästi teeb; siis lootkem kindlaste tema armu saatmise pääle.

Jumal, kes waim, on siis walguš ja tõde: ja seega püha ja õige, tõsine ja ustaw, kõige teadja ja kõige targem; nimelt aga paneb püha kiri patusele Jumala pühadust hinge ette. Mispärašt? Seda ütleb 3. Moos. 19, 2; püha Jumalat on karta; tema ees tuleb ka pühaste elada.

76. Mispärašt tuletab Jumal, kes walguš ja tõde, meile küll iseäranis oma pühadust meelde?

Et ka meie teda kardaksime, ja pühas elus walgušt ja tõtt taga nõuaksime.

Teie peate pühad olema, sest püha olen mina Jehoowa, teie Jumal. 3. Moos. 19, 2.

Oh, et see Jumala pühadus ka meie silma ees seisaks, et meeles peaksime:

I.—II. Jumal on walguš ja tõde ja seega kõige puhtuse, häduse ja tõsiduse hallikas, kes walet wihtab; seepärašt kartkem teda kui isandate Issandat. Aga kui walguš ja tõde on Jumal püha, kes pattu wihtab: siis nõudkem ka meie pühitsust taga; küll Jumal seks abi annab; ta on õige, kes kurja karistab, sest taganegem ülekohtust; küll Jumal häda eest kaitseb; tema on tõsine ja ustaw, kes peab, mis ta tõutanud ja kes omas armastuses ei muudu; tema sõna pääle wõime ka meie loota: siis jaagem ka ise tõsiselt ja ustawaks; Jumal on niisama kõige teadja, kes kui Isa tunneb, mis meie ihule ja hingele tarwis: siis hoidkem ennast salaja patu ja salaliku meele eest; niisama on ta kõige targem, kes kõik hästi teeb: siis lootkem kindlaste tema armu saatmise pääle; nimelt aga laskem igal ajal püha Jumala pühadust oma silma ees seista.

Biibli lugemiseks: Siioob 5, 8—27; Luuk. 1, 46—55.

Palve t.: 2. Moosj. 15, 11—18.

Kiriku laul Nr. 484. Igavene aeg, ju jõna. Nr. 172. Mis wae-
wab sinu südant.

§ 4. Jumala olemine ja omadused. Lõpp.

Jumal, kes waim, walguš ja tõde, on — armastus

Biibli loo alus: Õnnistegija sündimine. Luuk. 2. Joonas
lugu. Joonas r.

Kawa: 1. Püha Jumal on armastus. 2. Kui armastus on tema
hää ja helde, armuline ja halastaja, kannatlik ja pita meelega. 3. Seesama
Jumal ta püha — ta on püha armastus.

Jumal on waim, walguš ja tõde. Sellepärast peame
ta pühaduse ees wärisema. Aga et sellest pääseksime, awab
püha kiri meile weel ühe külje tema olemisest. 1. Joh. 4,
16 saadab meid Jumala südamet juure.

77. Misjuguše kalli nimega nimetab weel püha kiri Jumala ole-
mist, et meie ta pühaduse ees wäriseda ei pruugiks?

Püha kiri nimetab Jumalat weel armastuseks.

Jumal on armastus, ja kes armastuse sisse jääb, see jääb
Jumala sisse ja Jumal tema sisse. 1. Joh. 4, 16.

Juba inimese nõdra armastust kiidetakse kallimaks waraks.
1. Kor. 13. Aga meie parem armastus on puuduline.
Täieline püha armastus on alles Jumal. Tal pole üksi
armastust, ta on oma olemise poolest armastus — läbi ja
läbi. Seda õnnist wara, mis ta olemisest wälja woolab, ei
pea ta enesele, waid pakub meile. Armastuses lõi Jumal
inimese õnnistusele, kaswatas meid kafe tee pääl (paganaid,
oma ise-rahwast) oma osasaamisele. Ka paganadki ei pida-
nud hukka jaama. Selle waraseks kinnituseks kaswatas ta
Joonast ufule (Joon. 4, 3) ja saatis teda meelesparanduse
kuulutuseks suurele pagana linnale. Nimelt aga ilmus see
armastus jõulu ööl Betlemma laudas. Taewa isakojast an-
nab Jumal oma Poja siia hädaorgu, et meie pääseksime; ta
pühitseb meid praegu oma Püha Waimu läbi, et pühaks saak-

time. Jah, Jumal on armastus! Ses nimes avab ta meile oma täie südamet. Tema armastus on igawene ja täieline. Mis meie armastame, seks saame jõudu üksi temalt. Jumal on siis ainus armastuse hallikas. Et Jumal igawene, siis ei saa see armastus ka ial lõppema.

78. Mis pärast nimetab püha kiri Jumalat armastuseks?

Et Jumal igawene ja ainus armastuse hallikas on, mis ial ei saa ära lõppema.

Nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta oma ainu-
siindinud Poja on annud, et üksti, kes tema sisse usub, ei pea hukka saama, waid et igawene elu temal peab olema. Joh. 3, 16.

Kes meid enne armastanud, seda peame wasta armastama. 1. Joh. 4, 19. Pääle selle on Jumal meie ülem hääd. Kui lapsed peame seda taganõudma, millest Jhal meelehää.

79. Millele peab see usk meid äratama, et Jumal armastus on? Sellele, et meie teda armastaksime, kui oma kallimat hääd, ja üksti seda taga nõuaksime, millest temal meelehää on.

Armastagem teda, sest ta on meid enne armastanud. 1. Joh. 4, 19.

I. Jumal on armastus ja nimelt igawene ja ainus armastuse hallikas, siis armastagem teda kui oma kallimat hääd!

Et Jumal armastus, nimetab püha kiri teda hääks ja heldeks, Taaw. I. 145, 9; 36, 6; halastajaks ja armuliseks, Taaw. I. 103, 8; kannatlikuks ja pikameeleliseks, Room. 2, 4.

80. Misjugukses omadustes ilmub meile Jumala armastus?

Ses, et ta on hääd ja helde, halastaja ja armuline, kannatlik ja pikameeleline.

Et Jumal armastus, on ta kõige hääduse hallikas. Tema on hääd ja helde — kõikide wasta. Taaw. I. 145, 9.

Ja see heldus on äramõetmata, igavene, Taav. I. 36, 5; rohke igal ajal.

81. Mis meie usume, kui tunnistame, et Jumal hää ja helde on? Meie usume, et Jumal kõigele loomale kõike hääd rohkesti annab.

Hää on Jehoowa kõikide vastu, ja tema halastus käib üle kõigi tema tegude. Taav. I. 145, 9.

Jehoowa, ju heldus on taewas,¹⁾ ju tõsidus on ülemaist pilwist saadik. Taav. I. 36, 6.

1) Taewas = taewast saadik.

Samaria mehel oli ärras süda õnnetuma vastu, kes weres maas. See ärras süda sundis teda ka aitama. Sellega sai ta halastajaks. Lunk. 10. Issand on õige Samariitlane, kes meid abita ei jäta. Meie wae sed; tema halastab meie pääle.

82. Mispoolest on Jumal halastaja?

Sellepoolest, et ta wae se pääle halastab.

Halastaja ja armuline on Jehoowa, pikameelega ja rikas heldusest. Taav. I. 103, 8.

Õrte kui isa laste pääle halastab, nõnda halastab Jehoowa nende pääle, kes teda kardawad. Taav. I. 107, 13.

Wiinamäe isand annab töötajatele, kes ühe ainja tunni tööd teinud, nii palju kui neile, kes terve päewa. Matt. 20. See on arm. Sest arm on hää, mida meie teenimata vastu wõtame. Seda armu näitab Jumal meile rohkesti üles. Meie oleme talle 10,000 talenti wõlgu. Selle kingib tema meile. Meie äraarvamata suure patu annab tema meile andeks — Jeesuse pärast. Nii armu-rikas on isa-süda! Hirmu asemel annab ta taewa armu — ilma meie teenimata.

83. Mispoolest on Jumal armuline?

Sellepoolest, et ta patusele ta suure patu andeks annab, kes seda iial ei ole teeninud.

Ei ta wõta lõpmata kõwaste waielda, ega igaweste wiha pidada. Tema ei tee meile mitte meie pattu mööda, ja ei taju mitte meie kätte kõik meie ülekohut mööda. Laam. 1. 103, 9. 10.

Kawal julane palub isanda käest kannatust. Matt. 18, 23. Seda näitab Issand meile tuhat korda üles, Tema ei karista kõhe, waid wiibib oma kohtuga. Adam oli surma teeninud, aga Jumal kannatas weel temaga. Rahwale Noa ajal andis tema 120 aastat meeleparanduse aega. Et patust pööraksime, jeks kannatab Issand karistusega.

84. Mispoolest on Jumal kannatlik?

Sellepoolest, et ta karistusega kannatab, et patust pööraksime. Wõi põlgad sa tema helduse ja kannatuse ja pikameele rikust? Eks sa ei tea, et Jumala heldus sind meeleparandusele jaabab? Room. 2, 4.

Annaks Jumal oma wihale ruumi, nagu tige julane oma kaasjulase wasta, Matt. 18, 30, kes jõuaks tema ees seista? Aga tema hoiab wiha tagasi, kus ta karistuse otsuse juba teinud. Wiljata wiigipuu juures näeme seda. Luuk. 13, 6—9. Issanda kannatusel on üks kord ots, aga wiinamäe-mehe palwe pääle annab ta uut armu. See ongi pik meel. Ka meie saame seda maitzma, kui taewaline kärner Jeesus meie eest palub, ja meie tema fiske usume; siis annab Jumal meile uut aega, et meelt parandaksime.

85. Misjaguseks meeleks saab seega Jumala kannatus patuse wasta?

Pikaks meeleks, milles tema oma wiha keelab ja patusele aega annab meelt parandada.

Issand ei wiivita mitte tõutust, waid tema on pika meelega meie wasta ja ei taha mitte, et mõned peawad hukka minema, waid et kõik peawad meeleparandamist kätte saama. 2. Peetr. 3, 9.

Saulus oli ristirahwast tagakiusanud, Tehwanust surmata aidanud; arm pole ka teda maha jätnud; nii et ta teda kõige ilma ees kiidab: Jumala armu pärast ei pea meie nii oma pattudes hukka saama. Arm katab ka rõõwli patud finni, awab talle paradiisi ukse, Luuk. 23, 4—43.

See sünnib, et ta ennast üksi armu hoolele annab, sest ennast juhata da la se b.

86. Mis sügust rõõmustust annab mulle see usk, et meie Jumal hää ja helde, halastaja ja armuline, kannatlik ja pika meelega on?

Seda kindlat trööstti, et mina oma suurtes pattudes mitte hukka ei pea minema, kui ma aga ennast Jumala helduse hoolele jätan ja temast ennast juhata da la sen.

Nii tõeste, kui ma elan, see on Issanda Jehoowa sõna, mul ep ole hää meel selle surmast, kes hõel, waid sest, kui see, kes hõel, pöörab oma tee päält, et ta wõiks elada. Hes. 33, 11.

„Ets ja ei tea, et Jumala heldus sind mee le pa ra n da mi se le saadab,“ ütleb Room. 2, 4. Luuk. 6, 36, kä sib ka li gi me se le an de ks an da. Et ise nõdrad oleme, tuleb ka tema nõdrustega kannata da.

87. Millele peab Jumala suur heldus ja kannatus meid äratama? Sellele, et meie tema helduse läbi ennast mee le pa ran da mi se le la se me juhata da, et ka li gi me se le an de ks an na me ja tema nõdrustega kannatame.

Seepärast olge armulised, nõnda kui teie Isagi armuline on. Luuk. 6, 36.

II. Jumal on hää ja helde, sest ta annab meile kõige hääd; halastaja ja armuline, sest wae se pa tu se pää le halastab ta, ja annab tema patud andeks; tema on kan natlik ja pika meelega, sest ta wiibib oma karistusega, et patust pööra k sine. See olgu meile kalliks trööstiks meie häda s, et ennast mee le pa ran da mi se le la se me juhata da, ja ka oma li gi me se ga kannatame.

Jumala armastuse juures ei tohi meie aga iial unustada, et ta ka töde ja walgu s. Sellega peab tema oma õiguses pattu wihtama, nagu nägime.

88. Kuis on Jumal oma omaduse poolest, et ta pattu peab wihtama?

Jumal on püha, et ta pattu peab wihtama.

Jah, nõnda on Jumal, kes waim, tõde ja walguis püha, kolmford püha. Selle pärast peame meie teda kartma. Aga tema on ka armastus. Selle pärast peame teda armastama. Jumalas on pühadus ja armastus ühendatud. See armastus ifegi on jälle ainus õige armastus, kõigest patust lahutatud. Mis seda on, on püha.

89. Kes on jelle järele meie Jumal, keda meie kartma ja armastama peame?

Meie Jumal on püha armastus.

Jah, seda on meie Jumal nimelt: Tema pühadus ja armastus on kui hallik, millest ka muu olemine ja ilmumine oma walguise saab. Püha Jumala ees peab Mooses oma palge kinni katma, sest ta kartis tema pääle waadates. 2. Moos. 3, 6. Mooses on patune: Jumal talle seepärast hirmuks.

90. Kelleks saab Jumal omas pühaduses patusele?

Hirmuks, sest ta peab teda kartma.

Jah, Jumala pühadus saab patusele hirmuks, kui ta temast lahtub; aga ta õnnistus saab ta kallimaks waraks, kui ta tema poole hoiab. Mis aga Jumala armastuses nimelt ilmub, ärakadunud poeg on seda tunda saanud. Tema oli langenud: isa süda põleb aga ta wasta lõpmata.

91. Mis see küll on, mis Jumala armastuses nimelt ilmub?

Tema isa süda, mis patuse wasta lõpmata põleb.

Jah, Jumal armastus — see ta kallim nimi. Siin awab ta meile alles oma südamme: „Seepärast waata Jumala heldust ja hirmu; hirmu küll nende wasta, kes on langenud, aga heldust sinu wasta, kui sa jääd helduse sisse.“ Room. 11, 22.

Jumala pühadus ja õigus peab meid hukka mõistma, aga 2. õpetus saab meile näitama, kuid hukatusest pääsme. Jumala armastust Jeesuses Kristususes saame sääl tundma õppima. Üksi selle pärast ei saa meil Jumala pühadust ja õigust enam karta olema.

92. Mis saab siis küll Jumala pühaduse ja õiguse ärawõitma, et meil jeda karta ei ole?

Jumala armastus Jeesuses Kristuses, meie Issandas.

Nimelt omas Bojas hüüab Jha meie wasta :

Mii tõeste, kui ma elan, see on Jehoowa sõna, mul ep ole hää meel selle surmast, kes hõel, waid sest, kui see, kes hõel, pöörab oma tee päält, et ta wõiks elada. Hes. 33, 11.

III. Meie Jumal on püha armastus, kes oma pühaduses patusele hirmuks saab, aga kelle armastuses ta isasüda lõpmata põleb, et ta õigust ära wõita ja Jeesuses Kristuses meie pääle halastada.

Need on üksi mõned nõbrad tähendused Jumala olemise ja ilmutise püha saladuse kohta, mõned kiired ta kadumata walguse merest. Säält hüüawad meile aga nimelt pühad ja õndjad waimud: Meie Jumal on püha armastus! Oh seissem ta ees finni kaetud palgega, risti pandud kätega, ja pidagem meeles :

I—III. Jumal on armastus ja nimelt igawene ja ainus armastuse algus ja hallikas: siis armastagem teda kui oma kallimat hääd. Ja kui armastus on tema hää ja helde, sest ta annab meile kõike hääd; ta on halastaja ja armuline, sest ta halastab waele patuse pääle ja annab talle tema patud andeks; tema on kannatlik ja pikameelega, sest ta wiibib oma karistusega, et patust pööraksime. See olgu meile kalliks trööstiks meie hädas, et ennaft meeleparandusele laseme juhutada, ja ka oma ligimesega kannatame. Uga Jumal, kes armastus, on ka püha; tema on püha armastus — nimelt see seisku meil meeles — sest omas pühaduses saab ta patusele hirmuks, aga omas armastuses awab ta oma

isajüdameme, ja see põleb lõpmata patuse vastu, et õigust
ära mõita ja Jeesuses Kristuses meie pääle halastada.

Bibli lugemiseks: Luuf. 15, 11—32; Luuf. 13, 6—9; Tiit. 2, 11—14
1. Joh. 4, 16—21.

Palve t.: Taav. I. 5, 1—7.

Kirikulaul nr. 181. Arm, kes ja mind oled loonud. Nr. 187.
Küüb olen mina põhja leidnud.

Õhmine õpetus.

**Meie osajamine Jumalaga on meile al-
gusest osaks määratud.**

**Jumal Isa on maailma looja, ülewalpi-
daja ja walitseja.**

Õhimese õpetuse sõnad :

**Mina usun Jumala Isa, kõigewägewama taewa
ja maa Looja sisse.**

Mis see on ?

Mina usun, et Jumal mind ja kõik loomad on loo-
nud, mulle ihu ja hinge, silmad, kõrwad ja kõik liikmed,
mõistuse ja kõik meeled on annud, — ja weel hoiab ;
ja päälegi riided, kingad, söömise ja joomise, koha ja maja,
naese ja lapse, põllu, weiksed ja kõik wilja, kõik ihu ja
elu tarwitust ja toidust rohkestest ja igapäew annab, ja kõige
häda ja kurja eest hoiab ja kaitseb ; ja seda kõik teeb tema
isalikust jumalikust armust ja heldusest, ja ei mitte seepä-
rast, et mina seda wäärt ehk teeninud olen. Selle eest on
minu kohus teda kiita, tänada, teenida ja tema sõna kuulda :
See on tõeste tõsi.

I. Maailma loomine.

Jumal Isa on maa ja taewa looja.

1. Loojast ja tema tööst.

Mina usun Jumala Isa, kõigewägewama taewa ja maa Looja sisse.

§ 5. Loomine alguses.

Jumal loob asupaiga, kus õndsad olewused temaga osasaamises wõiksid elada.

Piiblitloo alus: Loomise lugu, 1. Moos. 1.

Kawa: 1. Jumal Isa on kõik alguses loonud. 2. Poja läbi Püha Waimu wäes on kõik walmis saanud. 3. Taewa ja maa on Jumal meile õnnistuse asemeks loonud. 4. Mis omadusi Looja seega ilmutanud.

93. Kelle sisse usume meie esimese usuõpetuse järele?

Meie usume Jumala Isa, kõigewägewama taewa ja maa Looja sisse.

Ust oli kindel kõikumata lootus Jumala armu pääle. Siin peame siis ka ses lootuses kindlad olema, et Jumal — Isa on.

94. Mis see tähendab: Meie usume Jumala Isa sisse?

Meie paneme selle pääle oma ainus lootus, et Jumal Isa on.

Jeesus on Jumala Isa ainus sündinud Poeg^{us} (Joh. 3,16), nagu jeda keegi muu ei ole. Ka Paulus kumardab Jeesuse Kristuse Isa ette. Gew. 3, 14.

95. Kelle Isa tema on, et meie selles usus nii rõõmsad wõime olla?

Püha Jumal on Jeesuse Kristuse Isa.

Seepärast nõtkutan mina oma põlwi meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa ette, kellest kõiki suguwõrsaid taewas ja maa pääl lapsiks nimetatakse. Gew. 3, 14. 15.

Jeesus Kristus on meie wennaaks saanud. Tema läbi olemegi siis ka meie tõeste Jumala lapsiks saanud. Ka

meie pole talle wõerad. Jeesuse Kristuse Isa on nüüd ka meie Isa.

96. Mis teeb jeda usku, et Jumal Isa on — meie iseäranis rõõmurikkaks?

Et Jumal Jeesuses Kristuses ka tõeste meie Isa on.

Seft teie olete kõik Jumala lapsed usu läbi Kristuse Jeesuse sees, seft mitu teid Kristuse sisse on ristitud, need on ka endid Kristusega ehitanud. Kal. 3, 26. 27.

Waadake, misjuguse armastuse Isa meie on annud, et meid peab Jumala lasteks hüütama. 1. Joh. 3, 1.

Juba 1. õpetuse päälkiri nimetab Isa iseäraliku armutöö.

97. Misjuguses töös on Jumal Isa ennast nimelt ilmutanud? Omas loomise töös kui kõige Looja, mis olemas on.

Iga koda valmistatakse kellestki; aga see, kes kõik on walmistanud, see on Jumal. Hebr. 3, 4.

Tahame meie midagi valmistada, siis on meil materjali ja tööriista tarwis. Jumala poolt kutsus ainus: Saagu! ilmad elusse. Ta valmistas kõik ei ühestki asjast. See on loomine. Ja luua wõib üksi Jumal.

98. Mis tegewus loomine on?

Loomine on valmistamine ei ühestki asjast.

Jumal ütles: Saagu! ja kõik sai. Tema ainus sõna kutsus ilmad elusse. Oma nõdra mõistusega ei mõista meie jeda, waid uskudes wõtame jeda rõõmuga wasta, mis piha kiri Looja armutööst kuulutab. Jumala: Saagu! on siis — üksi sõna.

99. Mis läbi on Jumal kõik loonud, mis loodud on?

Üksi oma sõna läbi.

Kui tema ütles siis see sünnib; kui tema käsib, siis see seisab walmis. Laaw. 1. 33, 9. Usu läbi mõistame meie, et maailm Jumala sõna läbi on valmistatud, et see, mis näha on saanud neist, mis ei nähta. Hebr. 11, 3.

Runingad ja wägewad siin ilmas ei wõi midagi luua, walmistada, mis selle sarnane oleks. Jumal Jsa on wägewam, kui kõik nemad.

100. Misfuguseks Loojaks nimetame sellepärast Jumalat Jsa, kelle siiski meie usume?

Kõigewägewamaks Loojaks.

Jssand, sina oled wäärt wõtma auru ja auustust ja wäge, sest et sa oled kõik asjad loonud, ja sinu tahtmise läbi on nemad, ja on loodud. Joh. ilm. 4, 11.

Millal taewas ja maa loodi, ütleb 1. Moos. 1, 1.

101. Millal on Jumal kõik loonud, mis loodud?

Alguses lõi Jumal taewa ja maa. 1. Moos. 1, 1.

Jumal aga ise oli enne algust. Tema on igawene. Seda ei tea wana ega uue aja paganad ja umbusklikud. Ilma peawad nad ise juba Jumalaks. Meie aga usume ja tunnistame:

I. Jumal Jsa, kes Jeesuses Kristuses ka meie Jsa, on taewa ja maa Looja, sest kõik, mis on, on tema alguses loonud ei üheftki asjast oma sõna läbi, kui kõigewägewam Looja.

Jumal ütles ja kõik sai ta Sõna läbi. See sõna oligi Jeesus meie Jssand. Johanneese ewangeliumi algus awab selle saladuse! Niisama kuulutab loomise lugu, et Waim sügawuse pääl lehitab, eluta olemisele elu annab.

102. Jumal Jsa on Looja: kes on siiski ka loomise töös ühtlasi tegewad?

Jumal Hoeg ja Püha Waim.

Alguses oli Sõna, ja Sõna oli Jumala juures, ja Sõna oli Jumal. Seesama oli alguses Jumala juures. Kõik asjad on tema läbi tehtud, ja ilma temata pole ühtigi tehtud, mis tehtud on. Joh. 1, 1—3.

Ja maa oli tühi ja paljas, ja pimedus oli sügawuse pääl ja Jumala Waim oli lehitamas wee pääl. 1. Moos. 1, 2.

Kelle läbi nimelt kõik loodud, ütleb 1. Kor. 8, 6. (Jesand Kristus, kelle läbi kõik asjad). Taav. I. 33, 6 nimetab Waimu fees, mis loomisele wäge annud.

103. Kelle läbi ja kelle wäes on Jsa kõik loonud, mis loodud? Jumal Jsa on kõik Poja läbi loonud Püha Waimu wäes.

Nii kinnitab ka loomise lugu: Meie õnnistuse Jumal on kolmainus.

Meil on aga üks Jumal, Jsa, kellest kõik asjad on, ja meie tema fees, ja üks Jesand Jeesus Kristus, kelle läbi kõik asjad on, ja meie tema läbi. 1. Kor. 8, 6.

Jehoowa sõna läbi on taewad tehtud, ja tema suu waimu läbi kõik nende wägi. Taav. I. 33, 6.

Seft tema feest, ja tema läbi, ja tema fees on kõik asjad; temale olgu au igaweste. Amen. Room. 11, 36.

II. Kõik mis loodud, on Jumal Jsa loonud Poja läbi Püha Waimu wäes.

Mis Jumal lõi, et kõike alustada, ütleb 1. Moos. 1, 1: Jumal lõi alguses taewa ja maa. See on ühe sõnaga terve maailm.

104. Mis lõi Jumal alguses?

Taewa ja maa eht terve maailma.

See pole aga kõik ühe korraga walmis saanud. 1. Moos. 1. jutustab: loomise kord on kuuel puhul ta juurele sibile tõtanud ja saanud.

105. Mis korra järele lõi Jumal taewa ja maa?

Jumal lõi: 1. walguse; 2. taewa lautuse, 3. kuiva maa, et rohi ja taimed hakkawad kasvama; 4. walguse hallikad, päikse, kuu ja taewatähed, 5. linnud õhus, kalad wees; 6. maaloomad ja kõige wiimaks inimese — kõik kuue päewa fees.

Walgus luuakse kõige enne. Tema on kõige esu tingimine. Siis hakkab õhk heljuma; maa saab kuivaks, et rohi wõib kasvada. Nii on looduse alus rajatud. Siis

Jaavad taewa tähed oma kindla tee, loodus oma seaduse, luuakse kalad ja linnud, maaloomad — ja wiimaks inimene. Walgus, õht, wesi on enne, et rohi wõiks kaswada, taim ja loom on enne, kui inimene. Enne kui tema luuakse, on kõik tema elutingimised antud. Märgatsem jelles kõiges looja imelikku wäge, imelikku tarkust!)

1) Kui juured on sinu teud, Jehoowa! Sa oled neid kõik targaste teinud; maa on täis sinu pärandusi. Taaw. I. 104, 24. Ta lasseb rohu kaswada lojustele ja orased inimeste tarwituseks, et ta maa seest leiba wälja jaadab. Taaw. I. 104, 14.

Juimese loomisega on loomise töö lõpnuud: looduse ülem ehe on olemas.

106. Kes pidi looduse ülem ehe ja wiimne kroon olema?

Seda pidi inimene olema.

Juimese loob Looja kõige wiimaks. Juba sest ilmub, et tema loomise lõpusiht on. Teda loob Looja looduse isandaks ja peremeheks. Mitte iseene se pärast pole maa loodud, waid et inimene tema pääl asuks.

Taewas, taewas on Jehoowa pärast, ja maa on ta annud inimeste lastele. Taaw. I. 115, 16.

107. Kuis see ilm oli, mille Looja oli loonud? (1. Moos. 1, 31. ütleb seda).

Kõik oli wäga häa, nii et tema pääl Looja meeleshää hingas.

Ja Jumal waatas kõige see pääle, mis ta oli teinud, ja waata, see oli wäga häa. 1. Moos. 1, 31.

Jumal ise elas omas taewalikus täiuses. Temal ei olnud ilma mitte tarwis. Siiski loob ta loome. See on arm.

108. Mis põhjusel on siis Jumal maailma loonud, mida ta ise ju ei tarwitanud?

Üksi omast armust.

Kes taewa teinud mõistusega: tema heldus jääb igaweseks ajaks. Taaw. I. 135, 5.

See arm on ka armastus. Sest Jumal soovis, et loome oleks, kes sest õnnistusest osa wõtaksiwad, mis

tema armastusest wälja woolab; tema arm pidi neile rõõmuks saama.

109. Mis tarwis on Jumal maailma loonud?

Et loome oleks, kes tema armust rõõmustaffiwad.

Rõõm, mis südames, pidi ka suu tunnistuses ilmuma. Suurt auu nägi hing, suu pidi seda kuulutama. Taaw. I. 145, 10.

110. Mis pidi inimise suu tegema, kui süda õnnistust maitfis?

Ta pidi Jumala auu kuulutama.

Jehoowa, kõik sinu teud peawad sind tänama ja su wagad sind kiitma. Taaw. I. 145, 10.

Rõnda pidi täide minema, mis 2. palwes, palume: Jumala riik on õnnistuse ase, kus ta lapsed Isaga osasaamises on.

111. Mis asemeks pidi seega see ilm saama, mille Jumal loonud?

Õnnistuse asemeks, kus meie Jumalaga osasaamises wõikfime elada.

III. Taewa ja maa on Jumal loonud, kõige looduse, ja kõige wiimaks inimise, kui looduse isanda süia ilma, mille pääl Jumala meelehää hingas ja mille ta armust löi õnnistuse asemeks, kus ta lapsed ta armastusest wõikfivad oja saada ja ta auu kuulutada.

Seda auu peame ka meie kuulutama. Kui palju annab Jumala imeilus loodus seks ka praegu asja. Ta selle kõik on Jumal loonud — ei ühestki asjast, kuue päewaga. Tõeste, meie Jumal on — kõigewägewam.

112. Misjuguft Jumala püha omadust peame siis nimelt ülendama, kui selle pääle mõtleme?

Jumala kõigewägewust.

Püha laulikuga peame ka meie tunnistama:

Meie Jumal on taewas, tema teeb kõik, mis ta tahab. Taaw. I. 115, 3.

Enne loob Jumal walguſe, ſiis taimē, looma, inimeſe. Enne loob ta loomade elutingimifeſ, ſiis loomad iſe; wiimaks nende kuninga. Meie Looja on tõeſte kõigetargem.

113. Miſſuguf Jumala omaduſt peame ülendama, kui ka ſelle pääle mõtleme?

Tema tarkuſt, miſ üle kõige.

Ka loodus on raamat, miſ kuulutab :

Kui ſuured on ſinu teud, Jehoowa! Sa oled neid kõik targaste teinud; maa on täis ſinu päranduſi. Taaw. I. 104, 24.

Loodus peab Jumala auu kuulutama, inimeſte ja inglite keeled peawad teda kiitma. Aga kõik ſee loodus peab inimeſe käſu all olema. Rohi, miſ ſiin kaſwab, loom, miſ ſiin kõnib, peab talle üleſpidamiſt andma. Kaarna poeggi peab oma toiduſt ſaama. Nii helde on Looja kõikide waſta. Inimene, looduſe kroon, wõib ſiin ka weel igaweſt elu taga nõuda. Kui suur ſelle Iſa armaduſ!

114. Miſſuguf Jumala olemiſt ja omaduſt peame ülendama, kui ka weel kõige ſelle pääle mõtleme?

Jumala armaduſt ja helduſt.

Kui suur ſee arm, kui juba ajaliku elu üleſpidamiſe kohta peame tunniſtama :

Ta laſeb rohtu kaſwada lojuſtele, ja orakſed inimeſte tarwiſeſ, et ta maa ſeſt leiba wälja ſaadab. Taaw. I. 104, 14.

IV. Jumala looduſeſ wiibides, tema looja töö pääle mõteldes peame ta kõigewägewuſt ja tarkuſt ülendama, ja nimelt weel ta helduſt ja iſaarmu, milleſt loojatöö aru annab.

Olgu ſiis Jumala loodus ka meile raamatuſ, kuſt ta ſuurt armu loeme, et meeles peakſime :

I.—IV. Jumal Iſa, keſ Jeeſuſeſ Kriſtuſeſ ka meie Iſa, on taewa ja maa looja, ſeſt kõik, miſ on, on tema alguſeſ loonud, ei üheſtki aſjaſt, kui kõigewägewam Looja

Boja läbi Püha Waimu wäes. Kõige looduse on tema loonud ja kõige wiimaks inimese kui looduse isanda siia ilma, mille pääl ta meelehää hingas ja mille ta armust lõi õnnistuse asemeks, kus ta lapsed ta armastusest wõiksid osa saada ja ta auu kuulutada. Oh kuulutagem ka meie seda: ülendagem Looja kõigewägewust, tarkust ja weel nimelt tema heldust ja isa-armu, millest Looja töö aru annab.

Piibli lugemiseks: Laaw. 1. 104; Hiob 38;

Palwe tunnistus: Laaw. laul 145.

Kiriku laul nr. 162. Oh Jumal Isa, ilma looja. Nr. 163. Oh Jumal wägew walitseja.

2. Jumala loomadest.

Mina usun, et Jumal mind ja kõik loomad on loonud, mulle ihu ja hinge, silmad kõrwad ja kõik liikmed, mõistuse ja kõik meeled on annud.

§ 6. Inglise, Jumala loomad taewas; kurat ja kurjad inglised.

Inglise teenijad waimud meie õnnistuseks, mida ka kuradi tigidus meilt ei pea riisuma.

Piiblitoo alus: Isjanda kuusamine, Matt. 4, 1—11.

Kawa: 1. Inglise wägewad waimud, Jumalast alguses loodud. 2. Inglise ou teenijad ja täskjalad meie õnnistuseks. 3. Püüdku seda kurat oma kurjade inglitega ka rikkuda, see on asjata!

Looja on ilma loomadega elustanud. Neid on alamaid, ülemaid; wiimsed maa pääl ja taewas. Kes seda maa pääl on, kuulutab 6. loomise päewa lugu — i n i m e s e loomisest. Kes seda taewas, ütleb Hebr. 13, 14. Selle järele on i n g l i d — teenijad waimud.

115. Kes on Jumala ülemad loomad taewas ja maa pääl?

Seda on inimene maa pääl, inglid taewas.

Seepärast nõtkutan mina oma põlwi meie Issanda Jeesuse Kristuse Issa ette, kellest kõiki suguwõsajid taewas ja maa pääl lapsiks nimetatakse. Gew. 3, 14. 15.

116. Misjuguuste sõnadega finnitab meile seda esimene õpetus?

Sõnadega: Mina usun, et Jumal mind ja kõik loomad on loonud.

Et inglid on, ei jõua meie oma meelemõistusega tõendada. Ous nad ju ülewahe ilma nägemata loomad. Juba sellepäraſt jääb nende olemine meile usu asjaks. Aga see usk seisab kindla põhja pääl.

Juba pääle patu langemise pandi paradiisi ust üks Keerub hoidma. 1. Moos. 3, 24. See on üks taewalik olemus, üks Jumala ingel. Abraami juure Manre tammituse tulewad kolm wõeraſt, Issanda ingel, ja kaks muud inglit. 1. Moos. 18, 2. Sakariale ja Mariale ilmub ingel. Jõulu ööl ilmuvad nad juures hulgas, et Issanda armu ilmutusest osawõtta, seda kõigele ilmale kuulutada. Luuk. 2, 9—14. See kõik on püha kirja tunnistus. Selle järele on inglid tõeste olemas.

117. Kuſt meie siis teame, et inglid olemas on?

Pühast kirjast, sest see tunnistab nende olemist kindlaste.

Inglid on waimud. Siis pole neil liha ja luud. Luuk. 24, 39. Nemad on juured wäest ja wõimusest. 2. Peetr. 2, 11. Et nad waimud on, siis on see wõimus ka waimulik. Nemad on wägewamad kui meie — oma mõistuse poolest, oma tahtmise poolest.

118. Mis on need inglid oma olemise poolest püha kirja õpetuse järele?

Loodud waimud, juure mõistuse ja wägewa tahtmisega.

Millal inglid loodud, seda meie kindlaste ei tea. Aga et nad juba loomise tunnistajad on (Hiob. 38, 7), siis on nad wiſſiste esimesed Jumala loomad — alguses. Taaniel 7, 10 tunnistab: 1000 × 1000 teeniwad Jumalat, 10,000 seisawad tema ees. Selle järele on inglid määratud hulks. Nemad ei wõta naist,

ega lähe mehele. Matt. 22, 30. Nad ei figine siis mitte soo poolest. Seesuguses hulgas on nad siis juba alguses loodud. Müüd ei sünni neist siis keegi juure, ei sure ka keegi.

119. Mis õpetab püha kiri inglite algusest ja armust?

Neid on määratu hulk, ja et nad soo poolest ei figine, siis on nad juba alguses suures hulgas loodud.

Püha kiri nimetab inglite hulgas: Keerubimid (1. Moos. 3, 29), Seerawimid (Jes. 6, 2), päainglid (1. Tess. 5, 6.) Gal. 1, 16. kõneleb nende auujärgedest, waltijustest, wüürstiriikidest ja waldadest. Nõnda on siis ka inglite au mitmesugune. Neid saab ülemaid ja alamaid olema.

120. Mis õpetab püha kiri inglite korrast ja muust üksteise kohta?

Neid on ülemaid ja alamaid: Keerubimid, Seerawimid, päainglid j. n. e.

Et inglid arwamata hulk, jellepärast nimetatakse neid ka „taewa sõjawäe hulgas“ Luuk. 2, 13. Sellepärast on ka Issand ise: „Issand Sebaot“ ehk „wägede Jehoowa.“ Sellepärast palumegi ka laulus:

Issand, keda taewas sääl

Kiidab ingli laulu hääl,

Ole maa pääl armuga

Dma rahwa kaitstija!

Laul № 177, 1.

I. Püha kiri tunnistab meile kindlaste: inglid on waimud, keda Jumal alguses hulgana loonud, mis ei kahane ega kaswa, waimud suure mõistuse ja wägewa tahtmisega, mitmesuguses auus ja seijuses.

Mis nende amet, ütleb juba nende nimi. Ingel tähendab: käskjalg ehk saadik.

121. Mis tähendab nimi: ingel?

Ingel tähendab: käskjalg ehk saadik.

Nad on Jumala käskjalad. Kuis nad neid käskusid täidawad, näitab püha kiri: Unenäus näeb Jakob redeli, kus

inglid üles ja alla käiwad. Selle järele on nad kui wahendajad, wahewaimud taewa ja maa wahel. Sõjas Siiria wasta näeb Eliisa, et mägi täis tuliseid hobuseid ja wantrid on. 2. Kun. 6, 17. Terwete rahwastegi elu walitseb Jumal inglite läbi. Prohwet Taaniel õpetab seda Berzlaste ja Greeklasteги kohta. Rõiges täidawad nad Jumala käskusid. Muidu teeniwad nad Jumalat, teda tänades ja kiites. Taaw. I. 103, 20.

122. Mis on siis inglid oma ameti ja töö poolest?

Jumala käskjalad ja saadikud, kes tema käskusid täidawad ja teda teeniwad tänades ja kiites.

Eks nemad kõik ep ole teenijad waimud, wälja lätitatud teenistujeks nende pärast, kes õnnistust peawad pärima. Hebr. 1, 14.

Kiitke Jehoowat, teie tema inglid, teie wägewad wahwad, kes teie tema sõna järele teete, tema sõna häält kuuldes. Taaw. I. 103, 20.

Inglid aitasiwad Lotti. 1. Moos. 19, 1—15. Saagarit 1. Moos. 21, 17. Ingel toitis Eliast, 1. Kun. 1, 19; inglid hoidsiwad Eliijat, 2. Kun. r. 6, 16; kolme meest tule ahjus, Taan. 3, 28; päästsiwad Beetruse ja Johanneese wangiornist, Ap. t. 5, 19. Nad on kaitsejaks nimelt meie lastele. Aga inglid täitsiwad ka kohtu otsusi. Ingel lõi esimesed Egiptuse poisilapsed maha, 2. Moos. 12, 19, ja 70,000 meest Israelis, 2. Saam. 24, 16; lastis kuninga Herodeese ussidest ära süüa. Ap. t. 12, 33. Nii kaitsewad nad wagasid, nuhtlewad kurje. Ja see sünnib Issanda käsu pääle.

123. Kuis täidawad inglid kui teenijad waimud Jumala käskusid?

Nemad kaitsewad wagasid ja nuhtlewad kurje Issanda käsul.

Jehoowa ingel lööb leeri üles nende ümber, kes teda kardawad ja päästab neid lahti.

Katsume, et teie mitte ühte neistsinastest pisukestest ära ei põlga: sest mina ütlen teile, et nende inglid taewas alati näewad minu Isa palet, kes taewas on. Matt. 18, 10.

Seft Jehooma tahab oma inglid sinu pärast käskida, et nemad find peawad hoidma kõigi su teede pääl. Käte pääl peawad nad find kandma, et ja oma jalga kiwi wasta ei tõuka. Taaw. I. 91, 11. 12.

Inglid on teenijad waimud, nende pärast, kes õnnistust peawad pärima. Hebr. 1, 14. Ja need õndsuse pärijad polegi muud, kui Jumala lapsed, i n' i m e s e d, kes õnnistusele kutsutud. Nii väga armastab siis meid Jumal, et ta oma wägewamad waimud meie õnnistuse abilisteks nimetab. Sellepärast näeme ka inglid jääd tegewuses, kus meie õnnistuse-loo pühamad filmapilgud on: käst Siinai mäel antakse inglite abil; kui uue testamendi wahemees Jeesus sünnib, on inglid selle püha juhtumise kuulutajad ja kiitjad. Nad teenivad teda kuusamise järel, Matt. 4, 11, ingel kinnitab teda Ketsemani aias, Luuk. 22, 43; kuulutab tema ülestõusmist, Mark. 16, 5, tema wiimast tulemist taewa minemise juures. Ap. t. 1, 10. Ja ka wiimase kohtu juures saawad inglid otsuse täitjad olema. Matt. 13, 41. Selle kõigega täidawad inglid Jumala armu nõuu. Ja see peab meie õnnistuseks saama.

124. Mis nõuu peawad inglid selle kõigega täide saatma?

Jumala armu nõuu meie hinge õnnistuseks.

Inimese poeg läkitab oma inglid, ja nemad peawad koguma kõik pahandused tema kuningriigi seest, ja neid, kes teewad kaisu wasta. Matt. 13, 41.

Inglite au on praegu ülem kui meie au. Aga see saab muutuma. Inglid saawad wiimsel päewal kohtu otsusi täitma. Matt. 13, 41. Aga pühad ja õiged saawad Kristuse kaas-pärandajad (Room. 8, 17.), ja ka tema kaaskohtumõistjed olema. Matt. 19, 28. Ka langenud inglite üle saawad nad kohtu mõistma. Olgu siis praegu suur inglite au; nende au saab üks kord suurem olema, kes äralunastatud.

125. Kuis saab aja lõpul Jumala laste ja inglite auga lugu olema?

Üks kord saab äralunastatud hingede au suurem olema kui inglite au.

Inglid on teenijad waimud, inimesed walitsejaks kutsutud. Nii palju maksab waene inimese laps Jumala filmis! Nii ütleb Issjand Peetrusele, kes küsinud, mis jüngrid päriwad, et nad Issjanda järel käinud:

Tõeste, mina ütlen teile, et teie, kes minu järel olete käinud jällesündimises, kui inimese Poeg istub oma auujärje pääl, peate ka teie istuma kahetõistkümnne järje pääl, ja kahetõistkümnne Israeli suguharu pääle kohut mõistma. Matt. 19, 28.

Laatsaruse kandsiwad inglid Abrahami sülesse, õndsasse rahupaika. Nii on Jumalikka meeligi; oma wäehulkadega wiib ta meid ka surmast elule ja õndsusele!

126. Misjuguft rõõmustust annab meile õpetus pühadest inglitest? Seda kindlat tröösti, et Jumal oma wäehulkadega ikka meeligi on ja meid surmast elule ja õndsusele wiib.

Jehoowa ingel lööb leeri üles nende ümber, kes teda kardawad, ja päästab neid lahti. Taaw. 1. 34, 8.

Mitte ei pea meie küll inglid kumardama; aga puhtuse eesfujuks peame meie neid pidama. Selleks paneb neid Issjand Jeesus meile ise ette. Nemad teeniwad üksi Jumalat. Ka meie peame seda tegema, nagu nemad. Inglise pääle peame mõtlema igatord, kui Issameie palwes palume: Sinu tahtmine sündigu, kui taewas, nõnda ka maa pääl. Matt. 6, 10. Ka teadkem, et meie patustpöörmine neile rõõmu teeb. Luuf. 15, 7.

127. Millele peab see meid äratama, et pühad inglid teenijad waimud on meie õnnistuseks?

Sellele, et meie neid oma meeleparandamisega rõõmuksime ja et meie püüaksime Jumalat teenida, nagu nemad teeniwad.

Nõnda ütlen mina teile, on rõõm Jumala inglite ees ühe patuse pärast, kes meelt parandab. Luuf. 15, 7.

II. Inglid on Jumala teenijad waimud, kes tema kästufid täidawad, et tema armu nõu meie õnnistuseks

täide lähets. Olgem sellest rõõmsad elades ja surses, parandagem meelt nende rõõmuks ja püüdkem Jumalat teenida, nagu inglid teda teenivad.

Inglid olivad wabad iseolijad wainud. Nemad pidivad ennast usufoolis ja usuproowis Jumalale jäädawalt ära andma. Aga nemad wõisivad ka langeda. Ja see on ühe jauga sündinud. Üks ülem walguse ingel ei seisnud katsumises. Auuga, mis tal oli, ei olnud ta rahul. Ta tahtis Jumala jarnane olla. Mii saatis uhkus ta Jumalast langema. Ja temaga langes palju tõisi, kes oma „hakatusega,“ ehk suure „walitusjega“ mitte rahul ei olnud. Juud. 6. Nad on nõnda kurjaks inglits jaanud.

128. Mis sündis, et kõik inglid Jumalale sõnawõtlituks pole jäänud? Palju on neid ühe ülema ingluga Jumalast langenud ja kurjaks inglits jaanud.

Nõnda sünnib pimeduse riik Jumala riigi wasta. Aga see saab ise kohtuks wasta hakkajatele:

Ja inglid, kes oma hakatust ei hoidnud, waid oma elu aseme maha jätnud, on tema suure päewa kohtuni igaweses wangipõlwes pimeduse all kinni pidanud. Juud. 5.

Mis meil sest pimeduse riigist oodata, ütlewad juba tema wüürsti nimed: Saadan, et ta Jumalale wastapaneb; kurat, et ta Jumala laste pääle kaebab; Joh. ilm. 12, 10. Hiob 1, 9. Peelial, et ta paharet ja kuri waim on, 2. Kor. 6, 15. Peeltsebub, kurjade waimude ülem, Matt. 12, 24; kiusaja, et ta ikka kurjale kiusab, Jumala wasta, nagu ta seda paradiisis ja kõrbes tegi. Matt. 4, 3.

129. Mis nimega nimetab püha kiri kurjade inglite ülemat?

Nimega: Saadan ehk wasta paniija, kurat ehk pääle kaebaja, Peelial ehk paharet, Peeltsebub, kiusaja.

Joh. 8, 44 tunnistab: ta on täis walet. Et ta Peelial ehk kuri waim on, on ta täis waenu ja wiha Jumala ja inimeste wasta.

130. Mis sugune on kuradi ja tema kurjade waimude meel?

Nemad on täis walet ja kurjust, wiha ja waenu Jumala ja inimeste wasta.

Kurat on inimese tapja algusest, ja ep ole mitte seisma jäänud tõe sisse, sest tõtt ei ole mitte tema sees; kui ta walet räägib, siis räägib tema omaft, sest ta on walelik ja waleliku isa. Joh. 8, 44.

Kiusaja paradiisis ütleb: Jumal olla kadeduse pärast keelanud ühest puust süüa. See on Jumala teutus. Niisama püüab ta meid ebauju, umbuju, meeleheitmise ja mõne muu suure patu sisse saata. 6. palwe. Sünnib see, siis peab ihu hukka minema ja hing. Seks püüdis ta kõrbes Issjandat äralumastamise tööst ära efsitada. Matt. 4, 1—11.

131. Mis püüab kurat oma wihawaenuga teha?

Jumalat teutada, tema tahtmisele wasta panna, ja inimest ihu ja hinge poolest hukka saata.

Olge kasiwad, walwake, sest teie waenlane, kurat, käib ümber kui mõiraja lõukoer ja otsib, keda tema wõiks ära neelda. 1. Peetr. 5, 8.

Uga teeäärjed on need, kes seda kuulewad, pärast tuleb kurat ja wõtab sõna nende südamest ära, et nemad ei pea uskuma, ega õndsaks saama. Luuk. 8, 12.

Suur oli tema wõimus enne Kristust, Matt. 8, 28—34, Uga Kristus on selle murdnud, Joh. 12, 31. Nüüd võib ta üksi nii palju oma wäge awaldada, kui seda talle lubatakse, Matt. 13, 28, oma wäge nimelt sõna kuulmata laste seas, Gew. 2, 2. Jumala lapsi tohib ta üksi kiusata nende usukatsumiseks. Tema wastapanemine Jumalale on sellepärast üksi meeletus.

132. Kas kuradil weel praegu meie üle wõimust on?

Jah on, nii palju kui Jumal talle seda tarwitada lubab meie usukatsumiseks.

Kes pattu teeb, see on kuradist; sest kurat teeb pattu algusest; seks on Jumala poeg awalikuks saanud, et tema kuradi teud pidi ära rikkuma. 1. Joh. 3, 8.

Walmista, mu waim, end küll, Walwa, palwes ole, Et ei kogemata sull' Häda pääle tule. Kuradid Wagasid Püüdwad eksitada, Patu sisse saata.

Laul № 302. 1.

Issand Jeesus pani kiusajale wasta: Saadana wale warju ja wale auu, Matt. 4, 9. liiskas tema tagasi. Tema jäi alanduse, ja seega Issa tahtmise juure, et maailma ära lunastada. Ta pani kiusajale kindlaste wasta.

133. Mis peame tegema, kui kuradil praegu meie üle ajuti wõimust on?

Meie peame talle kindlaste wasta panema.

Siis heitke Jumala alla; seiske kuradi wasta, siis peab tema teie juurest ära põgenema. Sak. 4, 7.

Apostel Peetrus nõuab meie käest kasiinust. 1. Peetr. 5, 8. Kasin on see, kes õiget piiri tunneb, ja sest iial üle ei astu. (6. käsk); kes ise enese üle walitseb, ka ihule enam sööki ja jooki ei luba, kui talle tarwis. Kasin oli meie Issand omas terwes elus. Selle juures seisis tema nimelt weel walwamisest ja palwest. Et ta ses ei wäsiks, oli Jumala sõna tema mõel, millega ta kiusaja wasta wõitles. Matt. 4, 1—11. Nii jäi ta kõigiti usus oma Issa tahtmise alla. Kelle sisse meid usume, see on Jumala Poeg ise.

134. Kuis saame kuradi wasta õieti seisma?

Kasiniuses, walwamises ja palwest, Jumala sõna mõdegaga wõideldes ja Jumala Poja sisse usludes.

Seepärast nüüd ärge magagem ka mitte kui tõised, waid walwagem, ning olgem kasinad. 1. Tess. 5, 6.

Kõige enamiste wõtte usu kilp kätte, mista teie wõite ära kustutada kõik tigeada kuradi tulised noolid. Ja wõtte õnnistuse raudkübar, ja Waimu mõel, see on Jumala sõna. Gew. 6, 16. 17.

Ka kuradi kiusamise wõimus saab kord lõpma. Lendaw madu ehk kurat heidetakse sügawusesse 1000 aastaks — ja

kui ta selle pääle weel natukeseks ajaks rahwaid effitanud, siis langeb ta igawese kohtu kätte. Joh. ilm. 20, 1—10. Juuda 6. See sünnib, et Kristuses kurat wõidetud.

135. Kelle nõu peab siiski täide minema, kui ka kuradi tigidus suur?

Jumala armu nõu meid õndsaks teha, et Kristuses kurat wõidetud.

Uga selle kõige sees saame meie wõimust selle läbi, kes meid on armastanud. Sest mina olen see pääle julge, et ei surm ega elu, ei inglid ei würstid, ega wägewad, ei see, mis praegu, ega mis tulew on; ei kõrgus ega sügawus, ega ükski muu loom ei wõi meid lahutada Jumala armastusest, mis on Jeesuse Kristuse, meie Isjanda sees. Room. 8, 37—39.

III. Et suur hulk inglid langenud ja kurat, nende pää ühes nendega täis wiha waenu on Jumala riigi wasta, talle ka wõimust on antud meid kiusata — siis seiskem walwates ja palwes tema wasta; küll siis Jumala armu nõu ka meie õnnistuseks täide läheb.

Nii ei pea Jumala laps muresse langema. Suurem kui kiusaja, on Jumal, kes meid omas Poja s Lunastanud. Ka on tema inglid meile sõjaleeriks.

136. Kelle hoolele peame enmast siis jätma omas waimulikis wõitlemises?

Jumala hoolele, kes meid Poja läbi lunastanud, ja oma inglite läbi kaitseb.

Teie olete Jumalast, lapsutesed, ja olete neid ära wõitnud; sest suurem on see, kes teie sees on, kui see, kes maailmas on. 1. Joh. 4, 4.

Jah, Jumala ja tema Poja ja Waimu pääle käigu meie lootus, keda ka inglid kummardawad, et meeles peakšime:

I—III. Inglid on waimud, keda Jumal alguses hulgana loonud, mis ei kahane ega kau, suure mõistuse ja wägewa tahtmisega, mitmesuguses auus. Kui teenijad

täidavad nemad Jumala kästufid meie õnnistuseks: olgu see meile rõõmuks ja äratuseks elades ja surses, et meelt parandame nende rõõmuks ja Jumalat püüame teenida nagu nemad. Aga et neist suur hulk langenud: kurat ja tema kaasalised, täis viha ja waenu Jumala riigi wasta, ja neil ka wõimus on antud meid ajuti kiusata, siis seisem waltwates ja paludes kiusaja wasta: küll siis Jumala armu nõu ka meie kohta täide läheb, et meie tema abiga wõidu saame.

Piibli lugemiseks: Jes. 6. Hebr. 1, 4—2, 7. Gew. 6, 10—18. 2. Kun. r. 19, 15—19. Taaw. 1. 71, 1—8.

Laul № 179. Oh Jumal, kes ja heldusest.

№ 439. Meil tuleb abi Jumalast.

§. 7. Inimesest.

Inimene kui Jumala kaju, ülem loom maa pääl.

Piiblisoo alus: 1. Moosf. 26—29; 2, 7. 21—24.

Kawa: 1. Inimene on Jumala kujusse loodud. 2. Mis see Jumala kaju on. 3. Kuis ka meie igaüks loodud.

Enne loob Jumal taimed, siis loomad; enne alama, siis ülema looduse. Enne lõi ta meelemõistufeta loomad, kõige wiimaks inimese. Nii läheb Looja tarkus alamalt ülemale.

137. Mis tahtis Looja sellega tähendada, kui ta inimese kõige wiimaks lõi?

Et inimene kõige ülem loom maa pääl on.

Jah, inimene on terve looduse kroon. Seda näitab meile ka inimese loomise lugu ise. Senni maani oli Looja töifi loome luues ütelnud: Saagu! Ja kõik oli saanud. Nüüd sünnib iseäralik armu-nõu, et Looja wiimse looma au kõigele ilmale silma paistaks. Isa armu-nõu hüüab ka Poja ja

Püha Waimu kaastegewusesse, üteldes : Tehkem — mitte :
Saagu !

Ja Jumal ütles : Tehkem inimese eneste näu sarnatseks, et nemad walitsewad kalade üle, mis meres, ja lindude üle, mis taewa all, ja lojüste üle, ja kõige maa üle, ja kõigi roomajate üle, mis maa pääl roomawad. 1. Moos. 1, 28.

Kuis inimene loodi, ütleb 1. Moos. 2, 7. Jumal lõi ta pörmust. See on tükk kaduwast ilmast. Aga ta ninasse pani Looja elawa õhu. See on tema elu waim. Juba tema ihugi on kaunim, kui tõistel loomadef.

138. Kuis lõi Jumal inimese ?

Jumal walmistas tema ihu pörmust, ja õhutas selle ihu sisse oma elu waimu.

Nõnda on inimene küll pörmust ihu poolest, aga tal on ka waim, mis Jumala waimust oma õhutuse saanud. Nagu sãde tulest wälja leegib, nõnda saab inimese waim Jumala Waimust oma alguse. Sellepärast oli inimene tõeste looduse wiimne kroon ja ehe, ka tema kohane walitseja.

Ja Jehoowa Jumal walmistas inimese, kes pörm on mullast, ja puhus tema ninasse elawat õhu. Nõnda sai inimene elawaks hingeks. 1. Moos. 2, 7.

Mehel pidi ka abi olema tema walitsemise ametis, kes tema kohane. 1. Moos. 2, 18. Ka pidi tema sellesama waimu osaline olema, kui mees. Mitte üffi mees ei pidanud sest kasu saama. Ka Jumala riik pidi nii ehitatud saama. Nii ei pidanud mitte üffit inimene õnnistusesse saama; terwe inimese sugu pidi sinna saama.

139. Kelle lõi Jumal weel mehe kõrwa, et oma riiki ehitada ?

Jumal lõi mehe kõrwa naese, kes tema kohane ja sellesama waimu osaline kui mees.

See ep ole mitte hää, et inimene üffi on, ma tahan temale abi teha, mis tema kohane on. 1. Moos. 2, 18.

Waimu poolest, mille Jumal inimesele annud, astufime tema sarnadusesse, saime Jumala kujuks. Kadumata

Jumal on alg-kuju; meie tema järel-kuju, nii et tunnistada võidi: Meie oleme Jumala sugu. Ap. t. 17, 28, 29. Nii oleme Jumala näu järele loodud.

140. Kelleks ja kuis sai inimene loodud, et ta Jumalalt elu õhu saanud?

Jumala kujuks ja tema näu järele.

Ja Jumal lõi inimese oma näu järele, Jumala näu järele lõi ta teda, meheks ja naefeks lõi tema neid. 1. Moos. 1, 27.

I. Inimene on looduse walitseja, nii hästi mees, kui naene, ta abiline; ja olgu nad ihu poolest küll põrm, aga waimu poolest on nad Jumala nägu ja Jumala kuju.

Jumal on alg-kuju, inimene järel-kuju, selle poolest on tal Jumala sarnadus. Jumal on Waiu. Siis oli ka inimesel waimu. Jumala waim toob elu kaasa. Sellest pidi siis küll ka inimese ihugi osa wõtma.

141. Mis oli küll see Jumala kuju, millesse inimene loodi?

Jumala sarnadus waimu poolest, millest ka ihugi osa wõttis.

Jumal on iseolija waim, kes mõtleb, kes tahab. On inimene Jumala kuju, siis pidi ka temal sarnane waim olema. Ses pidi üleüldisel wiisil ka Jumala sarnadus juba ilmsiks saama.

142. Milles ilmus üleüldisel wiisil, et inimene Jumala sarnane waimu poolest?

Ses, et ka inimene iseolija waim on: tema võib mõelda ja tahta.

Sah, inimene on waimlik iseolewus, üks „mina“! Tema mõtleb, selle pärast tema ka kõneleb. Temal on meelemõistus, mis teda Looja poole juhib. See tõstab teda üle loomade. Neil on üksi alam arusaamine. Inimesel on ka wabadus, isamaa j. n. e. Sellest kõigest ei tea loom midagi. Siiski on see alles wäline wari inimese jumalakujust. See on inimese üleüldine jumalakuju, mis kõigil oli ja weel praegu on, Jumala kuju, mis kaduda ei wõi.

Kes inimese werd ära walab, selle weri peab inimese läbi saama ära walatud; sest tema on inimese Jumala näu järele teinud. 1. Moos. 9, 6.

Jumala kaju püham siisu oli aga alles see, et inimene Jumalat tundis ja armastas, mitte üksi, et ta teda tunda ja armastada wõis. Tema mõtlemine ja tahtmine käis üksi Looja pääle. Oma mõistusega tundis inimene Jumalat ilma effituseta, see ta — tarkus;¹⁾ oma tahtmisega nõudis ta üksi hääd ilma patuta; see — ta õigus ja pühadus;²⁾ oma südamega hingas ta Jumala rahus, ilma surma kartuseta; see — ta õndsus;³⁾ See on inimese iseäralik jumalakaju; kaju, mis patu läbi kadunud.

143. Milles ilmus iseäralikul wiisil, et inimene Jumala kaju on?

Ses, et inimese mõtlemine ja tahtmine üksi Looja pääle käis: täieline ta tarkus, õigus ja õndsus oli.

Inimesel oli ses see waimu täius, mille meie patused alles Kristuses tagasi saame, nagu apostel meilt nõuab:

1) Urge waletage mitte ükstõise pääle, sest et teie olete ära heitnud wana inimest tema tegudega, ja olete kui riide enese pääle wõtnud mit inimest, keda uuendatakse õige tundmisele selle kaju järele, kes teda on loonud. Gal. 3, 9. 10-

2) Aga teie peate uueks saama oma meele waimus, ja eneste pääle wõtma uue inimese, kes Jumala jarnatses on loodud tõsise õiguse ja pühitsuse sees. Gew. 4, 23. 24.

3) Õnnis on see mees, kellele Jumal pattu ei arwa süüks. Taaw. 1. 32, 2.

Jumal on waim ja elu. Sest wõtab osa jumalakajulise inimese ihugi. Häda ja walu ei wõi sellesse puutuda. Ka surmagi pole tal karta.

144. Kuis wõttis inimese ihu Jumala kujust osa?

Tema oli waba haigusest, walust ja surmast.

Häda ja surm saab alles inimese osaks pääle langemise; seda näitab Issanda sõna:

Uga hää ja kurja tundmise puust ei pea sina sööma; sest mil päeval sina sest sööd, pead sina surma surema. 1. Moos. 2, 17.

Jumala kujuga on inimene kuninga õiguse jaanud loomade üle. Nii pidi ta nende üle walitsema. Seda õigust tarvitab inimene juba, kui ta loomadele nime annab. Tema waim tunneb nende tarwituse ära. Nii annab ta igale ühele ta kohase nime. 1. Moos. 2, 20. (Nii awaldab ta oma üleüldist jumalakuju.) Siis kingib Issand inimesele hingamise päewa. Sest kui Jumala laps peab ta tema osasaamises hingama. (Nii pidi ta oma iseäralikku jumalakuju tarvitama.)

145. Mis tarwis on Jumal inimesele oma kaju kinkinud?

Et ta kui kuningas walitseks loomade üle ja kui Jumala laps hingaks tema osasaamises.

Tehkem inimese, et nemad walitserwad jne. 1. Moos. 1, 28.

Ja Jumal õnnistas seitsmendat päewa ja pühitšes teda, et tema siis oli hinganud kõigest omast tegemisest, mis Jumal tehes oli loonud. 1. Moos. 2, 3.

Weel on meie sees, tänu Jumalale, iseolija waim; meie wõime mõelda ja tahta. Weel pole kadunud see üleüldine jumalakuju.

146. Mis on meie Jumala kujust siis weel praegu järele jäänud? Üleüldine jumalakuju, et kui iseolija waim mõtleme ja tahame,

Uga paraku, meie tahtmine ei käi mitte üksi enam hää poole; meie ei tunne enam oma Jumalat täieste, ei ole temas enam õndsad. Meie ei hinga siis enam kui Jumala lapsed ta õndsas osasaamises. Sää! hingamine iseäraliku jumalakuju poolest. Seda pole meil siis enam.

147. Misjuguise jumalakuju oleme meie siis kautanud?

Iseäraliku jumalakuju, millega kui õndsad Jumala lapsed tema osasaamises hingasime.

Uga Kristus, meie wend, on Jumala täieliku auu paistus. Tema pärast on meil oma jumalakuju kohta weel suur lootus. Gew. 4, 23. kinnitab seda.

148. Mis saab aga meis selle jumalakujuga sündima, mille meie patu läbi kaudanud?

Meid saab Kristuses sellesse jälle uuendatama.

Aga teie peate uueks saama oma meele waimus, ja eneste pääle wõtma uue inimese, kes Jumala sarnatseks on loodud tõsiõige ja pühitsuse sees. Gew. 4, 23. 24.

II. Inimese jumalakuju ilmub juba sees, et ta mõtleb ja tahab; aga selle pühimuse siis oli see, et inimene enne langemist oma Jumalat täiesti tundis, teda üksi taga nõudis ja temas õnnis oli, ja tema ihugi suremata oli; nii oli inimene looduse kuningas ja õnnis Jumala laps, kummi ta langes; aga Kristuses uuendatakse meid selle kuuõige jälle.

On Jumal maa ja taewa loonud, siis olen ka mina ise selle Looja loodud.

149. Mis tunnistad sina esimeses õpetuses iseenele kohta omaast Loojast?

Mina usun, et Jumal ka mind on loonud.

Ka minu Looja on Jumal. Isa ema läbi on ta mulle elu annud. Ka siin on ta ime-arm ilmunud, sellespärast usun mina seda.

Jumala Waim on mind teinud, ja Kõigewägewama õht on mulle elu annud. Hiob 33, 4.

150. Mis on Jumal mulle annud, et ma elaksin?

Isu ja hinge.

Minu elu algus on imeline. Aga ka minu üksikud liikmed on imelikult valmistatud. Laaw. I. 139, 14.

151. Mis on ta minu ihule annud?

Silmad, kõrwad ja kõik liikmed, mis kõik nii imeliõigelt on valmistatud.

Ma tänan sind, et ma nii imelikult olen valmistatud. Laaw. I. 139, 14.

Iga ihu liige on kallis asi: aga mis oleksime, kui silmad, kõrwad puuduwad? Silmaga näeme Jumala suuri tegusid, Taaw. I. 104, 24; loeme jeda sõna, mis neid seletab; ka kõrwaga kuuleme jeda, Joh. 5, 39. Silm ja kõrw on nõnda ülemad liikmed.

152. Mispärast nimetatakse ihu liikmetest küll silmad ja kõrwad iseäranis?

Et need ülemad liikmed on, sest nendega peame Jumala suuri tegusid nägema, tema sõna kuulma ja lugema.

Õndsad on need, kes Jumala sõna kuulwad ja jeda tallele panewad. Luuk. 11, 28.

153. Miskugused jõud on Jumal mu hingele annud?

Mõistuse ja kõik meeled.

Mõistus ehk meelemõistus ongi ju meie hinge ülem wara. Sellega tunneme Jumalat; oleme jumalikust joost, ja Jumala kaju üleüldisel wiisil. Meie meelemõistuse kõrwal on tõised hinge abijõud, nagu: mõistmine ehk arusaamine, mälu, rõõmu ja kurbuse tundmine, tahtmine. Pääle selle on inimesel wiis wälis meelt: nägemine, kuulmine, maitmine, haistmine ja tundmine. Neist pole siin kõnelda. Nende hinge jõudude tähendusüks wõiwad olla: Pauluse mõistus, ap. t. 27, 34; Taaweti mälu, 1. Kun. r. 27; Naemi osawõtlik tundmine, Rutt. 1, 21; 2, 20; Loti tahtmine, 1. Moos. 13. Iisraeli wabandus walitseda, kui Iisrand ütles:

Ma olen ju ette pannud elu ja surma, õnnistuse ja äravandumise. Walitse nüüd elu, et sina ja sinu sugu wõiks elada. 5. Moos. 30, 19.

Silmad, kõrwad oliwad kui ülemad liikmed enne tõisi nimetatud. Seda jama on meie meelemõistus meie hingejõudude ees.

154. Mispärast nimetatakse mõistus meelte eel iseäranis?

Et mõistus, meie meelemõistus, meie ülem hinge jõud on.

Tema on kui meie hinge film, millega Jumalat tema looduses võime tunda, tema sõnas võime kuulda.

Seft et see, mis Jumalast teada on, on avalik nende sees; seft Jumal on neile seda teada annud. Seft tema nägemata asju, nii hästi tema igawest wäge, kui jumalikku olemist, näikse maailma loomisest, kui neid tähele pannaikse tegudest, nõnda et nemad*) ei wõi endid wabandada. Room. 1, 19.

*) Nemad = paganad.

Samaria mees (Luuk. 10.) tarwitab oma ihu ja hinge jõuu oma ligimese kasuks. Sellega auustab tema ka oma Loojat. Seft ta tunnistab: ta õnnetum wend on weel Jumala kuu. See toob õnnistust ka ta enese hingele.

155. Mis tarwis üffi peame oma ihu ja hinge jõudusid tarwitama?

Jumala auuks, ligimese kasuks ja oma hinge õnnistuseks.

Mis kasu on inimesel seft, kui tema kõik maailma kasuks jaaks, aga oma hingele kahju teeks; ehk mis lunastamise hinda wõib inimene anda oma hinge eest. Matt. 16, 26.

III. Ka mind on Jumal loonud oma imearmuga, ihu ja hinge ja nende jõund on ta mulle annud, et teda teenida: oh, siis pruukigem neid Looja auuks, ligimese kasuks ja oma hinge õnnistuseks!

Meie oleme langenud, aga meie Looja on halastusest rikas. Gew. 2, 4. Kristuses teeb tema meid elawaks. Gew. 2, 5. Kül temal siis jõudu, meid jumalakuuse jälle uendada.

156. Mis peab meie lootus olema, kui oma nõdrust tunneme?

Et meie Looja meid Kristuses Jumala kujusse jälle uendada jõuab, kui meie ka langenud.

Agga Jumal, kes rikas on halastusest, oma suure armastuse pärast, mis ka tema meid armastanud. See on ka meid, kui meie üleastumiste sees surnud olime, Kristuses elawaks teinud. Gew. 2, 4.5.

Seft olgem fiis röömsjad ja pidagem meeles :

I—III. Inimene on looduse walitseja; nii hästi mees kui ka naene, ta abiline; ja olgu nad ihu poolest küll põrm, aga waimu poolest on nad Jumala nägu ja Jumala kuju. Inimese jumalakuju ilmub juba jes, et ta mõtleb ja tahab; aga selle püham siisu oli see, et inimene enne langemist oma Jumalat täieste tundis, teda üksi taga nõudis ja temas õnnis oli, ja tema ihugi suremata oli. Nii oli inimene looduse kuningas ja õnnis Jumala laps, kunni tema langes; aga Kristuses uuendatakse meid jälle selle kuju sisse. — Ka meid igaiht on Jumal oma imearmuga loonud; ihu ja hinge ja nende jõuud on ta meile annud, et teda teenida: oh, fiis pruukigem neid Looja auuks, ligemise kasuks ja oma hinge õnnistuseks: küll Looja, kes inimese oma kuju järele loonud, seda ka meie sees omas Hojas uuendab.

Biibli lugemiseks: Ap. 1. 2. 41—47; 1. Joh. 1, 1—3; Room. 12, 1—5.

Palwe tunnistus: Laaw. 1. 8, 5—10.

Laul Nr. 163. Oh Jumal, wägew walitseja.

§ 8. Patu langemisest ja pärispatust.

Kuis Madamas inimese jumalakuju püham wara kadunud, aga arm tõises Madamas meid päästab.

Biibli loo alus: Patu langemine, 1. Moos. 3.

Kawa: 1. Inimene langeb kuradi kiusamise läbi. 2. Selle järg langejate juures. 3. Selle järg kõige Madama soo laste juures: pärispatt. 4. Arm, mis meid tõises Madamas päästab.

Esimesed inimesed pole oma esialgulisesse pühadusesse ja puhtusesse jäänud. Adam teeb p a t t u, teenib h u k a t u s t.

157. Mis on esimeste inimestega, kes pühad ja õndsad, pea sündinud?

Nemad on patu ja hukatuse sisse sattunud.

Kerge käsu oli Jumal annud: inimene ärgu söögu hää ja kurjatundmise puust! Hääd tundes ei pidanud ta ka ühtlasi kurja tundma iseenele külles. Seega tahtis Jumal inimest katkuda, täiele wabadusele kaswatada. Aga A d a m astub käsuft üle, j a a b s õ n a k u u l m a t a k s.

158. Kuis on see hukatus inimeste pääle tulnud?

Madama langemise läbi, kes sõnakuulmatakš saanud.

Kõigist aia puist wõid ja küll süüa; aga hää ja kurja tundmise puust ei pea ja mitte sööma; sest mil päewal sina sest sööd, pead sina surma surema. 1. Moos. 2, 17.

Omas kawaluses on madu naese, kui nõdrema, juure astunud. Ta katjub teda esmalt kahtlaseks teha, 3. Moos. 3, 1; tuleb siis a w a l i k u w a l e g a: kadeduse pärast olla keeld antud. Keeldud puust süües saada inimene nagu Jumal. See on kuradi kiusamine, kiusaja hirmus pettus. Kohe sünnibki patt oma kolmesuguse juurega: f i l m a h i m u, l i h a h i m u, e l u k õ r k u s! Naene sööb ja annab ka mehele. Sinupatt on tegupatuks saanud. Koidutäht on taewast langemud! See on sündinud: kiusaja petkuse läbi.

159. Kuis on siis Adam sõnakuulmatakš saanud?

Kuradi kiusamise läbi, kes teda filmahimule, lihahimule, elukõrkusele petnud.

Sest kõik, mis maailmas on, lihahimu, filmahimu, ja elukõrkus, ei ole mitte Isast, waid see on maailmast. 1. Joh. 2, 16.

Kuradist on siis patu juur alganud. Mis teda sünnitanud, see ei ole mitte inimese süda.

160. Kust on siis esimene patt oma alguse saanud?

Mitte inimese südamest, waid kuradist.

See on ainus lootuse-kiir langemise loos. Pattu pole mitte inimene iseeneest wälja sünnitanud. Nii wõib tema weel lunastatud saada, kurat mitte!

Tema on inimese tapja olnud algusest ja ei ole mitte tõe
 siise jeisma jäänud. Joh. 8, 44.

Adam ja Gewa ei usu enam oma Jumalat. See on umbu-
 usk. See Jumal on isa armastusega neid oma õndsaa-
 masse osasaamisele pannud. Nad jätawad selle maha. See
 on meeletu langemine. Selle kõige karistus ei wõi
 wähem olla kui surm. Nende langemine seega — surma-
 süü.

161. Milleks jääb süüsi inimese langemine, kui ta esimene patt
 oma alguse kuradist saanud?

Surmasüüis, sest ta on umbusk armastuse Isa wasta, mee-
 letu langemine Jumalast.

Wasta tõrkumine on wõera jumala teenistus. 1. Saam. 1, 23.

I. Kuradi kiusamise pääle astub inimene Jumala
 käsust üle; küll ei ole süüsi see esimene patt ta enese süda-
 mes oma alguse saanud, süüsi on ta umbusk ja meeletu
 langemine Jumalast, ja seega surmasüü.

Üliturwad selle järjed ka juba esimese inimese juures.
 Kuis wõib inimene saada nagu Jumal? nagu Gewa arwab.
 1. Moos. 3, 6. Ta ei tunne enam oma Jumalat; ta
 mõistus on segane; Isa tahtmisele panewad nemad
 wasta; nende tahtmine seega pöörane; Nad wäri-
 wad Looja ja tema wiha ees; nende süda on seega
 õnnetu.

162. Mis sündis inimese mõistuse, meelte ja südamega pääle
 langemise?

Tema mõistus sai segaseks, tema tahtmine pööraseks, tema
 süda õnnetumaks.

See ilmub juba Adama tunnistusest: Ma kuulsin su häält
 rohu aias ja kartsin; sest mina olin alasti, seepärast pugegin ma
 eest ära. 1. Moos. 3, 10.

Kuis see nüüd inimese ihusse mõjus, ütleb 1. Moos.
 3, 16. Walu, palju walu ootab teda. Ja wiimaks on
 patu palk — surm. Room. 6, 23.

163. Mis sündis langenud inimese ihuga?

Palju valu ja waewa pidi see kannatama ja siis surma kätte langema.

Maene kodus, mees välises elus pidi valu rada käima. Nimekt öeldi naesele:

Ma tahan sulle väga palju valu saata, kui sa käima pääl oled; waluga pead sina lapsi ilmale tooma, ja sinu himu peab su mehe järele olema, ja seesama peab sinu üle walitsema. 1. Moos. 3, 16.

Surm on patu palk. Room. 6, 23.

Inimene oli kuningas olnud looduse üle. Terwe loodus ise langeb nüüd wande alla inimese pärast ja ootab oma arapääsemist. Töö, mis looduse hommikul õndsus oli olnud, saab nüüd walusaks waewaks palehigis. Üksi nii weel võib inimene looduse enese alla sundida. Inimese terwe elu on ju sureminegi. Ta kuniinga täis au on kadunud.

164. Mis sündis inimese kuniinga õigusega terwe looduse üle?

Ra selle täis au on kadunud: üksi palehigis peab inimene nüüd looduse oma meelewalla alla sundima.

Ara neetud on maa sinu pärast, waewaga pead sa sest sööma kõige oma eluaja. Sa kibuwitsu ja ohakaid pead ta sulle kaswatama, ja sina pead wälja rohtusid sööma. Oma palehigi sees pead sa leiba sööma, jenni kui sa jälle nullaks saad. 1. Moos. 3, 17—19.

165. Mis on selle kõige läbi inimese tarkuse, pühaduse ja õndsusega sündinud?

Selle on ta ära kautanud.

Selle asemel on tal püha kirja järele oodata: wiha, surma ja kohtu.

166. Sa mille alla on ta selle asemel langenud?

Sumala wiha, surma ja kohtu alla.

Tarkus, pühadus, õndsus oli Sumala kuu pühama wara.

167. Mis on selle kõige läbi inimese jumalakujuga patu langemises sündinud?

Selle pühama wara on ta kautanud.

II. Langemise läbi sai inimese mõistus ja meeled rifutud, ta ihu surelikuks, ta elu walusaks mõitlemiseks maapinnal, mis wannutud ja kus ta kuningadigus oma auu kautanud. Patuse palk on surm, sest Jumala kaju püham wara on kadunud.

Kui ija effimud, peawad ka lapsed kannatama. Mii pidi siis ka lugu olema Adamaga jooga, kes temast sündinud.

168. Kes sai weel ühes Adamaga Jumala wiha alla?

Terwe Adamaga sugu, kes temast sündinud.

Adam mõis suremataks saada; aga et ta langenud, suri ta. Ka meie kõik langeme surma kätte. Surma langeb aga see, kes Jumala wiha all.

169. Kust meie jeda näeme, et terwe Adamaga sugu wiha all on?

Sest, et kõik inimesed surma kätte langewad.

Aga surm on kui kuningas walitsenud ka nende üle, kes ep ole pattu teinud ühe sarnatse üleastumisega kui Adam. Room 5, 14.

"See Adam oleme ka meie," ütleb kirikuisa Augustinus. Meie oleme temaga koos, nagu liikmed pää külles. Kui pää haigeks saanud, siis ka liikmed. Mii siis ka meie: selle Adamaga lapsed, kes Jumalast langenu.

170. Mis pärast on Jumal kõiki inimesi oma wiha alla heitnud ja surma kätte annud?

Et meie kõik selle Adamaga lapsed oleme, kes Jumalast langenu.

Seepärast otse kui ühe inimese läbi patt on maailma sisse tulnud, ja patu läbi surm; nõnda on ka surm kõigi inimeste sisse läbi läinud, sest et nemad kõik on pattu teinud. Room. 5, 12.

Kuis see patu wõimus igas ühes suur, seletab: 1. Moosf. 8, 21, Joh. 3, 6; Gew. 2, 3. Meie lihalik sündimine andis meid wiha alla. Meie lihalik loomus on patune.

171. Kuis oleme meie selle patu wõimuse alla saanud, mis meie sees walitseb?

Oma lihaliku sündimise ehk oma loomu poolest.

Inimese südame mõtlemised on kurjad tema lapse põlwest.

1. Moosf. 8, 21.

Mis lihast on sündinud, see on liha. Joh. 3, 6.

Meie oleme sündimise poolest wiha lapsed. Gew. 2, 3.

Wanemateelt päriwad lapsed kallid andid ja tundmisi, aga ka nende haigusi. Nõnda pärime meie ka waimuliku haiguse, mis terwest ilmast läbi käib — patu. Nadama lapsed on Nadama nägu. Oma wanemait on nad kõik patu pärandanud.

172. Kuis nimetame meie seda patu juurt, mida meie juba sündides oleme kaasa toonud?

Pärispatuks, et meie seda oma wanemait oleme pärandanud.

Ja Adam sünnitas ühe lapse enese sarnatsiks — oma näu järele. 1. Moosf. 5, 3.

Ühtlasi on nemad läinud haifema; ei ole seda, kes hääd teeb, ei ühte ainustki. Taaw. 1. 14, 3.

Kas puu hääd ehk paha, tuntakse tema wiljast. Matt. 7, 16—18. Kuis inimene, tuntakse tema tegudest. Hääd teud tulewad häädst südamest, pahad teud pahast südamest. Nüüd on püha kirja järele kõik inimesed patused. Ka nende süda on paha. Seda on ta juba lapse põlwest saadik. 1. Moosf. 8, 21. Nõder lapsuke ei wõi kurja weel tõistest õppinud olla, aga tema südames on kuri himu. See paneb hääle wasta; kihutab teda pahale. See kõik ongi pärispatt.

173. Mis on siis pärispatt?

Patu himu, mis sündimiseft saadik meie südames on, mis meid hääle keelab, kurjale kihutab.

Selle poolest oleme waimulikfude asjade poolest pimedad, tuimad hääle, usinad kurjale :

Lihalik inimene ei saa mitte kätte, mis Jumala waimu asjad on : sest see on temale jõleduseks, sest neid peab waimulikult ära mõistetama. 1. Kor. 2, 14.

Wanemate pattu peab püha Jumal ka laste juures karistama ; pääwanemate pattu nende suguwõsadele : Hammi sugu kannatab Hammi pärast, Egiptlased Waarao pärast, Israel Taaweti patu pärast, kui rahwast oli loetud. Room. 5, 18. Ka päritud patuga langeme wiha alla ja hukatuse sisse. Room. 5, 18 kõneleb kõikide süüft.

174. Mille alla peakfime meie ka juba pärispatu pärast jääma, kui meil Lunastajat ei oleks ?

Jumala wiha alla ja hukatuse sisse kui süüdlased.

Ühe patu langemise läbi on süü tulnud kõigi inimeste pääle hukkajamiseks. Room. 5, 18.

Kuri himu Batseba pärast on Taawetis tõusnud. Ta pole seda ära wõitnud. 2. Saam. 11, 2. Sest sünnib kuri mõtte. Kohe annab ta ka wereläsu Uriia wasta. Ta saab werewalajaks ja abielurikkujaks ühel korral. Himu on teuks saanud, himupatt tegupatuks. Siimei neab Taawetit. 2. Saam. 16, 7. 8. Tema wiha himu saab sõnaks. Missuguseks teuks nimelt himu saab, ütleb weel Matt. 15, 19.

175. Mis sünnib pärispatust wälja, et meie hinge häda weel hirmsamaks teha ?

Himupatt saab tegupatuks — kurjas mõttes, sõnas ja teus.

Sest südame seest tulewad wälja kurjad mõtlemised, tapmised, abielurikkumised, hoorajahid, wargused, waletunnistused, teutamised. Matt. 15, 19.

Et patt patt on, näitab käst. Nii pea kui ta keeldu : Sina ei pea! hakkame nooruses märkama, tõuseb himu ta wasta teha. Arkawa waimuga sureme nõnda ühtlasi — waimulikult! See sünnib, kui himule järele anname. Sest kõnelebki Paulus Room. 7, 7—10.

176. Kuis saab pärispatt tegupatuks?

Seeläbi, et ühe keeldud asja juures kuri himu ärkab, ja inimene himule järele annab.

Aga kui inimene ennast Jumalast pöörnud, siis pöörab ka Jumal ennast temast — ta annab teda k o h t u ja surma kätte. Surmas lahkeb, mis Jumal ühendanud: ajalikus surmas ihu ja hing, waimulikus surmas Jumal ja inimene siin maa pääl, igaweses surmas Jumal ja inimene igaweste!

177. Mis on siis ka meie kõikide patu järg ja patt?

Rohus ja surm: ajalik, waimulik, igawene.

Stahüht kuusatakse, kui ta oma enese himust weetakse ja awateletakse. Pärast kui himu ennast wasta saanud, siis toob tema patu ilmale, aga kui patt saab täieste tehtud, siis sünnitab tema surma. Sak. 1, 14. 15.

Et inimene patu ja surma meelewalla alla saanud, sel on weel hirmus järg. Mis see on, ütleb 1. Joh. 3, 8: patu-
tegitaja olla — k u r a d i s t!

178. Kelle meelewalla alla saab inimene weel patu ja surma meelewallaga?

Inimene saab kuradi meelewalla alla.

See ongi Jumala karistuse ülem järk: on inimene umbusus Jumalast ennast ära ja Saadana poole pöörnud, siis peab ta ka näha saama, kui hirmus selle walitsus, kelle käsu alla tema ennast heitnud:

Kes pattu teeb, see on kuradist. 1. Joh. 3, 8.

III. Kui Nadama lapsed oleme ka meie temaga wande osalifeks saanud: oma pärispatuga, mis päälegi k o h e tegupatuks saab, oleme wiha all, oleme surma ja hukatust teeninud, ja patu ja surma meelewallaga kuradi meelewalla alla langenud.

Inimese langemine — hirmus rike. Sedagi pidi arm hääks tegema. Sest inimest lunastada, kui ta langeb, see a r m u - n õ u

on igavene, Gew. 1, 4; on peetud enne maailma asutamist.

179. Kelle nõu peab meile siiski õnnistuseks saama?

Jumala armu-nõu, mille tema enne maailma asutamist pidanud. Gew. 1, 4.

Kohe pääle langemist finnitab jeda Isjanda sõna mau wasta :

Ja ma tahan wiha waenu tõsta sinu ja naese wahela, ja sinu seemne ja tema seemne wahela. Seesama peab ju pää rõhuma ja sina wõtad temale kanda rõhuda. 1. Moos. 3, 15.

Esimene Adam oli sõnakuulmata. See tõi meile hukatust. Siiski sai temagi juba juureks ettetähendusiks: tõine Adam pidi tulema. See pidi täieste sõna kuulma; seeläbi palju õigeks tegema, lunastama. Room. 5, 18.

180. Kelle ettetähendusiks sai esimene Adam, kes sõnakuulmata olnud?

Kristuse, tõise Adama ettetähendusiks, kes meid oma täie sõnakuulmise läbi lunastab.

Seepärast nüüd, nõnda kui ühe patulangemise läbi süü on tulnud kõigi inimeste pääle hukkaajamiseks; nõnda on ka ühe õiguse läbi Jumala arm tulnud kõigi inimeste pääle elu õigeks saamiseks. Seft otsegu ühe inimese sõna põlgamise läbi palju on saanud patuseks; nõnda saawad ka ühe sõnakuulmise läbi palju õigeks. Room. r. 5, 18. 19.

Sõna kuulmine Isja tahtmise wasta oli meie Isjanda terve elu. Sõna kuulmisest teda kõrwale ehitada, piiridis ju kiusaja teda kõrbes, Matt. 4. Nimelt nõudis Saadan: jätku ta alandus maha, pangu kohe kuninga kroon pähe. Argu mingi ta ristile, millega ta ilma lunastab. Aga wale auu, mida Saadan pakub, lükkab Isjand tagasi. Tema oli sõnakuulelik ka omas kannatamises ja surmaski.

181. Kus on Kristus kui tõine Adam oma sõnakuulmisest tõendanud?

Omas elus, kannatamises ja surmas.

Sellepärast ongi ta tõsine Adam, tõine Adam, kes meis Jumala kaju muendab.

IV. Siiski läheb täide Jumala igavene armu nõu; sest meid päästab Kristus, tõine Adam oma täieliku sõnakuulmise läbi, mida tema omas elus, kannatamises ja surmas on tõutanud.

Oh seda ime-armu, mis ka langenu pääle halastab. Võtkem selle eest Issandat tänada ja meeles pidada:

I.—IV. Kuradi kiujamise pääle astub inimene Jumala käjust üle ja langeb patu sisse; küll ei ole siis see esimene patt ta enese südamis oma alguse saanud, siiski on ta umbust ja meeletu langemine Jumalast, ja seega surmasüü. Selle langemise läbi saivad inimese mõistus ja meeled rikunud, ta ihu surelikuks, ta elu valusaks võitlemiseks maapinnal, mis wannitud, ja kus ta kuninga õigus oma auu kaotanud. Ja patuse patt on surm, sest ta jumalakuju pühim wara on kadunud. Kui Nadama lapsed oleme ka meie temaga wande osaliseks saanud: oma pärispatuga, mis päälegi koha tegupatuks saab, oleme wiha all, oleme surma ja hukatust teeninud, ja patu ja surma meelewallaga kuradi meelewalla alla langenud; siiski ei pea meie hukka saama, sest meid päästab Kristus, tõine Adam oma täieliku sõnakuulmise läbi, mida tema omas elus, kannatamises ja surmas on tõendanud. Ja nii peab Jumala igavene armu nõu, meid ära lunastada, täide minema.

Piibli lugemiseks: Ap. t. 17, 15—31. Gew. 2, 1—6; 4, 17—19. Room. 3, 9—24; 7, 7—10.

Palwe tunnistus: Ešra 9, 6—9. Laaw. I. 130.

Laul Nr. 264. Oh Adam, siiu efitus.

II. Maailma ülewaspidamisest.

Jumal Isa on ka maa ja taewa ülewaspidaja.

§ 9. Looja peab meid patustid ülewal, et meid omas armus äralumastada.

Ustunnistuse alus: Sa weel hoiab; ja päälegi riided, kingad, söömise ja joomise, koja, maja, naese ja lapse, põllu, weiksed ja kõik wilja, kõik ihu ja elu tarwitust ja toidust rohkestest ja iga päew annab.

Piiblisloo alus: Issanda armuleping Noaga. 1. Moos. 8, 20—22.

Kawa: 1. Kuis Jumal maailma ülewal peab. 2. Miks ta seda teeb. 3. Kuis ta ka meie igaihe ülewalpidaja. 4. Mis meie poolt tarwis.

Loomisest kõneles jenni maani Lutheruse 1. õpetuse seletus. Nüüd on loodud loomade kohta öeldud: Sa weel hoiab. Mis Jumal hoiab, seda peab ta ülewal.

182. Mis teeb Jumal selle ilmaga, ehk küll patt tema sisse tunginud?

Jumal hoiab teda ehk peab teda ülewal.

Tema kannab kõik oma wägewa sõnaga. Hebr. 1, 3.

Kuis see sünnib, ütleb Taaw. I. 119, 90, 91: Jumal on maa kinnitanud ehk loonud. Jumala kohtu seaduse ehk tahtmise pärast seisab ta nüüd, see on: ta kestab edasi. Küll walitseb siin ka surm. Aga Jumal loob tema keskel ikka uut elu, uut ilu.

183. Mis see tähendab: Jumal hoiab maailma ja peab teda ülewal?

Ta lasseb teda edasi kesta ja loob ta keskel uut elu ja uut ilu.

Sa oled maa kinnitanud ja see seisab. Su kohtu seaduste pärast seisawad nad weel täna päewani; sest need kõik on sinu sulased. Taaw. I. 119, 90, 91.

Päike peab omal ajal tõusema ja looja minema. Kewade sui, sügis ja talwe peab omal ajal tulema. Lugemata tähtede

hulgad peavad igaüks oma loodud rada käima. Ükski neist ei pea ära effima. Ülemad ja alamad loomad, nad kõik peavad oma päätoidust saama; nimelt inimene, kõige looduse kroon! Taaw. I. 145, 15. 16; 104, 14. See seadus peab looduses walitsema, kui looduse seadus, looduse f o r d. Suure patu kohtuks oli weeuputuse ajal looduse f o r d rifutud: seemendamine ja lõikus oli lõpnud! Aga Noa ohwri pääle teeb Jumal uue armulepingu: kindel looduse f o r d ei pea enam lõpma. Wikerkaar pilwetes kuulutab, et Jumal ka patuga tahab kannatada. Looduse seadusele annab Issand enam kui kuningasõnaga kinnituse. I. Moos. 8, 22.

184. Mis on Jumal ilmas, mille ta loonud, walitsema pannud et ta ülewal seisaks ja uut elu sigitaks?

Oma looduse-seaduse ehk looduse korra, mille ta kinnitanud.

Ei pea edaspidi kõik maailma päiwil mitte lõpma ei seemendamine ega lõikus, ei külm ega palaw, ei sui ega talwe, ei päew ega öö. I. Moos. 8, 22.

Kõikide filmad ootawad sind, ja sina annad neile nende roa omal ajal; ja teed lahti oma käe, ja täidad kõik, mis elab, hää meelega. Taaw. I. 145, 15. 16.

Ta lasseb rohu kaswada lojustele ja orakjed inimeste tarwituseks, et ta maast leiba wälja saadab. Taaw. I. 104, 14.

See maa ja see taewas on kallid Jumala aine. Aga ta peab uuele taewale ja uuele maale ruumi andma, Joh. ilm. 21, 1—3. See saab sündima, kui Jumal tahab. Siiski ei pea seemendamine ja lõikus, kindel looduse f o r d lõpma: kõik maailma päiwil, niikaua, kui see maailm kestab.

185. Kui kaua saab see seadus, millega Jumal oma looduse ülewal peab, kestma?

Niikaua kui Jumal tahab ja see maailm seisab.

Paned ja oma palge warjuse, siis tunnewad nemad hirmu; foristad ja ära nende waimu, siis heidawad nemad hinge ja saawad jälle põrmuks. Taaw. I. 104, 29.

I. Jumal Jsa, kes maailma loonud, peab teda ka ülewal: oma looduse korra on ta talle annud, et ta edasi kehtaks ja uut elu sigitaks, niikaua, kui Jumal tahab ja see maailm seisab.

Jumal on maailma loonud oma lastele õnnistuse asemeks. Patu langemise läbi on ta wande alla saanud. Aga sedagi tahab Jumal wõita. Temal on igawene armu nõu. Gew. 1, 14. Ses tahab ta ilma ära lunastada.

186. Mis tarwis peab siis Jumal ilma ülewal, kus niipalju pattu on?

Et ta oma armu-nõuu järele teda ära lunastada tahab. 1. Moos. 3, 15.

Looduses ilmub Jumala wägi: see on wäeriik. Aga selle kõrwal walitseb ta ka oma armuga.

187. Kuis wõime seda walitust ja riiki küll nimetada, kus Jumal arm ilmub ja ta armu nõu täide läheb?

Seda wõime armu-riigiks nimetada.

Tõine palwe saab meile seda seletama. Armuriik on ülem kui wäeriik. Jumala riigi asjad on ülemad kui looduse riigi asjad. Sellepärast ei wõi looduse seadus takistuseks olla, kui Jumala riigi kasu tõist teed nõuab. Seda looduse seadust wõib siis Jumal tarwituse korral seisatada ehk muuta. Nii tarwitab looduses see kuisid ja aastaid, kummi wiinapuus wesi wiina-mahlaks saab. Raanas teeb Issand ühe korraga wee wiinaks. See tegu on imetegu. See sünnib, et Issand jüngerite usku tahab kaswatada, kes uue testamendi jumalariigi sammasteks pidiwad saama. Seda imetegu nõuawad Jumalariigi asjad.

188. Mis wõib siis Jumal oma looduse-seadusega teha, kui tema lunastuse nõu seda nõuab?

Tema wõib seda ka seisatada ja muuta ehk imet teha, kui Jumala riigi asjad seda nõuawad.

Nõnda peab wäeriik armuriigi teenistusesse astuma. Nii teeb Issand imet ka sagedaste otse meie ihu ülespidamisega.

Israeli kõrbes toitis ta mannaga. 2. Moos. 16, 14. Eliaft kritil kaarnate läbi. 1. Kun. r. 17, 6. Elia sõna pääle ei saanud jahu wakas ja õli kruusis Sarepta naesel mitte otša. 1. Kun. r. 17, 16. Kõrbes toitis Issand 5000 meest wiie leiwa ja kahe kalaga, ja weel jäiwad üle 12 korwitäit. Need imetend sünniwad ihu ülespidamiseks. Aga kellele pidiwad nad nimelt kasu tooma? Hingele. See pidi nimelt ära tundma, kus ta ainus abi on. See pidi Jumala juure juhataama.

189. Misjugune nõu on küll Jumalal sellega, kui tema ka meie ihu ülespidamiseks imet teeb?
Ta tahab meie hinge ja südant enese kui ainja abimehe juure juhataada.

Suured imetend Israeli keskel tuhandete ees pidiwad päälegi kõige ilma ees selgeks tegema, kus õige Jumal on. Kes ta oma olemise ja armastuse poolest on, teame juba. Tema on Waim, kes elaw ja elu toob; ta on ka kõigewägewam.

190. Mispäraft võib meie Jumal ka imet teha oma riigi kasuks?
Et ta õige Jumal on, kes elaw ja kõigewägewam.

Tõeste, tema imetegude pääle mõteldes, peame tunnistama nagu Taaniel, kes lõukoerte august pääsenud:

Ta on ärapääftja ja abimees, ja teeb imetähti ja imetegusid taewas ja maa pääl. Taan. 6, 28.

II. Jumal peab patuse maailma ülewal, et ta teda oma armu nõuu järele äralunastada tahab. Seks paneb tema ka wäeriigi armuriigi teenistusesse ja teeb imet, kui tema armunõu seda nõuab; ihugi imeline kofutus peab waimu kasu tooma. Ja seda imet võib Jumal teha, et ta elaw ja kõigewägewam.

191. Mis on esimese õpetuse järele Jumal meile igale ühele annud, et meid ülewal pidada?

Riided, kingad — söömise, joomise — kofa, maja — naese, lapse — põllu, weiksed ja kõik wilja.

Riide ja kingagu^l katan ma ihu: söömise ja joomisega toidan ma ihu.

192. Milleks on Jumal riided ja kingad mulle annud?

Riided ja kingad ihu katteks, söömise ja joomise ihu toiduseks.

Rojas majas leiab mu pää warju. Naene ja lapsed on Jumal mulle armsamaks seltsiks annud.

193. Milleks on Jumal koja ja maja naese ja lastega mulle annud?

Koja ja maja pääwarjuseks, kus naene ja lapsed mulle armsamaks seltsiliseks on.

Põllu pääl teen mina oma tööd, teenin oma leiba; weiksed ja wili saawad kalliks abiks, et leiba teenida.

194. Milleks on Jumal põllu, weiksed ja kõik wilja mulle annud? Tööks ja teenistuseks.

Elu ja hääd tegid sa mulle, ja su ülewaatmine^h hoidis mu waimu. Hiob 10, 12.

195. Mis on selle kõige läbi Jumal meie kätte muretsemud?

Kõik ihu ja elu tarwituse ja toiduse.

Kõik hää andmine, ja kõik täis and on ülewalt, ja tuleb maha walguse Sjaft, kelle juures ei ole muutmist ega wahetamise warju. Jak. 1, 17.

196. Mis mõeduga ja millal on Jumal meile kõik ihu ja elu tarwitust ja toidust annud?

Rohkeste ja igapäew.

Sehoowa on mu karjane, ei mul pole ühtigi^h waja. Laaw. 1. 23, 1.

Looja annab kõik rohkest, see on: enam kui tarwiski. Nii annab üksi isa lastele. Igapäew: tema ju oli, tes minu eest muretseb. Ka täna elan ma weel tema armust. Nii muretseb ta weel. Seda teeb ta kurjadesi kohta, kes seda pole teeninud. Ta on ju pika meeleline.

197. Kuis annab Jumal meile rohkest ja igapäew ihu toidust ja elu tarwitust?

Kui isa on ta mulle enam annud, kui tarwis: ta on minur eest muretsenud ja muretses weel oma pika meelega.

Tema lases oma päikese tõusta kurjade ja hääde üle, ja lases wihma sadada õigete ja ülekohtuste pääle. Matt. 5, 45.

Ma olin noor, ja sain wanaks, aga ma pole mitte näinud, et õige on maha jäetud, ja tema sugu on leiba otfinud. Taaw. I. 37, 25.

Ma kiidan sinu wõimust. L. 44, 7. f.

III. Ka meile igale ühele on Jumal kõike ihu ja elu tarwitust ja toidust rohkestes ja iga päew kui helde isa annud ja annab seda weel.

Paulus on õige Jumala laps: ta palub igapäew. Oma päewalikkus leiba teenib ta telgi kudumisega. Kui jüngerid weel Kalilea maal oliwad, oliwad nad ustawad kalapüüjad. Nad tegiwad tööd palehigis.

198. Mis peame meie omast poolt oma ihu ja elu ülespidamiseks tegema?

Paluma ja tööd tegema palehigis.

Seda õpetagu meid 4. palwe, et leiba wõiksimis süüa, mida meie auusa tööga teeninud. 2. Tess. 3, 10—12. Küll Jumal seda õnnistab.

Kes ei taha tööd teha, see ei peagi mitte sööma. 2. Tess. 3 19.

Palawangi palehigi wõib asjata olla, kui palwe puudub, kui Jumal oma õnnistust ei anna. Alles tema kofjutab käe, edendab meie tööd, annab talle õnnistust.

199. Mis pärast peame siiski oma ülespidamist Jumala tööks tunnistama?

Et tema üksi meie käele jõudu, meie tööle õnnistust annab.

Kui Jehoowa ei ehita koda, siis hoone ehitajad näewad sääl kallal waewa ilmaaegu. Kui Jehoowa ei hoia linna, siis walwab waht ilmaaegu. Ilmaaegu on see teile, et teie wara üles tõusete ja kaua ülewal olete, ja sööte leiba suure waluga; nõnda see or Jehoowa annab oma armukesele unes. Taaw. I. 127, 1. 2.

Pääle palwe ja palehigi — liig mure — see oleks umbusk ja paganlik. Meil on Jsa, lootkem tema pääle kui lapsed, sest on küll! Jumala laps ei waewa ennast liia murega.

200. Mis ei pea meie mitte tegema, kui Jumal meie eest muretseb? Meie ei pea ennast liia murega waewama kui umbusklikud.

Heitke kõik oma mure tema pääle, sest ta muretseb teie eest. 1. Peetr. 5, 7.

Seepärast ei pea teie mitte muretsema ja ütlemä: Mis peame jooma? mis peame jooma? ehk miska peame endid katma? Sest kõik seda nõuavad paganad taga; sest teie taewane Jsa teab, et teile seda kõike tarwis läheb. Matt. 5, 31. 32.

IV. Omalt poolt peame üksi paluma ja tööd tegema; küll Jumal meie palehigi õnnistab: meie liig mure oleks umbusu täht!

Mis sul sest suurest murest abi?

Mis kasu annab kurwastus?

Sa läed küll wanaks mure läbi,

Ei löpe sinu wiletsus:

Kui sina liiaft muretseb,

Siis enam waewa kaswatad.

Laul nr. 167, 2.

Sah, nii wõtkem paluda ja meeles pidada:

I—IV. Jumal Jsa, kes maailma loonud, peab teda ka ülewal: oma looduse-korra on ta talle annud, et ta edasi kehtaks ja uut elu sigitaks, nii kama kui Jumal tahab ja ilm seisab. Seda teeb Jumal, et ta patust ilma oma armunduu järele ära lunastada tahab. Saks paneb tema ka wäeriigi oma armuriigi teenistusesse ja teeb imet, kui tema armunduu seda nõuab; ihugi imeline kosutus peab waimu kasu tooma. Sa seda imet wõib Jumal teha, et elaw ja kõigewägewam. Ka meile igale ühele on tema ke ihu ja elu tarwitust rohkestest ja igapäew kui helde annud ja annab seda weel; kuid omalt poolt peame

üffi paluma ja tööd tegema ja liig mure kõrvale jätma ;
 küll Isa meie palehigi õnnistab, kui tema pääle loodame :
 meie liigmure oleks umbusu täht!

Piibli lugemiseks : Taav. 1. 23 ; 91. 10—12 ; 121 ; 1. Kunt. r. 17,
 10—16 ; 19, 5—8 ; Ap. t. 28, 1—6. Joh. 6.

Palve tunnistus : 1. Moos. 32, 10.

Kiriku laul nr. 167. Kes Jumalat nii lasseb teha.

III. Maailma walitsemisest.

Jumal Isa on ta maa ja taewa walitseja.

§ 10. Jumal maailma walitseja, et tema hää ja armuline tahtmine sünniks meie hinge õnnistuseks.

Ufutunnistuse alus : Ja kõige häda ja kurja eest kaitseb.

Piiblikool alus : Joosepi lugu, 1. Moos. 39—45.

Kawa : 1. Jumal on walitseja üle taewa ja maa. 2. Wagad ja kurjad walitseja ees. 3. Ka kuri nõu peab armunduu teenijaks jaama. 4. Kuis see meile kalliks kosutusjeks on.

Uoja peab kõik ülewal, mis tema loonud. Ka imet teeb tema, et oma lastele oma täit õnnistust wälja jagada. Aga hinge waenlane pihib selle wasta panna oma kurjusega. Kas ei pea meie kartma ? Sääb tuleb weel meie ufutunnistus meid rõõmustama. Siin seisab suur sõnum Jumalast : Ja kõige häda ja kurja eest hoiab ja kaitseb.

201. Mis teeb Jumal meiega siin ilmas, kus kurjus suureks jaanud ?

Tema hoiab ja kaitseb kõige häda ja kurja eest.

Maapäälne kuningas kaitseb oma alamaid omas riigis. Jumala riik käib üle taewa ja maa. Siiski ei jää tema käsi lühikejeks. Tema on ju kuningate kuningas.

202. Kuis jõuab Jumal omaksid kaitsta üle terve ilma ?

Et ta kuningate kuningas on üle taewa ja maa.
 Meie Issand on suur ja suure rammuga; tema mõistus on ilma arvamata. Jehoowa peab üles hädalisi ja alandab hõelad maani maha. Taaw. I. 147, 5. 6.

Kuningas karistab omas riigis kurje. Sellega kaitseb tema alamaid kõige häda eest. See kõik on ühe sõnaga — w^alitsemine.

203. Mis teeb Jumal kui kuningas selle ilma üle, mida ta loonud ja üles pidanud?

Tema walitseb tema üle.

Jehoowa on oma auujärje taewas finnitatud, ja tema kuningriik walitseb kõikide üle. Taaw. I. 103, 19.

Kuningad walitewad oma seaduse läbi. Säär on nende tahtmine üles tähendatud. Ka Jumalal on oma pühatahtmine. Ja see peab wisfiste sündima. 3. palwe ütleb seda. Nii juhatab Jumal kõik.

204. Mis see siis tähendab: Jumal walitseb maailma üle?

Tema juhatab, et kõik tema tahtmise järele peab sündima.

Tema sees, kelle sees meiegi oleme pärijaks saanud, kes meie enne oleme seatud selle nõudmise järele — kes kõik teeb oma tahtmise nõuu mööda. Gew. 1, 11.

Jumal on kuningas üle taewa ja maa: siis peab ta kogu all seisma: looduse ilm väljas, inimese elu siin ilmas. Meie ta lapsed. Wähemadki juhtumised on siis wisfiste tema juhutada.

205. Mis seisab siis Jumala walitsuse all?

Taewas ja maa: looduse ilm väljas, inimese elu siin ilmas, kõik suuremad ja vähemadki juhtumised.

Ja tema teeb taewa wäega ja nendega, kes maa pääl elawad, nõnda kui ta tahab; ja seda ei ole, kes tema käe pääle wõib lüüa ja temale welda: Mis ja teed? Taaniel 4, 32.

Et wihma ja lund sajab, seda teeb Jumal. Tema teeb looduse jõuud elawaks:

Jumala looduse kord see oli, et Egiptuses sagedaste rahet fadas ja rohutirtsusid tuli. Aga nüüd ilmuvad nihtlused ühe puhuga, Moosese käsu pääle, ja üksi Egiptlaste juures. 2. Moos. 7—9. Looduse sündmus saab seega imeteuks ühtlasi. Looduse wäed saawad Looja teenijaks tema walitjuse ametis. Ka miidu kardetawad nihtlused saawad iseäraliseks Jumala witsaks. Käskude lõpp!

206. Kuis walitseb Jumal wälises ilmas kui kuningas?

Looduse jõuud teeb tema elawaks ja paneb neid oma teenistusesse.

Ta saadab pilwed tõusma maa otjast; wälgud teeb ta wihmale, ta toob tuule wälja oma waranduse paigust. Taaw. I. 135, 7.

Joosepi wennad müüwad teda Egiptusesse ära. Aga see kõik oli Jumala tahtmine. Iga üksiku inimese elu juhtumised seisawad siis tema käe all. Joosepi läbi pidi nimelt tema terwe sugu, Israeli rahwas ja ka Egiptuse rahwas suurest häda ohust pääsema. Ka terwete rahwaste elu juhatab Jumal. Egiptlased peawad Israeli roojaseks ja ei seltsi temaga, et nad karja kaswatajad on. Seegi ei sünni kogemata. Nii pidi Israel puhtaks hoitama wõerahumala teenistuse eest. — Waarao tahab teda siis orjarahwana tagasi hoida. Aga Issand wiib ta wälja wägewa käega. Hommiku tuul peab punase mere kuivaks puhuma. Seegi peab Jumala teenriks saama. Nii ei sünni midagi kogemata, kõik sünnib nii, kuis Jumal tahab.

207. Kuis walitseb Jumal inimeste elus?

Seega, et üksiku inimese ja terwe rahwa elus kõik nii sünnib, kui Jumal tahab, ja ei midagi kogemata.

Jehoowa käest on mehe käimised, sest mis peaks inimene omast teust mõistma? Op. I. 20, 24.

Viis heidetakse sülesse; aga Jehoowa käest tuleb kõik selle õigus. Op. I. 16, 33.

Inimene on Jumala ülem loom. Tema elu peab wististe nimelt Jumala juhatusel all seisma. Suba Joosepist näeme

feda. Et Joosep kirju kuube kandis, ei olnud sugugi tähtis iseenesest. Siiski sai see wähedlane asi uueks kaduuse äratajaks wendadele, omalt poolt põhjuselks, et Joosep müüdi, let tema ja terwe Jakobi sugu Egiptusesse sai. Nii seisawad ka meie wähemad juhtumised üksi Jumala juhatusel all.

208. Kuis ilmub Jumala imeline walitsemine iseäralisel wiisil meie elus?

Seega, et ka meie elu wähemad juhtumised tema käe all seisawad.

Ei lange ükski warblane maha ilma teie Isata. Aga ka teie juukse karwad on kõik ära loetud. Matt. 10, 29. 30.

Mis põlwe Jumal annab j. n. e. Paul nr. 175, 3.

I. Jumal walitseb kui kuningas üle taewa ja maa: wäeriigis ja inimeste ilmas juhatab tema suuremad ja wähemad juhtumised nagu tema tahab; ja midagi ei sünni siin kogemata.

Sind Isand meie kiidame,

Ja palume sulst abi,

Kes pead üles targaste

Kõik oma sõna läbi:

Su wägi, see on otstata,

Mis tahad, peab sündima —

Sa oled kaunis Isand.

Paul Nr. 135, 2.

Rut oli waene, aga waga. Tema sai rikka Boasi naefeks, kuningate ja weel Kristuse, kuningate kuninga esiemaks. Misfugune arm! See oli suur õnnistus waga jumalalapse elus.

209. Mis teeb Jumal kui walitseja wagadega?

Tema õnnistab neid nende elus armuga.

Aga kes Jehoowat ootawad, need saawad uut rammu, ja lähewad üles tiibadega kui kotkad: nemad jooksewad ja ei tüdi mitte ära, nemad käiwad ja ei wäsi mitte ära. Jes. 40, 31.

Israeli päält pööras Jumal nuhtlused ära. 2. Moos. 9. Taanielile lõukoerte augus (Zaan. 6, 1), kolmele mehele tule-ahjus ei pidanud wiga sündima. Kurjad käiswad pääle. Issand aga kaitfis kõige häda ja kurja eest.

210. Mis teeb Jumal siis, kui kurjad waga pääle käiwad?

Tema kaitseb neid kõige häda ja kurja eest.

Sest tema päästab sind ära linnu püüdjä paelast, kahju tegewa kattu käest. Taaw. I. 91, 3.

Abraam saab pääle kiusamise uue tõutuse finnituse. Hiibit õnnistatakse pääle kannatamise 100 wõrra enam kui enne. Laatsarus wiiakse filmapijate maalt Abraami sülle. Nende ristituli on usukatsumine ja kaswatamine olnud. Kui nad selles seisnud, peawad nad kallima usu palga saama.

211. Ka risti lasseb Jumal omade pääle tulla: mis pärast teeb ta seda?

Et ristitules nende usku kaswatada, ja neid siis weel enam õnnistada, kui enne.

Sest mina tean mõtteid, mis mina mõtlen teie pärast, ütleb Jehoowa, need on rahumõtted, ja ei mitte õnnetusüks, et ma teile annan hää otja, mis teie ootate. Jerem. 29, 11.

Aga meie teame, et kõik hääks tuleb neile, kes Jumalat armastawad. Room. 8, 28.

Mis waewab sinu südant. Laul Nr. 182.

Mis aga hõelal oodata, näitawad Egiptuse karistused. Perekonna püha elu oli Taawet rikkunud. Ta enese perekonnast pidi talle palju õnnetust tulema. See sündis, kui Abjalom mäsfama hakkas. Nii karistab Jumal patust. Seda karistust paneb Jumal patuse pääle, et ta hädas meelt parandama hakkaks.

212. Mis teeb Jumal hõela ja patusega?

Tema karistab neid, et neid meeleparandusele kaswatada.

Jehoowa, nemad otšiwad sind, kui kitsas kae, nemad walawad õhkamisi wälja, kui sa neid karistad. Jes. 66, 16.

Waarao ei pööra patust: surm meres tema palk. Tema langeb surma ja hukatuse siisje.

213. Mis teeb Jumal siis kui walitseja, kui patune patust ei pööra?

Ta karistab teda hukatuse ja surmaga.

Patuse hukatus saab pääle selle õige õnnistuseks: Waarao saab hukka punases meres, kuna Israel pääseb ja kiituse laulu laulab:

Natuse aja pärast, ja hõelad ep ole teps; ja wõtad tema aset kuulata, ja ep ole teda kusagi. Taaw. I. 37, 10.

Seft hõelate käewarred murtakse katti, aga Jehoowa toetab õigeid. Taaw. I. 37, 17.

II. Wagasid õnnistab Jumal rohke armuga, ja muudab rüstigi rõõmuks, aga hõelat karistab tema, kui ta meelt ei paranda, kohtu ja surmaga.

Zoosep on waga ja sõnawõtlik poeg. Aga ta wennad wihtawad teda, müüwad teda orjapõlwe. Kurjus wõidab nõnda häduse üle. Jeesus, meie Issand on oma rahwa juurem häätegija. Patused saiwad armu, haiged terweks, surnud elawaks. Aga Jumala rahwas walmistab talle surma, nagu oleks ta kurjategija. Kurjus ja patt hõiskab ta siin, nagu oleks tema wõitja. Aga see näib üffi filmapilguks, seft Jumal oleks jeda keelda jõudnud.

214. Kelle wõimus näib sagedaste wagade ja hääde üle wõitwat? Patu ja kurjuse wõimus.

Zoosepi müümine oli kuritegu. Aga selle järg oli ime-line: karistuseks oli see wendadele, kui nad kui süüdlased Egiptuses Zoosepi ees seisiwad. Ja siis sai müüdnud Zoosep õnnistuseks neile, terwele Jakobi soole, terwele Jumala riigile. Jeesuse surmamine oli hirmsam weresüü, mis päikse all sündinud. Aga ta saab eluks ja õnnistuseks terwele ilmale; ka neile Sündlastele, kes tundma saiwad, kelle külje siisje nemad pistnud. Nii on ime-line Jumala tee: inimesed on kurja mõetlnud. Aga sellega peawad

nad üksi Jumala armu nõuu täide saatma.
 Otse seda seletab Joosepi sõna: 1. Moos. 50, 20.

215. Mispäraft annab Jumal kurjale nõuule niipalju mahti?
 Et jäägi, kus inimesed kurja mõtelnud, oma armu nõuu
 täide saata.

Ja teie mõtlefite küll muu vastu kurja, aga Jumal mõtles
 seda hääks, et ta teeks nõnda kui täna päew on, ja palju rahwast
 elusje jätafs. 1. Moos. 50, 20.

Nii peab tingimata täide minema, mis 3. palwes palume,
 mis usu-isa omas seletuses kinnitab, et Jumala hää
 ja armuline tahtmine peab sündima.

216. Kelle tahtmine peab sündima, kui ka kurjad mäsjawad?
 Jumala hää ja armuline tahtmine.

Sinu tahtmine sündigu kui taewas, nõnda ka maa pääl.
 Matt. 6, 10.

Mis Jumal teeb, on ikka hää. Paul Nr. 308.

III. Jumal jõuab kõike kurja keelda; aga kui
 fiiski kurjuse mõtted näiwad wõidu saanud olewat, pea-
 wad nad üksi Jumala armu nõuufid edendama, ja kõiges
 tema hää ja armuline tahtmine sündima.

Hiiob on kõik kantanud, mis fiin ilmas kallis, fiiski usub
 ta: see on Ista saatmine, midagi pole fiin kogemata
 sündinud. Mitte üksi hääd, ka kurja on ta
 walmis wasta wõtma.

217. Mis rõõmustust see usk nüüd meile annab, et Jumal kui
 kuningas meie üle walitseb?

Seda tröösti, et meie elus midagi kogemata ei sünni,
 waid kõik, olgu ta hää ehk kuri, sünnib Jumala nõuu ja
 tahtmise järele.

Pidagem siis ka meeles, mis Hiiob tunnistas: Jehoowa on
 annud, Jehoowa on wõtnud; Jehoowa nimi olgu kiidetud.
 Hiiob. 1, 21.

Peame meie siis hääd üksi Jumala käest wasta mõtma, aga kurja ei peaks meie wasta wõtma? Hiob 2, 10.

Joosepi alandus sai talle ülenduseks. Kõiges oliwad temaga Jumalal rahu mõtted.

218. Mis peame süiski uskuma, kui Jumal meid risti alla saadab? Et Jumalal ka siis rahu mõtted on.

Kulda puhastatakse ahju-tules kõigest roostest, et ta kõlbaks. Nõnda peab ka meie usuga lugu olema.

219. Mis tahab Jumal kuusatuje-tules meie usuga teha? Teda puhastada, et ta tema ette kõlbaks.

Jah, Jumala mõtted on rahu mõtted, kui meie neid nüüd ka weel ei mõista. Aga ükskord saame seda mõistma: miks Johannes wangikojas olnud ja Herodeses trooni pääl, miks Laatsarus paisid täis oli, ja rikas mees uhkeste ja juureste elas. Lootkem aga kuningate kuningaga pääle, ka meie kohta saab ta sõna maksma:

Kõik hirmu andmine, kui see käes on, ei seda arwata rõõmu, waid kurbuse olewat; aga küll ta wiimaks rahulise õiguse kasu neile annab, kes seeläbi on hästi õpetatud. Hebr. 12, 11.

IV. Nii wõime julged olla, et ka meie elus kõik üksi Jumala armu nõuu järele sünnib, ja kui meie ka risti peame kandma, needki on üksi rahumõtted meie õnnistuseks: sest ristitules saab usk puhtaks kui kuld.

Mis põlwe Jumal annab,
 Mis tema pääle paneb,
 See on häa minule;
 Ei puudu minus' wiga,
 Kui aga sünnib ikka,
 Mis armja Isa tahtmine. Laul Nr. 175, 3.

Nii palugem siis ja pidagem meeles:

I.—IV. Jumal walitseb kui kuningas üle taewa ja maa, see on: wäeriiki ja inimeste ilma juhatab ta nii, et

kõiges tema tahtmine sünnib ja midagi kogemata ei ole. Bagasid õnnistab tema armu ja ka hirmugi korral, aga hõelab karistab tema, kui ta meelt ei paranda, kohtu ja surmaga. Sa näib kord, et kurjus võitnud, siis peab ometi kuni mõte üksi Jumala armu-nõuustid täide saatma ja kõigis tema hää ja armuline tahtmine sündima. Nii võime julged olla, et ka meie elus üksi Jumala armu-nõu valitseb ja et meie riski meile üksi õnnistuseks peab saama, sest ristitules saab usk puhtaks kui kuld.

Piibli lugemiseks: Taav. I. 121. Ap. t. 9, 1—37; 17, 24—31; Jak. 4, 13—17.

Palve tunnistus: Taav. I. 73, 23—28.

Laul Nr. 175. Nii sündku minu asi.

IV. Mis meie kohus on Looja wasta.

§ 11. Suure armu eest saagu suurt tänu Loojale.

Usutunnistuse alus: Sa seda kõik teeb tema isalikust ja jumalikust armust ja heldusest ja ei mitte seepärast, et mina seda väärt ehk teeninud olen; selle eest on minu kohus teda kiita tänada, teemida, ja tema sõna kuulda: see on tõeste tõsi!

Piiblikoo alus: Kümme pidalitõbist, Luuk. 17, 12, 15—18.

Kawa: 1. Isaliku ja jumaliku armu oleme maitšnud. 2. Olgu tänu selle eest lapjelit ja südamlit! 3. Suur Namen, millega meie oma usku Looja sisse kinnitame:

Jumal on meid loonud, peab ülewal, hoiab ja kaitseb meid. See on suur arm. Miks Jumal seda teeb, ütleb meie katekismus.

220. Mispärast teeb Jumal, ju Looja, ülespidaja ja valitseja sulle niipalju hääd?

Seda kõik teeb tema isalikust ja jumalikust armust ja heldusest. Sja arm lapse wasta on kõige ustawam, tõsiem.

221. Mispärast nimetame seda armu ja heldust isalikuks?
Et ta nii tõsine on, kui isa arm lapse wasta.
Otsi kui isa laste pääle halastab, nõnda halastab Jehoowa nende pääle, kes teda kardawad. Laaw. I. 103, 13.
- See isa, kellest siin räägime, on päälegi Isa taewas, Jumal Isa. See on kuningate kuningas: siis on ta arm ka rikkam ja imelisem, kui kellelegi inimliku isa arm.
222. Mispärast peame seda armu ja heldust ka jumalikuks nimetama?
Et ta rikkam ja imelikum on, kui kellegi inimliku isa arm.
Kas naene oma lapsukesi ära unustab, et ta mitte ei peaks oma ihu poja pääle halastama; ehk nemad ka ära unustaksiwad, siiski ei taha mina sind mitte ära unustada. Jes. 49, 15.
- Selle juures peab siis meie katekismus mõtte meie oma wäärtuse ja teenimise pääle tagasi lükkama.
223. Mispärast ei ole Jumal seda armu ja heldust mulle mitte üles näidanud?
Mitte selle pärast, et mina seda wäärt ehk teeninud olen.
Töötelijad wiinamäel pole täit palka keegi teeninud; palk, mille nad saawad, on paljas arm. Matt. 20. Keegi meist ei wõi palka nõuda.
224. Mispärast ei ole mina mitte Jumala armu ja helduse wäärt?
Et mina Jumala käest ühtegi palka ei wõi nõuda.
Nõnda ka teie, kui teie kõik olete teinud, mis teid on kästnud teha, siis ütelge: Meie oleme kõlwatumad sulased, sest meie olime teinud, mis meie kohus oli teha. Luuk. 17, 10.
- Küll oleme midagi teeninud, aga see pole arm, waid surm: oma patu pärast oleme süüdlased, ja seega nuhtluse wäärilised.
225. Mispärast ei ole meie Jumala armu ja heldust mitte teeninud?
Et meie oma pattude pärast üksi nuhtlust oleme teeninud.

Tunnistagem siis ka meie Jakobiga :

Mina ei ole midagi kõigi häätegemiste ja kõige truuduse vastu, mis ka oma sulasele oled teinud. 1. Moos. 32, 10.

I. Suur ja äramõistmata on Jumala armastus : tema on meie Looja, ülespidaja ja walitseja üksi omast isalikust, jumalikust armust ja heldusest, ei mitte, et mina patune selle wäärt ehk seda teeninud oleksin, kes ma ju üksi surmaga wõlgu olen.

Oh Jumal, suur on sinu töö. Laul Nr. 176, 1.

Suur on siis kõik Isa arm. Sellele peab ka laps omalt poolt wastama. Kuis nimelt? ütleb jälle katekismus.

226. Mis on siis meie kohus selle suure armu eest Jumala vastu? Teda kiita, tänada, teenida ja tema sõna kuulda.

Kümme pidali töbist on surma hädast pääsenud. Üks ainus tunneb : see on arm ja heldus. Ja mis arm, selle kohta olen ma ise kõlwanu. Ka seda tunneb tema. See ongi juba tänu, mida ta Isсандale avaldab, kui ta tema juure ruttab — teda tänama — terwest südamest. Laul. 17, 16.

227. Kuis täname Jumalat?

Kui meie terwest südamest Isa heldust ja oma kõlwatust ära tunneme.

Olgem ka meie, nagu tänulik Samariitlane :

Tänage Jehoowat, sest tema on hea, ja tema heldus kestab igaweseks ajaks. Taaw. I. 106, 1.

See üks Samariitlane, kes terweks saanud, auustas Jumalat suure häälega, heitis filmili Jeesuse jalgade ette maha. See sündis kõige ilma ees. Nii tunnistas ta armu üles, mida ta maitsnud.

228. Kuis kiidame meie Jumalat?

Kui meie tema armu kõige ilma ees üles tunnistame.

Mu hing kiida Jehoowat, ja ära unusta mitte, mis ta sulle Hääd on teinud. Taaw. I. 103, 2.

1. Kor. 10, 31 nõuab: meie söömine, joomine, tegemine sündigu Jumala auuks. Mis siis ihu, hing, silmad, kõrwad, meeled, mõistus teewad, sündigu tema auuks. See toob aga ka ligimesele kasu, ja ka meie enese hingele õnnistust. See ongi Jumala teenimine.

229. Kuis teenime meie Jumalat?

Kui meie ihu ja hinge, silmad ja kõrwad, kõik liikmed, mõistuse ja meeled Jumala auuks, ligemise kasuks ja enese hinge õnnistuseks tarwitame.

Ehk teie sööte, ehk teie jootte, ehk mis teie teete, seda tehke kõik Jumala auuks. 1. Kor. 10, 31.

Ka Jumala sõna peame kuulma. Kuis? seda ütleb käskude lõpp. See nõuab: Jumala laps tehku hää meelelega tema käsku mööda.

230. Kuis kuulame meie Jumala sõna?

Kui meie hää meelelega tema käsku mööda teeme.

II. Suur olgu siis ka meie lapsetänu: et meie südamest Jumalat tema armu eest täname, seda kiites kuulutame, teda ihu ja hingega teenime ja tema sõna kuulame, ta käsku mööda tehes.

Esimene õpetus on üks tiik pühast ristiusust. Kui Looja, ülewalpida ja walitseja ilmus tema meie usule. Ka nägime: küll wõime tema pääle loota; küll peame ka teda ta armu eest tänama.

231. Mis oleme meie nüüd esimeses õpetuses usu waraks õpinud?

Kõik seda, mis meie Looja armu tööst usume: et ta meie Looja, ülewalpida ja walitseja on, et üksi tema pääle oma ainus lootus paneksime, ja teda ta suure armu eest tänaksime.

Kui usk elaw, peab see ka suutunnistuses ilmuma. Sõna peab niisama ka teus ennast näitama. Ka esimene õpetus ise on üks tükk sellest tunnistusest, kuis terve ristitogudus oma usku ülestunnistab.

232. Mis oleme esimeses õpetuses tunnistuse waraks õppinud?

Kõik seda, kuis meie terve ristitogudusega oma usku Jumala Isa sisse suuga ja teuga saame üles tunnistama.

Seeft otsegu ihu ilma waimuta on surunud, nõnda on ka usk ilma tegudeta surunud. Jak. 2, 26.

233. Misjuguuste sõnadega lõpetame meie esimese õpetuse seletust?

Sõnadega: See on tõeste tõsi.

Need sõnad on uskliku: Amen! usutunnistuse lõpul. Seeft iga Amen tähendabki: See on tõeste tõsi! Ja see peab seda olema: esimene õpetus pole ju mitte inimese sõna, waid ta on elawa Jumala sõna.

234. Mis meie nende sõnadega kinnitame esimese õpetuse õpetuse kohta?

Esimese õpetuse õpetus on tõde: ta on ju Jumala sõna.

Mis Paulus kuulutanud: selle õpetuse juure jääb ta rõõmuga. Ta jääb selle juure, kui ka ingel tõist ewangeliumi tuleks kuulutama. Tema usub seda sõna elades ja surres. Kal. 1, 8.

235. Mis kinnitame selle Amnega oma usu kohta?

Et meie seda õpetust tahame rõõmuga uskuda ja selle sisse jääda elades ja surres.

Taewas ja maa lähewad hukka, aga minu sõnad ei lähe mitte hukka. Matt. 24, 35.

III. Nüüd teame, mis meil Jumalast Isast uskuda ja kuis meil kui lastel ses usus elada. See usu õpetus, nagu esimene õpetus seda meile seletas, on tõeste tõsi, sest ta on Jumala sõna. Seda tahame uskuda ja selle sisse jääda elades ja surres.

Selle juures on mu kallim trööst see siht, mille pärast Jumal Issa minu kallal oma looja-tööd teeb: langenud laps peab äralunastatud, peab õndsaks saama. Sest:

236. Mis tarwis on Looja oma armu-tööd minu kallal teinud? Minu Jumal on mind loonud ja üleval pidanud, et ta mind äralunastada tahab ja mind õndsaks teha oma Poja Jeesuse Kristuse osasaamises.

Jumal on ustaw, kelle läbi teie olete kutsutud tema Poja, meie Issanda Jeesuse Kristuse osasaamiseks. 1. Kor. 1, 9.

Jah, meie osasaamine Jumalaga pole meie mitte üksi alguses soowitud, waid ka Kristuse armus igaweseks ajaks walmistatud, nagu tõine õpetus õpetab. Selle pärast tunnistagem:

I—III. Suur on Looja isalik ja jumalik arm ja heldus meie kõikide wasta, mida meie iial ei ole äralteeninud; siis olgu suur ka meie lapsetänu, et meie südamest teda täname, kiidame, teenime ja tema sõna kuuleme. Ja seda wõime meie, et kindlaste esimesest õpetusest teame, mis meil Jumalast Issast uskuda ja kuis ses usus elada, ja et see õpetus tõde on ja Jumala sõna. Siis jäägem selle juure elus ja surmas, seda enam, et Jumal Issa meid loonud ja üleval peab, jeks et meid äralunastada omas Pojas Jeesuses Kristuses.

Piibli lugemiseks: Laaw. I. 33. Laaw. I. 100. Luuk. 13, 6—9 Luuk. 17, 12—18.

Palwe tunnistus: Laaw. I. 92, 1—6.

Laul Nr. 151. Mu hing, oh rõõmjust kiida.

Tõine õpetus: Äralunastamisest.

Meie osasaamine Jumalaga on meile Kristuses Jeesuses jäädawalt walmistatud.

Jumal Poeg on meie igawene Äralunastaja, kes meid Issaga äralepitanud.

Tõise õpetuse sõnad:

Mina usun Jeesuse Kristuse Jumala ainusündinud Poja, meie Issanda sisse, kes on saadud Pühast Waimust, ilmale toodud neitsist Mariast, kannatanud Pontsiuse Pilatuse all, risti löödud, surunud ja maha maetud; — alla läinud põrgu hauda, kolmandal päewal jälle üles tõusnud surnuist, üles läinud taewa, istub Jumala oma kõigewägewama Isa paremal käel, säält tema tuleb kohut mõistma elawate ja surnute pääle.

Mis see on?

Mina usun, et Jeesus Kristus, tõsine Jumal, kes omast Isast igaweste on sündinud, ja ka tõsine inimene, kes neitsist Mariast ilmale toodud, — minu Issand on, kes mind ära kadunud ja hukka mõistetud inimest on päästnud ja lunastanud, — kõigest patust, surmast ja kuradi wäest, ei mitte kulla ega hõbedaga, waid oma püha kalli werrega, ja oma ilma süüta kannatamise ja sur-

maga; seepärast et mina tema oma pidin olema, tema riigis tema all elama, ja teda teenima igaweses õiguses, wagaduses ja õndsuses, nõnda kui tema on üles tõusnud surmuisst, elab ja walitseb igaweste. See on tõeste tõsi.

I. Äralunastaja iseolewusest.

Äralunastaja nimed ja äralunastamise ette- walmistamine.

Usutunnistuse alus: Äralunastamisest. Mina usun Jeesuse Kristuse sisse.

§ 12. Äralunastaja nimed.

Jeesus Kristus on meie Äralunastaja.

Piiblikoo alus: Ingel Joosepi juures. Matt. 1, 20. 21. Jõulu sõnum, Luuk. 2, 10. 11.

Kawa: 1. Mis äralunastamine on. 2. Mis nimedid see Jssand kannud, kes meid äralunastanud.

Esimene õpetus kõneleb loomisest, tõine — ä r a l u n a s t a m i s e s t. Loomine oli Jumala Issa, äralunastamine on Jumala Poja armu-töö.

237. Mis asjast kõneleb tõine õpetus?

Äralunastamisest, mis Jumal-Poja läbi sündinud.

Nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta oma ainusündinud Poja on annud, et ükski, kes tema sisse usub, ei pea hukka saama, waid et temal igawene elu peab olema. Joh. 3, 16.

Sõjamees, kes wangi sattunud, saab wabaks, kui teda hinna eest lahti ostetakse. Loom, mis wõeral põllul tahju teinud, saab lahti, kui teda raha eest wälja lunastatakse, w a b a k s t e h a k s e.

238. Mis tähendab: äralunastama?

Lahti ostma ja wabaks tegema.

Mille wangis olime, teame juba: patu, surma ja kuradi wäe all.

239. Millest on mind Jumal äralunastamises lahti ostanud ja wabaks teinud?

Batust, surmast ja kuradi wäest.

Isse ei jõudnud meie ennast lunastada. Sest Gew. 4, 8. ütleb, et meie kui patused pimedad oleme. Gew. 2, 3. et meie wiha all oleme. Ka oleme rahuta, et Jumalast oleme ära lahutatud. Jes. 59, 2.

240. Miks ei jõudnud meie ise ennast selle wäe wõimusest äralunastada?

Et meie kui patused pimedad olime jumalikus asjus, ilma rahuta, ja wiha lapsed.

Teie juur ülekohus teeb lahutust teie ja teie Jumala wahel, ja teie patud peidawad tema palge teie eest ära, et ta ei wõta kuntda. Jes. 59, 2.

Kes omas meeles pimedaks saanud, ja on kaugel Jumala elust ära rumaluse pärast, mis nende sees on, nende südamel waduse pärast. Gew. 4, 18.

Ja olime sünnimise poolest wiha lapsed. Gew. 2, 3.

Sest pääsime Jumala Issa halastuse läbi. 1. Tim. 2, 5. Seda saame Jeesuses Kristuses. 1. Tim. 2, 5. 6.

241. Kes halastab meie päale, kui meie ise olime hukka minemas? Jumal Issa, kes meid Jeesuses Kristuses, meie Issandas on äralunastanud.

Kes tahab, et kõik inimesed peawad õndsaks saama, ja tõe tundmisele tulema. Sest üks Jumal on, üks wahemees ka Jumala ja inimeste wahel, inimene Kristus Jeesus, kes ennast ise on annud lunastamise hinnaks kõikide eest. 1. Tim. 2, 4—6.

I. Äralunastamine on lahkitegemine patust, surmast ja kuradi wäest, mille Jumal Jeesuses Kristuses, meie Issandas meile kinkinud.

Kahte kallist nime saab Äralunastaja kandma. Meid mõlemaid tuletab ingel jõuluööl meelde. Luuk. 2, 10. 11.

232. Mis nime kannab meie Aralunastaja?

Nime: Jeesus Kristus.

Mimi Jeesus on see sama nimi, kui wana testamendi nimi Joosua. Üks Joosua wiis Iisraeli tõutatud maale üle Jordani; teine Joosua, Serubaabeli seltsilane, tõi ta Paabeli wangipõlwest tagasi. Mõlemad olivad oma rahwale — arapäästjad. Uue testamendi Joosua — Jeesus pidi seda weel enam olema. Sellepärast käsi Jumal ise ingli Raabrieli läbi: poeg, kes Maria sündis, peab nime Jeesus kandma.

243. Mis on siis nime Jeesuse algus?

Mimi Jeesus on sedasama, kui wana testamendi rahwa arapäästja nimi Joosua; ja Jumal ise on teda selle nimega nimetada käskinud.

Juba selle järele pidi nimi ülitähtis olema. Seda kinnitab meile ka nime otsekohene tähendus. Ja mis ta tähendab, seletab ingel Joosepile, Matt. 1, 20, 21. Seda nime peab neitsi poeg saama: et ta oma rahwa nende pattudest päästab. Pattudest päästmine on niisama palju kui patuse õndsaks tegemine.

244. Mis tähendab siis nimi Jeesus?

Arapäästja, Õnnistegija.

Ja et Maria ja Joosep seda kõike püha rõõmuga täitsiwad, ütleb Luuk. 21. Käsi aga ise oli käinud:

Joosep, Taaweti poeg, ära karda mitte Mariat, oma naist, enese juure wõtta, sest mis tema sisse on sündinud, see on Pühast Waimust; aga tema peab poja ilmale tooma ja sina pead talle nime panema Jeesus, sest tema päästab oma rahwa nende pattudest. Matt. 1, 20. 21.

Ja ühegi muu sees pole õnnistust; sest ühtegi muud nime ei ole taewa all inimestele antud, kelle läbi meie peame õndsaks saama. Ap. t. 4, 12.

Mii peame meie tunnistama, nagu apostlid juure kohtu ees: Sest meie teame, uue testamendi Jeesus on suurem kui

wana testamendi Joo suad : läbi surma oru wiib tema meid Kanaani maale. Sest Jeesus on ka Kristus. Mis see nimi tähendab, tuletab jälle wana seaduse lugu meelde. Sää l on sagedaste kõnet Jehoo wa wõit u d m e e s t e s t . See- sugune wõit u d m e e s kannab Hebre a keeles nime Mes- sias. Ja see ongi jälle sedasama, kui uue testamendi nimi Kristus. Juba ka esimeste jüngerite kutsumise lugu tule- tab seda meile meele. Joh. 1, 42.

245. Mis tähendab nimi Kristus?

Sedasama kui wana seaduse nimi : Messias ehk wõitud mees.
Nii öeldakse Andrea se kohta :

See sinane leiab oma wenna Siimona, ja ütleb temale : Meie oleme Messia leidnud ; see on ära seletatud : Kristus. Joh. 1, 42.

Jehoo wa käs kis Aar onit ja tema poegi õliga ü l e m a k s p r e e s t r i k s wõida. 2. Moos. 30, 30. Saamuel wõiab Sauli ja Taaweti kuningaks. Eliale andis Issand käsu Eliijat enese asemele prohwetiks wõida. 1. Kun. r. 19, 15. 16. Ka Haaja el ja Jchu wõitakse sääl. Reid wõitakse nende ameti pääle.

246. Keda wõiti wana seaduse ajal wõidmise õliga?

Kuningaid, ülemaid preestrid ja prohwetid nende ameti pääle.

Kui Saamuel Sauli wõidnud, ütleb ta talle : Jehoo wa waim saada tema pääle tulema, teda muudetawat tõiseks meheks, ta hakata prohveti wiisil rääkima. 1. Saam. 10. 6. Ja see sünnib ka tõeste : wõidmisega saawad Issanda sulased a m e t i w a i m u t a e w a s t , Jumala P ü h a W a i m u . Ja see on pääasi. Sellepärast kannawad nemadki wõitud mehe nime. Selle waimu osaduses ongi Taawet ka omad pühad laulud laulnud.

247. Mis andis wõidmise tähe all Jumal neile oma ameti- meestele?

Oma Püha Waimu ameti waimuks.

Wõitud mehe nime kannab ka Jeesus meie Issand.

248. Kellega on siis küll ka Jeesus meie Issand võitnud?

Jumala Püha Waimuga.

Seda finnitab püha kiri kõige kindlamalt. Peetrus ütleb Korneliuse kojas:

Teie teate seda asja, kuidas Jumal teda on võidnud Püha Waimu ja wäega. Ap. t. 10, 38.

Kus ja kuis ja millal see sündis, ütleb Matt. 3, 16. 17. See wiib meid waimus Jordanile, kus Püha Waim silmanähtawalt alla tuleb. Ka tunnistas Isa ennast jääl Poja poole.

249. Kuis ja millal on meie Issand Püha Waimuga võitnud?

Kui meie Issand Jordanis ristiti ja Püha Waim silmanähtawalt tema pääle langes, ja Isa ennast Poja poole tunnistas.

See finane on mu armas Poeg, kellest mul meeleshää on. Matt. 3, 17.

Sarnast tunnistust pole keegi muu võitnud mees saanud. Siis on meie Issand suurem olnud, kui kõik enne teda; ka Püha Waimu on tal enam olnud, kui kellelgi muul.

250. Mil mōedul on siis küll meie Issandat Püha Waimuga võitnud?

Enam kui kedagi muud enne teda.

Sellega on Jeesus ka Kristuseks saanud. Müüid hakkab tema oma äralunastamise ametit — patusid õndsaks tegema. Ja kolmefordses ametis peab see sündima, nagu wana seaduse eeskujul seda ette tähendanud: prohwetid õpetasiwad jääl Jumala tahtmist, ülemad preestrid lepitasiwad rahwast Jumalaga, kuningad walitsetasiwad tema üle. Kristus peab neid ametid igaweses täiuses, mis jääl puuduses sündis. Luuk. 24, 19. Hebr. 7, 26; Luuk. 1, 33.

251. Kelleks sai siis Jeesus, meie Issand waimu wõidmise läbi?

Meie prohwetiks, kes meie Jumala tahtmist õpetaks, meie ülemaks preestriks, kes meid Jumalaga ärarepitaks, meie kuningaks, kes meie üle walitseks, igaweses täiuses.

Jeesus Naatsaretist, kes oli prohwet, wägew tegudest ja sõnades, Jumala ja kõige rahwa ees. Luuk. 24, 19.

Sest see sugune ülem preester läks meie tarwis, kes pidi olema püha, ilma süüta, puhas, patustest ära lahutatud, ja kõrgem kui taewad. Hebr. 7, 26.

Ja tema peab kui kuningas walitsema Jakobi soo üle, ja tema kuningriigil ei pea otsa olema. Luuk. 1, 33.

Nime Kristusegi on jälle Jumal ise Aralunastajale annud — juba ammu ajal. Kui prohwet Daaniel Paabelis wangis oli, siis oli ta kord ärdaste palunud, et Jumal jälle oma rahwa tõutatud maale tagasi saadaks. Selle palwe pääle saadetakse ingel Raabriel tema juure kuulutama: rahwas saab ajalikust wangipõlwest pääsema, aga ka igawese Lunastaja saab Jumal andma, sest würrst Messias saab tulema 490 aastat pääle Jerusalemma ülesehitamise käsu. Daniel 9, 21—26. Sest ajast saadik on kõik wana seaduse usklikud seda Aralunastajat, keda nad ootasiwad, Messiasiks ehk Kristuseks nimetanud. Sellesama nimega ehk Kristuse nimega nimetame ka meie oma Aralunastajat. Nime tähendus on ju ka seesama. Wana seaduse Messias ja uue seaduse Kristus ei wõi siis küll mitte Jumala meest tähendada, kes mitte üks ja seesama ei oleks olnud. Messias ja Kristus on wiisiste üks ja seesama püha Jumala julane.

252. Mis meie sellega tunnistame, kui meie oma Aralunastajat sellesama nimega nimetame, kui wana testamendi kogudus oma oodatud ärapäästjat?

Meie tunnistame seega: Jeesus Kristus ongi seesama Aralunastaja, keda wana seaduses tõutati ja keda wana seaduse usklikud Messia nime all ootasiwad.

Ratsuge kirjad läbi, sest teie arwate, et teil nende sees on igawene elu, ja need on, mis minust tunnistawad. Joh. 5, 29.

II. Meie Üralunastaja püha nimi on Jeesus Kristus. Nimi Jeesus on sedasama, kui wana seaduse Joosua, ja seda nime kannab tema kui maailma Ünnistegija, sest nimi Jeesus tähendabki: Ünnistegija. Nimi Kristus aga on sedasama kui wana seaduse nimi Messias ehk wõitud mees. Ja seda nime kannab meie Issand kui meie õige prohwet, ülempreester ja kuningas, kes püha Waimuga wõitud enam kui keegi muu ja ka seesama Üralunastaja on, keda wana seaduses tõutatud ja oodatud.

Suur on siis see armu-wara, mis nende kahe kalli nime sisse kokku pandud: Jeesus, see Joosua, kes meid surma orust taewa Kanaani wiib, Kristus, see tõutatud Jumala sulane, kes meid lunastama pidi tulema ja on tulnud.

Rõõmustes mu jüda kargab,
Sest et nüüd, kallist hüüt
Ingli wägi laulab:
Kuulgem, kuulgem rõõmu hüüdmist,
Ilmamaa hüüab ka:
Kristus sündis meile!"

Nii palugem siis ka meie ja pidagem meeles:

I—II. Üralunastamine on lahtitegemine patust, surmast ja kuradi wäest, mille Jumal Jeesuses Kristuses meie Issandas meile kinkinud. Meie Üralunastaja nimi Jeesus aga on sedasama kui wana seaduse nimi Joosua, ja seda kannab tema kui maailma Ünnistegija, sest nimi Jeesus tähendabki: Ünnistegija. Nimi Kristus aga on sedasama kui wana seaduse nimi Messias ehk wõitud mees. Ja seda nime kannab meie Issand kui meie õige prohwet, ülempreester ja kuningas, kes püha Waimuga wõitud enam

kui keegi muu, ja kes teesjama Äralunastaja on, keda wana seaduses tõutatud ja oodatud.

Piibli lugemiseks: Jes. 61, 1—3; Taaw. I. 110.

Palwe tunnistus: Taaw. I. 72, 1—14.

Kiriku laul Nr 367. Helde Jeesuse.

§ 13. Õnnistuse ettevalmistamine, et äralunastamine wõiks ilmuda.

Jeesus Kristus on see Äralunastaja, keda Isa tõutanud, prohwetid kuulutanud.

Usutunnistuse alus: Mina usun Jeesuse Kristuse sisse. Mina usun, et Jeesus Kristus on minu Issand.

Piiblitloo alus: Wana testamendi lugu, ta ettetähendused ja ettekuulutused.

Rawa: 1. Enne kui õnnistus ilmus, pidi inimese sugu sellele ette valmistatama. 2. Israeli walmistab sellele käsu kõrwas tõutus ja ettekuulutus. 3. Mis sõnakuulutus kuulutanud, kinnitab teukuulutus. 4. Jeesuses Kristuses on kõik täide läinud: seepärast uskugem tema sisse.

Et inimene patu sisse langeb, on kõigeteadja Jumal ette näinud. Siiski ei pidanud inimene hukka saama. Enne maailma asutamist on Jumal nõuu pidanud (Cew. 1, 4), kuis ka langenud lapsed lapse õigusesse pididwad saama ja jääma. (Cew. 3, 5). See pidi Jeesuses Kristuses sündima. (Cew. 3, 5). Nii on Jumala armu nõu igawene.

253. Millal on Jumal nõuiks wõtnud inimest omas Pojas äralunastada?

Iskawesest ajast saadik, enne maailma asutamist.

Kiidetud olgu Jumal, ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes meid on õnnistanud kõige waimuliku õnnistamisega taewastes asjus, Kristuse sees, nõnda kui tema meid on ära-

walitsenud tema sees enne maailma asutamist, et meie pidime olema pühad ja ilmalaitmata tema ees armastuse sees, ja on oma tahtmise hää meele järele Jeesuse Kristuse läbi meile enne seadnud laste õigust enese poole. Gew. 1, 3—5.

Millal see sündida wõis, ütleb Kal. 4, 4. Nelituhat aastat pidi maailm oma lunastust ootama pääle ilma loomise. Siis alles oli aeg täis.

254. Millal on Jumal selle armu nõuu täitnud ja oma Poja meid lunastama saatnud?

Kui aeg täis sai: nelituhat aastat pääle ilma loomise.

Aga kui aeg täis sai, läkitas Jumal oma Poja, et ta pidi naefest sündima ja käsu alla saama, et tema neid, kes käsu all olid, pidi äralunastama, et meie pidime laste õigust saama. Kal. 4, 4. 5.

Inimene, kes ise Jumalast langenud, ei olnud koge walmis lunastust wasta wõtma, ta pidi ka ise hakkama iha ja himu tundma oma Jumala järele. Õnnistust ei wõinud Jumal talle mitte kätte sündida. See ei oleks õnnistus olnud. Inimest pidi ta õnnistusele ette walmistatama.

255. Mis pärast ei ole Jumal Äralunastajat mitte ennemine saatnud?

Et inimese sügu õnnistusele pidi ette walmistatama.

Ja tema on teinud ühest werest kõik inimeste soo kõige maa pääl elama, ja on määranud aja, mis ta enne on seadnud, ja rajad, kus nemad peawad elama; et nemad Issandat pidiwad otsima, kas nemad teda küll wõiksid leida. Ap. 17, 26. 27.

Biibli loost teame, et see otsimine kahel teel pidi sündima. Pääle rahwaste lahutuse Paabelis hakkawad uued tee-harud. Paganad käiwad ise-teedel. Nende aimus walguis on nende südametunnistus. Kõige anderikkamad nende seas, nagu Greeklased ja Roomlased, on ometi ebajumala teenrid. Ja neid teenides peawad nad tundma saama, et nad õnnetumad on, peawad nad märkama, et nad waejed on; nad peawad

käsi sirutama Semmi telkide poole. Sää!, Abraami soov, sünnib Jumala iserahvas, et õnnistust kõigele ilmale kuulutada ja tuua. Paganline Samaria naenegi aimab seda. Joh. 4, 22.

256. Mitmel teel on Jumal seda õnnistust inimese soole ette walmistanud?

Rahel teel: 1) paganad laskis tema iseteed käia, et nad wiimaks oma waesust ja õnnetust ära tunneksiwad; ja 2) walitses tema Abraami seemnes enesele Iisraeli kui iserahwa ära, kus õnnistus kõigele ilmale pidi walmima.

1) Kes endisel põlweel on lasknud kõik paganad käia oma teesid; ja füiski ei ole tema iseennast mitte tunnistanud jättnud, ja on taewast meile wihma ja hääd wiljalist aega annud, ja roa ja rõõmuga meie südamed täitnud. Ap. t. 14, 16. 17.

2) Ja sinu seemne sees peawad kõik maailma rahwas saama õnnistatud. 1. Moos. 19, 6.

Ja teie peate mulle preestrite kuningriigiks ja püha rahwaks olema. 2. Moos. 19, 6.

Õnnistus tuleb Juuda rahwa seast. Joh. 4, 22.

Raks kallist warandust annab Jumal Iisraelile. Käsu seadus peab teda patu tundmisele kaswatama, tõutus — ettekuulutamises ja ettetähendamises pidi talle armu kuulutama.

257. Mistäbi walmistab Jumal Iisraelis õnnistuse kõigele ilmale ette?

Käsu seaduse ja tõutuse läbi.

Paganad käsuta, pidiwad tundma, kui õnnetumad nad on; Iisrael oma käsuga, mida ta päälegi wõeriti hakkas mõistma, pidi sellesamale tundmisele saama. Nii pidi nende himu käima ükfi õnnistuse järele. Ükfi seda pidiwad nad tundma, et nad seda ise walmistada ei jõua. Seda jõuab ükfi Jumal.

258. Kelle järele pidi Iisraeli ja paganate himu ärkama ja käima?

Õnnistuse järele, mille Jumal valmistab.

I. Jumala igavene armundu inimest äralunastada võis täide minna, kui aeg täis saanud ja inimese sugu õnnistusele ette valmistatud: paganad omal käel ja Iisrael kui Issanda ise-rahvas, kätse-seaduse ja tõutuse waral, et mõlemad iha tunneksiwad äralunastuse järele.

Adam paradiisis sai esimese tõutuse: see on sõna, tõutus ettekuulutuses. Paasaweri uskpeiidal saab Egiptuses armumärgiks, tähendab tulewat ära pääsmist. See on ettekuulutus pühas sündmuses, teus, ette tähendus.

259. Mitmesugune on tõutus?

Rahesugune: tõutus sõnas ehk ettekuulutus, ja tõutus teus ja sündmuses ehk ette tähendus.

Ja kui suur selle juures Jumala arm: praegu on inimene langenud, juba tõutab Jumal talle maupää rõhujat. Juba paradiisis kuulub esimene ewangelium.

260. Mis oli esimene ettekuulutus Äralunastajast ja tema soost?

Sõnum maupää rõhujast ehk esimene ewangelium:

Ja Jehoowa Jumal ütles mau wastu: Ja ma tahan wiha waenu tõsta sinu ja naese wahale, ja sinu seemne ja tema seemne wahale; seesama peab su pää rõhuma, ja sina wõtad temale kanda rõhuda. 1. Moos. 3, 15.

Seeme tähendab: sugu. Waata seletustega piibli I. I. lk. 14. Wõitlemine tuleb kuradi ja inimese soo wahel; küll paneb kurat wasta, aga inimesesugu wõidab. Pea wõib Jumal inimesesoo keskest seda seemet ehk suguwõjagi nimetada, kust maupää rõhujat saab tulema. 1. Moos. 12, 3; 18, 18.

261. Mis on tõine suur kuulutus Äralunastaja tulemisest?

Ta saab tulema inimese soo keskest Abraami seemnest.

Ja sinu seemne sees peawad kõik suguwõjad maa pääl õnnistatud saama. 1. Moos. 12, 3.

Suriija Jakob kuulutab Juudale: Lõukoera rammu, wäge ja jõudu saab ta suguharul olema. Walitsuse kepp ehk kuninginga wõim ei saa tasts enne lahkuma, kui Siilo ehk rahutooja tuleb. 1. Moos. 49, 10. Juudast peab siis wägewa m tulema, keda keegi ei wõida.

262. Mis on kolmas suur ettekuulutus Aralunastaja soo kohta? Et ta tuleb kui wägew mees Juuda suguharust.

Juuda on noor lõukoer. Ei pea walitsuse kepp Juudast mitte ära lahkuma, ega käsuandja tema jalge wahelt, jenni kui Siilo ehk Rahutooja saab tulnud, ja selle sõna wõtwad rahwas kuulda. 1. Moos. 49, 10.

Siis kuulutatakse Daawetile: tema sugu ja kuningriik saab igaweste kindel olema j. n. e. 2. Saam. 7, 16. Selle järele saab lunastaja tulema Daaweti soost, kui Daaweti poeg. Daaweti walitus on suur: tema walitus saab suurem, jaab igawene olema.

263. Mis on neljas suur kuulutus Aralunastaja tulemisest ja soost?

Tema saab tulema, kui Daaweti poeg, Daaweti kojast, kellel kadumata kuningriik on.

Seft Daawetile tõutab Issand, kui ta talle oli tahtnud templit ehitada:

Su sugu ja su kuningriik peab igaweste kindel olema sinu ees, su auujärg peab tugew olema igaweste. 2. Saam. 7, 16.

Ragu imelik ta riik ja wägi, pidi imelik juba tema sündimine olema. Issai kännust tuleb Immanuel kui neitsi poeg. Jes. 7, 14.

264. Kellest pidi Aralunastaja kui Daaweti poeg sündima? Neitsist.

Ja Issai kännust peab witsjake tõusma, ja wõsu tema juurtest sugu tegema. Jes. 11, 1.

Seepärast tahab Issand ise teile imetähe anda; waata, neitsit saab kaima pääle ja toob poja ilmale, ja peab temale panema nime: Immanuel. Jes. 7, 14.

Millal see Immanuel tuleb, prohwet Taaniel tohib jeda juba kuulutada: 70 aastanädalat pääle selle saab ta tulema, kui jälle käsku anti ära häwitatud Jerusalemma üles ehitada. Harilik nädal on 7 päewa. Aastanädal on siis 7 aastat. 70×7 aasta järele pidi siis õnnistus ilmuma. Haggai ja Malakia tohivad weel juure lišada, et Issand tõi ise templi ajal tuleb. Mal. 3, 1; Haggai 2, 7—9.

265. Mis kuulutati tulewa Arapäästja sündimise ajast?

Tema saab tulema 490 aastat pääle kaju, et Jerusalemma jälle peaks ehitatama — ja tõi ise templi ajal.

Prohwet Miika nimetab siis ta sündimise kohagi. Miika 5, 1.

266. Mis kuulutatakse tema sündimise kohast?

Et ta Betlemma linnas saab sündima.

Ja sina Betlehem Chwrata, see on wähe, et ja oled Suuda tuhandete seast; sinust peab wälja tulema see, kes peab walitseja olema Israelis; ja tema wäljaminemised on wanast igawesest ajast olnud. Miika 5, 1.

Mis Aralunastaja ametid on, ütleb juba nimi Messias. 5. Moos. 18, 18 järele on ta nagu Mooses — prohwet. Taaw. 110. laulu järele on ta nagu Meeksifeedet — ülem preester; 110, 4; tema wõidab waenlased tugewa walitjuse kepiga, 110, 1. 2; see järele on ta — kuningas.

267. Mis kuulutatakse Aralunastaja ametitest?

Et ta prohwet, ülem preester ja kuningas saab olema.

Waesust, teutust ja kannatamist kuulutawad temale ette: Saf. 9, 9; Jes. 53, 3; ta peab kannatama ja surema: 1. Moos. 3, 15; Taaw. l. 41, 10. Saf. 11, 12:.

Uga surres peab tema ka wõitma: Jef. 53, 8—12. Nimelt wiib meid Jefaja 53. päätükk juba imeselt Kalgata ristist alla. Uga selle ristist all näeme ka juba ristist wõitu.

268. Mis kuulutatakse tema elust?

Waesust ja teutust saab ta kandma, kannatama ja surema, aga surres wõitma.

Tema wõidab, sest tema on Immanuel: Jef. 7, 14. See tähendab Jumal meiega. Tema on Jumal, kes meie waesuse enese pääle wõtnud. Seega peab ta Jumal ja ka inimene olema.

269. Kes saab see kannataja Daaweti poeg olema?

Immanuel — ehk Jumal meiega: Jumal-inimene oma olemise poolest.

Ja kes temas ilmub, ütleb Mal. 3, 1: Jumal ise tuleb oma templi juure.

270. Kes saab temas ilmuma, kui see Immanuel tuleb?

Jumal ise saab temas oma templi juure tulema.

Sa pea tuleb oma templi juure Issand, keda teie otsite, ja seaduse ingel, keda teie tahate; waata ta tuleb, ütleb wägede Jehoowa. Malak. 3, 1.

II. Tõutus kuulutab: Maupää rõhuja saab tulema naese soost, Abraami seemnest, Suuda suguharust, Daaweti kuningas kojast; ta saab Daaweti linnas neitsist sündima, 490 aastat pääle Jeruusalema ülesehitamise käsu, tõise templi ajal. Waewa ja walu ja surmaga saab ta nägema, aga surres saab ta wõitma; sest temal on igawene kuningriik ja tema on see Immanuel, kelles Jumal ise oma templi juure tulnud.

Terwe wana seaduse lugu ise on ka juur ettekuulutus. Siin saawad ta mehed, nagu Melkiseedek, ta seadused,

nagu ohwer, ta sündmused, nagu Išaaki ohwerdamine, ise ette tähenduseks.

271. Mis läbi kuulutati pääle sõnakuulutuse weel Aralunastajat ette?

Ettetähenduste läbi, kus Jumala mehed, pühad seadmised ja lood ettekuulutajaks saiwad.

272. Misjugused Jumala mehed tähendasiwad teda nimelt ette?

Melkiseedet, faks Joojuat, Taawet ja Saalomon, Mooses, Adam, Joonas ja muud.

Melkiseedet on preester ja kuningas Saalemis. Ta nimi tähendab: õiguse kuningas. Kristus on seda õieti.

273. Mis tähendas Melkiseedet Aralunastajast ette?

Et ta preester ja kuningas, õige õiguse kuningas saab olema.

Kaks Joojuat wiisiwad rahwa ajalikuksse Kaanaani.

274. Mis tähendawad nemad küll ette?

Et Kristus meid igawesesse Kaanaani saab wiima.

Taawet ja Saalomon wõidawad Jumala riigi waenlased; on wõidurikkad kuningad. Kristus on weel enam.

275. Mis tähendawad nemad Kristuse kohta?

Et tema igawene kuningas saab olema, kes wõidab.

Mooses on prohwetite pää, wanaseaduse wahemees. Kristus enam. Temaga algab uus seadus.

276. Mis tähendas Mooses Kristuse kohta ette?

Kristus saab igawene prohwet, uue seaduse wahemees olema.

Ka on iseenesest selge, mis Adam, Joonas ja palju muud tähendawad. Miisama oli terve Iisraeli jumalateenistus püha ettetähendus; nimelt ta ohwer, iseäranis juur äralepitamise ohwer; ta paasa talle jõõmine; ta ametid, mis rahwa ja Jumala wahel seisiwad.

277. Misjuguised pühad seadmiised tähendasiwad Arafunastajat ette?

Israeli jumalateenistus, paasatalle söömine, ohwer, nimelt juur äralepitamise ohwer, kolm suurt ametit.

Kolm püha lugu saawad isräranis kalliks ettetähendusiks: 1. oma a i n u p o j a wiib A b r a a m Moria mäele. Tema ohwerdab selle usus; Jumala Poeg on jäl teus ohwerdatud. 2. Israel pääseb, kus paasatalle weri usumärgiks on. Terwe ilm pääseb Jeesu were läbi. 3. W a s k m a d u k ö r b e s saab pääsemise märgiks neile, kes tema poole waatawad, Jehoowa armu pääle lootes. Ka meie pääsime, kui õige maupäärõhuja poole waatame. Kõik need sündmused on teuga ette tähendanud, mis Kristus täitnud.

278. Misjuguised sündinud lood on Arafunastajat nimelt ette tähendanud?

Isaaki ohwerdamine, paasatalle tapmine, waskmadu kõrbes, mis ette tähendanud, mis Kristus täitnud.

Mis see teufuulutus aga nimelt meile ütleb, tuletagu weel meelde: Melkisedek, Mooses, Taawet, Saalomon. Tulew äräpäästja saab õige prohwet, preester ja kuningas olema. Paasa weri kuulutab: omas weres saab ta pääsmist tooma. Waskmadu kuulutab: pääsmist toob ta neile, kes tema sisse usuwad. Seda sama oli ka sõna-fuulutus kinnitanud.

279. Mis ütlewad meile nüüd wana seaduse teufuulutused?

Kad kinnitawad sedasama, mis sõna-fuulutus kuulutanud: üks äräpäästja saab tulema, kes on õige wõitnud Jumala sulane, kes omas weres neile elu toob, kes usus tema poole waatawad.

III. Mis sõna-tõutus kuulutanud, sedasama kinnitawad ka wana testamendi teufuulutused: üks äräpäästja saab tulema, kes on õige prohwet, preester ja kuningas;

omas weres saab ta rahu ja elu kõigile tooma, kes usub tema poole waatawad.

Kuis nende kuulutuste täitmisega lugu, seda näidatu nimelt Jef. 53. Sääal kõneldaske mehest, kes oli walu täis ja kuulus haigusest; kes ära pekstud oli, kui tall, mis wiiaffe ära tappa. Kolgatal on see tõeks läinud *šōna šōnalt*, *täht tähelt*. Niisama on lugu tõiste ettekuulutustega.

280. Kuis on nende ettekuulutuste täideminemisega lugu?

Nad on tõeks läinud *šōna šōnalt*, *täht tähelt* Kristuses.

1. Joh. 3, 8 tunnistas: Kristus on kuradi meelewalla murdnud. Siis on tema tõeste maupää rõhuja.

281. Kuis oli Jeesus maupää rõhuja, kui tema kuulutused täitnud?

Tema on wana mau ehk kuradi meelewalla murdnud.

Seks on Jumala Poeg awalikuks saanud, et tema kuradi teud pidi ära rikkuma. 1. Joh. 3, 8.

Kelle seemnest Kristus tulnud, ütleb juba uue seaduse 1. jalm: Jeesuse Kristuse sündimise raamat, kes on *Abrahami poja* Taaweti poeg. Matt. 1, 1. Nii tõi ta waimulikk *õnnistust tervele ilmale*.

282. Kuis on Jeesus tõutatud Abraami seeme olnud?

Tema sündis Abrahami soost ja sai õnnistuseks tervele ilmale.

Uga kui teie Kristuse pärast olete, siis olete teie ka Abraami sugu ja pärijad tõutuse järele. Gal. 3, 29.

Lõukoer kuulutuses Juudale (1. Moos. 49.) tähendab rammu ja wõitu. Siilo on *rahuwürst*, aga seda wõib ta olla, kui ta wõidab üle *kõige ilma*.

283. Kuis on Jeesus lõukoer Juuda suguharust olnud?

Tema tuli Juuda suguharust kui rahuwürst, kelle walitus üle kõige ilma ulatab.

Taaweti enese riik on ammu langenud. Uga kõik, kes Taaweti poja Jeesuse sisse usuvad, on riigi liikmed, mis

igawene. Pääle selle on ta Taaweti linnasti — neitsist sündinud.

284. Kuis on Jeesus tulnud kui Taaweti poeg ja kuningas Taaweti wõimuses?

Tema sündis Taaweti suguwõsa linnas ühest neitsist Taaweti suguwõsast; ja rajas kuningriigi, mis igawene on.

Ka muude prohwetite kuulutustega pole lugu tõine: kõik kirjad tunnistawad Kristusest. Seda näeme, kui neid läbi katsume. Joh. 5, 39.

285. Kuis on ka muude ettekuulutuste ja tähenduste täitmisega lugu?

Ka nemad on kõik Kristuses täide läinud.

Berwe rahwas on Pauluse ja Siila jutlust kuulnud. Pühast kirjast leiawad nad, et kõik on tõeks läinud, mis Kristusest kuulutatud. Ja nüüd u s u w a d nad kõik Kristuse sisse. Ap. t. 17, 10—12.

286. Millele peab see ka meid äratama, kui tõutused Kristuses on täide läinud?

Sellele, et meie tema sisse usume.

Misjuguks tunnistuks see peab saama, ütlewad 2. õpetuse esimesed sõnad.

287. Kuis peame terve ristikogudusega tunnistama, kui meie Kristuse sisse usume?

Mina usun Jeesuse Kristuse sisse.

Ust on kindel lootus Jumala armu ja tõutuse pääle. Siis peame ka meie tunnistama, nagu Peetrus, Matt. 16, 16. Sellega kinnitame: Kristus on see Ünnistegija, keda tõutati, kes tuli, nagu ta tulema pidi. Otsi seda tunnistame oma usutunnistuses.

288. Mis tunnistame nende sõnadega: Mina usun Jeesuse Kristuse sisse?

Mina tunnistan sellega, et ma kes kindel olen: Jeesus Kristus on tõutatud maailma Ünnistegija, see Äralunastaja, kes tulema pidi.

Siis vastas Siimon Peetrus: Sina oled Kristus, elawa Jumala Poeg. Matt. 16, 16.

III. Jeesuses Kristususes on kõik tõutused ja ettetähdendused täide läinud. Siis peame rõõmuga terve ristitogudusega tunnistama: Mina usun Jeesuse Kristuse kisse! ja seega kindlad olema, et tema see Äralunastaja on, kes tulema pidi.

Kui tõised temast lahkuwad, meie kostame üksi Peetrusega: Issand, kelle juure peame meie minema? Sul on igawese elu sõnad. Ja meie oleme uskunud ja tunnud, et sina oled Kristus, elawa Jumala Poeg. Joh. 6, 68. 69.

Jah, nii tunnistagem ja pidagem meeses:

I—III. Jumala igawene armu nõu inimest äralunastada wõis alles täide minna, kui aeg täis saanud ja inimese sugu õnnistusele ette walmistatud, paganad omal käel ja Issrael kui Issanda ierahwas käsuseaduse ja tõutuse waral, et mõlemad hakkasiwad iha tundma äralunastamise järele. Siin kuulutati: Maupää rõhuja saab tulema naese soost, Abraami seemnest; Suuda suguharust, Daaweti kuningakojust; ta saab Daaweti linnas neitsist sündima, 490 aastat pääle Jeruusalemma ülesehitamise kessu, tõise templi ajal. Waewa ja walu ja surmagi saab ta nägema, aga surses saab ta wõitma; sest temal on igawene kuningriik, ja tema on see Immanuel, kelles Jumal ise oma templi juure tulnud. — Mis sõnatõutus kuulutanud, sedasama kinnitawad ka wana testamendi teukuulutused: üks ärapäästja saab tulema, kes on õige prohwet, preester ja kuningas; omas weres saab ta rahu ja elu

kõigile tooma, kes usub tema poole vaatavad. See kõik on täide läinud Jeesuses Kristuses, meie Issandas. Siis tunnistagem rõõmsaste terve ristkõgudusega: Mina usun Jeesuse Kristuse sisse! Ja see juures olgem kindlad: tema on see Üralunastaja, kes tulema pidi.

Piibli lugemiseks: Jef. 53. Laav. I. 22; 110. Hebr. 9, 11—15.

Palve tunnistus: Laav. I. 100.

Kirikulaul Nr. 13. Tänu olgu Jumalal.

2. Üralunastaja kahejugujust loomusest ehk olemisest.

Jeesus Kristus tõsine Jumal ja tõsine inimene.

§ 14. Jeesuse Kristuse jumalik loomus ehk olemine.

Jeesus Kristus on tõsine Jumal.

Usutunnistuse alus; Mina usun Jumala ainusündinud Poja, meie Issanda sisse. Mina usun, et Jeesus Kristus tõsine Jumal, kes omast Issast igaweste on sündinud.

Piiblitloo alus: Jeesuse tunnistused iseenele üle Juuda rahwa ja nimelt suure kohtu ees. Matt. 26, 63. 64.

Kawa: 1. Jeesus on tõsine Jumal. 2. Terve püha firi tunnistab jeda. 3. See on ka püha kolmainu Jumala enese tunnistus. 4. Selle kõige pärast talle jumalikku auu!

Küsimus: Kes Kristus on? on tähtis üle terve ilma. Elu ja surm ripub selle külles. Keisarea Wilippi linna juures on seepärast Issand ise ka oma jüingritele küsimuse ette pannud: keda ütlevad inimesed mind, inimese Poega olevat? Jüingrite wastusest näib: inimesed pidasivad Jeesust inimeseks! Peetrus aga tunnistab: Sina oled Kristus, elawa Jumala Poeg! Üksi see tunnistus oli õige. Otse nii käsib ka tõine õpetus meid tunnistada: Mina usun Jeesuse Kristuse

Jumala ainusündinud Poja sisse. Kui seda teeme tunnistame seda terve ristikogudusega.

289. Kes on Jeesus Kristus tõise õpetuse ja terve ristikoguduse tunnistuse järel?

Jeesus Kristus on Jumala ainusündinud poeg.

Ka Adam tunnistataks Jumala pojaks, et Jumal teda loonud. Luuk. 3, 39. Aga Adam on sõnakuulmata pojaks saanud. Siis lõi Jumal enesele pea Iisraelis omanduse-rahva. See nimetataks Jumala esimeseks pojaks, et temas üks Iisand ja iserahvas algab. 2. Moos. 4, 22. Ka Taawet nimetataks Jumala pojaks (Taaw. I. 89, 27, 28), et tema Iisraeli ülesannet peab täiussele lähemale wiima. Meiegi oleme Jumala lapsed. Meie ei ole seda aga iseenesest, vaid meie olemiseks armust wasta wõetud. 1. Kor. 6, 12. Jeesus aga on Jumala ainus poeg. Tema on seda nii, nagu keegi muu ei ole. Tema on seda ainult ja iseäralisel wiisil. Sellepärast nimetab Iisand ise ennast ka Jumala ainusündinud pojaks. Joh. 3, 16.

290. Mis tähendab siis: Kristus on Jumala ainus ehk ainusündinud poeg?

Tema on seda ainult ja iseäralisel wiisil, nagu keegi muu ei ole.

Nii tunnistab Iisand ise:

Nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta oma ainusündinud Poja on annud, et ükski, kes tema sisse usub, ei pea hukka saama, vaid et temal igawene elu peab olema. Joh. 3, 16.

Rahwas Keisarea Wilippi ümber peab Kristust inimeseks. Oleks see õige, siis oleks ta loodud. Selle mõtte liitkab Iisand ise tagasi. Kuis ta aga Jumala Pojaks saanud, seda ütleb tõise õpetuse seletus: tema on omast Iisast igaweste sündinud. Igawesest ajast on ta omast Iisast wälja läinud. Mitte pole tema nii isast ja emast sündinud, nagu inimesed. Ta pole mitte surelik loom.

291. Kuis on siis meie Issand seesugusel iseäralikul viisil Jumala Poeg?

Tema pole mitte loodud, vaid on omast Isast igaweste sündinud.

Jah, mitte aja sees pole tema oma alguse saanud, vaid tema on Isast sündinud ja wälja läinud enne maailma algust. Selle kohta ütlebki Johannes:

Alguses oli Sõna, ja Sõna oli Jumala juures, ja Sõna oli Jumal. Kõik asjad on tema läbi tehtud, ja ilma temata ep ole ühtigi tehtud, mis tehtud on. Joh. 1, 1—3.

See Sõna ongi Jeesus. Ja temast öeldakse: ta oli Jumala juures ja ta oli ka Jumal. Ka 1. Joh. 5, 20 nimetab teda weel: tõsiseks Jumalaks. Nii võib ka Mikäa usutunnistus temast ütelda: Ta on Jumal Jumalast, walguš walgušest,

292. Kes on meie Issand kui Jumala Poeg oma olemise poolest? Tõsine Jumal, Jumal Jumalast ja walguš walgušest.

Sellepärast peawad pühad apostlid tunnistama:

Seft tema sees elab kõik jumaliku olemise täius ihulikult. Kol. 2, 9.

Ja meie oleme tõsise sees, tema Poja Jeesuse Kristuse sees: seehinane on tõsine Jumal ja igawene elu. 1. Joh. 5, 20.

Isa au peab siis ka Poja au olema. Hebr. 1, 3. nimetab teda seepärast ka Isa auu paistuseks. Oma olemise poolest peab ta siis Isaga üks olema; olema otse nagu Isa.

293. Misugune on Isa kõrwal siis ka Poeg oma olemise poolest?

Tema on oma olemise poolest otse nagu Isa: ta on Isaga ihe olemise ja auu sees.

Mina ja Isa oleme üks. Joh. 10, 30.

Kes nägemata Jumala täis kuju, kes enne kõik looma on
sündinud. Kol. 1, 15.

Kes tema aau paistus ja tema olemise märk, ja kõik oma
wägewa sõnaga kannab. Hebr. 1. 3. Joh. 5, 23.

Jah, Jeesus Kristus on nii tõsine Jumal ja igawene elu :
Ta on seda, et ta igaweste omast Isast sündinud. Apostlik
usutunnistus, ja ka meie usuija tunnistab seda.

294. Kuis tunnistab usuija Lutherus seda pühakirja järele õieti
ja täieste üles ?

Sõnades : Mina usun, et Jeesus Kristus tõsine Jumal, kes
omast Isast igaweste on sündinud.

I. Meie Aralunastaja on Jumala ainus poeg, nagu
seda keegi ei ole, sest ta on tõsine Jumal, Isast igaweste
sündinud Isaga ühes olemises ja ühe aau sees, Jumal
Jumalast ja walguš walgušest, nagu seda ka meie katekis-
muski tunnistab.

Aga selle põhjendus on weel sügawam. Et Jeesus tõsine
Jumal, tunnistawad ewangeliumid, apostlite kirjad, ka uue
testamendi prohwetid raamat, Joh. ilmutamise raamat. Ka
wana testamendi kuulutuskki on seda ette tähendanud (Aralu-
nastaja — Immanuel). See on siis terve püha kirja
tunnistus.

295. Misjugune tunnistus tunnistab meile küll nimelt, et Jeesus
tõsine Jumal on ?

Terve püha kirja tunnistus.

Nii ei ole Toomas Issanda fiske uskuda tahtnud, aga
wiimati langeb ta põlwili ta ette ja tunnistab : Minu
Issand ja Jumal ! Joh. 20, 28. See on jumalik
nimi, millega ta teda siin nimetab.

296. Misjuguše jumaliku nimega nimetab püha kiri meie Issandat
nimelt ?

Nimega Issand ja Jumal.

Ja Toomas wastas ja ütles temale: Minu Issand ja minu Jumal. Joh. 20, 28.

Muuses oli Sõna, ja Sõna oli Jumala juures, ja Sõna oli Jumal. Joh. 1, 1.

Kes on kõikide üle Jumal, kiidetud igaweste. Room. 9, 5.

Issand tunnistab, et ta enne oli, kui Abraam sai. Joh. 8, 58; et ta enne maailma oli. Joh. 7, 5. Selle järele on ta 1) igawene. — Ta võib tuult ja merd käsida: Matt. 8, 28; haigus ja surmgi peawad ta sõna kuulma. Oma jüngritele võib ta wäge anda imetegusid teha. Seda pole ükski prohwet wõinud. Ta on 2) kõigewam. — Kaanas olles teeb Jeesus kuningamehe sulase, kes Kapernaumas, terweks. Ka Kananea naese tütar on kaugel. Aga Jeesuse sõna: Sulle siindigu, nõnda kui sa tahad! teeb teda terweks. Matt. 15, 28. Issand on taewasse läinud. Templi ukse ees leiab Peetrus jalutuma. Ta waatab palwes taewa poole, ja teeb Issanda nimel jalutuma terweks. Ka läbi kinniste uste tuli Issand jüngrite sekk. Nii on ta 3) kõigis paigus. — Kunni surmani oli Peetrus Issanda juure jääda tahtnud, aga Jeesus ütles talle ta ärajalgamise ette. Matt. 26, 34. Ja kui ta üles tõusnud, ja Issand ta meeleparanduse pisarad ära pühkinud, wõis ta tunnistada: Issand, ja tead kõik! Jah, tema on ka 4) kõigeteada. Aga ta võib ka wariseeride ees finnitada, et nad pattu tema kohta tõeks ei wõi tunnistada. Joh. 8, 46: tema on siis ka 5) püha.

297. Mis tunnistab püha firi meie Issanda omadustest?

Püha firi tunnistab, et ta igawene, kõigewagewam, kõigis paigus, kõige teadja — ja püha on.

Issand on tõeste igawene, kui ta ütelda võib: Enne kui Abraam sai, olen mina. Joh. 8, 58.

Ja nüüd auusta mind, sina Isa, auuga, mis mul sinu juures oli, ennegu maailm oli. Joh. 17, 5.

Ta on kõigewägewam, kui ta võib ütelda: Minule on antud meelewald taewas ja maa pääl. Matt. 28, 20.

Issand kõigispaigus: Ja waata, mina olen igapäew teie juures maailma otsani. Matt. 28, 20. Kus kats ehk kolm minu nimel koos on, sääl olen mina kes nende seas. Matt. 18, 20.

Issand kõige teadja: Issand ja tead kõik, fina tunnend, et ma find armastan. Joh. 21, 17.

Aga Jeesus tundis kõik ära, ja temale ei olnud tarwis, et keegi iihest inimesest pidi tunnistama; sest tema mõistis, mis inimese sees oli. Joh. 2, 24. 25.

Issand püha, sest oma waenlastele ütleb ta: Kes teie seast võib pattu minu pääle tõeks tunnistada. Joh. 8, 45.

Need omadused on ka Issal ja Pühal Waimul. Need on siis jumalikud omadused.

298. Misfugused omadused tunnistab püha kiri Issandal Jeesusel olewat?

Kõik jumalikud omadused, nagu nad Issal ja Pühal Waimul ka on.

Küll on Jumal Issa Looja, walitseja, kõige ülewalspidaja. Aga püha kiri õpetab ka: see kõik sünnib Poja läbi. Kol. 1, 16. 17. Surnudki saab Poeg üles äratama, Joh. 5, 21. Ka tema on maailma kohtumõistja. Joh. 5, 22.

299. Misfugused teud ja tööd tunnistab pühakiri meie Õnnistegija omaks?

Maailma loomise, ülewalspidamise ja walitsemise, surnute ülesäratamise ja maailma kohtu.

Sest tema läbi on kõik loodud, mis taewaste sees ja mis maa pääl on, mis nähtaw ja nägemata on; kõik on tema läbi ja tema loodud, ja tema on enne kõiki, ja kõik loomad seisawad tema sees ühes. Kol. 1, 16. 17.

Sest otse kui Issa surnud üles äratab ja elawaks teeb, nõnda teeb Poeg ka elawaks, keda tema tahab. Joh. 5, 21.

Seft Nagi ei mõista kohut ei ühegi pääle, waid kõik kohtu-
mõistmife on tema Poja kätte annud. Joh. 5, 21.

Loomine, maailma ülewal pidamine, furnute ülesärata-
mine pole inimefe, see on Jumala töö, jumalik tegu.

300. Misfugused tunnistab püha kiri meie Issanda teud olewat?
Ta tunnistab nad jumalikud olewat.

Ta nimetas teda ka nimega: Issand ja Jumal.
Seefamafuguse ütleb ta tema omadused ja teud olewat.
Nii on ta wisfiste tõfine Jumal.

301. Kuis tunnistab seejärele püha kiri meie Issanda tõfise Ju-
mala olewat?

Seega, et teda jumalikkude nimelega nimetab ja tema oma-
dused ja tema teud ütleb jumalikud olewat.

II. Et meie Issand Jeesus tõfine Jumal on, tõen-
dab terwe püha kiri: ta nimetab teda jumalikkude nimelega,
tunnistab tal jumalikud omadused ja ka tema teud jumali-
kud olewat.

Jeesus on õige prohwet, kes kõik Jumala saladused
awanud. Küsimus: kes Kristus on? on kõige suurem sala-
dus. Ka selle on ta ise awanud. Peetruse käest on ta tun-
nistuse wašta wõtnud, õigeks tunnistanud: et ta on Kristus,
elawa Jumala Poeg. Püha kirja tunnistus on ka Jeesuse
enefe tunnistus.

302. Kelle tunnistus see püha kirja tunnistus ühtlasi on, et Jeesus
Jumala Poeg on?

Jeesuse, meie Issanda enese tunnistus.

Juba oma prohwetiametit algades karistab Issand Juud-
lasi, et nad tema Naja-koja rööwli-hauguks teinud. Ja siis
tuleb finnitus finnituse järele, et ta Jumala ainusündinud
Poeg, kunni ta prohwetiameti lõpuni, kõigis
tema tunnistustes. Meie panime neid juba tähele.
Meie Issand ise tunnistab siin oma püha juuga, et ta enne

fui Abraam, Joh. 8, 58; enne ka kui maailma algus. Joh. 17, 5; et tema ja Isa üks on: Joh. 10, 30; nimelt on ülitähtis Issanda tunnistus Juuda juure kohtu ees: Matt. 26, 64. Et meie Issand seda tunnistanud, usume meie seda.

303. Kus on Jeesus tunnistanud, et ta Jumala Poeg on?

Rõigis oma tunnistustes iseenele üle, oma prohveti ameti alguselt selle lõpuni, nimelt omas tunnistuses Juuda juurekohtu ees.

Ülem preester on ametikandja Issanda seaduse järele. Ogu ta ka ise patune, tema amet on püha. Ameti võimuses astub ta üles, teeb Issanda vastu wandelikuküsimuse: kes ta on? Ja surma juu ees on Issand wastanud: Jah, Jumala poeg! Seda tunnistust annab see, kelle juus pettust pole leitud — wandega! See peab tõde olema.

304. Mispäraft on Issanda tunnistus juure kohtu ees meile iseäralikult tähtis?

Et ameti võimuses ülem preester wandega küsinud ja wandega tõe Issand wastanud: et ta on Jumala Poeg.

Jah, mina olen, ometi ütlen mina teile: sest ajast peate teie nägema inimese Poja istuwat Jumala wäe paremal pool ja tulewat taewa pilwete pääl. Matt. 26, 64.

Nii Issanda wandelik tunnistus. Püha filmapiik! Juudlased peawad tunnistaja Jumala teutajaks. Meie aga langeme Doomaga põrmu ja hüüame: Minu Issand ja Jumal! Sest surma juu ees on tõe Issand selle wandetunnistuse annud. Siin on eßimine võimata. Küüd ei pruugi meie hing enam kahewahel olla ses küsimuses: kes on Kristus? Aga sedajama tunnistust on ka hääle taewast faks korda tinnitanud: Jordanil, Matt. 3, 17, ja kui Issand at mundedeti. Matt. 17, 5. See oli Isa tunnistus.

305. Kes on pääle Poja weel jumaliku tunnistuse annud, et Jeesus Jumala Poeg on?

Jumal Isa, kui Jeesust Jordanil ristiti, Taaboril muudeti.

Mõlemal korral nimetab hääl taewast teda Isa Pojaks. Wiimisel korral on veel kolm jüngrit tunnistajaks. Unustamata on see nimelt ka Peetrusele. Veel suures wanaduses annab ta sellest aru täis püha rõõmu, 2. Peetr. 1, 16; mitte tühjade juttude pääle ei põhjendada ennast tema ewangelium, waid ta olla Isa tunnistust kuulnud, kes Poja suurt aru kuulutanud.

Ja waata üks hääl taewast ütles: See sinane on minu armastatud Poeg, kellest mul hääl meel on. Matt. 3, 17.

Mis siin Poeg tunnistanud, Jumal Isa kinnitanud, sedasama kuulutab prohwetite ja Jumala meeste tunnistus. Jesajas nimetab tulewa Arapäästja: nimelega Immanuel — Jumal meiega. Jes. 7, 14; Wägew Jumal, Igawene Isa, Jes. 6, 9. Miika ütleb: tema wäljaminemine on igawesest ajast. Miika 5, 1. Ristijat Johannest on prohwet kui tõist Eliast ette kuulutanud; Malak. 3, 23; niisama ka inglisiu; siiski ei arwanud ta ennast wäärt olemat, et Isfandale kõigewähemat sulajeteenistust üles näidata. Matt. 3, 11. Ka on Jeesus tema filma ees kui Jumala Tall ja Jumala Poeg: Joh. 1, 27—24. Niisama suur on Peetruse tunnistus: Matt. 16, 16; Johannese oma: 1. Joh. 5, 20; Tooma oma: Joh. 20, 28; Pauluse oma: Room. 9, 5. Kol. 2, 9. Seesugune Jumala meeste tunnistus on aga Pühast Waimust. Matt. 10, 20; 2. Peetr. 1, 21.

306. Kes on pääle Poja ja Isa weel jumaliku tunnistuse annud, et Jeesus on Jumala Poeg?

Püha Waim prohwetite ja Jumala meeste tunnistuses.

Kes ülestõusmise läbi surnuist wägewaste on ülesnäidatud Jumala Poeg olemat pühitsuse Waimu poolest. Room. 1, 4.

Sedasama on ka terve ristifogudus omaks tunnistuseks teinud. Tema wagad on selle eest surmagi läinud. Tuhad tormi käiswad nende pääle, aga tunnistusega: Jeesus on Jumala Poeg! on nad wõitnud. Et

ta seda tõeste on, kinnitab siis ka terve ristikoguduse lugu. Ka siin on Püha Waim tunnistama sundinud, mis film näinud, süda uskunud.

307. Kus on Püha Waim veel kinnitanud, et Jeesus Jumala Poeg on?

Terwe ristikoguduse tunnistuses ja eluloos.

Jüngrite kõrwal tunnistatakse ka siin:

Ja meie nägime tema auu kui Ihsast ainusündinud Poja auu täis armu ja tött. Joh. 1, 14.

III. Püha kirja tunnistus, et Jeesus tõsi: e Jumal, on ka Jeesuse enese tunnistus, mida Ihsa kinnitanud, Waim tõendanud, prohwetite ja Jumala meeste sõnas ja terwes ristikoguduse tunnistuses ja loos.

Loodud asja kummardamine on ebajumalo teenistus, ja surma süü. Lüsttras tahawad paganad Paulust ja Barnabast jumalikult kummardada, et ta jalutuma terweks teinud. Aga Paulus lükkab selle auu tagasi. Ka inglid ei wõi meie kummardada. Johannes tahab seda ilmutuse korral teha. Aga ingel ütleb: Ara tee seda mitte, mina olen sinu ja juu wendade kaasfulane; kummarda Jumalat! Joh. ilm. 19, 10. Ka kuusaja wasta tunnistab Ihsand sedasama: ükki Jumalat wõime meie kummardada! Aga iseenejesele on Jeesus siiski jumalikku kummardamist nõudnud, nagu meie Ihsale ja Püha le Waimule jumalikku auu anname. Uus kinnitus, et ta Jumal on. Seda kummardamist nõuawad temale ka tema apostlid.

308. Misjuguft auu nõuab püha kiri meie Ihsandale, et ta tõsine Jumal on?

Jumalikku auu, et meie teda peame kummardama ühes Ihsa ja Püha Waimuga.

Kõik kohtupidamise on tema Poja kätte annud, et kõik peawad Poega auustama, nõnda kui nemad Ihsa auustawad; kes

ei auusta Boega, see ei auusta Jsa, kes teda on läkitanud. Joh. 5, 22. 23.

Seepärast on ka Jumal teda väga ülendanud, ja on temale annud ühe nime, mis üle iga nime on, et Jeesuse nimel kõik nende põlvned peavad endid nõtkutama, kes taewas ja maa pääl, ja maa all on. Ja kõikide keel peab üles tunnistama, et Jeesus Kristus on Issand, Jumala Jsa auuks. Wilipp. 2, 9—11.

Kui Issand taewasse läks, waatasiwad jüngrid talle paludes järele. Ap. t. 1, 10. Nad annawad talle seega jumalikkuu auu. Kui Mattias jüngriks walitakse, paluwad jüngrid: Issand, kõikide südame tundja! Ap. t. 1, 24. Ka see on kummardamine Jumala ette. Kui Tehwanus sureb, kummardab ta Issandat Jsa paremal pool. Ka terve ristifogudus annab talle tunnistuse: Joh. ilm. 5, 12. Ta peab seega Kristuse oma Issandaks elades ja surres.

309. Misjuguft auu on ka terve ristifogudus Jeesusele Kristusele annud?

Jumalikkuu auu, teda kummardades kui oma Issandat, elades ja surres.

Tall, mis on ära tapetud, see on wäärt wõtma wäge ja rikust, ja rammu ja auustust, ja auu ja kiitust. Joh. ilm. 5, 12.

Seda jumalikkuu auu andis fogudus Issandale apostlite ajast jaadik omas apostlikus usutunnistuses, kui ta kinnitas: Mina usun Jeesuse Kristuse, Jumala ainusündinud Poja, meie Issanda sisse. See peab ka meie tunnistuseks saama.

310. Mis peame terve ristifogudusega tunnistama, et Jeesus ka meilt seda auu saaks?

Mina usun Jeesuse Kristuse, Jumala ainusündinud Poja, meie Issanda sisse.

IV. Et Jeesus tõsine Jumal, siis nõuab püha kiri talle ka jumalikkuu auu; seda peame ka meie talle andma ja

teda kumardama, nagu terve ristifogudus seda teeb, ja sellega tunnistama: Mina usun Jeesuse Kristuse, Jumala ainusündinud Poja, meie Isjanda sisse.

Oh Jeesus Ünnistegija, Kes Isast tulid taevast, Meid tahtsid jina lepita Ja päästa ära waevast: Ma palun kõigest südamest Sind, kallist waga tallekest, oh, anna meie armu! Laul Nr. 135, Ku kiitus olgu igawest, 3. jalm.

Jah, nii peame paluma ja meeles pidama:

I—IV. Meie Üralunastaja on Jumala Poeg ja seega tõsine Jumal. Seda tunnistab terve püha kiri, kes teda jumalikkude nimedega nimetab ja tema omadused ja teud tunnistab jumalikud olewat. See tunnistus on ka Jeesuse enese tunnistus, mida Isa kinnitanud ja Waim tõendanud, prohwetite ja Jumala meeste sõnas ja terve ristifoguduse tunnistuses ja loos. Selle kõige pärast nõuab püha kiri Jeesusele ka jumaliku auu. Seda peame ka meie talle andma terve ristifogudusega, ja sellega tunnistama: Mina usun Jeesuse Kristuse Jumala ainusündinud Poja, meie Isjanda sisse.

Piibli lugemiseks: Jes. 9, 2—7. Joh. 5, 17—29: Joh. 1, 1—18. Hebr. 1, 1—13.

Palwe tunnistus: Laaw. I. 115.

Laul Nr. 168. Nii Jumal ilma armastanud.

§ 15. Jeesuse Kristuse inimlik loomus ehk olemine.

Jeesus Kristus, tõsine Jumal on ka tõsine inimene, ja seega: Jumal-inimene.

Usutunnistuse alus: Kes on jaadud Pühast Waimust, ilmale toodud neitsist Mariast.— Ja ka tõsine inimene, kes neitsist Mariast on ilmale toodud.

Biiblisoo alus: Jõulu lugu. Luuk. 2. Alwatud mees.
Matt. 9, 1—8.

Kawa: 1. Jeesus Kristus on tõsine inimene. 2. Ta on siiski patuta, et patust pääseksime. 3. Ta on Jumal-inimene. 4. Seega sai ta wahemeheks, nagu meil jeda tarwis oli.

Mis süündinud, et püha Jumal waest patust wõiks lunastada, ütleb: Joh. 1, 14. Sõna sai lihaks — see on: inimeheks. Saks on ta saanud, ehk ta küll Jumal on. Elusõna Jeesus kattis ennaft waeße inimese loomusega.

311. Kelleks on Jumala Poeg saanud, et meid äralunastada?

Tema on, ehk küll Jumal, inimeseks saanud.

Jah, see ep on kõige suurem, aga ka õndsam saladus meie hingele. Sõna, kes igaweste Isa juures oli, tema jätab oma jumaliku auu maha, tema tuleb alla hädaorgu, katab ennaft meie lihaga, et meid äralunastada. Temas on Jumal ise inimeseks saanud, et inimene saaks Jumala juure.

Ja Sõna sai lihaks ja wõttis kui ühes majas meie sees elada, ja meie nägime tema auu, kui Isast ainusündinud Poja auu, täis aruu ja tött. Joh. 1, 14.

Et Aralunastaja inimeseks wõiks saada, seks pidi ta emahusse ja adama, ilmale toodama. Seda nimetab ka 2. õpetus sõnades: Kes on saadud . . . neitsift Mariast.

312. Misläbi on Jumala Poeg meie usutunnistuse järele lihaks saanud?

Et ta on saadud Pühast Waimusi, ilmale toodud neitsift Mariast.

Emahusse on ka tema saadud, sest tema on tõsine naese seeme, tõine Adam. Aga esimesel Adamal ei olnud inimlikku isa. Ka tõisel pole jeda mitte. Teda on sünnitanud emahusse Püha Waim, kõigekõrgema wägi, imelikul wiisil. Luuk. 1, 35. Ja siis on ta ilmale toodud neitsift, naesest nagu kõik inimesed, pühal jõulu ööl. Joosep on siis üksi Jeesuse kasuisa, kellele ingel ütelnud:

Joosep, Taaweti poeg, ära karda mitte Mariat, oma naist, enese juure wõtta, sest mis tema sisse on sündinud, see on Pühast Waimust. Matt. 1, 20. Luuk. 1, 35.

Aga kui aeg täis sai, läkitas Jumal oma Poja, et ta pidi naesest sündima, ja käsu alla saama. Kalat. 4, 4.

Esimesest õpetusest teame: inimesel on ihu ja hing. See on tema loomus. Seda on ta Jeesusel. Tema ihu on wae-
sust ja walu kannatanud. Ka tema hing on surmani kurb
olnud. Matt. 26, 38. See hing on ihuga ühendatud. Meie
Jssand on siis tõeste inimene.

313. Kes oli see järele, pääle selle et ta tõsine Jumal oli, meie
Jssand weel?

Ta oli tõsine inimene.

Ihu ja hinge poolest on siis Jssand, taewa Looja, meie waeste sarnatseks saanud. Meie loomusega on ta ennast
katnud, et meie häda täieste tunda, ja siis teda ära lõpetada.

Ta sai inimeste sarnatseks, ja leiti wäljastpidijest kombest kui
inimene. Wilipp. 2, 7. 8.

Ihu ja hinge, oma terve loomuse poolest, on Jssand
tunud, mis meie tunneme: 1) ta kaswas ihu ja
waimu poolest. Luuk. 2, 52; 2) tal oli nälg,
jänu, wäsimus. Joh. 4, 6; 19, 28; 3) teda kiu-
jati. Matt. 4, 3; ta on kannatanud oma terve elu.
Ja see kannatamine lõpeb 4) surmaga.

314. Mis näitab meile Jssanda elus, et ta tõsine inimene oli?

Pääle selle, et ta naesest sündinud, on ta kaswanud ihu ja
waimu poolest, on nälga ja jänu ja wäsimust tunnud, teda on
kiusatud, ta on kannatanud ja surmaga läinud.

Kallis kofutus meile: nüüd teame, Jeesus meie Jssand
on tõeste meie wennaks saanud, kes meie puudused tunneb.
Ta wõib sellepärast teed näidata, kus abi saame. Tal on
arras wenna-süda meiega.

1) Ja Jeesus kaswas tarkuses ja pikkuses, ja armus Jumala ja inimeste juures. Luuk. 2, 52.

2) Kui nüüd Jeesus teekäimisest oli väsinud, istus tema kaewu juure maha. Joh. 4, 6. Mul on jänu. Joh. 19, 28.

3) Sest meil pole ülem preester, kellel ei peaks ärrast meelt olema meie nõdruste pärast, kes kõiges on kiusatud otsegu meie, fiiski ilma patuta. Hebr. 4, 15.

4) Ja Jeesus kisas juure häälega ja ütles: Isa, sinu kätte annan mina oma waimu. Luuk. 23, 46.

I. Jeesuses Kristuses, meie Issandas on Jumal lihaks saanud; tema on tõsine inimene, kes neitsist Mariast ilmale toodud ja seega naesest sünninud, kes kõik meie walu ja waewa tunnud ja kannud, kes kiusatud, kannatanud ja surinud.

Kui on Jeesus tõsine inimene, kuid ühe asja poolest pole ta meie sarnane. Hebr. 4, 15 ütleb selle kohta: „kes kõiges on kiusatud otsegu meie, fiiski ilma patuta.“

315. Mis poolest üksi ei olnud Jeesus meie sarnane?

Tema oli ilma patuta.

Ta pidigi seda olema. Ta oli ju Pühast Waimust imelikul wiisil ema-ihusse saadud; mitte patune isa ja ema ei olnud siis tema sünnitajad.

316. Mispärast ei wõinudki temal patuga tegemist olla?

Et ta Pühast Waimust oli saadud, ja mitte patune isa ja ema teda ei olnud sünnitanud.

Jah, meie Issand oli pärispatuta ilmale toodud. Ka ilma patuta on ta elanud oma elu aeg. Puhta inimese loomuse oli tema enese pääle wõtnud, selle jumalakuju, nagu see, millesse Adam oli loodud. Sellepärast ei wõinud ükski roojane mõte ta hinge tulla. Sellepärast wõib ta ka oma waenlaste ees seista ja küsida:

Kes teie jaoks võib pattu minu päale tõeks tunnistada?
Joh. 8, 46.

Issanda amet oli kuradit ja pattu ära võita. Oli tema patuta, siis võis tema jeda rististe. Nii saame tema pärast ka meie patu väest pääseda.

317. Misjuguft rõõmustust annab see meile, et meie Issand patuta oli?

Seda kindlat tröösti, et tema pärast ka meie patu väest pääseda.

Ja pattu ei ole mitte tema sees; ei ükski, kes tema sisse jääb, ei tee pattu. 1. Joh. 5, 6.

II. Meie Issand on tõsine inimene, kuid ilma patuta, et ta Pühast Vaimust saadud; nii võime ka meie tema läbi patu väest pääseda.

Nii nägime: Meie Issand on tõsine Jumal. Tal on täis jumalik loomus ja olemine. Aga ta on ka tõsine inimene. Ta on jeda kõigipidi. Tal on täis inimlik loomus.

318. Mitu loomust ehk olemist ühendab selle järele Issand Jeesus enese sees?

Kaks loomust: jumaliku ja inimliku loomuse, nii et tema tõsine Jumal ja tõsine inimene on.

Siiski on meie Issand üks Aralunastaja, üks Immanuel. Nii ei või ta jumalikust loomusest ta inimlik, ta inimlikust loomusest ta jumalik lahutatud olla. Need kaks loomust on tõeste üheks olemiseks ühendatud.

319. Kuis olivad need kaks loomust tema sees ühendatud?

Tõeste ja lahutamata, ühendatud üheks olemiseks.

Nii on meie Issand Jumal — ja inimene, ehk ühe sõnaga: Jumal-inimene. Ta on jeda, mis nimi Immanuel (Jes. 7, 14) ette tähendas.

320. Kuis nimetame Kristust, et temas jumalik ja inimlik loomus ühendatud on?

Meie nimetame teda : Jumal-inimene ehk Immanuel.

Kui Immanuel on Issand Jeesus üks Jumal-inimene, üks jumal-inimlik iseolemus, nagu meie sees ihu ja hing üks inimene on. Suur saladus, mida meie ial ei mõista. Aga seda enam hakkame meie temast usukätega finni : tema killes ripub inimese õndsus, kes Jumala järele hüüab.

Ja peab temale pine panema : Immanuel. Jes. 7, 14.

Ja kõikide teades suur on see Jumala kartuse salaja asi : Jumal on awalikult saanud lihas. 1. Tim. 3, 16.

Jumal oled ja, Inimene ka. Laul Nr. 368, 3.

Keneetsaretil uinub Jeesus magama kui inimene, waigistab tuult kui Jumal ühel puhul. Nii wõtawad mõlemad loomused üksteisest lähemat osa. Betanias nutab ta kui inimene, aga seltsamal korral äratub tema ka surnud sõbra, Laatsaruse, üles. Ta jumalus wõtab osa inimese hädast, ta inimlik olemine ta jumala-aust. Kui Jumala Poeg on ta põrguwalu maitšnud ja surnudki. Niisama wõtab praegu ta inimlik loomus ta jumalusest osa : ta on kõigis paigus.

321. Kuis on nende loomuste kord üksteise wasta, kui Jeesuses jumalik ja inimlik loomus ühendatud ?

Nad wõtawad üksteisest kõige lähemat osa : tema jumalus wõtab osa ta inimese häbist, ja ta inimlik olemine tema Jumala aust.

Nii wõiswad Buulus ja Peetrus ütelda :

Nuu Issanda on nad risti löönud. 1. Kor. 2, 8. Etu ülema saatja olete teie ära tapnud. Ap. t. 3, 15.

Aga otse kõige selle läbi sai Jeesus meie Aralunastajaks, nagu ta meil pidi olema.

III. Meie Issand on Jumal ja inimene, Jumal-inimene, tema jumalus wõtab osa tema madalusest ja tema madalus tema jumala-aust.

Inimene üksi ei oleks ial jõudnud kõige ilma patud ärakleitada, kui ta ka püham kui ingel oleks olnud. Njalikku karistust ehk ühe ainja eest kanda oleks üks patuta inimene wõinud, mitte enam. Meie Aralunastaja

pidi aga ka juba 1) patud andeks andma. Seda teeb Issand alwatuga. Matt. 9, 2. Wariseerid pahandavad sellest, et nad teda inimeseks peavad. Aga Issand annab patu andeks kui Jumal; kinnitab oma jumalawäge siis ka teega, et ta ihu terwise haigele kingib. Siis pidi Aralunastaja ka 2) surma ja kuradi jääda waste ära wõitma kui eestkostja püha Jumala ees; ta pidi 3) uut elu kinkima lunastatud loodusele. Seda wõib aga üksi Jumal. Ja Teesuse äralunastuse töö on see igawene hind, et siin jumalik loomus walu ja surma ühes kannatas.

322. Mispärast pidi meie Aralunastaja tõsine Jumal olema? Et ta jõuaks kõige ilma patud Jumala ees äralepitada, surma ja kuradi täieste ära wõita, ja uut elu omastele anda.

Ükski ei wõi mitte wenda lunastada, ega Jumalale lunastamise hinda tema eest anda. Ja nende hinge lunastamine on nii kallis, et see peab maha jääma igaweste. Taaw. I. 49, 8. 9.

Tema on awalikuks saanud seepärast, et tema meie patud pidi ära wõitma. 1. Joh. 3, 5.

Kui nüüd Boeg teid wabaks teeb, siis olete kõik wabad. Joh. 8, 36.

Esimene Adam oli sõnakuulmata olnud. Tõine Adam pidi kasku täitma meie asemel; ka kannatama ja surema pidi tema. Jumal on suremata; meie oleme aga surma teeninud. Kes meid tahtis äralunastada, pidi surma minema. Seks pidi meie arapäästja ka inimene ja meie wend olema. Üksi nii wõime armu järje ees hüüda: Selle ühe õige pärast, kes minu wennaks saanud, anna mulle armu õiguse asemel, püha Jumal!

323. Mispärast pidi meie Aralunastaja tõsine inimene olema? Et tema kui tõine Adam ja meie wend meie asemel wõiks kasku täita, kannatada ja surra.

Aga kui aeg täis sai, läkitas Jumal oma Poja, et ta pidi naesest sündima ja kaju alla saama, et tema neid, kes kaju all olid, pidi äralunastama, et meie pidime laste õiguse saama. Kal. 4, 4. 5

Seft otsegu ühe inimese sõna põlgamise läbi palju on saanud patuseks, nõnda saavad ka ühe sõna kuulmise läbi palju õigeks. Room. 5, 19.

Kui Jumal-inimene on Jeesus wahemees Jumala ja inimese wahel. 1. Tim. 2, 5—6. Kui inimene tunneb tema meie nõdrust, kui Jumal jõuab ta meile abi anda. Sakobi redelil seisab ta taewa ja maa wahel, Jumala ja meie wahel. Ühe käe sirutab ta meie hädasse, teisega toob ta taewa armu. Nõnda saab ta meie ainsaks eestkostjaks Jumala juures, ja meie saame Jumala lasteks. Gal. 4, 5. Ta saab niisuguseks wahemeheks, nagu meil tarwis oli. Hebr. 7, 26.

324. Kelleks on meie Issand kui jumal-inimlik Äralunastaja Jumala ees saanud?

Wahemeheks, nagu meil teda tarwis oli.

Seft üks Jumal on, üks wahemees ka Jumala ja inimeste wahel, inimene Kristus Jeesus, kes ennast ise on annud lunastamise hinnaks kõikide eest. 1. Tim. 2, 5. 6.

Seesugune ülempreester läks meile tarwis, kes pidi olema püha, ilma süüta, puhas, patustest ära lahutatud, ja kõrgem kui taewad. Hebr. 7, 26.

IV. Kui Jumal-inimene sai Jeesus Kristus meile Äralunastajaks ja wahemeheks Jumala ees, nagu meil teda tarwis oli.

Ja ning Maria Poeg, Prohwet, kuningas ja preester, Wahemees ja armujärg, ristilöödud ärapääftja, Anna, et mu lauluhääl kiidaks sind siin ilma pääl. Paul Nr. 182, 1.

Sah, nii palugem ja pidagem meeles :

I—IV. Jeesuses Kristus on Jumal lihaks saanud, tema on tõsine inimene, kes neitsist Mariast ilmale toodud ja seega naesest süündinud, kes kõik meie walu ja waewa

tunud ja kannud, kiusatud, kaunatanud ja surmud: kuid ta on Pühast Waimust saadud ja seepärast ilma patuta, et meid patust ära päästa: tema on Jumal-inimene, kus ta jumalus ta madalusest, ja ta madalus ta jumala-aunst oja wõtab. Nii sai ta meie Äralunastajaks ja wahemeheks Jumala ees, nagu meil teda tarwis oli.

Piibli lugemiseks: Luuk. 13, 6—9; Hebr. 1, 1—13; 2, 9—18.

Palwe tunnistus: Laaw. I. 45, 3—8.

Laul Nr. 181: Arm, kes ja mind oled loonud, 3. ja 6. salm.

II. Äralunastaja kahe sugusest põlwest.

Meie Issand on ennast alandanud ja siis ülenduse siise läinud.

§ 16. Issanda alandamise-põlwest.

Oma jumala-aau jätab Kristus maha ja katab ennast sulase nänga, et meie tema waeluses rikkaks saaksime.

Wutunnistuse alus: Ilmale toodud neitsist Mariast, kannatanud Pontsiuse Pilatuse all, ristilöödud, surmud ja maha maetud.

Piibililoo alus: Issanda elu.

Kawa: 1. Mis Issanda alandamise-põlw on. 2. Naesest sündimine selle algus. 3. Selle järg terwes Önnistegija elus ja nimelt Pontsiuse Pilatuse all. 4. Selle lõpp: ristilöömine, suremine ja matmine.

Sõna oli I ja juures, enne lihaks saamist. Joh. 17, 5. Tal oli sääl igawene jumalik au ja üendus.

325. Misjugune oli meie Issanda elu enne tema inimeseks saamist?

Ta oli täis jumalikka aau ja ülendust I ja juures.

Issand ise õpetab seda, kui ta omas ülempreesterlikus palwes palub:

Ja nüüd auusta mind, sina Issa, enese juures auuga, mis mul oli sinu juures, ennegu maailm oli. Joh. 17, 5.

Kui Sõna lihaks saab, katab ennast Jumal sulase n ä u g a. Wil. 2, 8. Alandusest maha tulemine on a l a n - d u s e s i s s e tulemine. Kõige Looja paneb oma wäe maha, astub seega ka sulase põlwe.

326. Mille sisse on Issand oma inimeseks saamisega astunud?
Alanduse sisse ja seega oma alanduse- ehk sulase-põlwe sisse.

Ap. Paulus tunnistab selle kohta :

Kristus alandas iseennast ja wõttis sulasenäü enesele. Wilip. 2, 8.

Kui üks kuningas oma kuld krooni maha paneb, tundmata oma rahwa jekka tuleb, tema on ennast alandanud. Aga ta on siiski kuningas, weel õige kuningas, kel ärras jüda on oma rahwa wasta. Kristuse armastus ja alandus on weel suurem. Oma jumalawäe paneb tema maha, ta ei tarwita jeda enam oma kasuks; ta saab inimeseks, ja weel sulaste sulaseks, ja waejemaks kui waene. Nii kannab ta nüüd waejust, tunneb walu. Ta on seega sulane; ja jeda meie pärast. Armastusest meie wasta teeb ta jeda. Üffi nii wõis ta meid äralumastada, kui tõine Adam meie asemel „käsu all“ olla, ka meid sõna kuulma õpetada.

327. Mille sees ilmutas Kristus jeda oma alandust?

Selle sees, et ta oma jumaliku auu maha jättis, jeda mitte ei tarwitanud, waid sulase näü enesele wõttis, et waejust ja walu tunda meie kasuks.

Seepärast hüüabki Paulus :

Seesamasugune meel olgu teie sees, mis Kristuse Seesuse sees ka oli, kes kui ta Jumala näü oli, jeda ei arwanud saagiks, et ta Jumalaga ühesugune oli; waid alandas iseennast, ja wõttis sulase näü enesele ja sai inimeste jarnaseks, ja leiti wäljastpidisest

kombest kui inimene, ja alandas iseennast, ja sai sõnavõtlikuks surmani, päälegi ristisurmani. Wilip. 2, 5—8.

I. Igawese auu, mis Issandal Jsa juures oli, jätab tema maha ja ei tarwita seda mitte oma kasuks, waid saab waejeks ja sõnavõtlikuks surmani meie pärast: see on tema alanduse= ehk sulase=põlw, millesse ta astunud, et meid äralunastada.

328. Misjughstes tõise õpetuse sõnades tunnistame meie Kristuse alandamist?

Sõnades: 1) ilmale toodud neitsist Mariast, 2) kannatamud Pontsiuse Pilatuse all, 3) ristilöödud, 4) surnud ja 5) maha maetud.

Nõnda on meie Issanda alandamise põlwel 5 astet: 1. tema sündimine; 2. kannatamine; 3. ristilöömine; 4. surmine, ja 5. matmine. — Püha Waimu läbi on Issand emahusse saadud. Aga tema päris alandus algab seega, et kõige Looja tõeste naesest sünnib — ilmale tuuakse neitsist Mariast.

329. Miska on Kristuse alandamise seisus alganud?

Seega, et ta on ilmale toodud neitsist Mariast.

Oleks Jeesus kuningas-kojas sündinud, kuld-kättis kiitunud, süidis ja sammetis hinganud, tema sündimine oleks alandamine olnud. Aga siin on see alandamine weel suurem. See „kes Jumala näul“ oli, wõttis „sulase näu“ enesele. Pääle selle tuli Jeesus ilmale suuremas waejus: Joosep ja Maria on küll Taaweti joost; aga see on juba waene ja auntu. Walitsuse-kepp on Sündast lahkumas. Waene on Jeesuse ema, ja ta kasu-isa. Waejes laudas tuleb lapsuke ilmale. Kõwa sõim on ta kätti, kore hein tema külje ase ja kate.

330. Mispärast on Kristuse sündimine neitsist Mariast alandus?

Seepärast, et siin Jumal on inimeseks saanud, ja et meie Issand waejest emast juures waejus on sündinud.

Sääl taewa Issa ainust last
 Nüüd näikse jõimes haledast;
 Ja meie waeße lihasse
 On tulnud kõige ülem hää. Kõrie leiison.

Laul Nr. 24, 2.

Kelle kasuks see sündinud, ütleb 2. Kor. 8, 9. Meie waeßed peame nüüd julgust saama tema ette astuda.

331. Kelle kasuks on Kristus nii waeßeks saanud?

Meie kasuks, et meie tema armu läbi rikkaks saaksite, ja omas waeßuses julgestime tema ette astuda.

Sest teie teate meie Issanda Jeesuse Kristuse armu, et tema teie pärast on waeßeks saanud, kui ta rikas oli, et meie tema waeßuse läbi pidime rikkaks saama. 2. Kor. 8, 9.

II. Selle sulase-põlwe algus on kõigesuurem alandus ja waeßus, sest Issand sünnib waeßest neitjst waeßes paigas, et meie waeßed rikkaks saaksite.

Kui wäeti lapsute hingab ta weel ema rinnal, ja jub a kuußab Herodes teda taga. Nii wotab Jeesust pääle sündimise uus alandus. Kuradistki peab ta ennast kuußata lastma, ja palju kannatama. Sest kus esimene Adam langenud, pidi tõine wõitma. Kõiges heidab ta aga Jumala ja inimeste käsu alla.

332. Mis oli selle alanduse järg ja jätk?

Uus alandus, kuna Jeesus käsu alla sai, teda kuußati ja ta kannatas.

Tõine Adam, tõine naese seeme astub Issraeli lepingu sisse; ta saab Juuda rahwa liikmeks, nagu muu Issraeli mees. Selle seaduse järele lastis ta ennast ümber lõigata; templis Issanda ette seada, ristida; Rooma keisrilegi maksab ta kohturaha. Matt. 17, 27. Nii täitis ta kõik käsu nõudmised.

333. Kuis on Jeesus ennast käsu alla heituud?

Juuda rahwa seaduse järele lastis tema ennast ümber lõigata,

templis Issanda ette seada, ristida, andis keisrile mis keisri kohus, ja täitis kõik käsu nõudmisel.

Käsi on patusele inimesele antud. Aga siin võtab püha käsuandja selle enese pääle. Misjugune arm! Meie pidime käsku täitma, aga ei jõudnud seda mitte. Meie Issand aga kuulub kõiges Issa sõna; ta on püha omas terwes elus. Tema on seda kui meie wend ja asemik. Meie asemel täidab tema käsu, et see enam meie pääle ei kaebaks.

334. Mis käsu saime meie sest, et Jeesus ennast käsu alla heitis?

Tema täitis meie asemel käsu oma sõnakuulmise ja püha eluga.

Aga kui aeg täis sai, läkitas Jumal oma Poja, et ta pidi naestest sündima, ja käsu alla saama, et tema neid, kes käsu all olid, pidi äralumastama, et meie pidime laste õiguse saama. Kal. 4, 4. 5.

Urge mõtelge, et mina olen tulnud käsku ehk prohvetid kaudu; mina ei ole tulnud neid kaudu, waid tõeks tegema. Matt. 5, 17.

334. Mis nimetab meie usutunnistus Issanda tõiseks alandamise astmeks?

Et ta on kannatanud Pontsiuse Pilatuse all.

Issand oli kõige alwem meeste seas. Ta wennad ei taha tema sisse uskuda, ta waenlased kiusawad teda taga; kannatades ja waesuses pidi tema sõnakuulmist õppima. Tee Betlemast Kolgatani — paljas kannatamise-tee; ta terve elu on seda — sündimist surmani.

335. Mis pärast nimetatakse siin kannamine otse tema sündimise järele?

Et Jeesuse terve alandamise-põlw muud ei olnud, kui paljas kannamine, sündimisest surmani.

Tema tuli oma sisse, ja omaksed ei võtnud teda wasta. Joh. 1, 11.

Rebastel on augud, lindudel pesad, aga inimese Pojal pole mitte, kuhu tema oma pää wõiks panna. Matt. 8, 20.

Ja et ta küll Poeg oli, ometi on tema sest, mis tema kannatanud, sõna wõtmist õppinud. Hebr. 5, 6.

Meie Issand on tõsine inimene. Inimesel on i h u ja h i n g. Oma terve inimese loomu poolest pidi tema siis ka küll kannatuselt läbi käima.

336. Mispoolest on Issand walu kannatanud?

Walul ihu ja hinge poolest.

Jej. 43, 24. kõneleb murest ja kurwastusest inimeste patu pärast. Ketsjemanes ja Kolgatal on Issandal surma hirm, ta on Jumalast ära heidetud; ta kannatab seega päris põrgu walu.

337. Mis walu on Issand hinge poolest kannatanud?

Muret ja kurwastust inimeste patu pärast, surma hirmu, Jumala ärasheitmist ja põrgu walu.

Mind oled ja pannud teenima oma pattudega, mulle oled ja waewa teinud oma ülekohtu tegudega. Jej. 43, 24.

Tal ei olnud kohta, kuhu ta oma pää oleks wõinud panna. Matt. 8, 20; ta oli siis waene; kõrbes on tal nälg. Matt. 4, 2. Jakobi kaewu ääres on tal jänu. Joh. 4, 7. Wiimaks ootawad teda paelad, sülg, naelad, haawad, fibuwitsakroon, risti piin.

338. Mis walu on tema ihu poolest kannatanud?

Waejust, jänu, paelu, naelu, haawu, sülg, fibuwitsakrooni ja risti piina.

Tema oli kõige alwem meeste seas, üks mees, kes oli walu täis ja kuulus haigusest, ja igauks pööras omad silmad tema poolt ära; ei teda pandud miksiki, et meie temast ei hoolinud. Jej. 53, 3.

Oh Jeesus, sinu walu. Laul Nr. 79.

Juba Ketsjemanes on Issand walu meres: ta on Jumalast mahajäetud! Ses tunneb tema põrgu walu ja kohtu-

wannet kui meie asemik. Araantud ja seutud wiiaffe ta Anna ja siis Raiwa juure. Siin ta wandelik tunnistus ta jumalusest. Siis Pilatuse ette. See on maawalitseja eht kuberner Rooma keisri asemel Juuda maa üle. Tema kätte on siis antud otsus Issanda elu ja surma üle. Siin hakkab Issanda wiimne ja kõige hirmsam kannatamine. Imelikult mõjub Issand selle kohtumõistja pääle. Ta tahaks kõigest lahti saada ja saadab Issanda Heroodese juure, kes nime poolest kuninga auu kandis. Arateutatud tuuakse ta uueste tagasi Pilatuse juure. Ta on ilma süüta, peab kohtumõistja kuulutama; lasseb teda aga siiski lüüa, piitsadega peksta, libuwitsa krooniga ehitada! See pidi mässjawa rahwa kaastundmisele äratama. Oh meeletust! Siis mõistab Pilatus ilma süüta surma — inimesi enam kartes kui Jumalat! Matt 1. käsu wasta! Nii sündis, mis Issand ise ette teadis ja ette kuulutanud — Luuk. 18, 31: Siin on kõik täide läinud, mis meie Issand kannatama pidi. Ka on see ta wiimne hirmsam kannatamine.

339. Mis pärast nimetatakse kannatamine Pontsiuse Pilatuse all iseäranis?

Et siin kõik täide läinud, mis Issand kannatama pidi; ja et see Issanda wiimne ja kõige hirmsam kannatamine oli.

Waata, meie läheme üles Jeruusalemma, ja kõik peab lõpetatama, mis prohwetite läbi on kirjutatud inimese Pojast. Sest teda antakse ära paganate kätte, ja teda naerdakse ja teutatakse ära, ja tema pääle sülitatakse; ja kui nemad teda saawad piitsaga peksnud, siis tapawad nad teda ära. Luuk. 18, 31—33.

Niipalju on Issand kannatanud, kui ei keegi enne ega pärast teda. Aga ta süü? Pilatuski peab tunnistama: ta on ilma süüta! Luuk. 23, 14. 15.

340. Mis süü Kristusel oli, kui ta niipalju on kannatanud?

Ei midagi süüd; tema kannatamine oli ilma süüta.

Pilatuski tunnistab:

Mina ep ole sest inimesest ühtegi süüd leidnud; waata, pole ühtigi tema tehtud, mis surma wäärt on. Luuk. 23, 14. 15.

Mina jätan oma elu j. n. e., ütleb Issand Joh. 10, 17. 18. Nii läheb ta surma wabast tahtmisest, omast suurest armastusest. Niisama oli tema kui tall, (Jes. 53, 7) tasane ja sõnawõttlik surmani.

342. Mis meelega on siiski Kristus kõik kannatanud?

Omast wabast tahtmisest, omast suurest armastusest — oli tema tasane ja sõnawõttlik surmani.

Mina jätan oma elu! Ükski ei võta seda minult, waid mina jätan seda iseenesest. Joh. 10, 17. 18.

Ta pole mitte oma suud lahti teinud, kui tall, mis wiiakse ära tappa, ja kui lammas, mis suud kinni peab oma niitjate ees. Jes. 53, 7.

Ja imeline är alunastuse nõu, meie häda — ja Issanda enese armastus wiib ta walu teele: nii teenib ta meile õigust ja õndsust.

343. Mis pärast pidi siis Kristus oma rasket kannatamist kannatama?

Et Ja är alunastuse nõuu täita — pidi tema, meie asemel kannatades, meile igawese õiguse ja õndsuse ära teenima.

Eks Kristus seda pidanud kannatama ja oma auu sisse minema? Luuk. 24, 26.

Seepärast pidi ta kõiges wendade sarnatselts saama, et ta pidi armuline ja ustaw ülempreester olema neis asjus, mis Jumala ees on teha, et rahwa patud ära lepitada. Sest mis sees tema ise on kannatanud ja kiusatud, selle sees võib tema neid, keda kiusatakse, aidata. Hebr. 2, 17. 18.

III. Ka Issanda julasepõlwe järg ehk tema terve elu on suurem alandus. Käsuandja saab käsu alla, et meie asemel käsku täita; puudust ja häda, walu ja waewa tunneb tema ihu ja hinge poolest, nimelt omas suures kannatamises Pontsiuse Pilatuse all, kus ta häbi ja teutust

eneise pääle wõtab, ilma süüta, omaft suureft armastuseft meie asemel ja meie kasuks.

344. Mis on kolmas aste meie Issanda alandamise põlmes?
Et ta on risti löödnud.

Jah, ristijurma mõistis Pilatus Issanda. Ristipakkugi pidi ta ise Golgatale kandma, kunni ta ihurammu lõppis. Selle astinega hakkab ka tema kannatamine lõpule jõudma.

Mis oled sina, armas Jeesus, teinud,

Et sina oled surma süsje läinud?

Mis on su süü, su patt, su töö, su sõnad,

Et risti kannad?

Laul nr. 65, 1.

Ristijurm oli kõige walusam surm. Rooma seadus mõistis sinna kõigesuuremad kurjategijad. See surm on süis ka wande ja häbi surm.

345. Misjugune surm see ristijurm oli?

Hirmsam walu-surm, aga ka hirmsam häbi- ja wande surm; sest risti poodi suuremad kurjategijad.

Oh, seda ime-asja: kes pühkam kui inglid taewas, see lasseb ennast kurjategijate sekka arvata! Kuus hirmsat tundi poob ta taewa ja maa wahel, Suurel - Reedil, kellu 9 hom. kunni kellu 3 pääle lõuna, hirmsamas ihu ja hinge walus; pääle selle kui wande-alune. On ju Mooses öelnud:

Kes ülespoodnud, see on Jumala meelest üks ära wannutud.
5. Moos. 21, 23.

Üllempreester palub süin 1. waenlaste eest (I); awab patust-pöörlikule kurjategijale paradüüsi ufse (II); annab emale poja, Johannezele ema (III). Sellega kuulutab Issand, kui w ä g a t e m a m e i d armastanud. 2. Dhuri tall Issa ees on Jumalast mahajäetud, maitseb põrgu-piina (IV); millest ilmgigi oja wõtab; ja ta jämutab süis (V). Sellest näeme, kui w ä g a t a k a n n a t a n u d. 3. Aga sellega on ka ohwri-töö lõpetatud (VI). Suri ja on w õ i t j a, kes waimu Issa kätte annab (VII). Nii armastab tema wendi, ja oli sõnawõtlik Issale surmani.

346. Mis on Kristus risti pääl surres meile kuulutanud?

Omas seitsmes ristisõnas: 1) kui väga tema meid armastanud, 2) kui palju ta kannatanud ja 3) kuis ta kannatades võitnud.

Otsegu tema on armastanud omaisid, kes maailmas olid, nõnda on tema neid armastanud otsani. Joh. 13, 1.

Ja alandas iseennast ja sai sõnavõtlikuks surmani, päälegi ristisurmani. Wilipp. 2, 8.

Wande all seifime meie. Kristus sai wandeiks meie ašemel. Kal. 3, 13. Käsu olime täitmata jätnud, sellepärast olime needmise all. Käsu wandeft on Kristus meid lunastanud.

347. Mis pärast pidi siis Kristus risti löödama?

Et ta wandeiks saaks meie ašemel ja meid käsuwandest lunastaks, mis meie pääle langenud.

Omas pühas elus täitis ta, mis meie täitmata jätnud; omas kannatamises kannatas ta, mis meie pääle pidi langema, ja päästis meid nõnda wandest ja needmisest.

Kristus on meid äralunastanud käsu needmisest, kui ta sai needmiseks meie eest (sest kirjutatud on: Araneetud on igauks, kes puus poob). Kal. 3, 13.

Kristipuu, kus mõrtsukad surewad, on wande märk. Aga meid juhatab ta lunastuse järjele. Mii saab wandemärk lunastuse märgiks, ülemaks auuks ja ülemaks iluks. Pühamat asja meil enam ei ole, kui see rist.

348. Milleks saab meile see Kristuse rist?

Wandemärk saab lunastuse märgiks, ristiinimese ülemaks auuks ja ülemaks iluks.

Aga ärgu sündigu seda minust, et ma peaksin kiitlema muust asjast, kui aga meie Issanda Jeesuse Kristuse ristist, kelle läbi maailm mulle on risti löödud ja mina maailmale. Kal. 6, 14.

Oh Jeesus, sinu walu, Su raske kannatus, See saadab mulle elu, See on mu rõõmustus, Su reiad, wermes, haad Su kibuwitsa-kroon, Mull' õnnistuseks saawad, Siis kui mul häda on.

Nii on Issand ristil wõitnud. Luuk. 14, 27 käsib ka meid risti nii ta järel kanda. Nii wõidame maailma ära.

349. Ja millele peab see rist ka meid äratama?

Et ka meie maailma ära wõidame, risti enese pääle wõtame ja kannatades käime oma Issanda järel.

Ja kes oma risti ei kanna ja minu järel ei käi, see ei wõi minu jünger olla. Luuk. 14, 27.

Issanda kannatamine lõpeb ta alanduse neljanda astmega — surmaga. Surmas lahkus ihu hingest. Ka seda on Issand tõeste maitanud.

350. Mis ka lõpeb Issanda kannatamine?

Seega, et ta on surnud, kus ta hing ihust lahkunud.

Issand, kes kõige elu looja, on tõeste surmud, kui ta kuus hirmjat tundi ristil rippunud. Oda, mis ta külge piseteti, on seda tõendanud. Et Issand surra tahab, on ta ißegi kuulutanud. Luuk. 23, 46.

Ja Jeesus kirjendas juure häälega ja ütles: Isa, sinu kätte amman ma oma waimu. Ja kui ta seda sai ütelnud, heitis tema hinge. Luuk. 23, 46.

Surma olime meie teeninud. Üksi Jumal-inimese Jeesuse surm wõis seda wõita, meie pattu tõeste lepitada.

351. Mis tarwis on meie Issand surmud?

Et meie pattu täieste lepitada ja surma, mida meie teeninud, ära wõita.

Surm on patu palk. Room. 6, 23. Kristus on surmud meie pattude eest kirjade järele. 1. Kor. 15, 3.

Haud on äramädanemise asee. Issand pidi kinnitama, et ka seda enam karta pole.

352. Mis on seesamapärast meie Issanda ihugagi sündinud?

Tema on maha maetud — äramädanemise paika.

Jah, pimedasse surmakambriisse pannakse meie Issanda ihu, äramädanemise paika elulooja. Enam ei või ta alandatud saada. See on tema alanduse viimne aste. Sinna pannakse tema Suure-Keede õhtul enne kella kuut.

Siin lähed täide, mis kuulutatud: Issand saab aauga maha maetama. Jef. 53, 9. Joosepi mees hauas hingab kallis rahus püha võitleja. Mitte nagu kurjategijad ei panda ta päälae asemel hauda, vaid rahupaiga saab ta jää, kus keegi pole hinganud. Kuulutuse täitmine, aauga matmine uude hauda Issanda alanduse lõpul — saab juba ülenduse alguseks.

353. Mis tähendas see mahamatmine meie Issanda kohta?

Siingi läks ettekuulutus täide: Issand maetakse aauga maha.

Ja tema on pannud hõelad tema haua juure, ja ühe rikka tema surma juure. Jef. 53, 9.

Rahuwürst on hauda pandud: seega on meiegi haud rahupaigaks pühitsetud. Rahuwürst jõuab meid hauast äratada. Laav. I. 16, 10. Seepärast ei karda ristimimine enam hauda.

354. Mis tähendab see Issanda matmine meie haua kohta?

Hauda pandud Issand on ka meie haua rahupaigaks pühitsetud, nii et meil seda enam karta ei ole.

Seft sina ei jäta mu hinge mitte hauda, ega salli, et see, kes su meehest armas, peab äramädanemist nägema. Laav. I. 16, 10.

Ristimises oleme Kristuse surma osaliseks saanud; siis peame ka omad patud suretama. Kristus on maha

maetud. Ka meie peame omad patud waimulikult
matma. 4. päätüft IV.

355. Mis tähendab Issanda matmine meie elu kohta?

Et ka meie peame omad patud suretama ja waimulikult maha
matma.

Siis oleme meie temaga maha maetud ristimise läbi surma
sisse. Room. 6, 4.

IV. Kristuse alanduse-põlwe lõpp on weel kõige
suurem alandus: Elu Issand ripub wande-puul, kannatab,
sõnawõttes surmani, põrgu walu, Jumala ärahetmist,
sureb ka tõeste ja pannakse hauda. Aga meile saab see
häbi-sammas lunastuse täheks, see surm eluks, see haud
meie röömustuseks ja äratuseseks, et meie patu himud ära
suretame; sest Issanda alanduse lõpp on juba ta ülenduse
algus.

Meie Issand oli püha: ta wihkas pattu. Ka meie
on ta käsu annud: ta sõna kuulda, ta jälgedes
käia. Seda teewad ta jüngrid, kui nad ka kannatama
peawad.

355. Millele peab meid küll meie Issanda alandamine ja kannatamine, millega ta meid patust äralunastanud, äratama?

Sellele, et meie pattu wihkame, ja et, kui ka meie peame kannatama, sõnawõttes tema jälgedes käime.

Sest jeks olete teie kutsutud, et ka Kristus on teie eest kannatanud, ja teie tähe jätnud, et teie peate tema jälgedes käima.
1. Peetr. 2, 21.

Sah, seda tehkem ka meie ja pidagem meeles:

I—IV. Uuu Issand astub alanduse põlwe, sest auu, mis temal Issa juures igaweste oli, jätab tema maha ja ei tarwita seda mitte oma kasaks. Duba selle alanduse algus on waesus, sest ta tuleb ilmale waesest neitsist wae-

fuses. Seda on ka selle järg terwes Jeesuse elus: käsuandja saab käsu alla, et meie asemel käsku täita; ta tunneb puudust ja häda ihu ja hinge poolest, nimelt omas wiimses kannatamises Põntsiuse Pilatuse all, kus ta hirmust ahastust kannatab, tema see püha, meie asemel ja meie kasuks. Aga veel suurem alandus on ta sulase-põlwe lõpp: Egi Issand ripub wande-puul, kannatab põrgu walu, Sumala ärarheitmist, sureb ja pannakse hauda. Aga tema waesus saab meie rikkuseks, tema häbi-puu lunastamise täheks, tema surm saab eluks, tema haud meie rõõmustuseks ja äratuseks patu hinud maha jätta. Oh, siis käigem selle Issanda jälgedes, kelle alandus ülenduseks saab.

Biibli lugemiseks: Jes. 53. Taaw. 1. 22. Ap. t. 10, 34—44.

Palwe tunnistus: Taaw. 1. 31, 1—6.

Laul Nr. 84. Sind täname, oh Jeesus Krist.

§ 17. Issanda ülendamise-põlwest.

Teimese Poeg katab ennast jälle täie jumala-auga, et ka meie selle auu osaliseks saaksime.

Wütunnistuse alus: Allaläinud põrgu hauda, kolmandal päewal jälle üles tõusnud surmüst, üles läinud taewa, istub Sumala, oma kõigewägewama Isa paremal käel, jäält tema tuleb kohut mõistma elawate ja surmude pääle.

Biibililoo alus: Ülestõusmise ja taewa minemise lugu.

Rawa: 1. Mis Issanda ülendamise-põlwe on. 2. Esialt ilmub ta kui wõitja surma wallale, põrgu hauda minnes. 3. Omas tõusmises ilmub ta nii ka elawate ilmale. 4. Omas taewa minemises läheb Kristus, ka kui inimene, oma täielisesse jumala-ausesse. 5. Isa paremal käel walitseb tema ises kui kuningas, ja saab jäält tulema kui kohtumõistja.

Wilipp. 2, 5—11 kõneleb meie Issanda alandamisest, finnitab aga siis: alandamise järele on Isa teda wäga ü l e n d a n u d (9—11).

357. Misjuguise põlwe sisse astub Issand pääle matmise?

Oma ülendamise põlwe sisse.

Ka tema alandamise-põlvel oli Issanda jumala-au tihti ta madalusest läbi paistnud, kui ta järvel kõndis, teda muudeti, ja ta imetegusid tegi. Siiski oli see üffi ajuti sündinud. Nüüd pääle oma jurma astub kuningas oma järjele tagasi, ta paneb oma sulase näu maha, katab ennast täie Jumala auuga. Tõeks saab, mis ta omas ülem-preesterlikus palwes palunud, Joh. 17, 5: ta saab a uu tagasi, mis tal Issa juures olnud; tõeks saab mis Paulus Wilippi rahwale — pääle ta alanduse ta austamisest Issa läbi kuulutanud. Wilip. 2, 9—11.

358. Milles ilmutas see ülendamise-põlw ennast?

See, et Issand oma sulase-näu maha pani, ja ennast jälle oma täie Jumala auuga kattis, mis tal Issa juures olnud.

Ja nüüd auusta mind, sina Issa, enese juures auuga, mis mul oli sinu juures, ennegu maailm oli. Joh. 17, 5.

Seepärast on ka Jumal teda väga ülendanud, ja on temale annud ühe nime, mis üle iga nime on, et Seesuse nimel kõik nende põlwed peavad endid nõtkutama, kes taewas ja maa pääl, ja maa all on. Ja kõikide keel peab üles tunnustama, et Seesus Kristus on Issand, Jumala Issa auuks. Wilipp. 2, 9—11.

Ülestõusnud Issand on oma jeletatud ihuga kõigis paigus. Ka kinniste uste läbi tuleb ta jüngerite jekka — rahu tooma. Kui inimese Poeg on ta Issa paremal kül. Issanda ülendusest saab siis oja ka tema inimlik olemine. Täide on läinud, mis ta Rahwale kuulutanud: Matt. 26, 64.

359. Misjuguine Issanda olemine wõtab sest ülendusest nüüd ka nimelt oja?

Tema inimlik olemine.

Sest ajast peate teie nägema inimese Poja istuwat Jumala täe paremal pool, ja tulewat taewa pilwete pääl. Matt. 26, 64.

I. Oma ülendamise-põlves paneb Issand oma sulase kaju maha, võtab jälle oma täie Jumala-aru enese pääle, millest ka tema inimlik olemine osa võtab.

278. Mis suguste tõise õpetuse sõnadega tunnistame meie Issanda ülendamist?

Sõnadega: 1) alla läinud põrgu hauda, 2) kolmandal päeval jälle üles tõusnud surnuist, 3) üles läinud taeva, 4) istub Jumala oma kõigevägevama Isa paremal käel, 5) jäält tema tuleb kohut mõistma elavate ja surnute pääle.

Nii on siis ka Issanda ülendamise põlvel 5 astet.

360. Mis on Issanda ülendamise esimene aste?

Et ta on alla läinud põrgu hauda.

Põrgu pühas kirjas tähendab igawest valu paika, kuhu kurat ja hukka mõistetud hinged jäävad. Laav. l. 49, 15. Hojea 13, 14. Aga ta tähendab ka surnute riiki, kus lahkunud hinged wiimast otjust ootavad. See on see Abrahami süli, mis weel üeenesest paradüis ei ole. Luuf. 16, 23. Seks on ta alles saanud Kristuse läbi. Luuf 23, 43. Sinna, kus kõik hinged, kes enne Kristust hingama läinud, pääsemist ootavad, on Issand läinud kui elu tooja.

361. Mis on see põrgu haud, kuhu Issand on alla läinud?

Surnute-riik, kus lahkunud hinged, kes enne Kristust hingama läinud, wiimast otjust ootasivad.

Põrgu haud on siis ootamise paik, kuhu hääd ja kurjad saavad pääle surma, mille pääle ka Paulus mõtleb, kui ta ütleb:

Surm, kus on sinu astel, põrgu haud, kus on sinu võimus?
1. Kor. 15, 55.

Milleks Issand sinna ilmunud, ütleb 1. Peetr. 3, 19:
ta on armu õpetust kuulutanud waimudele,

kes wangis. Seda armu pidiwad muudugi need jaama, kes Kristuse kui surma wõitja sisse usuwad.

362. Mis on Kristus all põrgu hauas teinud?

Armu õpetust kuulutanud waimudele, kes wangis.

Oh jeda ime-armu! Kellegi üle ei taha Jumal kohut mõista, enne kui ta ise otsuse teinud, kas ta tahab Kristuse poole ehk wasta olla. Selle otsuse tegemine saab niid wõimalik neilegi, kes ammuugi hingama läinud; Peetrus, kes üksi Issanda põrgu hauda minemisest kõneleb, ütleb:

Kristust on küll liha poolest surnud, aga elawaks tehtud waimu poolest. Ses waimus on tema ka ära läinud, ja armu kuulutanud neile waimudele, kes wangis on. 1. Peetr. 3, 18. 19.

Nii pea kui Kristus põrgu hauda astunud, saab Abraami süli paradiisiks. Kristus teeb niid otsuse, kes surma jääb ja jäält pääseb. Nii on surm wõidetud. Ka kurat ja tema waimud on Kristuse wäe all. Kol. 2, 15.

363. Mis on alla läinud Kristus põrgu hauas ilmutanud?

Et ta surma ära wõitnud, ja et ka kuratki ja tema waimud tema wäe all on.

Ja on paljaks riisunud würsti riigid ja wallad, ja on neid awalikult ette toonud, ja on neist ärawõitmise rõõmu teinud risti läbi. Kol. 2, 15.

Meie aeg aga, kus armu õpetust wõime kuulda, on üksi elu aeg. Pääle selle on kohus. Hebr. 9, 27. Argem wõtkem siis õpetust allaminemisest põrguhauda wõeriti mõista. Moosest ja prohwetid wõime kuulda üksi armu-ajal.

364. Saab ka meil wõimalik olema pääle surma armu-õpetust kuulda ja ümber pöörda?

Ei iial; sest meie armu-aeg on üksi elu aeg.

Meile maksab:

Neil on Mooses ja prohvetid, kuulgu nemad neid. Lulk. 16, 29.

Ja inimestele on seatud üksford surra, aga pärast seda kohus. Hebr. 9, 27.

II. Issand ilmub furnute-riigis kui wõitja; seega algab juba tema ülendus, ja ta kuulutab sääl armu-õpetust waimudele, kes wangis; kuid pidagem meie meeles, et meie armu-aeg üffi elu-aeg on!

Alga mitte üffi lahkunud waimudele, ka kõigele ismale on Issanda ülendus ilmsiks saanud — kolmandal päewal pääle ta surma.

365. Mis on tõine aste Issanda ülenduses?

Ta on kolmandal päewal üles tõusnud furnuist.

Laatfaruse, Fairuse tütre, Maini noore mehe on Issand üles äratanud loomulikule elule, mis uueste suri. Mis Issandaga sündis, on enam. Isa jumala-wägi äratab ta igawesjes ja igawesjeks eluks üles. Ihu, mida tema nüüd kannab, on waimulik, äraseletatud ihu. Siiski on tema külles weel wiis haawa. Joh. 20, 27. Ta on ftis ka jeesama ihu, mis ristil rippunud ja hauda pandi. Oma seletatud ihuga on Issand nüüd kõigis paigus.

366. Mis see tähendab: Kristus on ülestõusnud furnuist?

Tema on hauast kadumata elus ja eluks, äraseletatud waimuliku ihuga, wälja tulnud, ehk see küll ka jeesama oli, mis ristil rippunud.

Suurem, püham saladus, mille pääle meie usf ennast rajab. Kristuse ülestõusmine on ristifoguduse nurgakiwi:

Seft meie teame, et Kristus furnuist üles äratatud, mitte enam ei sure, surm ei walitse enam tema üle. Room. 6, 9.

Kes meie halwa ihu tahab muuta, et ta tema ära seletatud ihu sarnatjeks peab saama seda wäge mööda, miska tema kõik asjad wõib enese alla heita. Wilip. 3, 21.

Kui ülestõusnud Issand on ta ennast kõigile apostlitele näidanud. Nimelt seletab ta, et kes kõiges kiritõeks saanud. Lmkf. 24, 26, 27. Ta teek seda, et nad seda ülestõusmist kõigile ilmale kuulutaksivad. Ja kui julged on nad seda tunnistama, mis nad kuulnud ja näinud.

367. Mis tõendab meile, et Kristus tõeste jurnuist on üles tõusnud ?

Kõigi apostlite tunnistus, kellele Issand pääle oma ülestõusmise ennast näidanud, et nemad seda kõigile ilmale kuulutaksivad.

Jüngrite tunnistuse järele on Issanda ülestõusmine kaljukindlalt kinnitanud. Esimesed tunnistajad on Issanda waenlased: rahaga püüawad nemad hana wahtisid wale-tunnistusele ära osta. Poleks ju tarwis olnud, kui ülestõusmist oleks wõidud salata! Siis wagad naesed, kes risti all uskunud, kellele Issand ilmunud. Mark. 16, 9; Matt. 28, 10. Selle pääle on tunnistajaks apostlid ise. Nad on ju weel juurest sündmusest algkirjad oma epistlites järele jätnud. Kui kindel on nimelt Pauluse tunnistus: waenlajest on ta ülestõusnud Issanda ilmumise läbi ta sõbraks saanud, ta tähtsamaks tööriistaks armu-sõnume kuulutamises. 1. Korint. v. raamatus pt. 15 toob Paulus kokkuwõtliku tunnistuse ette nende poolt, kes Issandat pääle ta ülestõusmise näinud. Üks neist on iseäranis tähtis: kes ülestõusmise sõnume üle kahkles, wõis hulga tunnistajate juurest weel selgust saada, kes alles elus oliwad. Sõna sõnalt ütleb Paulus:

Ja teda on nähtud Keewast, pärast neist kahesstõistkümnest. Pärast on teda nähtud enam kui wiieft saajast wennast ühel hoobil, kelle seast weel siit saadik suurem hulk elus on, aga mõningad on ta magama läinud j. n. e. 1. Kor. 15, 5—8.

Peetrus ütleb, kui ta jalutama terweks teinud: Aga elu ülema saatja olete teie ära tapnud, keda Jumal on jurnuist üles aratanud; selle asja tunnistajad oleme meie. Ap. t. 3, 15.

Siis ei wõi ka meie muud, kui jüngritega tunnistada, kes Emmause jüngritele kostsiwad:

Issand on tõeste üles tõusnud ja ennast Siimonale näidanud. Luuk. 24, 34.

See on siin teuga Poja poole ennast tunnistanud, kes äramädanemist mitte ei võinud näha. Ta pole siis inimene, ta on tõeste Jumala Poeg.

368. Mis tunnistust annab Kristuse ülestõusmine tema enese kohta? Kõige kindlamat tunnistust, et Kristus tõeste Jumala Poeg oli.

Jeesus Kristus meie Issand, kes ülestõusmise läbi surmest wägewaste on üles näidatud Jumala Poeg olewat pühitsuse Waimu poolest. Room. 1, 4.

Ülempreester, kes lepituse werega pühamaše paika läinud, tuli säält tagasi kuulutama: rahwas on lepitatud! Ka meie igawene ülempreester on seda teinud. Hanaft tuli ta wälja — ja kuulutas: Rahu! Teie äralunastamine on kindel! Oleks ta hauda jäänud, ta suremine oleks kasuta olnud. Aga ta on tõusnud — ja ta saab otse seega elu hallikaks kõigele ilmale. See äralunastamine maksab igaweste.

369. Mis tunnistust annab Kristuse ülestõusmine meie äralunastamise kohta?

Et meie äralunastamine tõeste kindel on ja igaweste maksab.

Aga kui Kristus ei ole üles äratatud, siis on teie usk tühine; siis olete teie alles oma pattude sees. 1. Kor. 15, 17.

Nüüd on meil Arapäästja, kes tõeste võib ütelda: Mina elan, ja teie peate elama. Joh. 14, 19.

370. Mis sugust kallist lootust kinnitab küll meile Kristuse ülestõusmine?

Et ka meie tema läbi saame ülestõusma ja elama.

Kui meie sellefinase elu sees ükšipäinis Kristuse pääle oleme lootnud, siis oleme meie kõigi inimeste seast kõige armetumad. Aga nüüd on Kristus surmuisst üles äratatud, ja on esimeseks saanud nende seast, kes on läinud magama. 1. Kor. 15, 19. 20.

Riidetud olgu Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Issa, kes oma suure halastuse pärast meid uueste on sünnitanud elavaks lootuseks Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surmusest. 1. Peetr. 1, 3.

Ta tõusnud on, et temaga jne. Paul. Nr. 93, 4.

III. Ka elavate ilmale ilmub Issand kui surma äravõitja — see ta ülenduse järg — sest hauast tõuseb ta äraseletatud kadumata ihuga üles, ja tõendab seda kõigele ilmale ja kinnitab seega, et ta Jumala Poeg ja meie tõeline Üralunastaja on, kes meidki surma ei jäta.

371. Kuhu on meie Issand läinud 40 päeva pääle oma ülestõusmise?

Taewasje.

See on kolmas aste tema ülenduses. See pole mitte ükski nähtaw pilwe-piir, waid Jumala auu ja wäe ase. Ja sellega on ta ka kõigis paigus.

372. Misjugune taewas see on, kuhu Issand on läinud?

Jumala auu ja wäe taewas, millega Jumal kõigis paigus on.

Kes ka üles on läinud üle kõigi taewaste, et tema kõik pidi täitma. Gew. 4, 10.

Õlimägi, Jeesuse alanduse-paik, kus ta surmaga wõidelnud, saab nüüd ülemaks auu paigaks. Kui jüngritel missiooni-käst (Matt. 28, 19) käes, kogutakse nad sinna lahtumiseks kofku. Oh pühad silmapilgud! Oh piha seletus wiimsest Israeli riigi ülesehitamisest: jüngrid ise saada, kui waim nende pääle langenud, selle riigi ehitajad olema Jeruusalemmast kummi Roomani! Ja siis wõttis Issa wägi Jeesuse üles, mis ka ihtlasi Poja wägi on. Kuningliku tasadusega wõttis pilwe teda kui inimese Poja wasta — tõeste, ihulikult, kõikide nähes. Ap. t. 1, 9.

373. Kuis ja kus on Kristus taewasje läinud?

Nähtawalt ja ihulikult kui inimese Poeg, Õlimäelt, kus ta surmaga oli wõidelnud.

Ja see sündis, kui ta neid õnnistas, lahkus tema neist ära, ja teda wõeti ülesse taewa. Luuk. 24, 51.

Taewas on Jumala auu ase. See täis au oli ka Bojal olnud enne maailma algust. Nüüd on see au jälle ta käes — täiuses.

374. Mille sisse on Kristus oma taewa minemisega astunud?

Tagasi oma täie Jumala auu sisse, mis temal enne maailma algust Isa juures olnud. Joh. 17, 5.

Jeesus wõeti üles auusse: tema, kes **J u m a l**, aga ühtlasi ka **i n i m e n e** on, ja seega meie jumalinimlik **A r a l u n a s t a j a**.

375. Misjugune Issanda olemine wõtab nüüd seepärast jest Jumala-
auust ka osa?

Tema inimlik olemine, jest ta on ülendatud kui meie jumal-
inimlik **A r a l u n a s t a j a**.

Seda finnitawad ka inglidki oma tunnistusega:

Kalilea maa mehed, mis teie seisate ja waatate üles taewa? Seejnanane Jeesus, kes teilt on üles wõetud taewa, see peab tulema seltsamal kombel, kui teie teda olete näinud taewa ära minewat. Ap. t. 1, 11.

Ra oma inimese loomusega on Issand praegu kõigis paigus. Igasse palwe kambrikesesse ilmub ta oma täie **j u m a l a w ä e g a**. Matt. 18, 20. **O t s e n ü ü d** wõib ta igal ajal omaaste juure tulla. 28, 20. Ra waenlaste wiha ei wõi seda keelda.

376. Kas Issand meilt tõeste on lahkunud, kui ta taewa läinud? Ei ole: otse nüüd on ta kui Jumal-inimene ikka meie juures oma jumalawäega.

Jah, nagu Isa, täidab ja kannab nüüd ka Boeg kõik oma sõnaga:

Ja waata, mina olen igapäew teie juures maailma otsani. Matt. 28, 20.

Seft kus kats ehk kolm minu nimel on ühes koos, jääb olen
mina seft nende seas. Matt. 18, 20.

Meie Pää taewas — ka liikmed peawad sinna järele saama:
Joh. 12, 26. Joh. 14, 2. Ta tõmbab meid ise sinna
järele. Taewa ukse on nüüd lahti. Säält võime
sisse saada. Waimulik elu on see tee, mis sinna wiib.

377. Mis sugust kallist rõõmustust annab meile Issanda taewa
minemine?

Et Kristus meile taewa ukse on lahti teinud, kuhu ta meid
enele juure tõmbab, nii et nüüd ka meie waimulikult elades
tema järele võime minna.

Kus mina olen, jääb peab minu teener ka olema. Joh. 12, 26.

Ma lähen teile aset walmistama. Ja kui ma saan läinud
ja teile aseme walmistanud, siis tulen mina jälle ja tahan teid
enele juure wõtta, et teie ka olete, kus mina olen. Joh. 14, 2. 3.

Kui teie nüüd Kristusega olete üles äratatud, siis otsige seda,
mis ülewal on, kus Kristus on istumas Jumala paremal käel.
Koloss. 3, 1.

378. Mis teeb taewa läinud Issand taewas?

Tema istub Jumala, oma kõigewägewama Isa, paremal käel.

See ta ülenduse neljas aste.

Kuninga parem pool on tema auu pool. Sinna on
nüüd Jumal-inimene Jeesus Isa järjel täieste saanud. Ta
wõtab nüüd kõigest Isa wäest osa. Ta pole enam
sulane; ta on kuningas, kes oma koguduse üle
walitseb. Mis juba Taawet kui prohwetlik nägija näi-
nud (Taaw. I. 110, 4, 1), on täide läinud.

379. Mis on see parem käsi, kus meie Issand istub?

Jumala auu ja wäe ase: seft ka Poeg wõtab nüüd kõigest
Isa wäest osa ja walitseb temaga oma koguduse üle kui
kuningas.

Jehooma on ütelnud mu Issandale: Istu mu parema käele, femi kui ma saan su waenlased pannud su jalgealuseks järjeks. Taaw. 1. 110, 1.

Kristus on Jumala paremal käel ja tema meelewilla alla on pandud inglid ja wallad ja wäed. 1. Peetr. 3, 22.

Jumala paremale poole on Issand saanud, ehk tal palju waenlasi oli: mis kardaksime meiegi? Tal on jumalawägi — seega jõuab ta meid kaitsta. Ihu ja hinge on siin nõdruses. Tema jõuab neid a u u s i s e t õ s t a.

380. Misjuguft rõõmustust annab meile Issanda istumine Isa paremal käel?

Seda kindlat tröösti, et ta ka meid kõigi waenlaste wasta jõuab kaitsta, ja meid ihu ja hinge poolest üksford oma auusse wasta wõtta.

Kes wõidab, sellele tahan mina anda minu enese auujärje pääl istuda, nõnda kui minagi olen wõitnud, ja istunud oma Isaga tema auujärje pääl. Joh. ilm. 3, 21.

381. Miska saab Issanda ülendamine kõige wiimsest kõige ilma ees ilmuma?

Seega, et ta saab tulema kohut mõistma elawate ja surnute pääle.

See siis ta ülenduse wiimne järk.

Kuis see sünnib, ütlesiwad inglid, Ap. t. 1, 11. Ka pühad inglid saawad temaga olema. Tema ise aga tuleb oma a u u sees. Matt. 25, 31. 32.

382. Kuis saab ülendatud Kristus jälle tulema?

Magu ta üles läinud, nähtawalt ja suure aunga, taewa pilwete pääl, ja tema ümber kõik pühad inglid.

Kui inimese Poeg on ta läinud. Kui inimese Poeg saab ta ka tulema — nähtawalt. Ka tema waenlased, kes tema sisse ei uskunud, peawad teda nägema ta auus, aga wäri-fema:

Uga kui inimese Poeg tuleb oma auu sees, ja kõik pühad inglid temaga, siis istub tema oma auujärje pääl. Ja siis peab kõik rahwas tema ette kogutama, ja tema lahutab neid ühest ära, nõnda kui karjane lambad ära lahutab sikkudest. Matt. 25, 31. 32.

383. Milleks saab Issand jälle tulema?

Kohut mõistma elawate ja furnute pääle.

Elawad on need, kes siis alles elus, kui Issand ilmub; furnud on kõik, kes maailma algusest otsani furnud, ja nüüd kohtule üles äratatakse:

Seft meie peame kõik awalikuks saama Kristuse kohtujärje ees, et igaiks peame seda mööda saama, kui tema ihus on teinud, olgu see hää ehk kuri. 2. Kor. 5, 10.

Matt. 25, 31—34. 41. 46. kõneleb wiimse kohtu otsusest: Sikud ja lambad saawad lahutatud: õiged elusse, hõelad walusse.

384. Mis saab selle kohtu otsus olema?

Õiged ja ülekohtused saawad lahutatama: õiged elusse, hõelad walusse.

Issand tuleb, kui maailma aja lõpetus — maailma ots käes. Matt. 24, 3. Kuid päewa ja tundi ei tea ükski.

385. Millal saab meie Issand kui kohtumõistja tulema?

Maailma otsal, kuid selle päew ja tund on meile teadmata.

Selle järele ei pea meie ka uurima. Inimese Poeg'gi omas alanduse ajal pole seda teadnud:

Uga seft päewast ja tunnist ei tea ükski, ei inglidki taewas, ega Poeg, kui aga Isa üksi. Mark. 13, 22.

Peigmees tuleb, kui 5 rumalat neitsit uinuma jäänud, teda enam ei oota. Ka nõdrausulised ja umbusklikud ei saa Issandat enam ootama; ja siis ta tuleb: Matt. 25. Päälegi tuleb ta, kui waras öösel: 1. Tess. 5, 2. ja nagu wälk tõuseb: Matt. 24, 27. Tema tulemine on siis äkki.

386. Mis teame siiski sest Issanda tulemisest?

Et Issand äkki ja ootamata tuleb, kui umbusklikud ja nõbra-
nuliselised teda enam sugugi ei oota.

Sest teie ise teate öieti hästi, et Issanda päew nõnda tuleb,
kui waras öösel. 1. Tess. 5, 2.

Sest otsegu wälk tõuseb hommiku poolt, ja paistab õhtu
poole, nõnda peab ka inimese Poja tulemine olema. Matt. 24, 27.

Siiski on sel tulemisel ka kindlad tähed. Issanda
jüngrid on nende järele küsinud: Matt. 24, 3. Siin (Matt. 24)
ja mujal on Issand ja tema sõna nimelt nendeks nimetanud:
Armud õpetus peab kõigele loomale enne kuulutatud olema:
Matt. 24, 14; paganate aru ja kõik Iisrael peab õndsaks
saanud olema: Room. 11, 25. 26; aga ka suur wiltsuse
aeg saab weel tulema: Joh. ilm. 20, 3, 8; kui Kristuse
wastane wiimast korda naese seemne wasta mäsab: 2. Tess.
2, 1. 10; ja temaga wale-Kristused ja waleprohwetid tule-
wad: Matt. 24, 5. 11. Aga kui maailm hõiskab, saab
Kristus tulema ja Kristuse-wastase üle kohut mõistma.— Need
on Issanda tulemise tähed. Looduses pannakse tähele,
kas wiigipuu õhjad juba pungas on; sest tuntakse, et juwi
ligi. Siin on meil terwele ilmale uus elufewade oodata. Siis
tuleb küll ka siin-tähelepanna, kas need tähed ei
lähe täide. Kõik neitsid pidiwad peigmehe tulemist
ootama: targad tegiwad seda. Olgem kui nemad!

387. Mis peame omalt poolt tegema, kui Issanda tulemine kindla-
test tähtedest märgata on?

Meie peame tähele panema, kas need märgid ei lähe täide, ja
nii Issanda tulemist ootama.

Selle tulemise ja wiimse otja algus oli juba Jerusala-
lemma rikkumine. Selle pääle tuli paganate aeg, kus
ewangelium nende juure pidi tungima. Kui see sündinud,
siis tuleb ots ise; märgid, mis ju enne ilmunud, saawad
nüüd suurema mõeduga ennast näitama. Neid märkisid
peame küll kartes ja warisedes tähele panema; aga nende
järele aega ja tundi inimlikult wälja arwata, mil Issand

tuleb, oleks meeletu! Riipalju seisku meil meeles: Issanda tulemise päätingimine on suurelt jault täidetud: armu õpetust kuulutatakse kõiges ilmas; püha kiri oma üffikute jagudega on praegu 386 keeles olemas, terve piibel 88 keeles. Maailma missiooni eesnõudmised on siis täidetud. On siiski weel umbes 800 miljoni inimest paganuse paelus (1400. miljonist), siis ei tohi meie ometi arvama hakata, et muude ümberpöörmine wiimati aastatuhandeid nõuab. Missiooni töö on Jumala töö. Siin maksawad tema, mitte inimeste armud. Tema ees on 1000 aastat kui üks ainus päew. Mis 1000 aasta sees pole sündinud, see võib ühe päewaga sündida, kui tema tahab. Nii võib Issand inimeste südameid juhtida kui wee ojasid — igal ajal. Ja ka oma kohtuga võib ta tulla — iga tund, kui tema tahab! Et ta pea tuleks, peab meie palwega olema. Sest tema tulemine on õigete pääsmine:

Alga kui see kõik hakkab sündima, siis waadake ülesse, ja tõstke omad pead ülesse, sellepärast et teie äralunastamine ligi tuleb. Luuk. 21, 29.

Issanda jüingrid apostlikus koguduses on kindlad: Issanda päew on ligi. Walwates ja paludes lähewad nad talle wasta. Ka risti kannawad nad häa meelga.

388. Kuis peame ka meie Issanda tulemist ootama?

Ufus, et see päew ligi on: walwates, paludes, ja kannatuses kõige risti ja wiletsuse sees.

Nagu meie surma päewa, on Issand ka oma tulemise-päewa meile warju jätnud, et ikka peaksite walmis olema. „Selle ühe päewa on Jumal meie eest kinni katnud, et meie kõiki päiwi peaksite silmas pidama,“ ütleb kiriku isa Augustinus. Meie usule olgu see päew ikka ligi, et paluksime:

Tule wiisiste, Issand Jeesus. Joh. ilm. 22, 20.

Sellepärast walwate ja paluge igal ajal, et teid wäärt arwataks ära põgenema kõige selle eest, mis peab sündima, ja seisma inimese Poja ees. Luuk. 21, 36.

Olge nüüd pika meelega, mu vennad, Issanda tulemisest saadik. Waata, maamees ootab kallist maa wilja, pika meelega seda oodates, kunni ta saab warase ja hilise wihma. Olge nüüd teiegi pika meelega, finnitage oma südameid, sest et Issanda tulemine on ligi jõudnud. Sak. 5, 7. 8.

V. Taewas istub Issand, ka kui inimese Poeg, Isa paremal käel ja walitseb temaga ühes auus oma koguduse ja meiegi üle. Kui inimese Poeg saab ta jäält ka jälle tulema, nähtawalt, suure auu sees, et kohut pidada elawate ja surnute üle, õigetele eluks, hõelatele surmaks. Millal ta tuleb, seda meie ei tea, aga äkki ja ootamata ta tuleb ja ehk pea: sellepärast pangem ta tulemise märkijid tähele ja oodakem teda walwates, paludes ja kannatuses.

Sa tuled kangeks sundjaks

Neil', kes sind wihtawad,

Neil' aga armu andjaks,

Kes sind siin ihtawad.

Jah, elu päike tule,

Wii mind ka ülesse,

Kus sinu armu pale

Mull paistab järgeste.

L. Nr. 1, 10.

Jah, nii palugem ja pidagem mees:

I—V. Omas ülendamise põlwes wõtab Issand jälle oma täie jumala-auu enese pääle, millest ka tema inimlik olemine osa wõtab: tema läheb alla põrgu hauda ja ilmub surma wallale kui wõitja; aga niisama ilmub ta ka elawate ilmale, sest hauast tõuseb ta äraseletatud kadumata ihuga üles, tõendab seda kõigele ilmale ja finnitab seega, et ta Jumala Poeg ja meie tõsine Aralunastaja on. Siis läheb ta nähtawalt ja tõeste kui inimese Poeg taewa, ja on siiski meie juures, et ka meid enese juure tõmmata. Kui jeesama istub tema ka Isa paremal käel ja walitseb

Isaga ihes auus oma foguduse ja meiegi üle. Kuid wiimselt saab ta säält tulema, jälle kui inimese Poeg, nähtawalt ja suure auu sees, kohut pidama elawate ja surmude üle, õigetele eluks, hõelatele surmaks. Tema tulemise tundi meie ei tea, aga äkki ja ootamata ta tuleb, ja ehk peagi: seepärast pangem ta ilmumise märkijid tähele ja oodakem teda walwates, paludes ja kannatuses.

Piibli lugemiseks: Laaw. I. 110. Matt. 24. Matt. 25, 1—13; 31—40.

Palwe tunnistus: Laaw. I. 80, 15—20.

Saul Nr. 192. Oh pea meeles Jeesusest.

III. Äralunastaja lõõst.

(Teise õpetuse seletus).

1. Tema kolmekordsest ametist.

Kristus, minu Issand, on minu prohwet, ülempreester ja kuningas.

§ 18. Kristuse prohweti ametist.

Kristus, minu Issand, wiib mind tõe tundmisele, ja saab kui õige õpetaja mulle tarkuseks.

Piibililoo alus: Jeesus ja Nikodeemus. Joh. 3.

Rama: 1. Kristus on minu Issandaks saanud oma äralunastamise töös ja ametites. 2. Suur on juba wana testamendi prohweti amet. 3. Siiski tal suurel puudusel, mis alles Kristuses täiuselt saanud. 4. Kui Jumala Poeg ja tõe ise on ta Jumala riiki kuulutanud. 5. Ka praegu peab ta oma prohweti ametit edasi: ses kõiges saab ta meile tarkuseks.

Miks Kristus alandusest ülendusesse läinud, ütlewad katetiksmuse sõnad: „M i n u I s s a n d o n.“ Ka Room. 14, 9 ütleb, see olla sündinud: „et ta surmude ja elawate üle pidi I s s a n d olema.“

389. Mis tarwis on Kristus ennast nii wäga alandanud ja siis jälle Issa läbi ülendatud saanud?

Et tema minu Issand oleks.

Kes minu Issand, sel on minu üle wõimu ja wäge. Kristus on nüüd kuningas, walitseja, ülem käsuandja ja häätegija. Et üffi Jeesus meile seda on, seda tunnistawad kõik apostlid. Wilip. 2, 11 nõuab „kõikide keelelt“ seda tunnistust. Ka meie peame siis seda tunnistama. Seks seisawad need sõnad tõise õpetuse keskpaigas. Selle tunnistuse killes ripub meie õnnistus. Nii on, nagu apostel ütleb:

Sest kui sina oma suuga saad ülestunnistanud Issandat Jeesust, ja saad uskunud omas südames, et Jumal teda on surrust üles äratanud, siis pead ja õndsaks saama. Room. 10, 9.

Seks on Kristus surnud ja ülestõusnud ja jälle elawaks saanud, et tema nii hästi surnute kui elawate üle pidi Issand olema. Room. 14, 9.

Jeesus oli ka Juuda Issand. Aga Juudas ei annud ennast tema omaks. Nii pidi ta huffa minema. Tema oli, nagu 2. õpetuse seletus ütleb: ära kadunud ja huffa mõistetud inimene patu, surma ja kuradi wäe all. Ka meie wõime Juuda farnatjed olla.

390. Mis meie siis oleme, kui meie Kristusele oma Issandale ennast ometi mitte omaks ei anna?

Siis oleme ärakadunud ja huffamõistetud inimesed, patu, surma ja kuradi wäe all.

Kes pattu teeb, see on kuradist. 1. Joh. 3, 8.

Surm on patu palk. Room. 6, 23.

Minu Issand on Jeesus küll ju igawest ajast. Aga ta on ka selleks weel iseäranis saanud, et ta mind oma äralunastamise waewa ja walu läbi enesele on omanduseks ostnud, — oma alanduse läbi, mis teda Issa paremale käele on wiinud, kus ta jällegi kui Issand walitseb. Ta on mind aga enesele ostnud oma terwes äralunastamise töös.

391. Mil wiisil on nüüd Kristus sinu Issandaks saanud, et ta tõeste tema oma oled?

Oma äralunastamise töö läbi.

Kristus on iseennast meie eest annud, et ta meid pidi äralunastama kõigest ülekohtust, ja puhastama enesele ijerahwaks, mis usin on hää tööle. Tit. 2, 14.

Wanas testamendis täitsiwad Jumala tahtmist ta rahwa keskel prohwetid, ülemad preestrid ja kuningad. Sääli oli siis kolm püha ametit. Wana seaduse asjad wiib aga alles Kristus täiussele.

392. Mitmes ametis on ta Kristus oma äralunastamise töö ära toimetanud?

Kolmes ametis: kui prohwet, ülempreester ja kuningas.

Tema oli jeda täiuses, kuna wana testamendi ameti kandjad jeda alles puuduses ja ettetähenduses oliwad. Kui Kristus ehk wõitud mees on ta meile saanud: õigeks tarkuseks kui prohwet, õiguseks kui ülem preester, ja pühituseks kui kuningas. Nimelt wõiti teda pühas ristimises jeks ametikandjaks ja äralunastajaks, kes meid õieti õpetab, õieti meie eest o h w e r d a b ja õieti meid pühitseb:

Kristus on meile Jumalast saanud tarkuseks ja õiguseks ja pühitsemiseks ja lunastamiseks. 1. Kor. 1, 30.

I. Meie usume ja tunnistame: Jeesus Kristus on meie Issand, sest kui prohwet, ülempreester ja kuningas on ta meid, kes meie ärakadunud ja hukka mõistetud olime, äralunastanud ja enesele omanduseks ostnud.

Sõna prohwet tähendab: r ä ä k i j a, kuulutaja, Jumala tahtmise kuulutaja. Prohwet oli Jumala saadik rahwa juure. Hirnu ja armu pidi ta kuulutama. Ses kohuse täitmisel sai tema ka ettekuulutajaks. Kui wägew saadik pidi Elias Issraeli ja Ahabi ette astuma, Joonas Niiniwesse minema.

393. Mis oli wana testamendi prohwetite kohus?

Kemad pidivad Jumala saadikud rahwa juure olema, ja rahwale Jumala tahtmist kuulutama.

Heseekielile ütleb Issand :

Juimese poeg, ma olen sind pannud wahimeheks Iisraeli soo üle, et sa pead minu suust sõna kuulma, ja neid manitsema minu poolest. Heseek. 3, 17.

Prohwetiks ei saa keegi omast tahtnisest. Mooseje saadab ja äratab seks Jumal. 2. Moos. 3. Miisama Saamu- eli. 1. Saam. 3. Jesaja. Jes. 6. Prohweti kut- s u b J u m a l i s e. Kui Eliisa Elia läbi wõitud, tuleb P ü h a W a i m tema pääle. Jesaja huuli pühitseb Seeraw tulise sõega. Jes. 6, 6. Nii tuleb W a i m ta sõna wal- g u s t a m a.

394. Kust sai prohweti amet oma wäe rahwast õieti õpetada ?

Sest, et Jumal ise prohweti kutsunud ja teda oma waimuga walgustanud.

Selle jumaliku saatmise pärast on sel ametil suur wägi : nad wõiwad ka rahwa ülemaid ja kuningaid karistada, nagu ei keegi muu. Ka müid suuri tegusid teewad nad.

Mooses Warao ees tegi eluta kepi elawaks ussiks ja elawa ussi jälle eluta kepiks. See oli i m e t ä h t. Iisrael ja Wa- rao pidivad ära tundma, et Jehowa Jumal on. Elia palwe pääle tuli tuli taewast, ja sõi ohwri ära. See imetegu sun- dis rahwa tunnistusele : Jehowa on Jumal. 1. Kun. r. 18, 36. Imetäht tõendab siis, et J u m a l o m a k u u l u t a j a s a a t n u d.

395. Mis pidi prohwet selle kinnituseks tegema, et ta kuulutusist wasta wõetaks ?

Imetähti tõenduseks, et Jumal kuulutaja saatnud.

II. Suur on juba wana seaduse prohweti amet, sest prohwet on Jumala saadik rahwa juure, ja kuulutab tema tahtmist ; seks on Jumal teda kutsunud, Waim teda wal-

gustanud, ja mis juu kuulutanud, kinnitab tegu imetäh-
tede läbi.

Mooses, wana seaduse suurem mees, ei taha Issanda käsu
järele Waarao ette minna. 2. Moos. 3. Tuleb sest:
a meti kandja on siin lihalik inimene. Joonas
peab Niinitwesse minema, põgeneb aga merele. Nii pani
liha waimule sagedaste wasta.

396. Mis poolest jäi wana seaduse prohwetit amet weel puu-
duliseks?

Selle poolest, et ameti kandja siin lihalik inimene oli ja liha
waimule sagedaste wasta pani.

Mooses, Joonas ja tõiised, ei täida siis weel, mis nad
peawad. Nad tähendawad ette seda, kes suurem neist.

397. Milleks wana seaduse prohwetit amet seega jai?

Ettetähenduseks tulewa pääle.

Jeesus aga täidab Ija käsu — sõbradele ja waenlastele
tema tahtmist kuulutades. Niisugune peab õige pro h-
wet olema. Tema on seda ainult.

398. Kes on siis täiuses täitnud, mis wana seaduse prohwetit amet
ette tähendanud?

Jeesus Kristus, meie ainus õige prohwet.

Temas on täide läinud, mis Mooses kuulutanud:

Ühe seefuguse kui mina olen, su seltsist, su wendade seast,
tahab Jehoowa, su Jumal, sulle prohwetiks tõsta, teda peate teie
kuulma. 5. Moos. 18, 15.

Nainis peab tunnistatama:

Üks suur prohwet on meie seas tõusnud, ja Jumal on oma
rahwast tulnud katsuma. Luuk. 7, 16.

Kristija Johannes on kõige suurem wanas seaduses. Matt.
11, 11. Nii nimetab teda Issand ise. Siiski tunnistab
tema: see on suurem, kes pärast teda tuleb. Matt. 3, 11.

399. Kuis on Jeesus kui prohvet wana seaduse prohwetite kõrwal?

Tema on suurem, kui wana seaduse prohwetid.

Mina ristin teid küll weega meeleparandamiseks, aga kes pärast mind tuleb, see on wägewam mind. Matt. 3, 11.

III. Suured pyndused on wana seaduse prohweti ametil. See on alles ettetähendus tulewa täiema ameti pääle. Selle on täiuses täitnud Jeesus Kristus, meie ainus õige prohwet. Tema on suurem, kui wana-seaduse prohwetid.

Tõised prohwetid oliwad Pühast Waimust walgustatud, 2. Peetr. 1, 21; tema enam. Tema oli ise Püha Waimuga ühes olemises. Ta pole lihalik inimene. Ta on Jumala ainus-sündinud Poeg. — Ta ei uurinud mitte üksi Jumala sügawused läbi, waid nad asusiwad tema sees. Tõised prohwetid oliwad üksi tött kuulutanud, tema on tõde ise. Jumala armu nõu wõis tema meile täiuses awada.

400. Mispoolest wõis Kristus õige prohwet olla?

Et ta mitte lihalik inimene ei olnud, waid Jumala ainus-sündinud Poeg, kes Jumala armu nõu meile täiuses wõis ära seletada.

Mina olen tee ja tõde ja elu. Joh. 14, 6.

Mis Kristus kuulutanud, ütleb Mark. 1, 14.

401. Mida on Kristus kui Jumala Poeg ja igawene tõde kuulutanud?

Jumala riiki.

Ja Jeesus kuulutas Jumala riigi ewangeliumi ja ütles: Teg on fätte jõudnud ja Jumala riik on ligi tulnud. Parandage meest ja uskuge armu õpetust. Mark. 1, 14, 15.

Seda tegi Jeesus oma õpetuse, imetegude ja püha elu läbi.

Jumala riigist olivad ka wana seaduse prohwetid kuulutanud. Aga nad olivad ikka ühe Jumala julaje pääle näidanud, kes tulema pidi. Jeesus aga wõib õpetada: Tema on Jumala Poeg, keda oodati. Tema sihe on Jumala riikilmunud, pääsemine tulnud, neile kes usuwad. Et see Jeesuse õpetuse päästis, näitab nimelt Jeesuse kõne Nikodeemusega: Joh. 3. Selle järele oleme meie ise liha: 3, 3. ja sellepärast ära kadunud: 3, 3; aga Isa armastuse pärast saame pääsema: 3, 16, kes meid Pojas lunastanud: 3, 14. Kui meie meelt parandame ja usume: 3, 15. sünnime uueste: 3, 5; meele — 3, 21 ja igawesele elule: 3, 16; ja a me üleüldse Poja läbi Isa juure.

402. Kuis on Jeesus Jumala riiki oma õpetusega kuulutanud?

Seega, et ta õpetas: tema on Jumala Poeg, kelles Jumala riik on ligi tulnud ja kelle läbi meie Isa juure saame, kui meelt parandame ja usume.

Ükski ei saa Isa juure muidu kui minu läbi. Joh. 14, 6.

Mina olen maailma walguš, kes minu järel käib, see ei käi pimeduses, waid temal peab elu walguš olema. Joh. 8, 12.

Nõnda on Jumal maailma armastanud, et tema oma ainu-
sündinud Poja on annud, et ükski, kes tema sisse usub, ei pea hukka saama, waid et igawene elu temal peab olema. Joh. 3, 16.

Jeesuse imetähed tunnistawad: 1) ta on Jumalast. Joh. 5, 36. — Wanas seaduses surmati abielu rikkuja halastamata ära. Jeesus aga annab patusele naesele ta suure patu andeks; tema jõuab seega 2) ihu ja hinge häda ära wõita. Selle kõigega saab ilm Jumala riigiks ja Issand jõuab tõeste 3) Jumala riiki maa pääle tuua.

403. Kuis on Jeesus Jumala riiki oma imetähtedega kuulutanud?

Nendega on Issand tõendanud, et ta Jumalast, ja et ta tõeste jõuab häda ära wõita ja Jumala riiki maa pääle tuua.

Need samad teud, mis mina teen, need tunnistavad minust, et Isa mind on läkitanud. Joh. 5, 36.

Uskuge tegusid, kui teie mind ei usu, et teie mõistaksite ja usutate, et Isa minu sees, ja mina tema sees olen. Joh. 10, 38.

Imetegusid on ka prohvetid teinud. Jumala väge on nad sellega ilmutanud. Jeesus enam. Tema ilmutab ka Jumala armu ja halastust, ja nimelt seda. Tema kantab kõige häda juure ära, nimelt patu, ja ka selle järje, haiguse ja surma. Ka loodus kuulab tema sõna, nimelt torm merele. Aga kõik teeb tema: et Isa au ilmuks, Poja fiske usutaks, ja patuse hing terweks saaks. Ka ihu terweist kingib tema hinge pärast. Nõnda tahab ta imetäht üksi kinnitada, mis sõna kuulutanud: tema armu waese patuse wasta! Tema imeteud on nimelt armu imeteud. Need sünniwad, et ta armu usutaks. Ja seks näitab tema oma wäge, looduse, patu, haiguse, surma ja kuradi üle.

404. Misjughused imeteud Jeesuse imeteud nimelt oliwad?

Armu-imeteud, kus ta oma wäge looduse, patu, haiguse, surma ja kuradigi üle näitas, et ta armu usutaks.

Sellepärast ütleb juba Nikodeemuski:

Õpetaja, meie teame, et sa oled Jumalast tulnud õpetajaks; sest ükski ei wõi neid imetähti teha, mis sina teed, kui Jumal ei ole temaga. Joh. 3, 2.

Ka oma eluga on Issand õpetanud: kuis uskuda ja elada. Tema meie püha eeskuju kõigiti. Tema elu on püha, Joh. 8, 46; ta armastus pühas. 1. Peetr. 2, 21.

405. Kuis on Jeesus oma eluga Jumala riiki kuulutanud?

Oma püha elu ja puhta armastusega, milles ta meilegi eeskujuks jaanud.

Kes teie seast wõib pattu minu pääle tõeks tunnistada? Aga kui mina tõtt räägin, mispärast ei usu teie mind mitte? Joh. 8, 46.

Kristus on teie eest kannatanud, ja teile tähe jätnud, et teie peate tema jälgi mööda käima, kes ei ole pattu teinud, ja selle süü ei ole pettust leitud. 1. Peetr. 2, 21.

IV. Minus õige prohwet on Jeesus, sest ta pole mitte lihalik inimene, waid Jumala Poeg ja tõde ise: omas õpetuses, armu-tegudes ja pühas elus on ta Jumala riiki kuulutanud, mis Bojas ligi tulnud, kelle läbi Ista juure saame, kui meie usume.

Et see prohweti amet iial ei lõpeks, seadis Issand kalli ameti, mis jumalariiki kuulutab: Mk. 16, 15. Tema käsul peab armu kuulutama, missiooni tööd tehtama.

406. Mis on Jeesus teinud, et tema prohweti amet iial ei lõpeks? Tema seadis enne taewaminemist armu-kuulutuse ja missiooni ameti.

Minge kõike maailma ja kuulutage armu õpetust kõigele loomale. Mark. 16, 15.

Kristi koguduses kuulutab see amet praegu äralepitamist ja läheb siit paganategi juure. Sõna, mis siin kuulutatakse, on meie Issanda enese, on Jumala sõna.

407. Kus peab siis Issand oma prohweti ametit weel täna päew edasi? Kristikoguduses, kus Jumala sõna kuulutatakse.

Sah, kirikus, koolis, kodus ja kaugel missiooni wäljal teeb Issand oma prohweti tööd edasi; iga waga emagi läbi, kes oma lapselale esimest Isameie-palwet õpetab:

Ja meil on üks kindlam prohweti sõna, ja teie teete hästi, et teie seda tähele panete kui üht küünalt, mis pimedas paigas paistab, senni kui päew wälja paistab, ja koidu täht tõuseb teie südames. 2. Peetr. 1, 19.

Kes need Jumala sõna kuulutajad on, ütleb 2. Kor. 5, 20. Kristuse asemel ja nimel manitsewad, trööstiwad, paluwad nemad.

408. Kelleks tuleb siis Jumala sõna kuulutajaid pidada?

Kristuse käsudeks ja saadikuteks, kes tema nimel trööstiwad, manitsewad ja paluwad.

Seepärast oleme meie nüüd käsnud Kristuse asemel, otsegi manitseks Jumal meie läbi. Siis palume meie nüüd Kristuse asemel: andke ennast Jumalaga ära lepitada! 2. Kor. 5, 20.

Kurwad saavad rõõmsaks. Patused lasewad ennast äratada. Nagu wihm ja lumi enne taewasse tagasi ei lähe, kui ta maad sigitanud, nii ei pea ka Jumala sõna tühjalt tagasi tulema. Jes. 55, 10. 11. Need on waimulikud imeteud. Need sünniwad kuuljate südames.

409. Kuis kinnitab Issand, et kuulutatud sõna tema enese Jumala-riigi töö on?

Waimulikkude imetähtede läbi, mis kuuljate südames sünniwad.

Kõik püha kiri saadab kasu õpetuseks, noomimiseks, parandamiseks, juhatamiseks, mis õiguses on. 2. Tim. 3, 16.

V. Ka praegu peab Kristus oma prohwetit ametit ristifoguduses oma armukuulutuse ameti läbi weel edasi, kus ta kuulutatud sõna waimulikkude imetähtede läbi kuuljate südames kinnitab.

Mis see mõjub, ütleb Joh. 8, 31. 32. Õiged jüngrid saawad seejärel Jumalat ja tema tõtt tundma.

410. Misjuguft rõõmustust annab meile Kristuse prohwetit amet? Seda kindlat tröösti, et meie Jumala ja tõe täiele tundmisele saame.

Kui teie minu sõna sisse jääte, siis olete teie tõeste minu jüngrid, ja saate tõtt tundma, ja tõde saab teid wabaks tegema. Joh. 8, 31. 32.

Kellel täis tõetundmine, sel on tarkus, õige jumalik tarkus. Sellele on teda aga juhatanud ta jumalik õige õpetaja. Seda ütles juba 1. Kor. 1, 30.

411. Kelleks saab meile Kristus sellega, kui tema meid kõige tõetundmisele saadab?

Kui õpetaja tarkuseks.

Kristus on meie Jumalast jaanud tarkuseks j. n. e. 1. Kor. 1, 30.

Jah, selle eest tänagem teda ja pidagem meeles:

I—V. Meie usume ja tunnistame: Jeesus Kristus on meie Issand, sest kui prohvet, ülem preester ja kuningas on ta meid, kes meie ära kadunud ja hukka mõistetud olime, enesele omanduseks ostnud. Ja seda on ta teinud kõige esmalt kui õige prohvet. Sest suur oli juba wana seaduse prohveti amet: sest prohvet on Jumala saadik rahwa juure ja kuulutab tema tahtmist; seks on Jumal teda kutsunud, walgustanud ja imetegude läbi toetanud; siiski on tal suured puudused ja ta on alles ettetähendus tulewa prohveti ameti pääle. See on Kristusel, meie õigel prohvetil, kes suurem, kui kõik enne teda. Sest ta pole mitte lihalik inimene, waid Jumala Poeg ja tõde ise, ja on omas õpetuses, armu-tegudes ja pühas elus Jumala riiki kuulutanud, mis Pojas ligi tulnud, selle läbi meie Issa juure saame, kui usume. Ka praegu peab Kristus oma prohveti ametit ristikoguduses armu kuulutuse ametis edasi, kus ta kuulutatud sõna waimalikkude imetähtede läbi kuuljate südames kinnitab. Nii saadab Kristus meid Jumala ja tõe täiele tundmisele ja saab kui õige õpetaja meile tarkuseks.

Piibli lugemiseks: Matt. 5, 17—19. Matt. 13. Luuk. 4, 14—31. Luuk. 8, 5—15.

Palwe tunnistus: Taaw. I. 119, 102—108.

Laul Nr. 196. Mis häda võib meil sündida.

§ 19. Kristuse ülemapreestri ametist.

Kristus, minu Issand, saab kui lepitaja minule õiguseks.

Piiblikoo alus: Kristuse kannatamine ja surm.

Kawa: 1. Suur on wana testamendi ülema preestri amet. 2. Siiski tal suured puudused, mis alles Kristuses täiuseks jaanud. 3. Tema on õige

ülem preester, selle ameti kord kõigiti täieline. 4. Seega kostab ta meie eest praegugi: jes kõiges saab ta meile õiguseks.

Pääle käsu andmise palub wärißeja rahwas Moosest: Käägi sina meiega ja meie tahame kuulda, ärgu rääkigu Jumal meiega, et meie ära ei sure. 2. Moos. 20, 16. Mooses peab rahwa ja Jumala wahese heitma. Nii on ka preestrid wahemehed Jumala ja rahwa wahel. Nemad on patuse rahwa saadikud Jumala ette. Nimelt pidi preester rahwa eest ohwerdama. Maroni sugu sai ülemaks preestriks. See pidi rahwa eest ka paluma. Ja kui kogudus lahkus, pidi ta teda õnnistama.

411. Mis oli wana testamendi ülema preestri kohus?

Ta pidi rahwa saadik ja wahemees olema Jumala ees: tema eest ohwerdama, paluma ja teda õnnistama.

Jehoowa töutas seda täita, kui ülempreester paludes rahwast õnnistas:

Jehoowa õnnistagu sind ja hoidku sind. Jehoowa lasku oma pale paista sinu sinu pääle, ja olgu sulle armuline! Jehoowa tõstku oma pale sinu pääle ja andku sulle rahu! 4. Moos. 6, 24—26.

Patune rahwas on Jumala wiha all. Ohwer on anne, mille ta toob, et Jumala meelehääd teenida, teda ära lepitada. Ohwri läbi püüab tema Jumalaga jälle oja saamisesse saada. Ilma lepitamata ei saa sinna keegi. Muudu maksis walus sõna: Jes. 59, 2.

412. Mis pärast pidi ülempreester ohwerdama?

Et patune rahwas Jumala wiha all seisis ja tema ilma äralepitamata Jumala juure mitte ei wõinud saada.

Teie juur ülekohus teeb lahutust teie ja Jumala wahese, ja teie patud peidawad tema palge teie eest ära, et ta ei wõta kuulda. Jes. 59, 2.

Patune on surma teeninud. Tema asemikuks saab s ü ü t a l o o m, kes süüdlase eest surmatakse. Preester riputab selle

were altari pääle, kus Jehoowa oma armuga asub. Nõnda astub weri Jumala ja patuse wahel. Werine ohwer saab andeks süüdlase inimese eest. Ja omast suurest armust wõtab Issand selle wasta, ja lasseb enmast ära lepitada, oma õiguse ära täita—nimelt werise ohwri läbi.

413. Misjugal ohwri oli nimelt lepitamise-jõud?

Werisel ohwri, kus süüta looma weri walati ja süüdlase inimese eest ohwriandeks anti.

Sest liha hing on were sees, ja ma olen jeda teile annud altari pääle, teie hingede eest ära lepitamist teha; sest weri on see, mis hinge eest ära lepitamist teeb. 3. Moos. 17, 11.

Püha filmapiik oli iga aasta Issraelis suur ära lepitamise päew. Wara juba oli selle päewa hommikul rahwas templi ees koos. Ülempreester ohwerdas esmalt enese ja oma koka eest. Siis waliti kaks wigata sikku wälja, et puhtust patust tähendada. Nende pääle heitis tema liisku. Kumma pääle liisk „Jehoowale“ langes, selle ohwerdas tema ja läks tema werega kõige pühamasse paika. Sääli riputas ta selle seaduse laeka kaanele. Nii kattis weri need käsulauad kinni, mis sääl all oliwad. Nemad ei pidanud patuse pääle enam kaebama. Siis pani ohwerdaja tõise siku pääle kõik Issraeli patud, mis ära lepitatud, ja saatis teda kõrbesse nagu kuulutajaks Saadanale, et temal Issraeli üle enam wõimust ei ole. Ka päälekaebaja pidi tunnistama, et terve Issrael ära lepitatud. Ühtlasi tegi ülempreester ka rahwa eest eestpalwet.

414. Millal ja kuis pidi ülempreester nimelt rahwa ära lepitama?

Sga aasta ükskord suurel ära lepitamise päewal, kus ta ohwri werega kõige pühamasse paika läks ja selle ära lepitamise kaane pääle riputas — terve rahwa patu ära lepitamiseks; ja kus ta ühtlasi ka ülempreesterlikku eestpalwet tegi.

Käsi ei kaeba enam patuse wasta, et nad werega kinni kaetud. Lepitama wana testamendi keeles on siis niipalju: kui kinni katma — Issanda kohut wiha, see eest muretsema, et ta enam kohut ei mõista.

415. Mis tähendab siis wana testamendi keeles: äralepitama?

Rinni katma Issanda wiha, et ta enam kohut ei mõista.

I. Suur oli wana seaduse ülemapreestri amet, sest ta oli rahwa saadik Jumala juure, wahemees, kes tema eest ohwerdama, paluma ja teda õnnistama pidi, kes nimelt aga juurel äralepitamise päewal pidi werise ohwriga kõige pühamas paigas terve rahwa pattu äralepitama ja seega Jumala wiha finni katma.

See ohwer oli suur, siiski oliwad ohwerdaja, ohwri-ande, ohwri-paiga ja ohwri-korra külles veel suured puudused.

Ohwerdaja pidi kõige enne enese eest ohwerdama. Ta on siis ise patune. Pääle selle on ta ka surelik. Pea astub tõine tema asemele. Hebr. 7, 23.

416. Mispoolest oli wana seaduse ohwerdaja puuduline?

Tema oli patune surelik inimene, kes kõige enne iseene eest pidi ohwerdama ja pea oma ameti tõise kätte pidi andma.

Käsi seab inimesed ülemaks preestriks, kellel nõdrus on. Hebr. 7, 28.

Ja neid on palju, kes preestriks saanud, et surma läbi neid keelati jäämast. Hebr. 7, 23.

Inimene on pattu teinud, tema weri peaks walatama. Tema asemikuks saab loom, anne, mis tema arwuline ei ole.

417. Mispoolest oli wanaseaduse ohwri-anne puuduline?

See oli looma weri inimese were asemel.

See ei wõi küllalt hinnaline olla. Sellega on Jehoowa üffi ajuti kannatanud:

Sest see ei wõi olla, et härgade ja sikkude weri peaks patud ära wõtma. Hebr. 10, 4.

Kerge seadusetelgi ajemele astub Saalomoni tempel. Ta oli kättega tehtud. Ka hävitati seegi pea ära. Ta on siis kadunud. Jäädam lepitamine ei võinud siin sündida.

418. Mispoolest oli ohwripaik siin puuduline?

Ta oli kadunud püha koda, mis kättega tehtud, kus jäädam ära-lepitamine ei võinud sündida.

Suurel äralepitamise päeval oli rahvas lepitatud. Aga pea kaebab käsi jälle tema vastu. On aasta ümber, peab meeste suurt ohwrit ohwerdatama. Nii iga aasta. Nii ei võinud see ohwer täieline olla.

419. Mispoolest jäi wana seaduse äralepitamise ohwer oma arwu ja korra poolest puuduliseks?

Sellepoolest, et teda iga aasta pidi meeste ette wõetama.

Nõnda jäi see ohwer nelja tähtsa asja poolest puuduliseks. Wõtame need weel kokku! (Küj. 416—419).

420. Mispoolest jäi siis wana testamendi ülema preestri amet puuduliseks?

Sellepoolest, et ohwerdaja, ohwri anne, ohwri paik ja ohwrikord puudulised olivad.

Omajal ajal ei täitnud see ohwriamet oma täit ülesannet: pidi tulewasse ajasse waadatama! Täius puudub; siin üksi ettetähendus. Tulewikus siis üksi on täiem amet oodata.

421. Milleks see wana testamendi ülema preestri amet siis jäi? Üksi ettetähenduseks tulewa täiema ameti pääle.

422. Kes on siis täiuses täitnud, mis wana seaduse ülemapreestri amet ette tähendanud?

Jeesus Kristus, meie ainus õige ülempreester.

Siis pole Aarongi nii suur olnud, kui Kristus. — Ka keegi muu ülempreester pole seda enne teda. Tema kõrgus käib neist üle.

423. Kui suur on siis Jeesus Kristus kui õige ülempreester wana-seaduse ülemapreestrite kõrwal?

Tema on suurem, kui kõik ülemad preestrid enne teda.

Ja kui keegi on pattu teinud, siis on meil eestkostja Isa juures, kes õige on. 1. Joh. 2, 1.

II. Suured puudused on wana seaduse ülemapreestri terwel ameti-korral. See on alles ettetähendus tulewa ameti pääle, mille täiuses täitnud Jeesus Kristus meie ainus õige ülempreester, kes suurem kui wana seaduse ülemad preestrid.

Kristuse juures on täieline: ohwerdaja, ohwri anne, ohwri paik ja ohwri lord. Juba ohwerdaja pole mitte enam inimene — patune — surelik. Ta on Jumala Poeg (Taaw. I. 110, 4). Nii on ta ka püha (Hebr. 7, 26), igawene. (Hebr. 7, 23; 24).

424. Kes oli uue testamendi äralepitamise päewal ohwerdaja?

Mitte enam inimene, waid Jumala Poeg,¹⁾ mitte enam patune, waid püha,²⁾ mitte enam surelik, waid suremata igawene ülempreester.³⁾

1) Sest käst seab inimesed ülemaks preestriks, kellel nõdrus on; aga wande sõna,*¹⁾ mis pärast käsku on öeldud, seab Poja, kes igaweste täieline on. Hebr. 7, 28.

*¹⁾ Wande sõna siin on sõna: Taaw. I. 110, 4.

2) Sest seesugune ülempreester läks meile tarwis, kes pidi olema püha, ilma süüta, puhas, patustest ära lahutatud, ja kõrgem kui taewad. Kellele ei ole tarwis igapäew, nõnda kui ülemapreestritele, esiti oma pattude eest ohwrid wiia, pärast rahwa pattude eest; Hebr. 7, 26. 27.

3) Ja tõisi on küll palju, kes preestriks on saanud, seepärast et surma läbi neid keelati jäämast. Aga seltsinatsel on seepärast, et ta igaweste jääb, ilma lõpmata preestri amet. Hebr. 7, 23. 24.

Wana seaduse ohwri weri on wõeras weri; wägimallaga walatud; päälegi Looma weri. Siin annab armastus ise oma were, päälegi on see Jumal-inimese weri. Looma ja inimese wahel pole ühendust. Meie ülempreester on aga meie wend; siiski on ta ka Jumal.

425. Mis oli uue testamendi ohvrinne, mille Kristus ohwerdas?

Mitte enam mõeras weri, mida wägiwallal walati, waid ohwerdaja enese weri, mille ta armastusest andis; mitte enam looma weri inimese eest, kellega tal ühendust ei ole, waid Jumal-inimese püha weri, kes meie wend, ja süüski Jumal.

Sääl seisab see Jeesus, püha ohwri tall, mõrtsuka Par-raba kõrwal rahwa ees. Sääl nad heidawad liisku, ja Kristus saab talleks Jehowale; pisar pisara järele langeb ta weri risti sammast mööda alla hirmsa surma walu all. Ja meie, kes kui Barrabas, peame selle were pärast ära pääsema:

Ja ei mitte sikkude ega wafikate were läbi, waid oma were läbi on tema üksford sinna püha paiga süsse läinud ja igawese äralunastamise leidnud. Hebr. 9, 12.

Wana seaduse püham paik on kätega tehtud: siin on see armujärg taewas. Hebr. 9, 24. Sinna läks Kristus.

426. Mis oli see püha paik, kuhu Kristus oma ohwri-ande wiis?

Mitte püham paik, mis kätega tehtud, waid taewas püha armu järjega, kuhu Kristus on läinud.

Jah, kui Kristus ristil ütles: Jsa, sinu kätte annan mina oma waimu! siis on ta taewa pühamaesse paika oma ohwri andega läinud, ja Jsa on selle meie eest wasta wõtnud:

Seest Kristus ei ole mitte sinna püha paiga süsse läinud, mis kätega tehtud, mis on tõlise püha paiga tähendamine, waid sinna taewa süsse, ennast nüüd näitama Jumala palge ees meie eest. Hebr. 9, 24.

Wanas seaduses lepitati ü h t r a h w a f t lühikeseks ajaks. Nüüd pakutakse enam. Kristus toob lepituse terwe ilma pattude eest. 1. Joh. 2, 2. See ei sünni mõneks ajaks. See on igawene äralepitamine. Hebr. 9, 12.

427. Misjugune oli see ohwri furd, mille Kristus ära toime-tanud?

Tema on äralepituse toonud, mitte üksi ühele rahwale mõneks ajaks, waid igawese äralepituse terwele ilmale.

Tema on üksford sinna püha paiga fiske läinud ja igawese äralunastamise leidnud. Hebr. 9, 12.

Ja tema on äralepituš meie pattude eest; aga mitte ükspäinis meie, waid terve ilma pattude eest. 1. Joh. 2, 2.

Tõijel päewal näeb Johannes Jeesuse enese juure tulewat, ja ütleb: Waata, see on Jumala Tall, kes maailma patu ära kannab. Joh. 1, 29.

III. Kristus on õige ülempreester, sest ohwerdaja pole fiin mitte enam patune surelik inimene, waid püha Jumala Poeg; mitte wõderast looma werd pole ta wägisi walanud, waid enese püha were on ta ise armastusest annud; mitte kaduwasse püha paika pole ta läinud, waid taewa armu järje ette meie eest, kus ta igawese äralepituse on leidnud terwele ilmale.

Et Kristuse äralepitamine igawene, kinnitab juba üks tähtis sündmus, mis Issanda surma-tunnil sündis. Matt. 27, 51 jutustab seda. Wana testamendi templis on see sündinud. Issa on seega tunnistanud, et ta Poja äralunastuse wasta wõtnud.

428. Mis on Jeesuse surma juures tunnistanud, et Poja lepitamine igawene on?

Templi ette poodud teff püha ja pühama paiga wahel kärises lõhki ülemast otjast alamast saadik, tunnistuseks, et Issa Poja äralunastuse wasta wõtnud.

Seega ei pea enam wahet olema püha Jumala ja patuse wahel. Patt, mis aastatuhandeid Jumala kannatuse all seisnud, on nüüd lepitatud. Wõlg on ära makstud. Seda on teinud armastus, mis on kõwem kui surm:

Ja tema on tulnud, ja rahu kuulutanud teile, kes teie kangel olite, ja neile, kes lähedal olid; sest tema läbi wõime meie mõlemad ühes waimus ligi minna Issa juure. Gew. 2, 17. 18.

Et Kristus igawene ülempreester, siis peab tema oma ametit ka praegu edasi. Ülema preestri amet on eest kosta kui käemees. Seda teeb tema oma eest palwega. 1. Joh. 2, 1. Ta toetab ennast oma werise äralepitamise pääle.

429. Mis teeb Kristus praegu kui ülempreester, et meie ikka Isa juure saakime?

Tema palub ja kostab meie eest kui käemees oma werise äralepitamisega, ja peab nii oma ülempreestri ametit edasi.

Ja kui keegi on pattu teinud, siis on meil eestkostja Isa juures, Jeesus Kristus, kes õige on. 1. Joh. 2, 1.

Agas seltsinajel on seepärast, et ta igaweste jääb, ilma lõpmata preestri amet. Seepärast võib tema ka alati ja täieste õndsaks teha neid, kes tema läbi Jumala juure tulewad; ja elab ikka seks, et ta nende eest palub. Hebr. 7, 26. 27.

IV. Kristuse igawese äralunastuse on Isa wasta wõtnud. Selle pääle toetades kostab tema ka praegu veel meie eest kui käemees, ja palub meie eest kui ülempreester.

Nõnda on karistus kantud, süü makstud, igawene õigus neil oodata, kes Kristuse omad. Seda tema lepitanud, need pole enam wande all.

430. Mis sugust rõõmustust annab meile Kristuse ülempreestri amet?

Seda kallist tröösti, et Kristus meie karistuse on kannud, meie süü maksnud, wande ära wõtnud ja meile igawese õiguse on ära teeninud.

Tema on meie üleastmiste pärast haawatud, ja kõige meie ülekohtu eest ära rõhutatud. Karistus oli tema pääl, et meil pidi rahu olema. Jes. 53, 5.

Kristus on meid ära lunastanud kaisu needmisest, kui ta sai needmiseks meie eest. Galat. 3, 13.

Kristus on meie üleastumiste pärast ära antud, ja meie õigeks saamise pärast üles äratatud. Room. 4, 25.

Aralumastaja kohta ütleb 1. Kor. 1, 30: ta on meile tarkuseks saanud (kui prohvet sai ta seda) — aga ta on ka — õiguseks saanud. Selleks sai ta meile, et ta õige ülempreester oli.

431. Kelleks sai meile Kristus seega, et ta meid äralepitas?

Kui õige ülempreester — õiguseks.

Kristus on meile Jumalast saanud tarkuseks ja õiguseks. 1. Kor. 1, 30.

Kristuse were õigus ka
See minu auukuub on, et ma
Ses kõlban Jumalale nüüd
Ja kui ma taewa lähen siit.

L. Nr. 273.

Sah, nii palugem ja pidagem meeles:

I—IV. Suur oli wana seaduse ülema preestri amet, sest ta oli rahwa saadik Jumala juure, wahemees, kes rahwa eest pidi ohwerdama, paluma, teda õnnistama ja nimelt suurel äralepitamise päewal teda werise ohwriga kõige pühamas paigas äralepitama. Siiski on weel suurend puudused ta terwel ameti korral, mis alles tulewat täiemat ametit ette tähendawad. See on Kristusel, meie õigel ülenial preestril. Sest ohwerdaja pole siin mitte enam patune, jurelik inimene, waid püha Jumala poeg; mitte wõerast looma werd pole ta wägisi walanud, waid oma püha were on ta ise kannud, mitte kaduwasse püha paika, waid taewasse armu järje ette. Sellega on ta igawese äralepituse terwele ilmale toonud, mille Issa wasta wõtnud; ja ta kostab praegugi weel meie eest. Nii on ta wande meilt wõtnud ja meile õiguseks saanud kui õige ülempreester.

Piibli lugemiseks: 3. Moos. 16. Hebr. 7. 8. 9. Hebr. 10, 19—39.

Palwe tunnistus: Joh. ilm. 5, 9. 10.

Laul Nr. 82. Sa meie lepitaja.

§ 20. Kristuse kuninga ametist.

Kristus, minu Issand, saab kui kuningas mulle pühitsemisses.

Biiblikoo alus: Issanda ülendamise lugu.

Kawa: 1. Suur on wana seaduse kuninga amet. 2. Siiski tal suured puudused, mis alles Kristuses täiuses saanud. 3. Tema on õige kuningas, kelle all wäe, armu ja auu-riik. 4. Nii on temal igawene kuningriik, kus ta meie igawest elu wõime saada: ses kõiges saab ta meile pühitsemisses.

Israël oli Jumala rahwas. Ta oli suur rahwas. Sel oli walitsejat tarwis. Seda nimetab wana seaduse keel ta kohtumõistmises. 1. Saam. 8, 5.

432. Mis oli wana seaduse kuningate ameti kohus?

Nemad pidiwad Israeli kui Jumala rahwa üle walitsema eht tema üle kohut mõistma.

Nii ütlewad Israeli mehed, kes Saamueliga enam rahul ei ole:

Waata, sa oled wanaks läinud, ja su pojad ei käi mitte su teede pääl, pane nüüd üks kuningas meie üle, kes meile kohut mõistab, nõnda kui kõigel muul rahwal on. 1. Saam. 8, 5.

Kui Naatan oma mõistujutuga Daaweti juure tuli, arwas ta, et ta tema käest üht kohtu otsust nõuab. Sest kuninga amet oli seadust anda, ja seda ülewal pidada oma otsuste läbi. Nii pidi ta kodus ülekohtu wasta warjama. Ja kuningale arwatakse suureks auuks, kui ta otsused targad on (Op. j. 20, 8, 6. 26), ja kui ta nendega waeseid warjab. Aga ta pidi rahwast ka wäliste waenlaste wasta kaitsma.

433. Mis läbi walitsefiwad kuningad rahwa üle eht mõistfiwad talle kohut?

Sellega, et nad kodus oma otjaste läbi ülekohtu wasta war-
jastwad, ja teda ka wäliste waenlaste wasta kaitstwad.

Israeli päris kuningas aga oli Jehowa.
Kui kuningate aeg algas, hakkastwad nemad rahwast juha-
tama — siis muidugi Jehowa nimel, Jumala
asemel.

434. Kelle nimel ja asemel walitses kuningas ja tegi otjusi?

Jumala nimel, kui Jumala asemel, kes Israeli ainus kunin-
gas on.

Seks wõitakse neid õliga, ja annab Jehowa neile jeks
ameti waimu. Sesamas mõttes palubki Saalomon:

Jumal, anna oma kohtu seadused kuningale, ja oma õigus
kuninga pojale. Siis mõistab tema kohut su rahwale õiguses ja
su wiletsatele, nõnda kui kohus on. Taaw. I. 72, 1. 2.

Nõnda polnud see mitte Jumala tahtmise wasta, et Is-
rael kuningate alla sai. Üksi see põhjus ei olnud õige, mis-
pärast ta enesele esimest kuningat soowis. Otse kuningad
pidiwad Israeli ta ülema auu tipule tõstma, Jehowa auu
ülenduseks. Juba Mooses oli kuningaseaduse (5. Moos. 17.)
annud, mis põhjusel ta pidi walitsema. Käsü-seaduse läbi oli
Israel preesterlik rahwas, nüüd pidi ta kuninglikuks
jaama, kus Jehowa auu ilmub, kõigi rahwaste
ees, kus teda wagaduses teenitakse, kus ta Jumala
riigi maa pääl üles ehitab.

435. Mis rahwaks pidi wana seaduse rahwas kuningate walitsuse
all jaama?

Kuninglikuks rahwaks, kelles Jehowa oma wõimu kõigi rah-
waste ees ilmutab, ja Jumala riigi maa pääl üles ehitab.

Selle kuninga auu suuremad kandjad on: Taawet oma
wõitudega, Saalomon oma rahu-walitsusega ja templi ehitu-
sega, kus Jehowa silmnähtawalt pidi ajuma. Juba käsü-
andmise ettevalmistamise juures ütleb Issand:

Kui teie õieti wõtate mu sõna kuulda ja mu seadust pidada,
siis peate teie mu oma olema kõige rahwa seas, sest kõik maailm

on minu päralt. Ja teie peate mulle preestrite kuningriigiks ja pühaks rahwaks olema. 2. Moos. 19, 5. 6.

I. Suur oli wana seaduse kuningate amet, sest need pidivad Jumala asemel Iisraeli üle walitsema ja kohut mõistma sisemiste ja wäliste waenlaste wasta; nii pidi Iisrael kuninglikuks rahwaks saama, kus Jehoowa auilmub ja Jumala riik üles ehitatakse.

Kuninga amet wanas seaduses jääb weel puuduliseks. Tema kinga, tema riigi ja walituse abinõude küllas on weel palju puudusi. Taawet näituseks, juur wõidu-wägilane, oli ta juur patune, kes mitmest käsust korruga üle astus. Saalomon — Rahurikas, kes nime kannab: Jeditja — Jehoowa pärast, mees Jehoowa meele pärast — kes talle templi ehitanud, annab oma wõeramaa naeste läbi ebajumala teenistusele ruumi. Ilma Jehoowata on Saul ja tema järeltulijad waesed. Kui siis Jehoowa oma käe tagasi tõmbab, on nende wõimus lõppnud.

436. Mispoolest oli wana seaduse kuningas puuduline?

Tema oli waene patune inimene, kelle wõimus lõppis, kui Jehoowa oma käe tagasi tõmbas.

Tõeste, ta wana seaduse kõrgemad kuningad peawad paluma, nagu Taawet pääle oma langemise:

Jumal ole mulle armuline omu helduse pärast, kustuta mu üleastumised oma rohke halastuse pärast. Taaw. 1. 51, 2.

Taawetil ja Saalomonil on üksi weel maapäälne riik. Nad püüawad rahu oma rahwale tulla. Aga nad ei jõua seda mitte. Jäädaw rahu ei hakka siin walitsema.

437. Mis pärast oli nende kuningate riik ja riigi kord puuduline?

See riik oli ikka weel maapäälne riik, kus jäädaw rahu ja õnn ei wõinud walitsema hakata.

Juba pääle Saalomoni hakkas kinga au langema; preesterlik kuningriik lautati paganate sekka laiali. Seegi

jälle juur armundu: siin pidi see riik prohwetlikuks rahwaks
 jaama, tulewat rahwaste-missiooni ette walmistama. Riiki-
 dest, mis maa pääl, maksab ikka weel Issanda sõna:

Nemad peawad sõdima, igaiks oma wenna wasta, ja sõber
 oma sõbra wasta, linn linna wasta, ja kuningriik kuningriigi
 wasta. Jes. 19, 2.

Taawet ja Saalomon oliwad palju werd walanud.
 Taawet liati nii palju, et ta templitki ei tohtinud ehitada.
 Mõega tera oli siis see abinõu, mille pääl nende wõimus
 seisis. See ei wõinud südameid lepitada. Kui sa-
 gedaste tõusewad mäsamised! Südamed on seega tõeste
 lepitamata.

438. Misparast oliwad need abinõuud puudulised, milledega Is-
 raeli kuningad oma walitsust ülewal pidasiwad?

Seepärast et mõega tera, mis jagedaste tõmmati, südameid
 ei lepitanud, waid werd walas.

Taawet ise pidi seda walusaste maitsema. Et wäline wä-
 giwõim kõikuu, peab ta paluma:

Ma ei looda mitte oma ammu pääle, ja minu mõel ei saada
 mulle wõimust. Taaw. l. 44, 7.

Siin pole siis weel täius, waid ükski ettetä-
 hendus. Dotamise asjaks jääb täiem kuninga amet.

439. Milleks see wana testamendi kuninga amet seepärast siis jäi?
 Üksi ettetähendusiks tulewa täiema kuninga ameti pääle.

Ja et see kuningas tuleb, otse ka kui Taaweti poeg,
 kuulutati nimelt:

Ja ju jugu ja kuningriik peab igaweste kindel olema sinu
 ees, ju auujärg peab tugew olema igaweste. 2. Saam. 7, 16.

Ja Isai kannust peab wõsufe tõusma, ja wõsu tema juurtest
 jugu tegema. Jes. 11, 1.

Nii näeme siin ükski puudusi: seda on Taawetil ja Saa-
 lomonilgi kui kuninga l. Seda nende riigil. Niisama
 nende walitsuse abinõuudel.

440. Mis poolest jäi siis wana seaduse kuninga amet puuduliseks?
 Et kuninga, tema riigi ja walitsuse abinõuude külles puudusi oli.

Pilatusesele ütleb Issand: Jah, mina olen kuningas! Joh. 8, 37. Seega ütleb ta ennast — ainsa õige kuninga olemat.

441. Kes on täiuses täitnud, mis wana seaduse kuninga amet ette tähendanud?

Jeesus Kristus, meie ainus õige kuningas.

Jeesus on Taaweti Poeg, aga ühtlasi ka Taaweti isand. Taaw. I. 110, 1. Matt. 22, 44. 45. Issand on suurem kui see, kes tema all. Nii on siis Issand suurem kui Taawet, siis ka suurem kui kõik kuningad enne teda.

442. Kuis on Kristus wana seaduse kuningate kõrwal?

Tema on suurem, kui kõik kuningad enne teda.

II. Suured puudused on süiski wana seaduse kuninga ametil: ta kuningal, riigil ja walitsuse wiisil; tema jääb alles ettetähenduselt ameti pääle, mille täiuses täitnud Jeesus meie õige kuningas, kes suurem kui kõik enne teda.

Wanas seaduses oli puuduline: kuningas, riik ja walitsuse kord. Tõisiti kõik uue seaduse ameti juures.

443. Mis poolest on siis Kristuse kuningaamet küll täieline?

Et siin kuningas, tema riik ja walitsuse kord täieline on.

Taewa minnes on Issand selle täie kuninga wäega ennast uueste katnud, mille ta meie pärast mõneks ajaks oli maha pannud. Nüüd läks tõeks, mis ta kuninga auust juba Taawet ette näinud: Taaw. I. 110, 1. Kuningas Kristus on kui inimene Taaweti soost, aga kui tema jumalik Arapäästja Taaweti ja kõige ilma Issand.

444. Kes on siis uue testamendi kuningas, kes õige ja laitmata?

Jeesus Kristus, mitte üksi Taaweti poeg, waid ka Taaweti ja kõige ilma Issand.

Tema ise on selle saladuse wariseeridele, Matt. 22, 35—46 ära seletanud, mis see on, mis Taawet kuulutanud, ja mis taewa minemises täide läinud:

Jehoowa on ütelnud mu Issandale: Istu mu parema käele, jenni kui ma saan su waenlased pannud su jalgealusets järjets. Taaw. I. 110, 1.

Kui suur Kristuse riik, ütleb Matt. 28, 18. Tema meelewald — üle taewa ja maa.

445. Misugune on siis Kristuse riik oma suuruse poolest?

Riik, mis ulatab üle taewa ja maa.

Ja Jeesus tuli nende juure, ja rääkis neile ja ütles: Minule on antud kõik meelewald taewas ja maa pääl. Matt. 28, 18.

See riik on wäeriik looduses, armu- ja auu riik. Ka terve looduse riigi üle walitseb Kristus oma wäega. Tuul ja meri on tema käsu all. Tema wõis teha, et kalad mere sügawusest jüingrite wõrku läksiwad. Wiie leiwaga söötis ta 5000 meest, ja weel jäiwad 12 korwi üle. Ka wangikoja uksed wõis ta lahti teha ja omaksid päästa, nagu Peetrust. Ap. t. 12. Tema jääb kuningaks, kui ta wastased wasta panewad.

446. Mis on wäeriik, mille üle Kristus walitseb?

Riik, kus Kristus oma wäega walitseb kõige üle, mis loodud, ka wägede üle, mis talle wasta panewad.

Jah, tema on kõigewägewam, kelle all inglid taewas, wägewad maa pääl, ja terve loodus. Nii teeb ta imetki, et wäeriiki ühe kõige riigi, armuriigi, teenistusesse panna:

— Isa on pannud teda istuma oma parema käele taewas, üle kõige würstiriigi ja meelewalla, ja wäe ja walitsuse, ja üle kõige nime, mis nimetatakse, ei mitte üksipäinis sesjinases, waid ka tulewas ilmas, ja tema on kõik tema jalgade alla pannud, ja on teda kõigi asjade üle pääks pannud kogudusele. Gew. 1, 20—22.

Ta peab kui kuningas walitsema, kunni tema kõik waenlased enese jalgade alla saab pannud. 1. Kor. 15, 25.

Wäeriiki kuuluwad kõik inimesed, armu riiki üffi risti-inimesed, Kristuse omad. See ongi see Jumala riik, mida ka wana seaduse kuningas walitsus ette tähendas, aga mis alles Kristuses on ligi tulnud. Tema on armu

riik — sest üksi Jumala armust saame jüa wasta wõetud, kui usume ja meelt parandame. Ja jeda armu saawad ükfi need, kes selle ilma filmas waesed ja waewalised on. See riik on täieste tõistfugune, kui selle ilma riigid. Joh. 18, 36. See on Kristuse kogudus. Siin walitseb tema oma armuga nende üle, kes ta omad. See ta armuriik.

447. Mis on armu riik?

Riik, kus Kristus oma armu läbi omas koguduses walitseb, nende üle, kes tema omaksed.

Jesus kostis: Minu kuningriik ep ole mitte sestfinasest maailmast. Joh. 18, 36.

Minu lambad kuulwad minu häält, ja mina tunnen neid, ja nemad käiwad minu järel. Joh. 10, 27.

Ja tema täiusest oleme meie küll wõtnud armu armu pärast. Joh. 1, 16.

Waata, Jumala riik on seestpidi teie sees. Luuk. 17, 21.

Nüüd wõitleme alanduses — armu riigis. Aga kui oma kuningas isse usume, siis läheb täide, mis tema omas ülempreesterlikus palwes palunud (Joh. 17, 24), siis saame tema auu osasaamijesse jääma: tema auu saame ikka nägema. Ja meie kuningas on see, kes meid ise sinna ülendanud. See ongi ta auuriik.

448. Mis on Kristuse auu riik?

Riik, kuhu tema omaksid ülendab, kui nad armu riigis tema isse uskunud, et nad ikka tema auu näeksiwad.

Jsa, ma tahan, kus mina olen, et ka nemad minu juures oleksiwad, keda ja mulle oled annud, et nemad näeksiwad minu auu, mis ja mulle oled annud. Joh. 17, 24.

Tulge tenna, minu Jsa õnnistatud, päriige see kuningriik, mis teile on walmistatud maailma ajutamisest. Matt. 25, 34.

Jüingrite mõel, millega nemad maailma hakkasiwad wõitma, oli — sõna. See ei lüõnud mitte haawu; jüdamed tegi ta ennemine terweks. Kurjad waimud põgenewad,

nagu Wilippiis. Ap. t. 16, 18. Wägiwald rõhub alla; seda eitarwita jüngrid, waid hakkawad armastuses wendi teenima.

449. Mis on abinõu, mille läbi Kristus selle kuningriigi ülewal peab?

Mitte mõega tera, mis haawu lööb, waid sõna, mis südamed terweks teeb; mitte wägiwald, mis alla rõhub, waid armastus, mis tõisi teenib.

Jah, see on Kristuse riigi imeline walituse wiis. Üffi waimu mõdegaga wõidab tema südameid, ja teeb nad terweks. Kus seda unustatud, ja ristifoguduses mõeka ja wägiwalda abiks wõetud, on see üffi õnnetust sünnitanud. Siin maksab: Pistate oma mõõk tuppe! Joh. 18, 11.

Kõige enamiste wõtte usu kilp kätte, mis ka teie wõite ära kustutada kõik tigeada kuradi tulised noolid. Ja wõtte õnnistuse raudkübar, ja Waimu mõek, see on Jumala sõna. Gew. 6, 16. 17.

III. Kristusel on õige kuninga amet, sest kuningas on siin isandate Issand, tema riik ulatab üle taewa ja maa, kus ta oma wäe ja armuga walitseb ja omaksid oma auu sisse ülendab; ja seda kõik teeb tema üffi sõna wäes ja armastuses, mis teenib.

Napoleon Bonaparte olla kui wang Helena saarel enne surma tunnistanud: „Ma asutasin maailmariigi, minu lip-pude all oliwad 100 tuhanded koolitatud sõjamehed. See riik on kadunud. Kristus Jeesus olla ka ühe riigi asutanud. Tema sõjamehed oliwad 12 kalameest üffi. Ja see riik kestab tänapäewani!“ Jah, ta kestab ilma otsani, ta on seega igawene. Ja mis weel imelisem: nende 12 kalamehe sõjariist oli — waene sõna üffi. Ja nad wõitsiwad ka suure Rooma riigi oma raudse wäega. Siin läks tõeks, mis selle riigi Issand uskujale Petrusjale, ja sellega ka uskujale fogudusele ütelnud: Matt. 16, 18. Seda riiki ei wõida pörgugi. See riik on ilma wõitmata, see on igawene.

450. Ja mis sugune on see kuningriik oma wäe ja wõimu poolest, mille Kristus asutanud?

Ilma wõitmata ja igawene, mis kestab ilma otsani.

Sina oled Peetrus, ja see sinase kalju pääle tahan mina ehitada oma koguduse, ja põrgu wärawad ei pea seda mitte ära wõitma. Matt. 16, 18.

Mis meilgi siin oodata, ütleb Joh. 10, 28. Igawene elu ja õndsus nimetatakse jaks.

451. Ja mis tahab meie kuningas ka meile jaks igaweses riigis anda?

Igawest elu ja õndsust.

Kuningas ja omaste karjane ütleb ise nende kohta, kes tema häält kuulwad:

Ja mina annan neile igawest elu, ja nemad ei saa elades hukka, ja ükski ei kisu neid minu käest. Joh. 10, 28.

Meie oleme oma kuninga alamad. Maa peab oma ülema teenima. Kiitust see eest saab ta, kui ta teda õieti teenib. Issanda suurt armu palka wõime siis ka meie üksi saada, kui teda õieti teenime.

452. Millal tahab ta meile elu ja õndsust anda?

Kui meie teda õieti teenime.

IV. Nõnda on Kristuse kuningriik igawene ja ilma wõitmata, kus ka meie igawest elu ja õndsust pärime, kui meie teda õieti teenime.

Meie kuningas on surma, patu ja põrgu wõitnud: pole karta tarwis! Ta jõuab siis ka meid wõidule aidata.

453. Mis sugust rõõmustust annab meile Kristuse kuninga amet? Et minu kuningas, kes surma ära wõitnud, ka mind saab wõidule aitama üle patu, surma ja põrgu.

Kes wõidab, sellele tahan mina anda minu enese auujärje pääl istuda, nõnda kui minagi olen wõitnud, ja istunud oma Issaga tema auujärje pääl. Joh. ilm. 3, 21.

Maapäälsed kuningad tõutawad oma rahwale ajalisku õnne. Meie kuningas enam. Tema toob meile igawest õnnistust. Seda toob ta patustele, seega et ta neid enne pühaks teeb — p ü h i t .

seeb, neid, kes tõeste usu krooni järele wõitlewad. Otse seda tuletab ka 1. Kor. 1, 30 meelde: meil on õige kuningas. See toob meile pühitsemist.

454. Kelleks saab Kristus neile, kes ta õiged alamad on?

Kui õige kuningas pühitsemiseks. 1. Kor. 1, 30.

Kui prohwet, ülem preester ja kuningas on mind Isfand enesele ära ostnud. Selle läbi olen mina Isfanda omaks ja on tema minu Isfandaks saanud. 1. Kor. 1, 30 kõneleb ka jst. See kõik on ühe sõnaga: lunastamine.

455. Kelleks on siis Kristus kui prohwet, ülempreester ja kuningas mulle saanud?

Lunastamiseks.

Kristus on meile Jumalast saanud tarkuseks ja õiguseks ja pühitsemiseks ja lunastamiseks. 1. Kor. 1, 30.

Oh kuningas, kes elu jätsid
 Kiüll oma rahwa elu eest,
 Ja meile armust appi tõtt'iid,
 Sind kiidame kõik südamest!
 Meid oled päästnud surma käest
 Ja elu saatnud were wäest. L. Nr. 235, 1.

Jah, nii palugem ja pidagem mees:

I—IV. Suur oli wana seaduse kuningas amet, sest Jumala asemel pidi ta Israli üle walitsema ja Jumala riiki maa pääl üles ehitama. Siiski on weel suured puudused ta kuningal, riigil ja walitjuse wiisil, mis ettetähendusiks jääb ameti pääle, mille täiuses täitnud, Jeesus meie õige kuningas, kes suurem kui keegi enne teda. Sest kuningas on siin isandate Isfand, kelle riik taewa ja maa üle ulatab, kus ta oma wäe ja armuga walitseb ja omaksid wiimaks auu fiske ülendab; ja seda kõik teeb ta üksi sõna wäes ja armastuses, mis teenib. Seega on Kristuse kuningriik

igawene ja ilma wõitmata, kus ka meie igawest elu ja õndsust pärime, kui meie teda õieti teenime. Nii aitab meid meie Issand wõidule; ja meie wõitlemises usukrooni järele saab ta meile pühitsemisses kui õige kuningas. Aga kui kuningas, preester ja prohwet saab ta meile äralunastamises.

Piibli lugemises: 5. Moosj. 17. 2. Saam. 23, 1—7. Matt. 22, 35—46. Gew. 4, 8—16.

Palwe tunnistus: Laaw. I. 115.

Laul Nr. 187. Müüd olen mina põhja leidnud.

2. Äralunastamise töö tulust, ehk: mis kasu meie Issanda püha äralunastamise töö meile igale ühele toob.

§ 21. Kui suur äralunastamise arm Kristuses on.

Kristus on meie Issandaks saanud, et ta meie eest surres meid Issaga on ära lepitanud.

Piiblikoo alus: Kolm risti Kolgata mäel. Luuk. 23, 39—43.

Kawa: 1. Keda Kristus on äralunastanud. 2. Millest ta meid on äralunastanud. 3. Miks ta meid on äralunastanud.

Tõise õpetuse seletus algab sõnadega: „Mina usun, et Jeesus Kristus, tõsine Jumal, kes omast Isast igaweste sünninud, ja tõsine inimene, kes neitsist Mariast ilmale toodud, minu Issand on.“ Nende sõnade kaks esimest ja kolm viimast sõna panevad tähtsa tunnistuse meie suhu.

456. Kuis wõime meie oma hinge rõõmuks Kristuse kohta tunnistada, kes meid on äralunastanud?

Mina usun, et Jeesus Kristus minu Issand on.

Jah, see tunnistus on tõise õpetuse seletuse keskpaik. Ja nõnda tunnistada olgu meie kõige suurem rõõm. Ja kui

meie seda teeme, siis tunnistame, mis kõik apostlid tunnistasivad ja terve ristikogudus. Juba kirja tunnistuses Kristuse ülendamise kohta kuulsiime: Ja kõikide keel peab üles tunnistama, et Jeesus Kristus on Issand, Jumala Isa auuks. Wil. 2, 11.

Kuis ta seda võib olla, ütlevad sõnad, mis selle tunnistuse wahese lisatud: tõsine Jumal, kes... sündinud, tõsine inimene, kes... toodud. Ka seda peab veel tunnistatama.

457. Kuis võis Kristus minu Issand olla?

See pärast, et temast veel peab tunnistatama: Kristus on tõsine Jumal ja tõsine inimene.

Jah, seda on tema ka praegu. Tema on mististe ja tõeste minu jumalik Aralunastaja. Mitte üksi pole tema seda igaweste olnud, waid ta on seda ka praegu, sest ta istub ju oma Isa paremal käel. Kes nii suur, üksi see võib Issand olla üle kõige, ka meie Issand olla.

458. Mis võime siis kindlaste Kristuse, oma Aralunastaja kohta tunnistada?

Et tema meie Issand on.

Jah, Kristus on meie Issand! See meie õndsam tunnistus. See meie usutunnistuse keskpaik; see see püha siht, millele meid nimelt Hebreja rahwa raamat tahab juhutada, kui ta oma põhjusemõtte sõnadesse kokku wõtab:

Et meil üks suur ülempreester on, Jeesus, Jumala Poeg, kes taewad läbi on läinud, siis pidagem kinni tunnistamisest. Hebr. 4, 14.

Kes kellegi üle Issand on, sel on tema üle wõimus, wägi, walitus.

459. Mis see siis tähendab: Kristus on minu Issand?

Temal on minu üle wõimus ja wägi.

Seda on temal ikka olnud. Aga seda on tema ka nimelt enesele omandanud omas aralunastamise töös. Seega on tema veel enam minu Issandaks saanud. Kuis? Seda ütlevad jälle järgmised Lutheruse seletuse sõnad. Need kõnelewad: ära kadunud inimese lunastamisest.

460. Kuis peame sest Aralunastajast tunnistama, kes omas äralunastamise töös dieti minu Issandaks on saanud?

Tema on mind ärakadunud ja hukka mõistetud inimest päästnud ja lunastanud kõigest patust, surmast ja kuradi väest.

Kel Aralunastajat ei ole, see on siis ärakadunud ja hukka mõistetud inimene.

461. Kes oleksin ka mina selle järele, kui Kristus oma äralunastamise töös mitte minu Issandaks ei oleks saanud?

Mina oleksin ärakadunud ja hukka mõistetud inimene.

Sest inimese Poeg on tulnud otsima ja õndsaks tegema, mis ärakadunud on. Luuk. 19, 10.

Üks lammas on ärakadunud, keda karjane enam ei leia. Haige on kadunud, keda keegi enam päästa ei jõua. Nii ka meie omas waimulikis haiguses, — oma jõuu juures. Elu on Jumala juures. Aga selle olemine kautanud. Ja sellepärast peame hukka saama. Seesuguses hädas oli ka ärakadunud poeg wõersil: oma Jumala ja elu Jumalas oli ta kautanud ja nüüd pidi ta hukka saama. Seda pidi ta ilma armuta.

462. Kes on siis üks ärakadunud inimene?

Üks inimene, kes Jumala ja elu Jumalas on ärakautanud ja ilma armuta peab hukka saama.

Mu rahwas on saanud, kui ärakadunud lambad. Jerem. 50, 6.

Aga kadunud inimene saab ka hukka mõistetud inimeseks. Sest tema kaduma minemine on ta enese süü. Sellepärast peab püha Jumal oma seadusega tema üle kohut mõistma, oma palge temast ära heitma. Jes. 59, 2. Ka kaebab südametunnistus tema pääle.

463. Kes on üks hukka mõistetud inimene?

Inimene, kelle püha Jumal oma seaduse ja ta südametunnistuse läbi hukka mõistnud ja oma palge sest ära heitnud.

Teie suur ülekohus teeb lahutust teie ja teie Jumala wahel, ja teie patud petawad tema palge teie eest ära, et ta ei wõta kuulda. Jes. 59, 2.

Iga patune on Jumala wiha all oma pärispatuga, oma tegupattudega: siis kõigi oma pattudega. Meie

oleme see tige sulane, kel armastus püüdu (Matt. 18, 23—25).
Sellega oleme nuhtlust teeninud.

464. Mis pärast oleme meie ilma Kristuseta hukka mõistetud ja
ärakadunud?

Et meie kõigi oma pattudega Jumala wiha all oleme ja
nuhtlust oleme teeninud.

Meie oleme sündimise poolest wiha lapsed nõnda kui tõisedki.

Gen. 2, 3.

Agas tõise õpetuse järele on Kristus saanud: pääst-
jaks ja lunastajaks.

465. Mis on aga Kristus minu Issand mulle teinud, et ma
pääseksin?

Tema on mind päästnud ja lunastanud.

Kristus on hää karjane. Tema toob waewaga ja wõit-
lemisega hundi wasta karjale abi. Joh. 10, 12. 14.
Tema on õige Samaria mees, sest tema tõmbab waen-
laste käest meid rööwli august wälja, kui sinna olime
hukka jaamas. Luuk. 10, 33—35. See on päästmine.

466. Mis see tähendab: tema on meid päästnud?

Tema on meie abi toonud, kus meie waenlaste kätte olime
hukka jaamas.

Mina olen hää karjane: hää karjane jätab oma elu lammaste
pärast. Joh. 10, 11.

Lunastama on lahti ostma, wabaks tegema. Kes
lunastatud, pole ka enam ärakadunud ja hukka
mõistetud.

467. Mis see tähendab: Kristus on meid äralunastanud?

Tema on meid wabaks teinud, nii et meie nüüd enam ärä-
kadunud ja hukka mõistetud ei ole.

Mooses tegi Issraeli ajalikust wangipõlwest lahti, Kristus
terwe ilma igawest wangipõlwest. Oh seda kallist, suurt
äralunastamise tööd!

Seepärast ei mõisteta nüüd mitte neid hukka, kes Kristuse
Teefuse sees on. Room. 8, 1.

Kui nüüd Poeg teid wabaks teeb, siis olete teie õieti wabad.
Joh. 8, 36.

I. Mina usun, et Jeesus Kristus, tõsine Jumal, kes omast Isast igaweste on sündinud, ja ka tõsine inimene, kes neitsist Mariast ilmale toodud, minu Issand on, kes mind ära kadunud ja hukka mõistetud inimest on päästnud ja lunastanud.

468. Mis wägedest on meid Kristus (meie katetismuse järele) päästnud ja lunastanud?

Kõigest patust, surmast ja kuradi wäest.

Minu patu on Kristus kannud: sellega olen ma lahti patu süüist. Ja kui ma uueste effin: tema annab seda andeks. Kii ei walitse patt enam minu üle.

469. Kuis on mind Kristus kõigest patust ära päästnud?

Kristus on mind lahti teinud patu süüist ja patu walit-
susest.

Jeesuse Kristuse, tema Poja veri teeb meid puhtaks kõigest patust. 1. Joh. 1, 7.

Seft patt ei pea mitte teie üle walitsema, sest teie ei ole mitte käsu all, waid armu all. Room. 6, 14.

Oleme patu süüist lahti, siis ka patu palgast. Seda on surm.

470. Mis wäest on Kristus meid weel lahti teinud patu wäe
fõrwal?

Surma wäest.

Kristus on surma kantanud ja elu ja huffaminemata põlwe walge ette toonud. 2. Tim. 1, 10.

Weel praegu lähed wanne täide, mida patulangemise pääle patusele kuulutati: meie saame jälle mullaks. 1. Moos. 3, 19. Sellega lahkeb hing ihust. See on ajalik surm. See on meie patu pall. — Siis ütleb ära kadunud poja isa: Seefinane mu poeg oli surmud ja on jälle elawaks saanud. Ta mõtles selle surma juures patu ja libaliku elu pääle, milles poeg elanud. Ta hing oli ta Jumalast

lahkunud juba ajaliku elu ajal. See on waimulik surm. Room. 8, 6. — Kui meeleparandamist ei ole, saab waimulik surm igaweseks. Inimene peab Jumalast igaweste lahkuma, igawese hukatuse sisse minema.

471. Mitmesugune on surm püha kirja õpetuse järel?

Kolmesugune: ajalik surm, mis ihu hingest lahutab; waimulik surm, kus hing Jumalast lahkub juba ajaliku elu ajal; igawene surm, kus ihu ja hing Jumalast igaweste lahkub ja igawese hukatuse sisse sattub.

1) Sest sina oled põrm ja pead jälle põrmuks saama. 1. Moos. 3, 19.

2) Sest liha meel on surm, aga waimu meel on elu ja rahu. Room. 8, 6.

3) Siis wõtab tema ka öelda neile, kes pahemal käel on: Minge ära minust, teie äraneetud, igawesesse tulesse, mis walmistatud on kuradile ja tema inglitele. Matt. 25, 41.

Wiimseks hirmsaks waenlaseks jääb surm meile ikka, kellega wõitlema peame. Aga tal pole enam wäge meid Jumalast lahutada, Kristuse pärast pole nüüd surma enam karta. Haud saab meile koguniste elu ukseks. Tehwanus näeb surma suus Jumala auu ja Jeesust Isa paremal käel, kes teda wasta wõtab. Ap. t. 7, 55. Ja Paulus wõib, surm silma ees, kiidelda: Wil. 1, 21. Tal on kindel lootus, et surmast üles tõuseme.

472. Kuis on Kristus meid nüüd ajalikust surmast äralunastanud?

Kristus on surmalt ta wäe wõtnud, nii et meil teda enam tarwis karta ei ole, ja meile kindla lootuse annud, et meie illestõusma saame.

Sest Kristus on minu elu ja surm mu kasu. Wilipp. 1, 21.

Kristus pidi lepitades ära päästma neid, kes surma kartuse pärast kõige elu aja sulase-põlweks olid. Wilipp. 2, 15.

Kristus on surma ära kautanud ja elu ja hukkaminemata põlwe walge ette toonud. 2. Tim. 1, 10.

Mu elu Kristus ise,
Mu kasuks suren ma,

Tal annan hingefese,
Siis õnnis lahkuda.

L. Nr. 469, 1.

Rööwel Kristuse paremal pool oli oma elu aeg waimulikult furnud olnud, aga Kristuse risti wäes hakkas tema oma pattu tundma, (Luuk. 23, 41); tunnistama, (40); wöttis Issanda armu wasta, (42), ja tõendas nüüd oma usku — armastuse, (40), alanduse (42), kannatuse ja tunnistuse läbi (40. 42). Sellega lõpeb häda, mille lihameel kaasa toob; patune pöörab ja hakkab waimulikult elama.

473. Kuis on Kristus meid waimulikust surmast äralunastanud?

Tema lõpetab häda, mille lihameel enesega kaasa toob, ja kingib mulle waimulikku elu.

Jumal on Kristusega elawaks teinud ka teid, kes teie olite furnud pattude sees. Gew. 2, 1.

See on ka meid, kui meie üleastumiste sees furnud olime, Kristusega elawaks teinud (armust olete teie õndsaks saanud). Gew. 2, 5.

Uga ka tulew wiha ei pea meile häda tegema: 1. Tess. 1, 10. Seega oleme ka igawesest hukatusest pääsenud.

474. Kuis on Kristus meid igawesest surmast lunastanud?

Tema on meid tulewast wihast ja igawesest hukatusest päästnud.

Tema on furnust üles äratanud Jeesust, kes meid tulewast wihast ära päästab. 1. Tess. 1, 10.

Wõimust on kurabil üksi nende üle, kes patu süü ja surma kohtu all on. Uga olen ma patust ja surmast lunastatud, siis olen ka kuradi wäest lahti. Kiuhata võib ta mind küll, aga mitte enam minu üle walitseda. Selle õiguse on Kristus tema käest ära wõtnud. Ta oli wägewam, kui wägew sõjariistadega ehitatud sõjamees (Luuk. 11, 21. 22), see on Saadan.

475. Kuis on Kristus mind kuradi wäest äralunastanud?

Seega, et ta tema käest õiguse ja wõimuse ära wõtnud minu üle walitseda.

Seks on Jumala Poeg awalituks saanud, et tema kuradi teud pidi ära rikkuma. 1. Joh. 3, 8.

II. Kristus on mind päästnud ja lunastanud kõigest patust, kõigest surma ja kuradi wäest, et nemad minu üle ei pea walitsema.

Mis see lunastamise ostuhind on, ütleb ka katetismus.

476. Mis ka on Kristus mind päästnud ja lunastanud?

Ei mitte kulla ega hõbedaga, waid oma püha kalli werega, ja oma ilma süüta kannatamise ja surmaga.

Kuld ja hõbe on suur wara, aga üffi selle ilma wara. 1. Peetr. 1, 18. 19 tuletab jeda meelde.

477. Mis ka pole see järele meie siis mitte ära lunastatud?

Mitte kulla ja hõbedaga ehk selle ilma waraga.

Ja teie teate, et teid ei ole kaduwate asjadega, ei hõbeda ega kullaga lunastatud teie tühjast elust, mis teie olete wanematest õppinud, waid Kristuse, kui ühe ilma wigata ja puhta talle kalli werega. 1. Peetr. 1, 18. 19.

Runingas Hiskias ostis ennast kulla ja hõbedaga Assuri rahwa käest lahti. 2. Kun. r. 18, 13—16. Ka Weeliks oleks Pauluse Reijareas wangitornist lahti lastnud, kui ta talle raha oleks maksnud. Aga Paulus ei teinud jeda, et ta oma Issanda nime pärast kannatada tahtis, kunni Issand teda päästab. Mii wõime kullaga enesele küll ajalikku wabadust osta — aga ei iial waimu wara, tarkust, rahu, pattude andeks andmist. Kuld ja hõbe on siis liig alatu, et tema eest saaks waimu wara muretseada, hinge eest lunastust toimetada.

478. Mis pärast ei wõidud mind kulla ega hõbedaga mitte wälja lunastada?

Seepärast, et ka kuld ja hõbe alw ja alatu ostuhind meie hinge eest oleks olnud.

See oli hirmus meeletus, et katolik kirik patulunastust, pattude andeks andmist raha eest pakkus. See sundiski Lutheri üles astuma. Ei, siin maksab:

Mis kasu on inimesel sest, kui tema kõit maailma kasuks saaks, aga oma hingele kahju teeks; ehk mis lunastamise hinda võib inimene anda oma hinge eest? Matt. 16, 26.

Mis üksi meie ostu hind, ütleb jälle katekismus.

479. Miska oleme üksi äralunastatud?

Oma Issanda püha kalli werega, ja tema ilma süüta kannatamise ja surmaga.

Oma pattudega olime surma teeninud, pidime elu kautama, oma were andma. Sest were sees ilmub elu. 3. Moos. 17, 11.

480. Mispärast läks siis tõeste seda wereohwrit tarwis?

Et meie oma pattude pärast elu pidime kautama, surma olime teeninud.

Inimese were asemel oli wana seaduses looma-weri armust vastu wõetud. Aga see oli üksi ettetäendus igawese were ohwri pääle Suurel Reedil. Ka siin maksab:

Ilma werewalamata ei sünni andeksandmine. Hebr. 9, 22.

Ka Kristus on üksford kannatanud, õige ülekohustuste eest. 1. Peetr. 3, 18.

Inimese Poeg ep ole tulnud ennast lastma teenida, waid ise teenima, ja oma hinge andma lunastamise hinnaks mitme eest. Matt. 20, 28.

Weres ilmub nimelt elu. Jeesuse elu oli püha — püha armastus Isa wasta ja meie wasta. Hebr. 7, 26. See teeb teadagi meile õigeks ülemaks preestriks, annab meile kallist tröösti meie äralunastamise kohta. Jah, tema elu oli püha ja patuta. Seda peab siis küll ta werest maksma, kui elu nimelt weres ilmub.

481. Mispärast nimetame Jeesuse Kristuse were pühaks wereks? Et Kristuse elu püha ja patuta oli.

Seesugune ülempreester läks meile tarwis, kes pidi olema püha, ilma süüta, puhas, patustest ära lahutatud, ja kõrgem kui taewad. Hebr. 7, 26.

Et ta meie käemeheks ja wennaaks saanud, siis hingab nüüd meele hääl, mis Sjaltemast on (Matt. 3, 17;

17, 5) ka meie pääl. Ja see saab waestele osaks, kes wiha all oliwad.

482. Mis on Kristus oma püha elu läbi meile ära teeninud?

Jumala meele hääd, meile waestele, kes meie wiha all olime.

Tema on meid enesele armsaks teinud armsa Poja sees, kelle sees meil on äralumastamine tema were läbi, pattude andeks andmine tema armu rikkust mööda. Gew. 1, 6. 7.

Kui Taawet oma poja Abjalomi wasta tahtis sõtta minna, siis ei tahtnud tema sõja päälit teda lasta: tema elu olla enam, kui muidu kümnel tuhandel! Nii kallis ühe kuningaga elu! Mida kallim ehk hinnawäärilisem siis selle elu, kes oli kuningate kuningas! Siin on Jumala enese Poeg, kes meid lunastanud. Üksi nii wõis ta meile ka igawese äralumastuse tuua!

483. Misparast on Kristuse weri kallis weri?

Seepärast on see weri nii kallis, et see Jumala enese Poeg on, kes meid ära lunastanud.

Jeesuse Kristuse, tema Poja weri teeb meid puhtaks kõigest patust. 1. Joh. 1, 7.

Kes oma Pojalegi pole armu annud, waid on teda meie kõi tide eest ära annud. Room. 8, 32.

Kangeste kannatab Kristus. Ta sureb kui kurjategija ristil. Aga see on ilma süüta. Seda tunnistab Juudas (Matt. 27, 34), Pilatus, (Joh. 18, 38), rööwel, (Luuk. 28, 40. 41.), Rooma päälit, (Luuk. 23, 47).

484. Misparast nimetatakse siis weel tema kannatamine ja surm ilma süütaks?

Et tal süüd ei olnud, ehk ta nii kangeste kannatas ja risti surma suri.

Siis pidi Kristus tõiste asemik olema, kes surma ja hukatust teeninud. Kes seda oliwad, ütleb Jef. 53, 4. 5. Suur Jumala sulane kandis selle järele meie haigused, ta kannatas meie asemel.

485. Kelle asemel kannatas Kristus, kui ta ise ilma süüta oli?
Meie asemel, kes meie surma ja hukatust teeninud.

Seft tema on teda, kesst ihestki patust ei teadnud, meie eest patu ohvriks teinud, et meie pidime Jumala õiguseks saama tema sees. 1. Kor. 5, 21.

Tõeste, meie haigused on tema enese pääle võtnud, ja kõik meie valu kannud; aga meie arvasime teda tema enese süü pärast wigaseks tehtud, Jumalast pekstud, ja waewatud olevat. Aga tema on meie üleastumiste pärast haawatud, ja meie ülekohtu pärast ära rõhutud. Kristus oli tema pääl, et meil pidi rahu olema, ja tema muhkude läbi on meile terwis tulnud. Jes. 53, 4. 5.

L. Nr. 74: Oh Jeesus, minu valu, 4. j.: Mis ial sina tegid —

Et Jeesus oma armastusest ennast meie eest kohtu alla ja surma annud, nõnda saab tema veri, ja tema weres tema elu meie eest lunastuse ehk lahtiostmise hinnaks. Ja meie pääsime patust, mis meid surma saadab, lahti. Meie saame pattude andeksandmist. Gew. 1, 6. 7.

486. Mis on siis Kristus oma asemliku kannatamise läbi meile teeninud?

Pattude andeksandmist.

Tema on meid enesele armjaks teinud armsa Poja sees, kelle sees meil on äralunastamine tema were läbi, pattude andeksandmine tema armu rikkust mööda. Gew. 1, 6. 7.

Mis keegi oma tööga teeninud, see on tema teenistus. Kui üks sõjamees oma isamaa päästnud, ka see on ärateenimine. See maksab ka Kristuse kohta.

487. Kuis nimetame meie kõike seda, mis Kristus oma püha elu ja ilma süüta kannatamisega meile on teeninud?

Kristuse ära teenimiseks ehk teenistuseks.

See'p see püha wara, mille pääle meie oma lootuse paneme elus ja surmas. Oma püha teenimisega, see on: oma püha elu ja püha surmaga on Kristus minu wõla maksnud ja Jumala wiha waigistanud: Sellega on ta mind Jumalaga lepitanud. 1. Joh. 2, 2.

488. Ja mis see nüüd on, mis Kristus oma püha elu ja surmaga Jumala ja inimese wahel on korda saatnud?

See on äralepitamine.

See ongi äralunastamise lõpufiht, milles meie hirmu asemel armu saame, inimene jälle saab oma Jumala juure, milles uus õnnis osasaamine algab Jumala ja inimese wahel. Oh saagu ka meie kõikidele Kristuse weri äralepitamiseks!

Ja tema on äralepitus meie pattude eest; aga mitte üksipäinis meie, waid ka kõige maailma pattude eest. 1. Joh. 2, 2.

III. Patust, surmast ja kuradi wäest on meid Kristus äralunastanud, ei mitte kulla ega hõbedaga, see oleks liig alw ostuhind olnud — waid üksi oma püha kalli werega ja ilma süüta kannatamise ja surmaga: sest selle oma püha ärateenimisega on ta meid Jumalaga äralepitanud.

Seega, et Kristus meid nii kalli hinnaga äralepitanud, on tema minu üle tõeste minu Issandaks saanud, kes minu ainus Õnnistegija ja kuningas on. Oh pidagem seda tänu ja palwega meeles, ja tunnistagem:

I—III. Mina usun, et Jeesus Kristus, tõsine Jumal, kes omaft Isast igaweste on sündinud, ja ka sõsine inimene, kes neitsiſt Mariast ilmale toodud, minu Issand on, kes mind ärakadunud ja hukka mõistetud inimest on päästnud ja lunastanud kõigest patust, surmast ja kuradi wäest, et nemad minu üle ei pea walitsema; ja seda, ei mitte kulla ega hõbedega — see oleks liig alw ostuhind olnud — waid üksi oma püha kalli werega ja ilma süüta kannatamise ja surmaga: sest selle oma püha teenimisega on mind Kristus Jumalaga äralepitanud.

Piibli lugemiseks: Heſeeiel 34, 1—16; Room. 3, 9—28; Jerem. 33, 5—16; Heſeeel. 37; 2. Kor. 5.; Jes. 52, 13—53, 12. Hebr. 9, 1—15.

Palwe tunnistus: Taaw. I. 102, 2—15.

Laul Nr. 187. Nüüd olen mina põhja leidnud.

§ 22. Mis tarwis meie nii kalli hinna eest oleme äralunastatud.

Kui Kristuse omad peame meie tema teenistuses igaweste õndsad olema ja tema wõidu pärast igawese auu siise saama.

Piiblitloo alus: Peetruse tunnistus, Joh. 6, 68. 69.

Kawa: 1. Kristus on meie Issandaks saanud, et meie igaweste õndsad tema teenistuses oleksime. 2. Onnis on see lootus, sest tal on kindlaks põhjaks Kristuse ülestõusmine ja wõit. 3. Suur Namen, millega oma ustu ja tunnistust Jumala Poja siise kinnitame.

Püha ja suur on äralunastamise töö. Miks see sündinud, ütleb jälle meie katekismus.

489. Mis tarwis on Kristus meid äralunastanud?

Seepärast et mina tema oma pidin olema, tema riigis tema all elama, ja teda teenima igaweses õiguses, wagaduses ja õnnistuses.

Kristuse oma pidin ma siis kõige esmalt olema. Esimese õpetuse järele on mul aga kats kallist wara, mis Jumal mulle annud: ihu ja hing. Ka see peab siis Kristuse oma olema.

490. Mis tarwis on siis Kristus mind kõige esmalt äralunastanud?

Seepärast et ma tema oma pidin olema ihu ja hinge poolest.

Kes iseennast meie eest on annud, et ta meid pidi äralunastama kõigest ülekohtust, ja puhastama enesele iserahwaks, mis on usin hää tööle. Tit. 2, 14.

Kristuse juure jääda ei tahtnud mitmed enam, kui Kristus oma liha söömiseft ja were joomiseft (Joh. 6.) oli kõnelemud. Nemad lahkusiwad temast. Müüd küsib Kristus, kas ka tema jüngrid tahawad temast ära minna, enesele tõist Issandat otsida. Peetrus aga jääb Kristuse, kui oma ainsa Issanda juure. Ta tunnistab ennast elawas usus tema poole. Joh. 6, 68. 69. Ka meie peame jeda tegema.

491. Millal oleme siis nõnda Kristuse omad?

Kui elavas usus ennaft temale omanduseks anname kui oma ainjale Issandale.

Nagu Peetrus, uskugem ja tunnistagem ka meie:

Issand, kelle juure peame meie minema? Sul on igawese elu sõnad. Ja meie oleme uskunud ja tunnud, et sina oled Kristus, elawa Jumala Poeg. Joh. 6, 68. 69.

Laul Nr. 400. Jeesusest ei jäta ma.

Kristus on kuningas. Tema riigis on õnnistus ja arm. Tema suur armastus soowib müüd, et jääd ka alamaid oleks, kes taewaliku rahu kinga all rahus elakswad. Nii elawad apostlid kõigi usklikeudega, kes Issanda alamad; oma auu nad ei otsi, ka mitte selle ilma auu; mitte siis enesele, ei ka ilmale, waid üksi Issanda tahtmise järele elawad nemad.

492. Millal elame meie oma Issanda all tema riigis?

Kui meie kõigi usklikeudega mitte enesele ja maailmale, waid Issanda tahtmise järele elame.

Jah, mitte kui üksik effija, waid kui kindla õndsja kuningriigi, ei, koguniste Jumala riigi liige pean ma uskuma ja elama — ja õndsja usupalgale wasta minema, kõigi nendega, kes minuga ühes usus. Nii wõib Paulus ütelda:

Õiguse kroon on mulle tallele pandud, mis mulle Issand, õige kohtumõistja, tulemise päewal tahab anda, aga mitte ükspäinis mulle, waid kõikidele, kes tema tulemist armastawad.
2. Tim. 4, 8.

Ja tema peab kui kuningas walitsema Sakobi joo üle igaweste, ja tema kuningriigil ei pea otša olema. Luuk. 1, 33.

Mitte enam wäline, kaduw riik see ei ole, nagu Daaweti ja Salomoni riik, waid see on waimulik riik, see on armu-riik. Selle pärast pole Issand enne surma läinud, kui ta selle riigi põhjuseks — oma jüngrite ringi usmata Israeli kellest kogunud, ja enne mitte taewasse läinud, kui ta nende südames usu kindlaks teinud; ja kui ta oma kinga-käsupaga: missioni tööd teha (Matt. 28, 19. 20), selle riigi tulewiku kin-

nitand. Ja kui Kristus taewasse läks, siis hak-
kas tema selle riigi üle täieste walitsema.

493. Mis sugune riik see on, kus mina tema all pean elama?

Tema armu-riik, kus ta sest saadik walitseb, kui ta Isa pare-
male käele on läinud.

Jeesus kostis: Minu kuningriik ep ole mitte sestinasest
maailmast, küll mu teenrid taplesid, et mind Juuda rahwa kätte
ei saaks ära antud; aga nüüd ep ole mu kuningriik mitte siit.
Joh. 18, 36.

Kes õiged alamad, nende suurem rõõm on oma kuningat
teenida. Ka Kristuse riigis peab see nii olema.

494. Kuis peame seda tõendama, et meie Kristuse alamad oleme
ja tema riigis tema all elame?

Seega, et meie teda teenime.

Joosep teenis kõiges Potiwari, nii kaua kui ta tema su-
lane oli: ta täitis ta käsku, kuulis ta sõna hää mee-
lega. Kallis eeskuju meile! Õige alam on ka armu-rikas
oma kaas-alamate wasta. Riigi ja kuninga eest on ta
walmis kõik ohwerdama, oma elugi, kui seda nõutakse.
Room. 14, 8. Mida enam peame siis meie oma kuningat
teenima, kes meie eest ise surma läinud: teda wasta ar-
mastades, nimelt ka wendades, kes meiega ühes ära
lunastatud? Ja see sündigu, kas meie elame ehk sureme.

495. Millal teenime meie teda?

Kui meie hää meelega ta käsku täidame kui ta õiged alamad,
teda ja wendi armastame elus ja surmaski.

Sest kui meie elame, siis meie elame Issandale: ja kui meie
sureme, siis meie sureme Issandale. Room. 14, 8.

Kui keegi mind teenib, see käigu minu järel, ja kus mina
olen, jääb peab mu teener ka olema; ja kes mind teenib, seda
tahab minu Isa auustada. Joh. 12, 26.

Kristus meie õige, waga, õnnis kuningas. Seda
on ta igaweste.

496. Kuis peame ka meie küll Kristust teenima?

Igaweses õiguses, wagaduses ja õnnistuses.

Igawene õigus on Kristuse õigus. Selle pääle tuleb ainult loota, sellega ennast katta kui õige pulma künega. Matt. 22, 11. Õige ristiniimine hakkab sellest ujuksinni, palub seda õigust enesele oma patu asemel.

497. Millal teenime meie teda igaweses õiguses?

Kui meie Kristuse õiguse pääle oma ainus lootus paneme ja sellest ujuksinni hakkame, et ta meie õiguseks saaks meie patu asemel.

Et otsegu patt on kui kuningas walitsenud surmas, nõnda ka arm peaks kui kuningas walitsema õiguse läbi igaweseks eluks Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi. Room. 5, 21.

Üffi see, kes Kristuse pärast õigeks mõistetud, jõuab pühas elus elada, õiget wagadust illes näidata. Kõige esmalt püüab ta oma südant harida. Seft kui süda puhas, üffi siis võib ta elu pühitus kaswada.

498. Millal teenime Kristust igaweses wagaduses?

Kui meie Kristuse pärast õigeks mõistetud, kõigest jõuust püüame, südame ja elu pühituses kaswada.

Et meil niisugused tõutused on, minu armsad, siis tehkem endid kõigest liha ja waimu roojusest puhtaks, ja lõpetagem pühitsemist Jumala kartuses. 2. Kor. 7, 1.

Kes pühas elus elab, sel on rahu ja rõõmu. Kal. 5, 22. Tema süda on õnnis. Ta on seda suure armu pärast, mida süda maitsnud.

499. Millal teenime teda igaweses õnnistuses?

Kui Issanda suure armu pärast, mida meie maitsnud, tema rahu, rõõmu ja õndsust tunneme.

Aga waimu kasu on armastus, rõõm, rahu, pikk meel, heldus, häädus, truudus, tasandus, kasinus. Kalat. 5, 22.

See kõik algab siin üffi; selle täius on ülewal. Selle päris wili on igaweses elus.

500. Mis pärast nimetatakse seda õigust, wagadust ja õnnistust igaweseks?

Seepärast, et ta siin maa pääl algab, aga lõpeb ja oma päris wilja kannab igaweses elus.

Et ka meie seda wõiklime, peame oma kuninga wasta us-
tawad alamad olema :

Ole ustaw surmani, siis tahan ma sulle elukrooni anda.
Joh. ilm. 2, 10.

I. Kristus on meie Issandaks saanud, et meie tema
omad oleksime elawas usus, tema riigis tema all elaksime
kui sõnawõtkitud alamad, ja teda teeniksime igaweses õigu-
ses, wagaduses ja õnnistuses.

501. Misjuguised tõise õpetuse seletuse sõnad kinnitawad meile, et
meil nii suur lootus wõib olla ?

Nõnda kui tema on üles tõusnud surmalt, elab ja walitseb
igaweste.

Kristus ise andis ennast surma. Aga see ei jõudnud
teda kinni pidada, tema wõitis surma ära — omas
ülestõusmises.

502. Mispääle põhjendame meie siis selle usu, et Kristus tõeste
meie Issandaks on saanud ja meie tema omaks ?

Selle pääle, et Kristus ise ennast surma annud, et surma ära
wõita omas ülestõusmises.

Jah, see on ristiusu püham paik, et Kristus tõeste üles
tõusnud. Kui meie seda uskuda ei tohiks, oleks meie usu-
maja liiwal, poleks meil lunastust elus ega surmas, oleks kõik
muu uskumine tühine. Ja Paulus peab õigusega ütleva :

Aga kui Kristus ei ole üles äratatud, siis on teie usk tühine ;
siis olete teie alles oma pattude sees. 1. Kor. 15, 17.

Meie Issand on tõusnud, tema elab ; tema walit-
seb kui ülestõusnud Issand ; ka meie saame elama.
Joh. 14, 19.

503. Mispääle põhjendame selle usu, et meie nüüd kui Issanda
omad, talle wõime elada ja teda teenida nagu kohus ?

Selle pääle, et tema elab ja walitseb kui üles tõusnud Issand.

Mina elan, ja teie peate elama. Joh. 14, 19.

Selle ilma wägewad surewad. Meie Issand saab aga
igaweste elama ja walitsema.

504. Mis põhjusel loodame meie oma Issanda riigis igaweste elada ja teda igaweste teenida?

Seepärast, et tema igaweste elab ja walitseb.

Sah, et meie kuninga walitus igawene, ja meie selle tun nga omad, saame ka meie teda igaweste teenima õndsuses, mil otša ei ole. Sest meie teenimine saab ühtlasi walitsemine olema:

Kes wõidab, sellele tahan mina anda minu enese auujärje pääl istuda, nõnda kui minagi olen wõitnud, ja istunud oma Issaga tema auujärje pääl. Joh. ilm. 3, 21; Kol. 3, 4.

Lõpeb see ajajooks: armuriik saab auriigiks muutuma. Siis on wõitlemise aeg lõpnud; pole enam waluga waewa.

505. Missuguses riigis saawad äralunastatud Issandat igaweste teenima?

Auriigis, milleks armu-riik muudub aja lõpul, kus enam waewa ja walu ei ole.

Mis film ei ole näinud, ja kõrw ei ole kuulnud, ja inimese südamesse ei ole tõusnud, mis Jumal on walmistanud neile, kes teda armastawad. 1. Kor. 2, 9.

II. Meil on see õnnis lootus, et Kristus nüüd igaweste meie Issand, et ta surmüst üles tõusnud ja igaweste walitseb; siis saame ka meie temaga üles tõusma, elama ja igawese auu sisse minema, kui ta armu-riigi auriigiks muudab.

Mii panime tähele — tõite, mis omast äralunastamisest usume: Jeesus Kristus, tõsine Jumal ja tõsine inimene, on mind oma püha elu, kannatamise ja surmaga äralunastanud. See tõise õpetuse pääsifu. Tema on patu ja surma wõitnud ja seega minu Issandaks saanud, et mina tema oma oleksin. Room. 14, 9.

506. Mis oleme nüüd tõises õpetuses usu waraks õppinud?

Kõit seda, mis meie oma äralunastamisest usume: Jeesus Kristus, Jumala Poeg, kes lihasse tulnud, on oma surma

ja ülestõusmise läbi minu Issandaks saanud, et mina tema oma oleksin.

Seft jeks on Kristus ka surnud ja üles tõusnud, ja jälle elavaks saanud, et tema nii hästi surnute kui elavate üle pidi Issand olema. Room. 14, 9.

Kui usk elav, peab see ka jälle juu tunnistuses ilmuma. Ja otse tõine õpetus, usk Jumala Poja kui meie ainja Aralunastaja sisse, on tähtsam tütt sellest tunnistusest, millega ristitogudus oma usku juuga ja teuga üles tunnistab. Room. 10, 9. 10. ütleb päälegi, kui kalliks kasu seft hinge le tuleb.

507. Mis oleme siis tõises õpetuses tunnistuse waraks õppinud?

Rõik seda, kuidas meie terve ristitogudusega oma usku Jumala Poja sisse juuga ja teuga peame üles tunnistama, kallimaks kasuks oma hinge le.

Seft kui sina oma juuga saad üles tunnistanud Issandat Seejust, ja saad uskunud omas südames, et Jumal teda on surnuist üles aratanud, siis pead ja õndsaks saama. Seft südamega usutakse õiguseks, ja juuga tunnistatakse üles õnnistuseks. Room. 10, 9. 10.

508. Mis suguste sõnadega lõpetame meie selle tõise õpetuse seletust?

Sõnadega: See on tõeste tõsi. (Waata küsim. 233.)

Ka tõine õpetus polnud ju inimeste sõna; ta on Jumala sõna. Ja Jumala sõna on tõde.

509. Mis kinnitame meie nende sõnadega tõise õpetuse õpetuse kohta?

Tõise õpetuse õpetus on tõde: ta on ju Jumala sõna.

Evangeliumi juure jäiwad ta kuulutajad surmani. Jumala sõnast ei tohi ka meie lahkuda elades ja surses. Tema sisse uskuda olgu meie rõõm.

510. Mis kinnitame meie nende sõnadega küll oma usu kohta?

Et meie seda õpetust tahame rõõmuga uskuda ja tema sisse jääda elades ja surses.

Ustaw on see sõna ja kõige vastavõtmise väärt, et Kristus Jeesus maailma sisse on tulnud patujid õndsaks tegema. 1. Tim. 1, 15.

III. Müüd teame meie, mis meil omast Issandast ja Üralunastajast on uskuda, ja kuidas meie terve ristitogudusega oma usku Jumala Poja sisse peame suuga ja teuga üles tunnistama. See usuõpetus, nagu tõine õpetus meile seda seletas, on tõeste tõsi, sest ta on Jumala sõna. Seda tahame siis rõõmuga uskuda ja tema sisse jääda elades ja surres.

Oleme ise usule nõdrad — Jumal Püha Waim saab meid aitama. Tema saab meid Poja juure, ja seega Poja läbi ka Issa juure saatma. Seega saame — Jumala täiesse osasaamisesse.

511. Mis tahab Jumal siis meiega teha, kui meie omast meelest ja väest Jeesuse Kristuse oma Issanda juure tulla ja uskuda ei jõua?

Tema tahab meid Püha Waimu läbi Poja juure ja Jumala täiele osasaamisele saata.

See ongi meie suurem südame rõõm: Osasaamine Jumalaga pole meile mitte üksi Issast alguses soowitud, Kristuses igaweste walmistatud, waid Püha Waim pakub meile seda wahetpidamata uueste omaks, millest kolmas õpetus meile saab aru andma. Sellepärast pidagem meeles ja tunnistagem:

I—III. Kristus on minu Issandaks saanud, et mina elawas usus tema oma pidin olema, tema riigis tema all elama kui ta õige alam ja teda teenima igawestes õiguses, wagaduses ja õnnistuses. Ja mul on see õnnis lootus, et Kristus igaweste meie Issand on, et ta surnuist üles tõusnud ja igaweste walitseb; siis saame ka meie temaga üles tõusma ja igaweste elama, kui ta armuriigi auuriigiks muudab. Ja meie wõime teda rõõmuga teenida,

sest nüüd teame meie, mis meil omaft Issandast ja Äralunastajast on uskuda ja kuis meie terve ristikogudusega oma usku Jumala Poja fiske peame suuga ja teuga üles tunnistama. See õpetus, nagu tõine õpetus seda meile seletas, on tõeste tõsi, sest ta on Jumala sõna. Siis jäägem selle juure rõõmuga elus ja surmas, seda enam, et meid Jumal, kui meie ise nõdrad oleme, Püha Waimu läbi Poja juure ja oma osasaamisele saab juhutama.

Piibli lugemiseks: Jek. 45, 22—25. Room. 14, 8—19.

Palwe tunnistus: Taav. I. 119, 169—176.

Kirikulaul Nr. 143, 2. Meie usume Jeesuse. . . .

Nr. 187, 10. See põhja pääle jään nüüd mina.

I. Pühitsemise ühine õpetus

Kolmas õpetus: Pühitsemisest.

Meie osasaamist Jumalaga antakse meile omaks wahetpidamata Pühas Waimus.

Jumal Püha Waim on minu pühitseja, kes õnnistuse, mille Isa määranud, Poeg valmistanud, mulle elu waraks kätte annab.

Kolmanda õpetuse sõnad:

Mina usun Püha Waimu sisse, üht püha ristitogudust, pühade osasaamist, pattude andeksandmist, liha ülestõusmist ja igawest elu.

Mis see on?

Mina usun, et mina omast meelest ja wäest mitte ei wõi Teesuse Kristuse, oma Isanda sisse uskuda, ega tema juure saada, waid Püha Waim on mind ewangeliumi läbi kutsunud, oma annetega walgustanud, ja õige usu sees pühitsenud ja hoidnud; nõnda kui tema kõike püha ristitogudust maa pääl kutsub, kogub, walgustab, pühitseb ja Teesuse Kristuse juure õige ja ainu usu sees hoiab; seshamas ristitoguduses tema minule ja kõigile usklikele igapäew kõik patud rohkest andeks annab, ja wiimsel päewal mind ja kõik surunud üles äratab; ja minule kõigi usklikedega Kristuse sees igawest elu annab. See on tõeste tõsi.

I. Püha Waimu olemisest.

Tunnistuse alus: Mina usun Püha Waimu sisse. Mina usun, et mina omast meelest ja wäest mitte ei wõi Jeesuse Kristuse, oma Issanda sisse uskuda, ega tema juure saada.

§ 23. Kes Püha Waim on.

Püha Waim on tõsine Jumal, ühes ains Jsa ja Pojaga, kes mind pühitseb ehk Jumala osasaamisesse saadab.

Biibililoo alus: Kristimise käst. Matt. 28, 19, 20.

Kawa: 1. Püha Waim on tõsine Jumal, kolmas iseolija pühas kolmainuses. 2. Seda kinnitab püha kirja kindel tunnistus. 3. Talle tuleb jumaliku auu anda. 4. Niisama tunnistame tema sisse oma usku kui oma pühitseja sisse.

514. Mis asjast kõneleb kolmas õpetus?

Pühitsemisest.

Püha on kõik, mis maailmast äralahutatud, Jumala osasaamisele kõlblik; puhastama on: puhtaks tegema, mis puhas ei olnud; pühitsema on: pühaks tegema, mis püha ei olnud, patune oli. Selle läbi saadetakse meid Jumala osasaamisele.

515. Mis tähendab pühitsema?

Pühaks tegema ehk maailmast äralahutatama ja Jumala osasaamisele saatma.

Kes selle osasaamise meile määranud, näitas 1. õpetus, kes selle walmistanud — 2. õpetus.

516. Kes on selle osasaamise meile määranud ja walmistanud?

Jumal Jsa on selle määranud ja Poeg on selle walmistanud.

Sinna wõime aga üksi saada, kui Kristus, meie wend, kes juba Jsa juures on, meile oma elu omaks annab: meie hingele „pattude andeks andmist“, meie

i h u l e „liha ülestõusmist“ kingib; ja kui meie siis i h u j a h i n g e g a t e m a j u u r e s i g a w e s e s e l u s o l e m e .

517. Kuis võime aga üksi pühitsetud saada?

Kui Kristus meie oma elu omaks annab ja meie ihu ja hingega tema juures oleme.

Alguses oli Jumala Waim mee pääl lehitamas. Ja kus see Waim oli, sündis kõhe elu. Tema on siis üksi elu andja. Seda kinnitab ka Joh. 6, 63.

518. Kes see on, kes kõigele elu annab ja kõik elawaks teeb?

See on Waim.

Waim on, kes elawaks teeb, liha ei kõlba kuhugi.

Joh. 6, 63.

Oma Waimuga tegi Jumal ka inimese elawaks hingeks. Aga inimesed langesiwad. Niiüd ei wõinud tema enam oma armu täiussega nende sees asuda. Siiski saatis Jumal Waimu aeg ajalt oma rahwast elu teele tagasi juhutama. Ta andis päälegi tõutuse: elu Waim pidada ükstord jäädawalt tema rahwa sees aset wõtma. Nii pidi ta püha elu saama. Jumala P ü h a W a i m pidi ta nõdrustele appi tulema. Nii pidi patune pühitsetud, langenud laps I s a o s a s a a m i s e l e t a g a s i j a a m a .

519. Kes see on, kes meie püha elu annab ja meid tõeste pühaks teeb ehk pühitseb?

Püha Waim.

Aga seljamal kombel tuleb ka Waim meie nõdrustele appi. Room. 8, 26.

Keegi ei ole hää, keegi ei ole siis ka p ü h a , kui üffi Jumal. Mark. 10, 18. Kes seda on, peab ka J u m a l o l e m a .

520. Kes on siis ka Püha Waim oma olemise poolest, kui tema püha on?

Ka Püha Waim on Jumal.

Jah, seda tema on, ja ei mitte üffi mõni wõim ehk wägi, mis Jumalast wälja käib. — Jumal on I s a ja P o e g . Ka Püha Waim on Jumal. Nende kolme o l e m i n e on siis

üks. Isa ja Poeg on tõsine Jumal. Ka Pühaft Waimust on siis seda sama ütelda. Pühas Kolmainususes on tema seejärele Jumala kolmas iseolemus.

521. Kes on siis Püha Waim Isa ja Poja kõrwal?

Ka Jumal, ühes olemises Isa ja Pojaga, tõsine Jumal nagu nemadki, Kolmainu Jumala kolmas iseolemus.

Seda oleme juba esimeses õpetuses õppinud. Seda saame ka kohe veel lähemalt tõendama. Siin tähendame üksi nii palju: Üksi kui tõsine Jumal võib meid ja terwet ilma Püha Waim Jumala osasaamisele wiia, selle õndsuse meile kätte anda, mille Kristus, meie Issand, meile walmistanud. — Teda läkitab Poeg Isast. Joh. 15, 26. Siiski on ta ka Poja Waim. Kal. 4, 6. Mis ta kuulutab, seda wõtab ta Poja omast. Nii läheb ta Isast ja Pojast, kes igawesed, igaweste wälja.

522. Mis usume meie veel Püha Waimu igawesest olemisest ja ilmutisest pühas kolmainususes?

Meie usume, et ta igaweste Isast ja Pojast wälja läheb.

Püha Waim on Jumal, kes Isast ja Pojast wälja minnes, mõlemate elu waimu maailmas wälja jagab, jumaliku elu äratav ja sünnitab. Tema on Jumal, kes meile ennast omaks annab, kelle läbi Isa ja Poeg tött ja walguft wälja jagawad. 1. Moos. 1, 2. Joh. 16, 13. 14. 2. Peetr. 1, 21; kelle läbi kõik jumalik tegewus lõpule jõuab:

Aga kui trööstija saab tulnud, keda mina teile tahan läkitada Isast, tõe Waim, kes Isast wälja läheb, seesama peab minust tunnistama. Joh. 15, 26.

Aga kui tema, tõe Waim, tuleb, seesama juhatab teid kõige tõe sisse, seesama auustab mind, sest minu omast wõtab tema, ja kuulutab teile. Joh. 16, 13. 14.

Aga et teie nüüd lapsed olete, on Jumal oma Poja Waimu teie südamesse läkitanud, see kirjendab: Abba, Isa! Kal. 4, 6.

I. Püha Waim, kes mind pühitseb ehk Jumala osasaamise sisse saadab, nalle Isa määranud, Poeg igaweste

walmistanud, on tõsine Jumal, kes Isa ja Pojast igaweste wälja läheb, Isa ja Pojaga ühes olemises, kolmas iseolemus pühas Kolmainuses.

Püha Waim on elaw waim, üks „mina“, iseolemus ehk persona, sest ta — mõtleb, tahab, tunneb. Tema trööstib, õpetab, Joh. 14, 26; tunnistab Kristusest, Joh. 15, 26; teda võib kurwastada, Gew. 4, 30; teutada, Mark. 3, 29; talle wale rääkida, Ap. 5, 3. Seda võib üksi iseolijast waimust ütelda. Nii kõneleb püha kiri Pühast Waimust igal pool kui iseolijast waimust. Tema on enam kui paljas wägi.

523. Mis tõendab meile, et Püha Waim enam on, kui paljas wägi?

Püha kirja tunnistus, mis igal pool Pühast Waimust kui iseolijast waimust kõneleb.

Aga trööstija, Püha Waim, keda minu Isa tahab läkitada minu nimel, seefama peab teile õpetama kõik, ja teie meeletutama kõik, mis mina teile olen ütelnud. Joh. 14, 26. Joh. 15, 26.

Enne taewa minemist annab Isand 1) oma missiooni- ja ristimise-käsu. Matt. 28, 19. Siin seatakse otse-teel Püha Waim Isa ja Poja jumaliku iseolemise kõrwa. Kui siis Isa ja Poeg Jumal on, siis peab seda ka Püha Waim olema. — Niisama nimetawad ka 2) apostlid oma terwituse- ja õnnistamise-õnades Isa ja Poja kõrwal ühes a u u s Püha Waimu. — Päälegi õpetab 3) püha kiri: Jumala teutamine on hirmus patt. Wanas seaduses seisis selle pääl surma-nuhtlus. Siiski võib Isa ja Poja teutamine weel andeks antud saada, Püha Waimu teutamine mitte! Matt. 12, 31. 32. Sest siin on inimene meeletumal kombel ise selle elu tagasi lükanud, mis Püha Waim pakub. Juba sest aimame, kui suurt auu meie Isand ise Püha Waimule käsib anda. On Isa ja Poeg Jumal, siis on ka Püha Waim tõeste Jumal — Jumal Jumalast, walguis walguisest; tema on kolmas olemine Jumala pühas Kolmainuses. Nii suurt auu nõuab püha kiri Pühale Waimule: Isa ja Poja kõrwal nimetab ta ühes a u u s Püha Waimu.

524. Mis tõendab meile, et Püha Waim kolmainu Jumala kolmas olemine ja tõsine Jumal on?

Püha kirja tunnistus, kes Isa ja Poja kõrval ühes auus Püha Waimu nimetab.

1) Seepärast minge ja tehke jüngeriks kõik rahwas, ja ristige neid Isa, ja Poja ja Püha Waimu nimel. Matt. 28, 19.

2) Isjanda Jeesuse Kristuse arm, ja Jumala armastus ja Püha Waimu osajamine olgu teie kõikidega. 2. Kor. 13, 13.

3) Iga patt ja teutamine antakse inimestele andeks, aga teutamist Püha Waimu vastu ei anta inimestele mitte andeks. Ja kes iial sõna räägib inimese Poja vastu, sellele peab seda andeks antama; aga kes iial midagi räägib Püha Waimu vastu, sellele ei pea seda mitte andeks antama, ei selfinasel ega tulewal ajal. Matt. 12, 31. 32.

Et Püha Waim Isa ja Pojaga ühes olemises, tõendab püha kirja tunnistus. See ütleb tal jumalikud omadused ja jumalikud teud olewat; ta nimetab teda ka jumalikkude nimelega. Paneme esmalt mõnda ta omaduste kohta tähele:

Jumal on igawene, et ta ifka oli ja saab olema. Ihm, inglid, inimesed saiwad alguse. Aga Püha Waim oli enne seda juba olemas. Tema ise oli loomise juures elu andja. 1. Moos. 1, 2. Ka tema on siis igawene. — Tema uurib loodud asjad — ja ka Jumala sügawused läbi. 1. Kor. 2, 10. Ta on siis kõige teadja. — Tema elab igal pool usklikkude südames, 1. Kor. 3, 16; ja kus nad ka suure laia ilma pääl pattu teeksiwad, jääb kurwastaksiwad nemad teda; nii on siis Püha Waim kõigis paigus. Need kõik on aga jumalikud omadused.

525. Mis sugused omadused ütleb püha kiri Pühal Waimul olewat?

Püha kiri tunnistab Pühast Waimust, et ta igawene, kõige teadja ja kõigis paigus on, et tal seega jumalikud omadused on.

Ja pimedus oli sügawuse pääl, ja Jumala Waim oli lehwitamas wee pääl. 1. Moos. 1, 2.

Waim uurib kõik asjad läbi, ka Jumala sügavused.

1. Kor. 2, 10.

Et teie ei tea, et teie Jumala tempel olete ja et Jumala Waim teie sees elab. 1. Kor. 3, 16.

Ja ärge kurvastage mitte Jumala Püha Waimu, kellega teie otsegu pitseriga olete kinnitatud äralunastamise päewani. Gew. 4, 30.

Loomise juures sünnitas Waim eluta sügavusesse elu. 1. Moos. 1, 2. Et inimest luua, kutsus Isa ka Poja ja Püha Waimu kaastegewusesse. 1. Moos. 1, 26. Aga nimelt puhastab tema patuse pattudest, tema pühitseb teda, jaadab teda Jumala osasaamisesse. Inimene ei jõua seda mitte teha. Pühitsemine, otse millest 3. õpetus kõneleb, on siis suur jumalik töö. 2. Tess. 2, 3.

526. Misjugsid jumalikka tegusid ütleb püha kiri Püha Waimu toime saatvat?

Püha kiri tunnistab, et Püha Waim elu sünnitab ja patusid pühitseb ehk pühaks teeb, mis kõik jumalikud teud on.

Ja Jumal ütles: Tehkem inimese eneste näu järele eneste sarnaseks. 1. Moos. 1, 26.

Jumal on algusest teid ära walitsenud õnnistuseks, Waimu pühitsemise ja töe usu läbi. 2. Tess. 2, 13.

Kui Petrus Ananiast noomib, ütleb ta esmalt: ja oled Püha Waimule walet rääkinud. Ja lisab siis juure: Sina ei ole mitte waletanud inimeste, waid Jumala ette. Ap. t. 5, 3. 4. Siin nimetatakse Püha Waim otseteel jumaliku nimega, nimega Jumal.

527. Misjuguuse jumaliku nimega nimetab püha kiri Püha Waimu? Püha kiri nimetab teda otseteel nimega Jumal.

Wõtame siis weel kokku, mis Püha Waimu omadustest, tegudest ja nimedest kuulsiime: püha kirja tunnistus see kõik oli.

528. Misjugsused püha kirja tunnistused tõendawad meile siis nimelt, et Püha Waim Isa ja Pojaga ühes olemises on?

Need tunnistused, kus ta temal jumalitud omadused ja teud ütleb olevat, ja teda koguniste jumalikkude nimedega nimetab.

II. Et Püha Waim mitte paljas wägi ei ole, waid tõsine Jumal, Issa ja Pojaga ühes olemises, kinnitab kindel püha kirja tunnistus: see nimetab Issa ja Poja kõrwal ühes auus ja ühes wäes Püha Waimu, ütleb tal jumalitud omadused, jumalitud teud olevat, ja nimetab teda jumaliku nimega.

Issa, Poja — ja ka Püha Waimu nimel käsib Issand ristida. Matt. 28, 19. Sellega käsib tema Püha Waimule ka jumaliku auu anda. Niisama õnnistamad ka apostlid kogudust Püha Waimu nimega. Ka see on jumaliku auu andmine.

529. Misjuguft auu tuleb talle anda, kui Püha Waim ühes Issa ja Pojaga ühes olemises on?

Jumaliku auu ühes Issa ja Pojaga.

Sedasama auu on Waimule ka risti kogudus ikka annud.

Ristimises tunnistab kirik ennast kolmainu Jumala poole. Seega annab tema jumaliku auu ka Püha Waimule. Ja ta teeb seda otse meie Issanda enese käsul. Matt. 28, 19. Üksi Waim ühes Issa ja Pojaga võib jumaliku auu nõuda; üksi kolmainu Jumala nime läbi saab ka ristimine alles ristimiseks. Korintuses on mõningad ennast Pauluse järele nimetama hakanud, et teda auustada. Paulus saab selle üle kurwaks, lükkab selle auu tagasi, küsides: Kas olete teie Pauluse nime pääle ristitud? Luukas jutustab jüngeritest Ap. t. 19, 1—6, kes mitte Püha Waimu nime pääle ei olnud ristitud. Seda ristimist ei pidanud Paulus weel ristimiseks, waid ristas neid weel Issa, Poja ja Püha Waimu nimel. Ristikogudus ristib siis lapsi ka tema nimel, nagu Issa ja Pojagi nimel. Sedasama auu annab kirik, kui ta Püha Waimu nimel õnnistust soowib, kirikus ja kodus apostlikku õnnistamist tarwitades (2. Kor. 13, 13); kui ta nimelt oma Melipühi lauludes Püha Waimu poole palub.

530. Kuis on ristitogudus algusest saadil jumaliku auu Püha Waimule annud?

Seega, et ta Isfanda käsul Püha Waimu nimel lapsi on ristitud, nagu Isa ja Pojagi nimel, ja et ta tema nimel õnnistab ja tema poole palub.

Seepärast minge ja tehke jüngeriks j. n. e. Matt. 28, 19.

Isfanda Jeesuse Kristuse arm, ja Jumala armastus ja Püha Waimu osasaamine olgu teie kõikidega. 2. Kor. 13, 13.

Oh ja elu Waim, meil' tule, Wägew Jumal igawest; Oma wäega meile ole Päästjaks surma wõimusest; Tuleb sinu walgustus, Lõpeb ära pimedus. Paul Nr. 122. 1.

III. Et Püha Waim Jumal, siis on talle ka jumaliku auu anda. Seda teeb ristitogudus tõeste, kui ta mitte üksi Isa ja Poja, waid ka Püha Waimu nimel ristib, õnnistab ja tema poole palub.

Õimeses õpetuses tunnistame: Mina usun — Jumala Isa sisse; tõises — Jumala Poja sisse. Kolmandas õpetuses anname samasuguse tunnistuse Püha Waimu kohta. Seda teeme terve ristitogudusega.

531. Mis suguse tunnistusega kinnitame, et meil õigus Püha Waimu nõnda auustada?

Tunnistusega: Mina usun Püha Waimu sisse.

Uus kinnitus, et meie Püha Waimu terve ristitogudusega niisama Jumalaks peame, kui Isa ja Poega. Ja et ta Jumal, — igawene ja nägemata, siis peame tema sisse — uskuma. See usk ise on ju, nagu nägime, kindel lootus Jumala armu pääle. Siin paneme oma lootus nimelt see pääle: minu õnnistuse Jumal on Püha Waim. Selle juure jääme, kas elame ehk sureme.

532. Mis see tähendab: Mina usun Püha Waimu sisse?

Mina panen selle pääle oma ainus lootus elades ja surres, et minu õnnistuse Jumal Püha Waim on.

Püha Waimu amet on: pühaks tegemine, patuse usule saatmine, kuna ta neid patust puhtaks teeb, Jumala juure wiib, tema osasaamisele saadab.

533. Ja mis loodame meie nii kindlaste omast Jumalast kui Pühast Waimust?

Et Püha Waim ka meid patusid saab pühitsema, puhtaks tegema, ja Jumala osasaamisele wiima.

Ma olen see pääle julge, et see, kes teie sees on alganud hääd tööd, seda ka lõpetab Jeesuse Kristuse päewani. Wilipp. 1, 6.

IV. Et Püha Waim tõsine Jumal, seepärast tunnistame terwe ristikogudusega: Mina usun Püha Waimu sisse; ja seega oleme kindlad, et tema ka meid patusid pühitsema saab.

Seda saab tema, kui palume, usume ja tunnistame:

Püha Waim, ja ainus abi, Meie walgus oled ja, Kes ja hädas armu läbi Meid ei jäta katmata; Kõige asja tegija, Alma ülespidaja, Seida armu meie pääle, Kuule meie laulu hääle.

Paul Nr. 126, 1.

Seis wõtkem nimelt meeles pidada:

I—IV. Püha Waim on tõsine Jumal, kes Isast ja Pojast igaweste wälja läheb, Isa ja Pojaga ühes olemises, kolmainu Jumala kolmas iseolewus, mitte üksi paljas wägi. Seda kinnitab meile kindel püha kirja tunnistus: see nimetab Isa ja Poja kõrwal ühes auus ja ühes wäes Püha Waimu, ütleb tal jumalikud omadused ja jumalikud teud olewat, ja nimetab teda jumaliku nimega. Seepärast tuleb ka Pühale Waimule jumaliku auu anda, nagu terwe ristikogudus seda teeb, kui ta Isa, Poja ja ka — Püha Waimu nimel ristib, õnnistab ja ka tema poolt palub. Sellesama pärast tunnistame tema sisse ka terwe ristikogudusega oma usku üles ja oleme seega kindlad, et Püha

Waim ta meid patusid saab pühitsema ehk Jumala osasaamise siise wiima, mille Isa määramud, Poeg walmistanud.

Piibli lugemiseks: Joh. 16, 7—15. 2. Kor. 2, 9—16. Room. 8, 11—17.

Palwe tunnistus: Gew. 3, 14—24.

Laul Nr. 13: Oh Püha Waim, müüd tule ja.

II. Püha Waimu armutööst.

1. Püha Waimu töö on pühitsemine — ette-walmistuses ja täiuses.

§ 24. Püha Waimu töö õnnistuse-loos.

Püha Waim on pühitseja: wanas seaduses ette-walmistuses, uues seaduses täiuses.

Piiblikoo alus: Weeuputuse aeg. 1. Moos. 6, 3. Kristija Johannes. Matt. 3, 11.

Kawa: 1. Püha Waim on pühitseja — ja mis see weel tema olemisest ilmutab. 2. Pühitsemise-töö ette-walmistuses. 3. Pühitsemise-töö täiuses.

Püha kiri kõneleb Püha Waimu uuendamisest. Tit. 3, 5. Keda ta uuendab, teeb ta uueks. Seda sama sünnib pühitsemises. Keda ta pühendab ehk pühitseb, seda teeb ta pühaks.

534. Mis on Püha Waimu töö kolmanda õpetuse järele?

Pühitsemine ehk pühakstegemine.

Nimelt pühitseb Püha Waim meie südameid. Tema lahutab patusid patust ja maailmast ära. Noojasid puhastab tema, et nad püha Jumala ette kõlbaksivad. Nii jaada b tema meid Jumala osasaamisele.

535. Mida meis ja milleks pühitseb meid Püha Waim?

Tema pühitseb meie südameid, et meid seega Jumala osasaamisele jaata.

Korintlastele võib Paulus ütelda, kes enne joodikud, abielu rikkujad ja riirujad olnud:

Ja teie olite mõningad jeesugused; aga teie olete ära pestud, teie olete pühitsetud, teie olete õigeks tehtud Issanda Jeesuse nime sees, ja meie Jumala Waimu läbi. 1. Kor. 6, 11.

Patust pühitseda võib üksi Jumal. Ka Püha Waim on seda tõeste.

536. Mis annab meile kindlust, et Püha Waimu töö ei saa asjata olema?

See, et ka Püha Waim tõeste Jumal on.

Seda saab ka tema terve pühitsemise-töö meile uueste kinnitama. Jumal on armastus, tõde, walguš, elu. Onš ka Püha Waim Jumal, siis peawad ka tema töös need kallid asjad ilmutama, tema olemisest nut selgust andma.

537. Mis peab ka Püha Waimu töö tema olemisest ilmutama, kui Püha Waim Jumal on?

Seda, et ka Püha Waim armastus, tõde, walguš ja elu on.

Selle kõige pärast nimetab püha kiri Püha Waimu ka armastuse ja tõe waimuks. Ja et ka meid õieti rõõmustab, õige wabaduse ja lapse põlwe sisse saadab, ka rõõmustuse, wabaduse ja lapsepõlwe waimuks.

Püha Waim on siis esmalt armastuse waim! Rahwa hulgas ei teadnud enne, kui nad Nelipühi päewal Püha Waimu saiwad, armastusest midagi. Müüd aga wõttis Waim nende südames aset. Ta näitas, kui wäga Jumal meid armastanud. Ta sundis neid ka ise üks teisest armastama.

538. Kuis ilmub Püha Waim kui armastuse waim?

Ta wõtab meie südames elu aset ja näitab meile, kui wäga Jumal meid armastanud, ja sunnib ka meid üksteist armastama.

Aga lootus ei tee meile häbi, sest et Jumala armastus on wälja walatud meie südame sisse Püha Waimu läbi, kes meile on antud. Room. 5, 5.

Ruhu aga seesama Waim meid juhatab, ütleb Joh. 16, 13.
Sest nagu Jumal tõde, on ka tema tõde.

539. Kuis ilmub Püha Waim kui tõe waim?

Tema juhatab meid kõige tõe sisse, sest tema ise on — tõde.

Tema wäes wõivad apostlid ja weretunnistajad kui kalju-sambad seista, nagu Paulus Ateenas ja Korintuses. Tõe pääl seisstes, wõib ka Lutherus tunnistada: Siin seisän mina, mina ei wõi mitte tõsiti: Jumal aidaku mind! Amen.

Aga kui tema, tõe Waim tuleb, see juhatab teid kõige tõe sisse. Joh. 16, 13.

Weelikset ja Trufillalt noomis Pauluse läbi Püha Waim õigusele ja kasinusele, tulewa kohtugagi ähwardades, mida nad, paraku, ei kuulnud. Waim noomis ja nuhtles neid, et nad pattu jätaksiwad. Ap. t. 24, 24—27.

540. Mis teeb Püha Waim meiega meie patu pärast kui tõe Waim?

Tema noomib ja nuhtleb meid, et meie pattu maha jätaksime.

Ta kui seesama saab tulnud, annab tema maailmale märku patu pärast, ja õiguse pärast, ja kohtu pärast. Joh. 16, 8.

Jüingrid on tuhat korda näinud, kuis Püha Waim neid ka ahastuses trööstinud, kui nad ka wangitorni, ja surmaga tõe eest läksiwad. Tema kinnitas neid, kui nad kannataksiwad. Selle poolest on ta rõõmustaja.

541. Mis teeb Püha Waim kui rõõmustaja?

Tema trööstib meid meie ahastuses, tema kinnitab meid, kui meie ülekohtu peame kannatama.

Aga mina ütlen teile tõtt, see tuleb teile hääks, et mina ära lähen, sest kui mina ära ei lähe, siis ei tule Rõõmustaja teie juure; aga kui mina saan ära läinud, tahan mina teda teie juure läkitada. Joh. 16, 7.

Baata, kuis apostlik kogudus oma Isfandat teenib ühes palwes, ühes armastuses. Ta ei himusta enam ilma rõõmu järele. Ta on waba patu himust. Oma warandust

ei pea keegi enese, vaid wendade omaks. Keegi muu ei sunni neid sets, kui armastus, mille Püha Waim nende hinge walanud. Nad on wabad ka omakasu püüdmisest. Ka ebausust, umbusust ja ka muudest pattudest saawad uemad Issanda armu läbi lahti.

542. Mis teeb Püha Waim kui wabaduse Waim meiega?

Tema teeb meid wabaks patu himudest, omakasu püüdmisest, ebausust, umbusust ja kõigest muust patust.

Lutherus ütleb: „Dige waba tahtmine on see, kes midagi oma ei nõua, vaid Jumala tahtmise pääle waatab, mis läbi tema ka kõigiti wabaks jääb, ja kellegi ori ei ole.“ Oh kui armas on selle wabaduse wili!

Kus Issanda Waim on, jääl on wabadus. 2. Kor. 3, 17.

Uga Waimu kasu ou armastus, rõõm, rahu, pikk meel, hel-
dus, häädus, truudus, tasandus, kasinus. Kal. 5, 22.

Nüüd ei karda meie enam kuradit ega ilma. Waim kinnitab meile, et Jumala lapsed oleme. Room. 8, 14. Ja lapsel pole tarwis karta.

543. Kuis ilmutab ennast Püha Waim kui lapsepõlwe waim?

Tema ajab kõige kartuse wälja ja kinnitab meile, et meie Jumala lapsed oleme.

Ragu wesi rattaid, tuul laemu, kewadine päike taimi idule ajab, nii sunnib Püha Waim meie südameid Jumala lapse lapse-põlwe poole:

Sest nii mitu, kui Jumala Waimu läbi juhataakse, needsinajed on Jumala lapsed. Sest teie ep ole saanud sulase põlwe waimu, vaid teie olete lapsepõlwe waimu saanud, kelle läbi meie kiskendame: Abba, Jä! Room. 8, 14, 15.

I. Püha Waimu töö on pühitsemine. Ja otse tema töös ilmub, kes ta dieti weel on, nimelt: armastuse, tõe, rõõmustuse, wabaduse ja lapse-põlwe waimu.

Juba Genofe ajal kuulutati Jehoowa nime (1. Moos. 4, 26). Genof kuulutas Jumala kohut (Juud. 15). Rahwast

enne weeputust noomib Jumala Waim — nende südames. Nii on algusest saadik Püha Waim patu-
sid nende patu pärast nuhelnud. (Sest kui
patune oma südames rahutust tunneb, siis teeb seda Püha
Waim — kui nuhtleja). Aga noomitud ei taha seda noomi-
mist kuulda, et nad liha on; see on: et nad üksi oma
ihu, söömise ja joomise pääle mõtlewad. Matt. 24, 38. 39.
Sellepärast pidi Jumal kohtuga ähwardama ja kuulutama:
1. Moos. 6, 3. Noa üksi lastis ennast äratada; ta jäi nii
tõe sisse. Ja kes ennast juhutada lastsiwad,
nagu Noa, neid on Waim tõe sees hoidnud.

544. Kuis on Püha Waim oma tööd juba alguses teinud?

Tema on algusest saadik patusid nende patu pärast nuhelnud,
ja neid, kes ennast juhutada lastsiwad, tõe sees hoidnud.

Minu Waim ei pea igaweste inimeste sees noomima, sest et
nemad aga liha on. 1. Moos. 6. 3.

Siis waliti rahwaste hulgast Iisrael ära. See sai käsu-
seaduse. Sellega sai ta Jumala iserahwaks.

545. Misjulgusele rahwale on Püha Waim Jumala tahtmist weel
juurema selgusega ilmutanud?

Iisraelile, Jumala iserahwale, tema käsu seaduses.

Pühast käuseadusest pidi Iisrael oma Issanda püha taht-
mist tundma õppima. Ja et ta seda tõeste täidaks, siis on
Püha Waim ka Iisraeli südames äratuse tööd
teinud. Ja kuita seda ei täitnud, siis on ta
teda karistanud.

546. Ja mis on Püha Waim ka Iisraeli südames teinud, kõige
felle käsu kohta?

Ta on teda ära äratanud, et ta seda täidaks, ja teda karis-
tama, kui ta kästust üle astunud.

Ja kui tihti on langemine tulnud. Siiski ei lahkunud
Jumala Waim rahwast, ka mitte, kui prohwet pidi kaebama:
Aga nemad paniwad wasta ja kurwastasiwad Püha Waimu.
Jes. 63, 10.

Nimelt prohwetid pidivad oma rahwast nende patu pärast karistama ja meeleparandusele kutsuma, aga ka wagasid trööstima ja tulewat Lunastajat kuulutama. — Ja nende sõna pidi maksma kui Issanda sõna. Prohwetlikus waimus on ka Taawet, kuni ningas Sumala meele järele, rääkinud, nimelt omad lalulud kirja pannud. Lutherus nimetab nende kogu „Püha Waimu lauluraamatuks.“ Prohwetlik waim walgustab siin iseäranis üht kunningat, kes waga.

547. Missugusid mehi on wana seaduse ajal Püha Waim iseäranis juhatanud?

Waga kuningaid ja prohwetid, kes rahwast karistanud, noominud ja trööstinud, tulewat Lunastajat kuulutades.

Taawet wõis surmawoodil tunnistada :

Jehowa Waim on mu sees rääkinud, ja tema kõne on mu keele pääl. 2. Saam. 23, 2.

II. Algusest saadik on Püha Waim patuste keskel pühitsemise tööd teinud, nimelt aga Iisraelis, kes oma küsuseadusega Issanda ise-rahwaks saanud, ja kus Püha Waim südameid äratanud ja Sumala meeste läbi rahwast noominud, trööstinud ja lunastamist kuulutanud.

Aga mitte üffi aegajalt, waid jäädawalt pidi Püha Waim tulema ja Issanda omaste südametes aset wõtma. See juunib uue seaduse ajal. Siin oli Sumal tõutanud omi rahwale oma käsku südamesse kirjutada, ja talle prohwetlikke ime-wägesid anda. Kõige liha pääle pidi Waim wälja walatama. Joel 3, 1. 2.

548. Millal pidi Sumala armu nõuu järele Püha Waim kõige suurema wäega oma tööd toime saatma?

Uue seaduse ajal, kus Püha Waim kõige liha pääle pidi wälja walatama.

Waata, päewad tulewad, ütleb Jehowa, et ma tahan ihe uue seaduse Iisraeli sooga ja Sumda sooga teha; ei mitte kui see seadus oli, mis ma nende wanematega teinud sel päewal, kui ma nei

Kätt pidi wõtfin, ja neid Egiptuse maalt wälja wiifin... Ma tahan oma käsu õpetuse nende sisse anda, ja nende südamete pääle seda kirjutada, ja tahan neile Jumalaks olla, ja nemad peawad minu rahwas olema. Jerem. 31, 32—33.

Ja ma tahan teile uue südamete anda, uue waimu teie sisse anda, ja kiwiste südamete ära saata teie lihast, ja teile ühe lihase südamete anda; ja oma Waimu tahan ma teie sisse anda, ja teha, et teie wõtate käia minu seadmiste sees, ja minu kohtu seadust pidada, ja nende järele teha. Heseekiel 36, 26. 27.

Ja pärast seda peab sündima: Ma tahan oma Waimu wäljalada kõige liha pääle, ja teie pojad ja teie tütreid peawad prohwetite wiisil rääkima. Joel 3, 1. 2.

Wana seaduse suurem mees, Johannes ristib weega; kes tema järele tuleb, ristib Püha Waimuga. Seda wõib üffi uue seaduse wahemes.

549. Kes oli nüüd see, kelles Püha Waim aset wõtnud, et temast kõike ilma wälja woolata?

See oli Jeesus, meie Issand, uue seaduse wahes mees.

Kui prohwet kogub Issand küll jüngrid enese ümber; aga see ei ole weel kogudus. Pääle oma ülestõusmise annab tema neile ka Püha Waimu, ja meelewilla pattu andeks anda. Joh. 20, 22, 23. Aga see oli alles kui käeraha ande pääle, mis weel oodata. See ise wõis täiuses tulla, kui meie Äralunastaja Issa paremale poole läinud. Siis on äralepitamine wiimse kinnituse saanud.

550. Millal wõis alles Püha Waim täiuses usklike pääle tulla? Kui meie äralunastamine wiimse kinnituse saanud ja meie Issand oma Issa paremale poole läinud.

Nüüd on tõeks saanud, mis wana testamendi wiimne ja suurem mees kuulutanud (Matt. 3, 11) ja mis Issand ise tõutanud:

Seesama peab teid ristima Püha Waimu ja tulega. Matt. 3, 11.

Mina tahan Issa paluda, ja tema annab teile ühe teise Rõõmustaja, et tema teie juure igaweste jääb, tõe Waimu. Joh. 14, 16.

See sündis nelipühi päeval. Nüüd walati Waim ülevalt maha uskittude pääle. Seega sai ristifogudus alguse. See sai Püha Waimu elu asemeks ja töö wäljaks.

551. Millal tuli siis Püha Waim oma täie armu nõuu ja jõuuga Issanda omaste pääle?

Nelipühi päeval, kui teda ülevalt wälja walati, ja ristifogudus seega asutati, kus ta jäädawalt enesele eluaseme wõttis.

Süis tõi armastuse waim Jumala täie armastuse meie kätte:

Jumala armastus on wälja walatud meie südamesse Püha Waimu läbi, kes meile on antud. Room. 5, 5.

Siin tahtis nüüd Püha Waim pühitsemise tööd teha. Kuis? ütleb 1. Tess. 5, 23: Läbi ja läbi.

552. Mis on see armu-töö, mida Püha Waim nüüd ristifoguduses tahtis toime saata?

Pühitsemine, ja nimelt et teda läbi ja läbi pühitseda.

Nii wõib Paulus paluda:

Aga rahu Jumal ise pühitsegu teid läbi ja läbi, ja kõi, mis teil on, waim ja hing ja ihu, saagu hoitud ilma laimata meie Issanda Jeesuse Kristuse tulemises. 1. Tessal. 5, 23.

Saulus on ekfiteel ja jõuuta. Aga Püha Waim teeb ta Pauluseks. Kristuse elu istutab ta tema sisse.

553. Kuis jõuab aga Püha Waim meid pühitseda, kes meie ise eluta ja wõimuta oleme?

Seega, et tema Kristuse elu ja eluwäge meie sisse istutab.

Seesama armastab mind, sest minu omaft wõtab tema, ja kuulutab teile. Joh. 16, 14.

See elu wägi polegi muud, kui see õnnistus, mille Poeg meile walmistanud, ja Issa igawesest ajast meile joowinud. Seda annab nüüd Püha Waim meile kätte. Ja nii saame läbi ja läbi pühitsetud.

554. Mis on siis Püha Waimu amet ta terwes pühitsemise-töös? Seda õnnistust, mida Issa seadnud, Poeg walmistanud, meile kätte anda ja omaks teha, et meid läbi ja läbi pühitseda.

Nii on tema see õige Rõõmustaja, kes Poja asemel tulnud. Temas jääb nüüd ka Poeg ise meie juure oma eluga. Nii pole meie waesteks lasteks jäänud, waid kuninga poegadeks saanud, kellel täis õigus igawese isamaja pääle:

Mina ei taha teid mitte waesiks lapsiks jätta; mina tulen teie juure. Weel on pisut aega, siis maailm ei näe mind mitte enam, aga teie peate mind nägema; sest mina elan ja teie peate elama. Joh. 14, 18. 19.

III. Alles uue seaduse ajal pidi Püha Waim täiuses kõige liha pääle wälja walatama. See on sündinud, kui Jeesus Kristus ilmunud ja oma äralunastamise töö ära lõpetanud. Nüüd walati nelipühi päewal Püha Waim usklikkude pääle wälja ja sündis püha ristikogudus. Siin teebki nüüd Püha Waim oma armu tööd: ta jagab seda õnnistust wälja, mille Issa seadnud, Poeg walmistanud, et omaksid läbi ja läbi pühitseda.

Nii ilmus siis Püha Waim tõeste kui armastuse Waim, kes patust tahab ära päästa, et paluma peame:

Püha Waim, kes rõõmustad, Pimeduses walgustad, Täewast tule meile ka Oma armu walgega! L. Nr. 125, 1.

Sah, palugem siis tõeste nii, ja pidagem meeles.

I—III. Püha Waimu töö on patuse pühitsemine. Ja otse siin ilmutab, kes ta dieti on, nimelt: armastuse, tõe, rõõmustuse, wabaduse ja lapsepõlwe Waim. Tuba algusest saadik on ta seda pühitsemise tööd teinud, nimelt Israelis käsuseaduse waral, kus ta päälegi südameid äratas ja Sumala meeste läbi rahwast noomis, trööstis ja lunastamist talle kuulutas. Aga alles uues seaduses pidi Püha Waim kõige liha pääle wälja walatama. See on sündinud, kui Jeesus Kristus ilmunud ja oma äralunastamise-töö ära lõpetanud. Nelipühi päewal walati siin Püha Waim

täiuses usklikkude pääle wälja ja siindis seega püha ristifogudus. Siin teebki nüüd Püha Waim oma kallist armutööd: ta jagab seda õnnistust wälja, mille Issa seadnud, Poeg walmistanud, et omaksid läbi ja läbi pühitseda ja patust ära lahutada.

Biibli lugemiseks: Jerem. 31, 31—35. Heseekiel 36, 26—29. Joel 3.

Palwe tunnistus: Taaw. I. 144, 10. 11.

Paul Nr. 115. Sumal, tasast wihma anna.

§ 25. Iseäralik ja korraline Püha Waimu tegewus.

Waesid patusid peab Püha Waim pühitsema: apostlid walgustab tema iseäralikul wiisil, meid pühitseb tema korralikul wiisil, meie õnnistuse-teel.

Ujutunnistuse alus: Mina usun, et mina omaft meeleft ja wäest mitte ei wõi Seesuse Kristuse, oma Issanda sisse uskuda, ega tema juure saada, waid Püha Waim on mind ewangeliumi läbi kutsunud, oma annetega walgustanud, ja õige usu sees pühitsemud ja hoidnud.

Biibililoo alus: Paulus Ateenas. Ap. t. 17.

Peetruse jutlus Korneliuse kajas. Ap. t. 10.

Kawa: 1. Meid pimedaid ja kõlwatumaid peab Püha Waim usule saatma. 2. Et kõike ilma usule juhutada, on ta apostlid iseäralikul wiisil walgustanud. 3. Meile annab ta armu omas korralikus tegewuses. 4. Õnnistuse-ord, mille sees see tegewus sünnib.

Õine õpetus näitab meile, kuis meie Issand meile igawese õnnistuse on walmistanud. Peab see aga tõeste meile kasuks saama, pidime tema omad olema. See siindis, kui elawas usus tema osajaaamisele astusime. Ra tema riigis pidime tema all elama: tema sees ja tema elus pidime asuma.

555. Mis peab siindima, peab see äralunastamine mulle tõeste kasuks saama, mille Kristus walmistanud?

Mina pean oma Issandaga osajaaamises olema, tema sees ja tema elus üffines asuma.

Ragu liige pää külles, oks puu külles pean mina Issandaga ühendatud olema, peab temast elu vägi minu sisse woolama:

Mina olen wiinapuu, teie wiinapuu oksad; kes minu sisse jääb, ja mina tema sisse, see kannab palju wilja; sest minuta ei wõi teie ühtigi teha. Joh. 15, 5.

Armufild, mis inimese Jumalaga ühendab, oli aga usk.

556. Mis läbi saame oma Issandaga seesuguse osasaamise sisse? Kui meie tema sisse usume.

Usk on kindel lootus. Hebr. 11, 1. Kes Issanda sisse usub, paneb tema pääle oma ainja lootuse. Paulus ütleb, et surm ega elu teda ta Issandast ei pea lahutama. Room. 8, 38.

557. Millal usume meie oma Issanda sisse?

Kui meie ainult tema pääle oma lootus paneme elades ja surses.

Nii tunnistab ka Peetrus Korneliuse kojast:

Seftinatsest tunnistawad kõik prohwetid, et tema nime läbi kõik, kes tema sisse usuvad, peawad pattude andeks andmist saama. Ap. t. 10, 43.

Aga kui puuduline on meie usu jõud! Seda peab kolmanda õpetuse seletuse algus kõige esmalt meelde tuletama.

558. Mis peame enesest oma katekismuse sõnadega tunnistama? Mina usun, et mina omast meelest ja wäest mitte ei wõi Seesuse Kristuse, oma Issanda sisse uskuda, ega tema juure saada.

Jah, Kristusest kinni hakata — usun, temaga osasaamisesse saada — tema juure tülles, mina ise ei jõua seda mitte omast meelest.

Meel, millest siin kõneleme, on meelemõistus (1. õpetus). See on kall is Jumala anne. Usuija Lutherus ütleb temast: „Meel-mõistus on kõige keskkel ülem ja kõigi asjade hulgas kallim asi, tema on väga suur, äraarwamata kall is Jumala and.“ Loomadel teda ei ole. Suuri asju wõime mõistusega ära uurida. Siiski tema läbi ükski ei tunne meie Jumalat täieste. Tema on ju patu läbi rikku-

tud. Palju ülitarku pagana-rahwaid on olnud. Meele-
mõistus neil oli. Sellega ei ole nad sedagi ära tunnud
— et üks Jumal on! Loodud ja tehtud asju pidasid
nemad Jumalaks. Sellepärast nimetab Paulus paganaid —
jõledaks. Room. 1, 21—23. Ammugi ei wõi nad
tunda, et Jeesus Kristus meie ainus Issand
on. Ka haritud Ateenlastele pidi alles Paulus ütleva: Jumal
on üks — ja tema on maailma loonud. Ap. 17, 24. Jumalat
ei tunne meie siis üleüldse oma meelemõis-
tusega täieste, veel vähem wõime selle läbi
usule saada Jeesuse, kui oma Issanda sisse.

559. Mispärast ei wõi mina mitte omast meelest Jeesuse Kris-
tuse sisse uskuda ja tema juure tulla?

Et meie oma meelemõistusega, mis patu läbi rikutud, Juma-
lat täieste ei tunne, ja ammugi ei wõi usule saada Jeesuse
Kristuse oma Issanda juure.

Kui Jeesus oli ütelnud: Mina ja Isa oleme üks! (Joh. 10, 30),
tahavad Juudlased teda suruks lüüa. Nende meele-mõistus
peab teda Jumala teitajaks. Et risti läbi meie äralunastus pidi
tulema — et kurjategijate keskel Issand pidi surema, kuis
wõib meele-mõistus seda uskuda? See on talle pahanduseks ja
jõleduseks! Paulus ise enne oma ümberpöörmist tõendab seda.
Usule Kristuse sisse saame üksi Püha Waimu läbi, kes meie
meelt walgustab, Jumala ilmutuse läbi, kes meie meele-
mõistuse õigele raale wiib. „Jumalat tuntakse üksi Jumala
läbi,“ ütleb üks kirikuisa. Sedasama ütleb ka Issand Peet-
rusese, kes teda Jumala Pojaks tunnistanud:

Seepärast, et nemad Jumalat tundes teda mitte pole kui
Jumalat auustanud, ega tänanud, waid on ise oma mõtlemistes
tühiuks saanud, ja nende mõistmata süda on pimedaks läinud.
Kui nemad endid arwasidwad targad olevat, on nemad jõledaks
saanud. Ja on hukka minemata Jumala auu kaduwa inimese, ja
lindude, ja nelja jalgliste ja roomajate kaju sarnaseks muutnud.
Room. 1, 21—23.

Aga meie kuulutame Kristust, kes risti löödud, mis Juuda
rahwale üks pahandus, aga Kreeka rahwale üks jõledus on. Aga
neile, kes on kutsutud, nii hästi Juuda kui Kreeka rahwale, ku-

litame meie Kristust, Jumala wäge ja Jumala tarkust. 1. Kor. 1, 24, 25.

Ünnis oled sina, Siimon Soona poeg, sest liha ja weri pole seda sulle mitte teada annud, waid minu Jsa, kes taewas on. Matt. 16, 17.

Rikkal noorel mehel on himu Jssanda järel käia. Aga kui Jssand tema käest waesust nõuab — siis ei ole tal jõudu ennast oma rikkusest lahti teha. Matt. 19, 22. Ka jüngrid peawad usu jõudu enesele paluma. Luuk. 17, 5. Sellepärast on Jssand neile ka enne oma äraminemist wäge taewast tõutanud, mis neile tarwis. Nii on meie oma wägi patu läbi kadunud. Meie oleme kõigele hääle kõlwatumaks saanud. Room. 3, 12.

560. Mispärast ei wõi meie mitte omast wäest Jeesuse Kristuse sisse uskuda ja tema juure saada?

Et patu läbi meie wägi koguniste kadunud, meie jõutumaks ja kõigele hääle kõlwatumaks saanud.

Üksti ei wõi minu juure saada, kui ei tõmba teda Jsa, kes mind on läkitanud. Joh. 6, 44.

Ja apostlid ütlesid Jssanda wasta: Kaswata meie usku! Luuk. 17, 5.

Kes meid üksi usule saadab Jeesuse juure, ütleb 1. Kor. 12, 13.

561. Kes üksi saadab meid usule ja osasaamisele Jeesuse Kristuse meie Jssandaga?

Jumal Püha Waim, kes meid pühitseb.

Üksti ei wõi Jeesust Jssandaks nimetada, kui aga Püha Waimu läbi. 1. Kor. 12, 3.

Kellel ep ole Kristuse Waimu, seesinane ep ole mitte tema päralt. Room. 8, 9.

Hinge õnnistust on Jsa arm ka minule soowinud. Seenesest olen ma aga pime ja kõlwatu seda kätte saama. Et see ommeti sünniks, hakkab Püha Waim oma armu-tööd. Nii pean ma Jeesuse juure tulema; tema juures oma õnnistuse kätte saama.

562. Mis tarwis peab siis Püha Waim minu hinge kallal tööse hakkama? *Et oma hingõnnistust rätte saan.*

Et mina pime ja kõlwatu Jeesuse Kristuse sisse uskuda, tema juure tulla ja seeläbi oma hinge õnnistuse wõiksin kätte saada.

I. Jeesus Kristus, meie Issand on meile igawese õnnistuse walmistanud. Aga selle osaliseks wõime meid üksi saada, kui meie tema sisse usume ja seega tema osa saamiseksse tuleme. Aga omast meelest ja wäest ei wõi meie seda ise mitte, et meie ise patu pärast pimedad ja kõlwatumad oleme, waid Püha Waim peab meid Jeesuse Kristuse, meie Issanda juure saatma, et meie õudsaaks saaksime.

Nelipühil kuuldaske templi tojas tuule koha ja näha see tule keeli. Nende tähtede all tuli Waim jüngerite pääle — neid walgustama. Seesuguste tähtede all ei tule Püha Waim meie pääle mitte. Apostlite pääle tuli ta nii üksi iseäralikul wiisil. See pidi terwele ilmale kasuks tulema.

563. Mis on Püha Waim apostlitega teinud, et nende läbi terwele ilmale usuteed kätte juhutada?

Tema on neid iseäralikul wiisil walgustanud.

Seda iseäralist walgustust läks tarwis, et nõdrad inimesed Jumala tööriistad oliwad, et kirikut rajada. Omast meelest ja wäest ei wõinud ka apostlid uskuda, nagu nägime, weel vähem tõisi usule juhutada. Nüüd pidi jüngerite sõna maksma kui Jumala sõna, ka pidi sel põhjusel Jumala sõna ikka puhtaste kuulutatud saama; sellepärast pidi Waim kuulutajaid iseäraliku juhutuse alla wõtma.

564. Mis pidi see iseäralik Waimu walgustamine mõjuma?

Seda, et jüngerite sõna maksaks kui Jumala sõna, ja see ikka wõiks puhtaste kuulutatud saada.

Nii wõiwad apostlid oma konwendi-otsuse kohta, mida nemad Jeruusalemas pidasiwad, (waata ka Piiblitlugu seletustega II. § 64, 4) ütelda:

Püha Waim ja meie oleme hääks arwanud, ei ühtegi koorimat enam teie pääle panna j. n. e. Ap. t. 15, 28.

Ja Paulus wõib ütelda: Seepärast täname meie ka Jumalat lõpmata, et kui teie Jumala kuulutatud sõna meie käest saite, leie seda wastu wõtsite, ei mitte kui inimeste sõna, waid nõnda kui see tõeste on, kui Jumala sõna. 1. Tessal. 2, 13.

Ja palju imetegusid ja tähti sündiswad apostlite läbi, ütleb nelipühi loo lõpp. Ap. t. 2, 43.

565. Mis wõiswad apostlid oma sõna kinnituseks teha?

Nad wõiswad imetegusid teha.

Ka seda oli tarwis, et kirikut kõigefindlamine rajada. Ime-sõna ja imetäht pidi tõendama: kogudus, mis nüüd maailma astub, on ülewalt, on Jumalast.

Seesugune Püha Waimu tegevus saab aga iseäralikult apostlitele osaks.

566. Kuis wõime seda imelikku Püha Waimu walgustamise tööd nimetada, et ta üksi apostlitele iseäralikul wiisil osaks sai?

Püha Waimu iseäralikuks tegevuseks.

See Püha Waimu tegevus kestab üksi apostlite päiwil, et kogudust imewiisil kui jumaliku asutust rajada. Kui kirikuluugu algab, on ta lõpnud. Nüüd pole neid imetähti ka enam tarwis. Sest kirik ise, mis waese sõnaga maailma on ära wõitnud, on ise kõige suurem imetegu:

Meie usk on see wõimus, mis maailma ära wõitnud.

1. Joh. 5, 4.

II. Et terwele ilmale diget usuteed kätte juhutada, on Püha Waim apostlid iseäralikul wiisil walgustanud, nii et nende sõna pidi maksma kui Jumala sõna. Seks wõiswad nemad oma sõna ka imetähtede waral kinnitada, et Issanda kogudust kalju põhjale rajada. See on Püha Waimu iseäralik tegevus, mis apostlite ajaga lõpeb.

Ka nüüd tuleb Püha Waim: kui sõna kuulutatakse, ja kui sakramendid kinnitawad, mis sõna kuulutanud.

567. Misjuguksid abinõuksid tarwitab nüüd Püha Waim, et meid usule saata Jeesuse Kristuse sisse?

Jumala sõna ja sakramentid.

Üksi Jumala sõna ja sakramendi läbi võime meie Jumala armu wasta wõtta. Nemad on abinõuud, et armu saame, hallikad, kusti arm hinge woolab.

568. Milleks võime sellepärast sõna ja sakramenti armu kohta nimetada?

Jumala armu abinõuudeks ehk armu hallikateks.

Jah, üksi nende kahe läbi tuleb nüüd Jumala arm meie hinge. See on kindel kord, mille Jumal oma kirikule seadnud, kui ta Jumala sõna käskis kuulutada, sakramentisid wälja jagada. Kes ta nüüd arwab, et Püha Waim tema pääle iseäralalikult langenud, nagu apostlite ajal, ja kes siis selles arwamises hüppawad, huluwad, wärisewad, nagu mõned priiusulised, on paljad sonijad ja efsitajad!

Kus Jumala sõna kuulutatakse, sääl kõneleb Jumal ise minuga. Matt. 10, 20. Ta kuulutab mulle, et ma lunastatud olen. Ja see kuulutus mõjub: tal on waim ja wägi. Joh. 6, 63.

569. Mis on see Jumala sõna, mille läbi Waim armuga minu hinge tuleb?

Jumala kõne minuga, mis minule minu lunastamist kuulutab, täis Waimu ja wäge.

Sõna on esimene ja ülem Waimu anne, üleüldisem armu abinõu. Ja kui suur ta on: Sõna löi ilma ja tõi Daatjaruse hauast, andis rööwlile andeks, tegi 3000 Kristuse waenlast nelipühil usklikuks. Jah, kallim and on see sõna: tema loob, lunastab, pühendab. Ja Isand wõib ütelda: Need sõnad, mis mina räägin, on Waim ja elu. Joh. 6, 63.

Sõna kuulutab pattude andeksandmist. Sakramendid kinnitawad seda weel kõige kindlamalt. Nemad on kui kaks pitserit minu lunastusekirja all. Nähtawate asjade all saame siin nägemata armu: meie ihugi peab maitsuma, et äralunastatud oleme. Aga oma jõuu saawad nemadki alles Jumala sõna läbi.

570. Mis tähendawad siis sakramendid Jumala sõna kõrwal? Nemad kinnitawad armu, mis sõna kuulutanud.

Korneelius oli palju waestele andid amud, palunud, paaštunud. Aga see ei teinud teda weel Jumala lap'seks. Aga nii pea kui Peetrus Kristust kuulutanud — seda usuga wasta wõetud — nüüd tuli, kui Peetrus oma sõnu rääkis, nende läbi Waim kõikide pääle. Sõnaga on siis Waim ühendatud. Kus sõna, jääb selle sees ka Waim.

571. Kuis wõib sõna — kuulutuses ja sakramendis — täis waimu olla?

Jumala sõna ja elu Waim on ifka ühendatud, nii et sõna sees ka Waim tuleb.

Kuuljaid Korneeliuse kojäs ristiti siis, kui nad sõna wasta wõtnud. Sõna ja ristimine tegi neid Jumala lasteks. Aga tarwilisem weel kui sakrament, oli sõna. Ap. t. 10, 44. Paulus wõib Kalatlastele ütelda:

Seda üksipäinis tahan mina teilt teada saada, olete teie Waimu saanud käsu tegudest, wõi usu kuulutamisest. Kalat. 3, 2.

Sest otsegu wihm ja lumi taewast maha tuleb, ja ei lähe mitte sinna tagasi, waid kastab maad, ja sigitab seda; nõnda peab mu sõna olema, mis mu juust wälja läheb; see ei pea mitte tühjalt mu juure tagasi tulema, waid tegema, mis mu meele pärast on, ja korda saatma, mis pärast ma seda olen läkitanud. Jes. 55, 10, 11.

Tõlnerid ja patused saawad elu'sse, wariseerid saawad sõna läbi hukka: sest ühed usuwad, tõised mitte.

572. Kuis ilmutab Jumala sõna meie juures oma Jumala wäge?

Seega, et ta eluks saab neile, kes usuwad, aga surmaks neile, kes ei usu.

Sest Jumala sõna on elaw ja wägew ja terawam kui ükski kaheterane mõel, ja tungib läbi, senni kui ta lõhub hinge ja waimu, ka liikmete sooned ja üdi, ja on mõtete ja südame nõunde äramõistja. Hebr. 4, 12.

Apostlid walgustas Püha Waim isäralikul wiisil. Meid aga saadab kindel lord üffi sõna ja sakramentide läbi õnnistusele; meie kallal teeb Waim korralikul kombel tööd.

573. Kuis wõime siis seda Püha Waimu tööd, millega tema sõna ja sakramentide läbi meie hingede kallal töös on, nimetada? Püha Waimu korralikuts tegewuseks.

III. Praegu tuleb Püha Waim meie hinge üffi sõna ja sakramentide läbi. Nemad on Jumala armu abinduud ja hallitad. Omas sõnas kuulutab Jumal minule minu äralunastamist, omas sakramendis kinnitab ta seda. Nii on see sõna täis elu wäge, eluks uskujale, surmaks umbusklikule. See on Püha Waimu korraline tegewus, mis apostlite aja lõpuga algab.

Püha Waim käib aga kindlat teed, et meie iga ühe hinge õnnistusele saata. Misfugused selle järgud on, ütleb meie katekismus. See kõneleb: kutsu misest, walgustamisest, pühitsemisest ja hoidmisest.

574. Mis teeb Püha Waim meie iga ühe kallal, et meid õnnistusele saata?

Tema on meid ewangeliumi läbi kutsunud, oma annetega walgustanud, ja õige usu sees pühitfenud ja hoidnud.

Nii 1) kutsu b mind Püha Waim, 2) walgusta b, 3) pühitse b ja 4) hoiab ta mind õige usu sees.

575. Mitu astet ehk järku on see järele Püha Waimu pühitsemise tööl meie hingede kallal?

Neli astet: 1) kutsumine, 2) walgustamine, 3) pühitsemine ja 4) hoidmine.

See on siis kindel lord, mille järele meie oma õnnistuse peame kätte saama, kindel tee, millel Püha Waim meid sihile wiib.

576. Mille korraks ehk teeks wõime siis seda kindlat lorda ja teed nimetada, mille waral Püha Waim meile õnnistuse kätte annab?

Õnnistuse-korraks ehk õnnistuse-teeiks.

IV. Et meie oma õnnistuse kätte saaksite, kutsub, walgustab, pühitseb ja hoiab meid õiges usus Püha Waim. See on meie õnnistuse-kord ehk õnnistuse-tee.

Saatku ka meid seda mööda Püha Waim lõpule, et tunda ja tunnistada võiksite :

I—IV. Õnnistuse juure, mille Kristus meile walmistanud, saame üksi, kui tema sisse usume ja seega tema juure tuleme. Aga omaist meelest ja wäest ei jõua meie seda mitte, et meie oma patu pärast pimedad ja kõlwatunud oleme; seks peab meid Püha Waim alles pühitsema. Seda tegi tema apostlitega iseäralisel wiisil: tema walgustas neid, et nende sõna pidi maksma kui Jumala sõna; ka imetegudega wõisidwad nemad oma sõna kinnitada, et kogudust kalju põhjale rajada. See on Püha Waimu iseäralik tegewus. Praegu tuleb Püha Waim meie juure üksi sõna ja sakramentide läbi. Meed on armu abinduud ja hallitad. Sõna kuulutab meie äralunastamist, sakrament kinnitab seda, uskujale eluks, umbusklikule surmaks. See on Püha Waimu korraline tegewus. Siin kutsub, walgustab, pühitseb ja hoiab tema meid õiges usus. Ja see ongi meie õnnistuse-tee, mille pääl tema meid oma armuga saatku!

Piibli lugemiseks: Jes. 29, 10—13. 1. Kor. 2, 7—16. Kalat. 1, 6—24.

Palwetunnistus: Laaw. 1. 86, 1—8.

Laul Nr. 202. Armas Jeesus, awita.

2. Püha Waimu töö kord meie südames.

§ 26. Esimene aste: Kutsumine.

Püha Waim on mind armuõpetuse läbi õnnistusele kutsunud: oh et seda kuuleksime!

Piiblitloo alus: Suur õhtusöömaaeg. Luuk. 14, 16—24. Kuningapoja pulm. Matt. 22, 2—14.

Kawa: 1. Kuhu, mis läbi ja kelle abil Püha Waim meid kutsub. 2. Keda tema kutsub ja mis selle kutsumise järg on. 3. Mis meie peame tegema, kui meid kututakse.

577. Miska algab Püha Waimu töö minu hinge tallal?

Seege, et Püha Waim mind kutsub.

Kutsumine on siis esimene aste kristlikus õnnistusekorras.

578. MisjuguSte sõnadega kinnitab katekismus seda, et Püha Waim mind on kutsunud?

Sõnadega: Waid Püha Waim on mind ewangeliumi läbi kutsunud.

Mis see kutsumine õiete on, on Issand oma mõistustõnedes seletanud. Üks inimene kutsus palju juurele õhtusööma ajale. Luuk. 14. Kuningas lajeb oma poja pulma kutsuda. Matt. 22.

579. MisjuguSte tähenduse sõnaDes on Issand meile seletanud, kuis Püha Waim meid kutsub?

Tähenduse sõnaDes juurest õhtusööma ajast ja kuningapoja pulmast

Kutsuja on siin muidugi Jumal ise ja tema Püha Waim. Õhtusööma aeg ja kuningapoja pulm on Jumalariik, igawene elu oma rahu ja rõõmuga, mille sisse tulema meid Jumal kutsub, palub, häälitjeb. Tema palub mind, kes ma waene olen, et ma tema õndsajale osajamisele tulekfin.

580. Mis see tähendab: Püha Waim on mind kutsunud?

See tähendab: tema on mind waest palunud ja häälitjenud, et mina Jumalariiki ja oma Issanda õndsasse osajamisesse tulekfin.

MisjuguSte arm: kui pime kerjaja istun mina tee ääres, ja nüüd tuleb trööstija, tema palub mind pulma, mille kuningas pojale walmistanud. Ja ta palub mind kuningapoja enese nimel, sest ta on tulnud tema asemel, seda kõit meile wälja jagama, mis tema meile teeninud. Sest kui rikkaks see kutsumine mind tahab teha, ütleb Peetrus:

Aga teie olete äravalitsetud sugu, kuninglik preestri amet, püha rahvas, päris rahvas, et teie peate selle wägewaid nõuufid kuulutama, kes teid pimedast on kutsunud oma imeliku walguse juure. 1. Peetr. 2, 9.

Misläbi? ütleb jälle katekismus.

581. Misläbi on mind Püha Waim kutsunud?

Armu õpetuse ehk ewangeliumi läbi.

Ewangelium tähendab: r õ õ m u s õ n u m. Kellest? ütleb 1. Tim. 1, 15.

582. Mis on see armu õpetus ehk ewangelium?

Rõõmus sõnum Jeesusest Kristusest, kes maailma sisse on tulnud patufid õndsaks tegema.

Ustav on see sõna ja kõige wasta wõtmise wäärt, et Jeesus Kristus maailma sisse on tulnud patufid õndsaks tegema, kelle jaoks mina kõige ülem olen. 1. Tim. 1, 15.

Et meie Püha Waimu armu kutsumist wasta wõtaksime, walmistab meid Jumal ka muidu mitmesuguse elu-juhtumise läbi. Nii kaswatas Issand usule: kuninga meest risti läbi ta kojast (Joh. 4, 47—53), alwatud meest ta enese haiguse läbi (Matt. 9, 1—7), Peetrust rikka kasa-jaagi läbi. Luuf. 5, 1—10. See on õnnistus.

Nii annab Jumal meile ka risti ja häda, õnnistust, rahu ja rõõmu.

583. Kuis walmistab ja äratab meid Jumal ka muidu, et Püha Waimu armu kutsumist wasta wõtaksime?

Mitmesuguse elujuhatuse läbi: risti ja häda, aga ka rahu ja õnnistuse läbi.

Kolmas õpetus aga nimetab kutsumise abinõuks ewangeliumi. Tema saab seda siis nimelt, päriselt olema, enam kui midagi muud. Jumala sõna on siis küll esimene kutsumise abinõu.

584. Mis pärast finnitab kolmas õpetus, et Jumal meid ewangeliumi läbi on kutsunud?

Et Jumala sõna esimeseks ja päris kutsumise abinõuks jääb.

See jääb ta wististe. Tema näitab meile ka, miks risti peame kandma. Tema õpetab ka meid seda kandma. Oh kui kalliks saab meile sõnum, kui Issand meile risti all hüüab:

Tulge minu juure kõik, kes teie waewatud ja koormatud olete, ja mina tahan teile hingamist saata. Matt. 11, 28.

Nii kutsub meid Püha Waim. Aga temal on käsilisi, kelle läbi tema seda teeb. Neid oli esimeses risti-koguduses, neid on praegu.

585. Kes oliwad ja on need käsilised, kelle läbi Püha Waim kutsub? Esimeses koguduses apostlid, nüüd Jumala sõna kuulutajad.

Jah, kõik sõna kuulutajad, kirikus, koolis, kodus on Püha Waimu käsilised. Ja laps, kui ta sinu waga ema sulle esimest korda Issandast kõneles, kutsus sind tema nõdra suu läbi Püha Waim.

Kuulutaja suu läbi räägib tõeste Püha Waim. Armu õpetuse kuulutamise ameti on ju Issand ise seadnud. Tema on tõutanud, et ta selle ameti sees ise oma Waimuga tahab olla. Joh. 20, 21—23. Matt. 10, 20.

586. Mis pärast võime uskuda, et ta nõbrade inimeste läbi meid Püha Waim kutsub?

Et Issand ise armu-kuulutuse ameti on seadnud ja tõutanud, et ta tema sees oma Waimuga tahab tegew olla.

Issanda käskudeks on sellepärast ka tema jüngrid ennast pidanud. Nad on ses kindlad olnud, et nad Issanda nimel ja asemel kutsuwad. 2. Kor. 5, 20.

Wõtte Püha Waimu. Kellele teie iial patud andeks annate, neile on need andeks antud, kellele teie iial patud finnitate, neile on need finnitatud. Joh. 20, 22, 23.

Seepärast oleme meie nüüd käsud Kristuse asemel, otsegi manitseks Jumal meie läbi; siis palume meie nüüd Kristuse asemel: Andke endid Jumalaga äralepitada. 2. Kor. 5, 20.

Seft teie ep ole mitte need kes räägivad, vaid see on teie Sja Waim, kes teie seest räägib. Matt. 10, 20.

Mooramaa isand ja Korneelius otsegiwad hinge õndsust; aga nad ei saanud usule, enne kui Wilippus ja Paulus armu õpetust kuulutasivad. Nüüdki pole tõist teed usule saada.

587. Misparast on seda kuulutust hädašte tarwis?

Et ilma armu-õpetuse kuulutuseta keegi usule ei wõi saada.

Kuda wõib näituseks pagan õndsaks saada, kui tema Õnnistegijast midagi ei tea?

Seft igaiüks, kes iial Issanda nime appi hüüab peab õndsaks saama. Kuida peawad nemad appi hüüdma teda, kelle sisse nemad ep ole uskunud? Aga kuidas peawad nemad uskuma, kui nemad ep ole kuulnud? Aga kuidas peawad nemad kuulma ilma kuulutajata? Seepärast tuleb usk kuulutamiseft, aga kuulutamine Jumala sõna läbi. Room. 10, 13. 14. 17.

Israeli äratas Püha Waim, et ta käsku täidaks. Ka äratust on siis meilegi waja, et sõna wasta wõtaksime.

588. Mis teeb Püha Waim ka meie südames kuulutatud sõna kohta?

Tema äratab meid, et meie seda wasta wõtaksime.

Tehwanuse jutlus näitab meile seda: tema karistab oma kuuljaid, et nad Püha Waimule wasta pannud. Ap. t. 7, 51. Siis on Waim ka neid äratada püüdnud.

I. Püha Waim kutsub ehk palub ja häälitseb meid Jumala riiki ja igawesele õndsusele armu-õpetuse läbi Kristuseft Seesuseft, mida tema kuulutada lasseb, et uskuda wõiksime, ja äratab meid ka, et uskuda wõtaksime.

Keda Püha Waim kutsub, ütleb Mark. 16, 15. Siis pakub kõigile rahwastele Jumal oma armu; rahwaste hulgas ka jälle igale üksikule inimesele.

589. Keda kutsub Püha Waim õnnistusele?

Kõiki: kõiki rahwaid ja kõigi rahwaste juures kõiki inimesi.

Siis ei ole sellega mitte õige, mis Kalwini kogudus õpetab: Jumal olla ühe aja inimesi igaweseks õnnistuseks, tõise igaweseks hukatuseks ära walitsenud. Waata Kr. kir. I. § 76, 4.

Minge kõike maailma ja kuulutage armu-õpetust kõige loomale. Mark. 16, 15.

Miks kõiki kutsutakse, ütleb 1. Tim. 2, 4.

590. Misparast kutsub Püha Waim kõiki õnnistusele?

Et Jumal omas armus tahab, et kõik Kristuses peawad õndsaks saama ja tõe tundmisele tulema.

Jumal tahab, et kõik inimesed peawad õndsaks saama ja tõe tundmisele tulema. 1. Tim. 2, 4.

Õimesed sulased, kes Iisraeli kutsunud, on prohwetid. Matt. 22, 2. Iisrael põlgab kutsumise ära. Aga Jumal kutsub ueste. Ta kutsus weel apostlite ja oma Poja läbi. Nii kutsub Jumal mitu korda. Banas seaduses kutsus ta wara. Uues seaduses hiljem.

591. Kui sagedaste kutsub meid Püha Waim õnnistusele?

Nii mitu korda, wara ja hilja.

Jah, kui meie ka kutsumist eht põlanud, ta kutsub meid ueste. Aga et Iisraeli juures see kutsumine asjata, sellepääle tuleb suur Jumala kohus Jeruusalemma ärarikkumisega. Ja nüüd lähewad need sulased jälle wälja: mitte üffi Iisraeli, waid kõike ilma kutsuvad nad pulma rõõmule. Matt. 22, 9. Ja paganad tulewad nüüd hulgani. Ühed wõtawad siis kutsumise wasta. Aga suure hulga kohta maksab ommeti: Ja nemad ei tahtnud tulla. Matt. 22, 3. Aga nemad ei hoolinud sellest, ja läksiwad üks oma põllule, tõine oma kurbale. Matt. 22, 5. Nemad paniwad wasta, põlgasiwad siis kutsumise ära.

592. Kuis wõtawad kutsutud Püha Waimu kutsumise wasta?

Ühed wõtawad selle wasta, tõised aga panewad talle wasta ja põlgawad Jumala armu ära.

Ja kui suureks läheb weel see wastapanemine: koguniste weel „tõised wõtsid tema sulased kinni, tentasid ja tapsid nad ära.“ Prohwetite ja Kristusega on see nii sündinud. Tehwanus peab oma rahwale ütleva:

Teie kangekaelsed ja ümberlõikamata südamest ja kõrwust! Teie panete ikka Püha Waimu wasta, kui teie wanemad, nõnda teiegi. Ap. t. 7, 51.

Nõnda saamad wiimised esimesteks ja esimesed wiimasteks: sest palju on kutsutud, aga pisut ära walitsetud. Matt. 20, 16.

Rikas mees elab uhkete; kuningat Heroodest manitseb Johannes ilma aegu. Nemad on selle ilma ja tema himu külles kinni. Nemad ei taha patust pöörmise pääle mõelda. Kutsutuid kutsutakse niisama taewa-rõõmule. Aga nad wabandawad ennast: põllu ja härgade ostmisega ja naese wõtmisega, see on: ilmalikude asjadega. Abieluse astumine päälegi peab Sumala riigi nõudmist fergitama, mitte takistama. Kui meeletu, sellega ennast wabandada! Seepärast on ainus põhjus, kui kutsutud ei tule, mis Issand Wariseeridele ütleb: Joh. 5, 40. Nemad ei taha tulla!

593. Misparast põlgawad uii mitmed Püha Waimu kutsumise ära?

Et nad oma südamega selle ilma ja tema wara külles on, nii et nad patust pöörmise pääle ei taha mõeldagi.

Aga teie ei taha minu juure tulla, et teie elu saaksite. Joh. 5, 40.

Jerusaalem, Jerusaalem! kes sa tapad prohwetid, ja wiskad kividega neid furnuks, — kes sinu juure on läkitatud; kui mitu forda olen mina sinu lapsi tahtnud koguda, otfegu kana kofku kogub omad pojad tiibade alla, ja teie ep ole mitte tahtnud. Matt. 23, 37.

Israael paneb Jehoowale wasta. Kes aga wasta panewad, heidetakse kõige sügawamasse pimedusesse, Matt. 22, 13; see on: nad mõistetakse hukka.

394. Mis peab Issand nendega tegema, kes Püha Waimu kutsumist ei kuule? *Ja piisab neid hukka mõistama.*

Tema peab meid kui wastapanijaid hukka mõistma.

Israël on seda näinud, kui Jeruusalem tuhahunnituks sai. Aga üksik, kes usule ei taha tulla ja Kristuse õiguses enesele pulma kuube paluda, näeb seda niisama. Tema peab otust kuulma :

Wõtke teda ja heitke kõige sügawama pimeduse sisse, sääl on hulumine ja hammaste kiristamine. Matt. 22, 13.

II. Jumal tahab kõiki Kristuses õndsaks teha, see pärast kutsub tema ka kõiki wahetpidamata ja sagedaste õn-
nistusele. Aga üksik ühed wõtawad kutsumise wasta, teisjed põlgawad selle ära, et nad oma südamega selle ilma külles on, ja nad saawad siis hukka kui wastapanijad.

Mis kutsumise pääle teha, ütleb Hebr. 3, 7: tänna, see on: sedamaid, on seda kuulda, wasta wõtta.

595. Mis peame meie tegema, kui Püha Waim meid kutsub?

Meie peame kutsumist sedamaid kuulma ja wasta wõtma.

Tänna, kui tema häält kuulete, siis ärge tehke eneste südameid mitte kõwaks. Hebr. 3, 7.

Weeliks tahtis Paulust kuulda, kui tal enam aega on. Ap. t. 24, 25. Aga see aeg ei tulnud. Tema kantas pea koha ja suri ka. Tema abielurikkaja naene Trufilla sai päälegi otša tulepurtskaja Wesuwi tule ja tuha all. Nii ei tea meist keegi, kui kaua armu-aeg kestab. Kes tänna priiske — on homme surnud: kutsut ei wõita enam kuulda.

596. Mis pärast peame seda kutsumist sedamaid kuulma?

Seepärast, et meie ei tea, kui kaua meie armu-aeg kestab, ja kas meie teda homme weel kuulda wõime.

Jnimestele on seatud ükskord surra, aga pärast seda kohus. Hebr. 9, 27.

III. Meie aga wõtkem Püha Waimu kutsumist sedamaid kuulda, et meie ei tea, kui kaua meie armu-aeg weel kestab.

Oh et seda kõit tunneksime ja tunnistada võiksime:

I—III. Püha Waim kutsub ehk palub ja häälitseb meid Jumala riiki ja igawesele õndsusele armuõpetuse läbi Kristusest Jeesusest, mida tema kuulutada lasseb, et uskuda võiksime, ja äratab meid ka, et uskuda võtaksime. Jumal tahab kõiki õndsaks teha, seepärast kutsub tema ka kõiki wahetpidamata õnnistusele. Aga üksi ühed võtawad kutsumise wasta, tõised põlgawad selle ära, et nad oma südamega selle ilma küllles on, ja nad saawad hukka kui wastapanijad. Meie aga wõtkem Püha Waimu kutsumist sedamaid kuulda, et meie ei tea, kui kaua meie armu-aeg weel kestab.

Piibli lugemiseks: Jef. 55. Ap. t. 8, 36—38. Matt. 27, 13—23. Room. 10, 8—21.

Palwe tunnistus: Laaw. I. 84, 1—6.

Laul Nr. 318. Kõik tulge minu juure nüüd.

§ 27. Tõine aste: Walgustamine.

Püha Waim walgustab meid oma annetega: patustpöörmise ja usuga, et kui õigeksmõistetud patused õndsaks saaksime.

Piibli loo alus: Arakadunud poeg. Luuk. 15, 11—24. Wariseer ja tollner. Luuk. 18, 9—14.

Kawa: 1. Walgustamine, selle siht, abinõuud ja anded. 2. Esimene anne: patust pöörmine. 3. Tõine anne: usk. 4. Õigeksmõistmine, mis patuse õndsaks teeb.

597. Mis teeb Püha Waim meiega, kui ennast oleme kutsuda lastnud?

Tema walgustab meid oma annetega.

See on siis tõine aste meie õnnistuse teel.

Kus walgust waja, jääb on enne pimedus. Siin on kõne waimulikust pimedusest. Selle sees on iga patune, sest tema

süda on pime. Selle pimeduse ajab Püha Waim wälja ja tuleb oma armu-paistusega asemele. 2. Kor. 4, 6. Niijuguses pimeduses oliwad nimelt kõik paganad, et nad Jumalat ega oma pattu ei tunnud. Geweslastele tuletab Paulus seda meelde. Kristiust tõi neile siin suure muutuse. Gew. 5, 8. Pimeduses oliwad ka Juudlased, kes oma Issanda ärastitawad — rumaluse pärast, nagu Beetruse nelipühi jutlus seda seletab. Ap. t. 3, 16—17. Pimeduses oli ka Paulus ise, kes oma Issandat tagasiusas. Aga Püha Waim walgustas korraga 3000 wastapanijat nelipühi päewal. Tema tõi ka Paulusele uue walguse. Saulus sai Pauluseks. Ap. t. 9. Ihulik nägemine oli talt wõetud, et teda usule kaswatada. Ta pidi tundma, kui pime ta iseenesest on. Nägemise saab ta tagasi, ja sellega ka uue waimuliku walguse, Püha Waimu ise. Ap. t. 9, 17. See on õige walgus, sest see paistab nüüd ta pimedasse südamesse ja saadab teda tõe-tundmisele. See ongi walgustamine.

598. Mis see tähendab: Püha Waim walgustab meid?

Püha Waim annab õiget walgust ehk tõe tundmist meie pimedasse südamesse.

Saulust ristitakse, ja warsti kuulutab ta Kristust kui Jumala Poega. Oh imelikku walgust endise pimeduse asemel: Jumala teutaja on tema tähtsamaks kuulutajaks saanud; kuulutab teda kõige ilma ees. 1. Tim. 1, 13.

Sest Jumal, kes walguse käskis pimeduse sisse wälja paista, on see, kes meie südame sisse on paistnud, et meie wõiksime tõisi Jumala auu tundmisega Jeesuse Kristuse palge sees walgustada. 2. Kor. 4, 6.

Sest teie olite ennemuiste pimedus, aga nüüd olete teie walgus Issanda sees. Gew. 5, 8.

Aga teie salgasite püha ja õige ära, ja palusite, et see mees, kes tapja oli, teile saaks kingitud. Ja nüüd wennad, tean mina, et teie seda olete teinud rumaluse pärast, nõnda kui teie ülemadki. Ap. t. 3, 14. 17.

Kes ma enne olin üks Jumala teutaja, ja tagasiusaja ja laitja, aga ma olen armu saanud, sest et mina teadmata seda teinud uskmata südamega. 1. Tim. 1, 13.

Rõõwli hinge ristisambas on uus walguš tulnud ; ta tunneb : 1) suur on tema patt. Luuk. 23, 41 ; 2) aga suur on ka Issanda arm ; tedagi weel wõib ta päästa. Luuk. 23, 42.

599. Misjuguſele kaheſuguſele tundmiſele walguſtab meid Püha Waim ?

Et meie oma pattu ja Jumala armu ära tunneme.

See on patu tundmine, kui Nelipühi kogudus küſima hakkab : Mehed, wennad, mis peame meie tegema ? Ap. t. 2, 37. See on armutundmine, kui nad hääl meel ſõna waſta wõtsiwad, et neid ristida wõidi. Ap. t. 2, 41. Oma patu ja Issanda suure armu tundmine on ka Pauluſe tunniſtuse pääſiſu. Waata nimeſt 1. Kor. 15, 9. 10.

Ja kui ſeeſama ſaab tulnud, annab tema maailmale märku patu pärast, ja õigufe pärast, ja kohtu pärast. Joh. 16, 8.

Ja lootke täieſte armu pääle, mis teile pakutakse Jeeſuſe Kriſtuſe ilmutamiſe läbi. 1. Peetr. 1, 13.

Mis läbi patutundmiſele ſaame, ütleb Room. 3, 24.

600. Mis läbi walguſtab mind Püha Waim patu tundmiſele ?
Käſu ſeaduſe läbi :

Käſu läbi tuleb patu tundmine. Room. 3, 24.

Sellega hüüab Jumal meile :

Urka üles, kes ſa magad, ja tõuſe üles ſurnuſt, ſiis wõtad Kriſtuſ ſind walguſtada. Gew. 5, 14.

Sõnum arakadunud pojaſt näitab meile, kui suur Jumala arm. Seda näitab meile terve ewangelium.

601. Mis läbi walguſtab meid Püha Waim Jumala armu tundmiſele :

Ewangelinmi ehk armu-õpetuſe läbi.

Ja meil on üks kindlam prohwet ſõna, ja teie teete häſti, et teie ſeda tähele panete kui üht küünalt, mis pimedas paigas

paistab, senni kui päew wälja paistab, ja koidu täht tõuseb teie südames. 2. Peetr. 1, 19.

Kui kaks küünalt paistawad siis nii käst ja ewangelium minu pimedasse hinge, et wõtaksin: 1) pattu tunda ja siis täieste patust pöörduda ehk meelt parandada, ja 2) armu tunda ja armu sisse täieste uskuda. Need ongi need anded, millega Püha Waim mind rikkaks teeb.

602. Mis on need kaks kallist annet, mida Püha Waim oma walgustamisega meile annab?

Patustpöörmine ehk meeleparandamine ja usk.

Püha Waimu nimetatakse ise andeks. Ap. t. 2, 38. Aga tema toob ka kallid taewa andid kaasa. Kui Peetrus Korneeliuse ümberpöörmise lugu Jeruusalemas jutustanud, nimetawad usklikud täis püha rõõmu ka meeleparandamise seerjuseks andeks¹⁾. Ka usk on seda nii samuti²⁾.

1) Aga kui nemad seda kuulsid, jäid nemad wait, ja auustasid Jumalat ja ütlesid: Siis on Jumal ka paganatele meeleparandamist annud elu poole. Ap. t. 11, 18.

2) Jeesus wastas ja ütles neile: See on Jumala tegu, et teie usute selle sisse, keda tema on läkitanud. Joh. 6, 29.

I. Kes ennast Püha Waimu läbi kutsuda lastnud, seda wõtab tema walgustada, see on: ta annab talle õiget tundmist ta pimedasse südamesse: käsu läbi patu tundmist, ewangeliumi läbi armu tundmist, ja seega kingib ta patustpöörmist ja usku kui kahte kallimat annet.

Kui ärakadunud poeg paremad mõtted saanud ja ta walmis on isakoja poole ennast pöörama, siis pöörab ta sellega ühtlasi patule selja, ta pöörab kindlaste ennast patust ära. See ongi patustpöörmine. Seesama on aga ka meeleparandamine. Kuid seda ei pea meie wõeriti mõistma. Kibuwits ei saa iseenesest wiigipuuks. Ka oma südant ja meelt ei saa meie ise parandada. Saulusele andis Püha Waim uue meele; nii sai ta Pauluseks. Müüd on ta meel täieste

uueks saanud. Nii on patustpöörmine otse meele uuen-
damine. Ja seda võib üksi Püha Waim toime saata.

603. Mis on siis patustpöörmine ehk meeleparandamine?

Kindel patust ärapäörmine ja meeleuueudamine.

Nii peame siis paluma:

Loo mulle, Jumal, puhas süda, ja uuenda mu sees kindel
waim. Laaw. I. 51, 12.

Kui Issand oma prohwetit ametit algab, hüüab tema:
Parandage meelt! Wariseerid ei kuule seda. Nemad ei
arwa enesel sugugi pattu olemat. Nemad ei tunne oma
pattu. Nemad ei wõi sellepärast ka patust pöörda. Seda
tundmist on siiski väga tarwis.

604. Mis on siis kõige esmalt tarwis, tahame patust pöörda?

Meie peame oma pattu tundma.

Käsk aga see on, mis meile näitab, et patused oleme,
ja et patt patt on, ja ta himugi surma süü. Room. 7, 7.
See käsk on ka Wariseeri käes. Aga ta ei waata tema sisse
mitte täieste. Seda teeb üksi töllner. Ja Püha Waim
näitab talle käsu abil: tema patt on meeletus, ta on
ülekohtus, sest ta on mäsšama hakanud Jumala wasta —
ja sellega on patt tõeste surma süü.

605. Millal on meie patutundmine õige?

Kui meie Jumala käsu ees tundma saanud: meie patt on
ülekohtus, mäsšamine Jumala wasta ja seega surma süü.

Kui Saulus seda on tundma saanud, siis langewad kui
foomukfed tema filmadelt. Niisama on lugu Taawetiga ja ära
kadunud pojaga. Wiimane on weel suurde hädasse langenud.
See aitab omalt poolt paremaid mõtteid saada:

Aga pattu ei tunnud mina muidu mitte, kui käsu läbi: sest
ma ei teadnud kurja himu patu olemat, kui käsk ep oleks öelnud:
Sina ei pea mitte himustama! Room. 7, 7.

Seft mina tunnen oma üleastumisi, ja minu patt on minu ees alati. Sinu, sinu wasta ükspäinis olen ma pattu teinud, ja seda, mis ju silma ees paha, olen ma teinud. Taaw. 1. 51, 5. 6.

Kui ära kadunud poeg oma pattu tundma saanud, siis on tema sellepärast kurb. Temal on kahju, et ta nii sügawaste langenud. Tema kahetseb oma pattu. See on tõine tüft, mis tarwis, et patust pöördä.

606. Mis on pääle patu tundmise tarwis, tahame patust pöördä? Et oma pattu kahetseme.

Jah, oma patu pärast peame kurwaks saama, et nagu Taawet palusime :

Jumala meelepäralsed ohwrid on üks rõhutud waim; üht rõhutud ja rusukspekstud südant ei laida ja mitte, Jumal. Taaw. 1. 51, 19.

Uga meie kurwastus olgu ka õige kurwastus. Ara kadunud poeg oli äraarwamata kurb oma patu pärast, kui ta paremad mõtted sai, nimelt sellepärast, et ta oma patuga Jumala isasüdamele walu teinud. Luuk. 15, 17. Ja nüüd hakkab ta ka tõeste pattu wihkama; seft ta pöörab ju omad sammud isamaja poole.

607. Millal on meie patu kahetsemine õige ja tõsine?

Kui meie kurwaks oleme saanud oma patu pärast, et meie sellega Jumala isasüdamele oleme walu teinud — ja nüüd pattu tõeste wihkame.

Seesugune kurwastus oli arakadunud pojäl; see oli ka Beetrusel, kui ta kibedaste nuttis; Matt. 26, 75; patusel naesel, töllneril. Luuk. 18, 13. Püha kiri nimetab seda jumalikuks kurwastuseks, seft ta on walu Jumala pärast, keda meie wihastanud, walu — mida Jumal meist nõuab, ja ka ise oma Waimuga aratab. Seesugune kurwastus peab õnnistuseks saama. 2. Kor. 7, 10. Selle wasta käib maailma kurwastus: see wäriseb patu karistuse ees, ei usu ka enam armu sisse, ja heidab meele ära. See kurwastus oli Rainil, kui ta ütles: Ma ülekohus on

juurem, kui et seda andeks saaks!" ja Juudal. See kurvastus wiib kohtu kätte, ja a d a b h u k k a.

608. Misfugune peab selle kõige juures meie kurvastus olema?

Mitte maailma kurvastus, mis karistuse ees wäriseb ja hukka saadab, waid jumalik kurvastus, mis õnnistuseks on.

Seft kurvastus Jumala pärast saadab meeleparandamist õnnistuseks, mis ei kahetseta; aga maailma kurvastus saadab surma. 2. Kor. 7, 10.

Rain ja Juudas ei looda enam midagi. Nemad kauwad ära meeleheitmise sisse. Tõistiti Peetrus. Ka tema on raskestest langenud. Aga tal on weel lootus. Tal on i h a ja h i m u — üksi armu järele. Sellest hakkab ta palwe kätega finni. See himu ja iha armu järele on kolmas tükk patustpöörmises.

609. Mis peame weel kolmandaks tundma, peab meie patu tundmine ja kahetsemine meid sihile wiima?

Himu ja iha Jumala armu järele.

Kuis seda? Seda näitab meile jälle tõllner templis ja ära kadunud poeg. Tõllner palub: Oh Jumal, ole mulle patusele armuline! Luuk. 18, 13. Sellega tunnistab ta oma patu üles, ja palub enesele Jumala halastust. Sedasama teeb ka ära kadunud poeg. Luuk. 15, 18. 19. Hinge waenlase käsualune, tema walitsuse all ei taha tema enam olla. Tema ja tõllneri hinge iha käib selle järele, et patu walitsuse alt pääseda.

610. Millal on meil õige himu Jumala armu järele?

Kui meie oma pattu üles tunnistame ja armu ja halastust palume, et patu walitsuse alt pääseda.

Jsa, ma olen pattu teinud taewa wasta ja sinu ees, ja mina ei ole enam wäärt, et mind sinu pojaks hüütakse; pea mind kui ühte oma palgalistest. Luuk. 15, 18. 19.

Peab siis meie meeleparandamine tõsine olema, siis peame kolme asja Piha Waimult paluma.

611. Mis on need kolm asja, mis meeleparandamiseks tarvis?
 1) Tõsine patu tundmine; 2) Tõsine patu kahetsimine ja
 vihkamine ja 3) südamlik himu Jumala armu ja halas-
 tuse järele.

II. Esimene anne, mida Püha Waim meile annab on patustpöörmine ehk meeleparandamine. See on aga ise kindel patust ärapöörmine ja meeleuendamine. Ja see patustpöörmine on üksi õige, kui tõeste oma pattu tunneme ülekohtu ja surmasüü olewat, kui meie teda tõeste kahetseme jumaliku kurvastusega ja teda vihkame; ja himu kanname armu järele, pattu tunnistades ja halastust paludes.

Kes patust pöörnud, nagu ära kadunud poeg oma tunnistusega: Isa, ma ei ole mitte väärt j. n. e., see on juba usule jõudnud. Kes patust pöörab, pöörab patule selja; teeb lahti oma südame maailmast. Sest võime arvata: kelle poole ennast pöörame, kui uskuma hakkame, kelles meie elame, kes meie sees elama hakkab. Jumala poole peame ennast pöörama. Ra õp. §. 23, 25. juhatab meid selle kohta selgusele: Jumalale peame täieste südame andma. See kõik ongi usk, tõine Püha Waimu anne.

612. Mis on selle järele usk, kuhu saame, kui patust pöörame?
 Pöörmine Jumala poole, kuna oma südame täieste talle ära
 anname.

Anna mu poeg, oma süda mulle. Õp. §. 23, 26.

Oma südant ei või meie aga muidu Jumalale ära anda, kui et meie tema Poja sisse usume. Aga ka Poja sisse uskuda ei või meie jälle iseenesest. Kuis Jumal meid Pojas armastanud, peab meile kuulutatud olema. Meie peame kindlaste teadma, mis meie õnnistuseks on sündinud. Meile peab ewangeliumi Kristusest kuulutatama. Usk tuleb ju kuulutamisest, kuulutamine Jumala sõna läbi. Room. 10, 17. Nii peab meil olema: 1) kindel teadmine Jumala armust. — Juudlased lõiwad Kristuse risti, et nad teda õieti ei tunnud. Kui nelipühki kogudusele Peetrus oma jutluse pidanud,

hakkab ta tundma, mis see arm Kristusel talle toob. Mis ka meie Kristusel teame, seda peame täiesti 2) ära tundma. Nimelt aga peab meil selle üle selgus olema: Kes oli Kristus? Mis on tema minu eest teinud? See on: mul peab õige tundmine Jeesusest Kristusel olema ja kõige üle, mis ka mulle õnnistus on walmistatud.

613. Misjagune wara peab meil siis kõige esmalt olema, kui tahame usule saada?

Kindel teadmine Jumala armust, ja seega: õige tundmine Jeesusest Kristusel ja sellest õnnistusest, mida tema meile walmistanud.

Aga see on igawene elu, et nemad tunnawad find, ainust tõsist Jumalat ja Jeesust Kristusel, keda sina oled läkitanud. Joh. 17, 3.

Kui Antiohlias ewangeliumi kuulutatud, on neil sest hää meel; nad kiidawad seda hääks, peawad seda tõeks. Olgu lugu ka meiega nii! Mis püha kiri minu pääsemisest jutustab, pean ka mina tõeks-pidama, hääks kiitma, oma terve südamega seda enesele igatsema, ja ennast selle poole pöörama. Mitte üksi pää, ka süda peab uskuma. Waatkem, misjagune häämeel Antiohlia rahwal ewangeliumi kohta on! Mitte üksi hingamise-päewal, ka hingamise-päewa wahel, see on: ärgipäewadel, tahaksiwad nemad seda kuulda. Ap. t. 13, 42. See samasjagune usk on ka Samaria rahwal. Joh. 4, 42. Rõõmuga tunnistawad nemad ennast ewangeliumi poole kui oma kallima wara poole.

614. Kuis peame selle kohta tõisiks oma usku üles näitama, mis meie armust Kristusel tunneme ja teame?

Meie peame rõõmuga ennast selle armu poole tunnistama, nii et meie seda hääks kiidame ja rõõmuga wasta wõtame kui oma hinge kallimat wara.

Meie ei usu enam sinu kõne pärast; sest meie oleme ise kuulnud ja teame, et seesinane on tõeste maailma Õnnistegija, Kristus. Joh. 4, 42.

Nii mitu, kes teda wasta wõtsid, neile andis tema meelewalla Jumala lapsiks saada, kes tema nime sisse usuvad. Joh. 1, 12.

Suur on patuse naese patt; suur on ka rööwli patt ristisambas; aga kalju kindel on mõlemate lootus: Issanda arm on veel suurem! Nad ei lahku sest lootusest: see Kristus on ka minu Issand! Uskuge meie nende wiisi nimelt: Kristuse weres saame ka meie armu jaama! See lootus Kristuse armu pääle on usu kallim siju.

615. Mis peab meie usu siju veel kolmandaks olema, peab ta meid tõeste õndsusele wiima?

Kindel lootus, et Kristus Jeesus ka minu Issand on, kelle were pärast mina armu saan.

Aga usk on kindel lootus nende nende asjade pääle, mis veel oodatakse, ja nende asjade märguandmine, mis ei nähta. Hebr. 11, 1.

Lootke täieste see armu pääle, mis teile pakutud Jeesuse Kristuse äralumastamise läbi. 1. Peetr. 1, 13.

Mõnda on ka usul, kuhu patustpöörja jõuab, kolm järku: Kolm asja on tarwis, mida Pühalt Waimult peame paluma.

616. Mis on need hinge warandused, mis tarwis, peab meie usk õige olema?

Kolm warandust, mida Püha Waimult peame paluma: 1) et armu teame ja tunneme, mis meile walmistatud; 2) et meie jeda armu tõeks peame ja wasta wõtame, ja 3) et meie selle armu pääle loodame.

On meil jeda, siis pole usk enam paljas arwamine, ta saab eluwäeks, wastastikus eluks — Jumala ja ta lapse wahel. Jumal alandab ennast, et lapse sees elada. Meid ülendatakse, et Jumalas elada tohime. Nii tohime talle oma süda ära kihlata, ära anda.

617. Milleks saab meie usk nii, kui ta õige on?

Südame ärandmiseks ja eluks, kus Jumal meis ja meie Jumalas elame.

III. Ust, kuhu patustpöörmine meid wiib, on täieline südame äraandmine Jumalale, nii et Jumal meis ja meie Jumalaks elame. Seda ustu on meil, kui armu tunneme, mis meile Kristuses valmistatud, seda tõeks peame ja rõõmuga wašta wõtame, ja selle pääle oma ainus lootus paneme, et Jeesus Kristus ka meie Õnnistegija on.

Wilippi linna wangihoidjale ütleb Paulus: Uju Issanda Jeesuse Kristuse siisse, siis saad sina ja sinu pere õndsaks. Ap. t. 16, 31. Dige ust teeb meid siis õndsaks. Kuis see sünnib, näitab lugu tollnerist ja wariseerist: Kui patune seisab tollner Jumala ees. Siiski tunnistatakse temast: Seesinane läks oma kotta paremini õigeks mõistetud kui tõine. Luuk. 18, 14. Jumal on siis teda patu süüft ja wõlast lahti mõistnud. Nii on ta õigeks mõistetud, eht ta küll ise süüdlane on.

618. Mis teeb nüüd Jumal sellega, kes patust pöörnud ja Kristuse siisse ufub?

Jumal mõistab teda õigeks, eht ta küll ise patune ja süüdlane on, ja seega patu süüft ja wõlast lahti.

Kes wõib nende pääle süüd tõsta, kes Jumala ära walitsetud on? Jumal on see, kes õigeks teeb. Kes on, kes wõib hukka mõista? Kristus on see, kes surnud, ja mis weel enam, kes ka ülesäratatud, kes ka on Jumala paremal käel, kes ka meie eest palub. Room. 8, 33. 34.

Jah, õigeks mõistmises mõistab Jumal patuse patu süüft ja karistuseft lahti. Meie patt on kui wõlg, mis 10,000 talenti juur. See wõib üksi kaduda, kui Jumal selle kautab. Ja Jumal teeb seda. Oma Poja pani tema meie asemel süükoorma alla. 12. Kor. 5, 21. Tema läheb surma. Meie kui Barrabas pääfeme lahti. Kristuse õigus saab meie õiguseks arwatud. Kristuse pärast saame oma pattu andeks.

619. Kuis wõib Jumal meid õigeks mõista, kui meie ommeti patused oleme?

Jumal annab meid jufufe Kruutafe pärast õigeks. J. D. Tema annab Kristuse õiguse meile

Jumal armab Kristuse õiguse meie õiguseks ja annab Kristuse pärast meie patud meile andeks.

Seft Jumal oli Kristuse sees, ja lepitab maailma iseenesega ära, ja ei arwanud neile mitte nende üleastumisi süüks. Seft tema on teda, kes ühestki patust ei teadnud, meie eest patu ohvriks teinud, et meie pidime Jumala õiguseks saama tema sees. 2. Kor. 5, 19. 21.

Paulus oli püüdnud oma käsutegudest õndsaks saada, aga ta sai seega Isjanda waenlaseks. Mis teda päästab, on ük si arm; see sünnib ilma tema oma tegusita ja nende hinnata. Nii pea, kui tal usku Kristuse Jeesuse sisse, on tal õnnistuse tee käes. Selle sihile saame: usu läbi. Room. 3, 28. Gew. 2, 8.

620. Mis põhjusel saab siis meie õigeks mõistmine ük si teuks ja tõeks?

Ük si armust, ilma käsu tegusita, usu läbi.

Jah, mis meid päästab, on ük si arm ja halastus, mitte meie ärateenimine, teud, wagadus, palwe. Meie usugi pole meie teenistus. Tedagi on meile annud Püha Waim. Ta on ük si kui käsi, millega õiguse wasta wõtame, mille Kristus meile teeninud. Sõnum: ük si armust! on siis ristitoguduse ja meie kiriku kallim wara:

Seft kõik on pattu teinud, ja on Jumala auust ilma. Ja neid mõistetakse tema armust õigeks ilma, äralunastamise läbi, mis Kristuse Jeesuse sees on. Room. 3, 23. 24.

Seepärast armame meie, et inimene õigeks saab usu läbi ilma käsutegusita. Room. 3, 28.

Teie olete armust õndsaks saanud usu läbi; ja seda ei mitte teie käest, Jumala and on see. Gew. 2, 8.

Mis kasu see kaasa toob, ütleb Room. 5, 1. 2. Kes õigeks mõistetud, sel on rahu Jumalaga, ta tohib igawese elu pääle loota.

621. Mis on see kallis kasu, mida õigeks mõistmine patusele kaasa toob?

Kes õigeks mõistetud, sel on rahu Jumalaga ja igawese elu lootus.

Nii saab õigeks tegew usk tõeste õndsaks tegewaks usuks :

Et meie nüüd usust oleme õigeks saanud, siis on meil rahu Jumala juures meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi. Room. 5, 1.

Meie kiitleme Jumala auu lootuse pärast. Room. 5, 2.

Kristuse veri, õigus ka See minu auukuub on, et ma Ses kõlban Jumalale nüüd, Ja kui ma taewa lähen siit.

L. Nr. 273, 1.

IV. Kui meie tõeste Kristuse oma Issanda sisse usume, siis mõistab Jumal meid õigeks, kuna ta Kristuse õiguse meie õiguseks armab. See sünnib üksi armust usu läbi ilma kätse tegusita. Ja kes õigeks mõistetud, sel on Jumalaga rahu ja igawese elu lootus!

Et ka meie seda päriksime, sest uskugem ja tunnistagem :

I—IV. Oleme ennast Püha Waimu läbi kutsuda lastnud, siis walgustab tema meid, see on: ta annab õiget tundmist meie pimedasse südamesse, kätse läbi patu, ewangeliumi läbi armu tundmist, ja seega — patustpöörmist ja usku, kui kahte kallimat annet. — Meie patustpöörmine on aga üksi õige, kui meie tõeste oma pattu tunneme surma süü olewat, kui meie teda südamest dieti kahetseme, üles tunnistame ja armu palume. Seega oleme aga juba usule jõudnud. Selles anname meie oma süda Jumalale täieste ära, kui meie seda armu tunneme, mis Kristuses walmistatud, seda tõeks peame ja rõõmuga wašta wõtame, ja selle pääle oma ainus lootus paneme, et Jeesus Kristus meie Õnnistegija on. Siis mõistab meid Jumal õigeks Kristuse pärast usu läbi, üksi armust ilma kätsetegusita.

Ja kes õigeks mõistatud, sel on Jumalaga rahu ja igawese elu lootus.

Piibli lugemiseks: Jerem. 31, 31—35. Room. 8, 5—17. Hebr. 11, 1—10. Joh. ilm. 3, 14—22.

Palwe tunnistus: Jef. 38, 16—20.

Paul Nr. 240. Jeesus kutsus patustid.

§ 28. Kolmas aste: pühitsemine.

Püha Waim pühitseb meid õiges usus, et patule ära sureme ja uues elus elame.

Piiblliloo alus: Nelipühi kogudus. Ap. t. 2, 40—47.

K a w a: 1. Pühitsemine — pühaks tegemine uuele elule. 2. Uueste sündimine — selle algus, igapäewane uuendamine ja puhastamine — selle järg. 3. Pühitsemine õiges usus — kallis kinnitamine, et meie õnnistuse teelt ei ehitä.

622. Mis teeb Püha Waim sellega, keda ta walguistanud ja Jumal armust õigeks mõistnud?

Tema pühitseb teda õige usu sees.

See on kolmas aste meie õnnistuse teel.

Pühitsemata tähendas pühaks tegema. Seda tähendab ta ka siin. Mis mõttes seda, näitab jälle piibli lugu. Suure Keedi päiwil olivad Juudlased Kristuse taga-kiusajad. Aga Nelipühi päiwil auustawad nemad oma Issandat. Ap. t. 2, 42. 47; ja nad armastawad ka oma wendi: 42. 46. Nende elu on pühaks saanud, ja ta saab selleks ikka weel ena m ja ena m. Issanda kogudus on alandlik ja tasane. 47. Ka Sakkaus on ülekohtune olnud. Aga kui ta usule saanud, sureb ta patule ja elab uues elus. Luuk. 19, 1—10. Nõnda pühitseb meid püha Waim — ta teeb meid pühaks, wiib meid enam ja enam Jumala osajamisse.

623. Mis tähendab siin: Püha Waim pühitseb meid?

See tähendab: ta teeb meid pühaks enam ja enam, saadab meid täiesti Jumala osajamisesse, et patule jureme ja uues elus elame.

See on Jumala tahtmine, teie pühitsemine, sest Jumal ei ole meid mitte kutsumund roojuseks, vaid pühitsemiseks. 1. Tess. 4, 3. 7.

Püha Waimu tuli on Saulusest Pauluse teinud. Tema on täide läinud, mis Heseekiel kuulutanud (36, 26. 27). Paulusel on uus süda. Ta Jumal on püha; ta kardab teda õieti. Ta Jumal on ta pääle halastanud; ta teda armastab ta nüüd kõigest hingest.

624. Mis annab meile Püha Waim, et meie uues elus võiksime elada?

Uue südame, mis püha Jumalat õieti kardab ja halastajat Jumalat õieti armastab.

Ja ma tahan teile uue südame anda, uue waimu teie sisse anda, ja kiwise südame ära saata teie lihast, ja teile ühe lihase südame anda. Ja oma Waimu tahan ma teie sisse anda, ja teha, et teie võtate kätte minu seadmiste sees, ja mu kohtu seadusi pidada, ja nende järele teha. Heseekiel 36, 26. 27.

Relipühi kogudus usub. Ja et ta usub, peab ta wendi armastama, häid tegusid üles näitama. Jak. 2, 17. Usk on hää juur. Sellest peab hää wili isegi wälja kaswama. Matt. 7, 16. See peab sündima, kui puu hää, ehk ilma mõistukõneta: kui usk elaw.

625. Milles ilmutab see uus süda ja uus elu ennast?

Häis tegudes, mis elawast usust wälja kaswawad, nagu hää wili hääst puust.

Süis on see süü, mis meie kogudusele antakse: oma õigeksmõistmise õpetusega usu läbi — teha tema koguduse laisaks, ei ta nõuda pühitsemist ega häid tegusid, — asjata. Ka meie nõuame neid, aga meie teame: mitte nende pärast ei saa meie õndsaks, mitte nende pääle ei wõi meie loota. Meie hääd teud on usu wili, mida Püha Waim meile kaswatanud, mis ka ise armu-anne on. Aga kui meil usku on —

fiis toob see isegi häid tegusid kaasa. Nagu päike iseenesest walgust wälja annab, hää puu iseenesest hääb wilja kannab, nõnda ka õigeks tegew usk. Etse meie nõuame elawat, mitte furnud usku:

Usk ilma tegudeta on furnud. Jak. 2, 17.

Nende wiljast peate teie neid tundma. Kas wiinamarju nopitakse kibuwitjast eht wiigimarju ohakaist? Nõnda iga hää puu kannab hääb wilja. Matt. 7, 16.

Elage kui walguse lapsed. Sest Waimu kasu näitab ennast kõigesugu hääduse ja õiguse ja tõe sees. Gew. 5, 9.

Mis seega meie südamesse walatakse, ütleb Room. 5, 5. See on Jumala armastus. Nüüd saame jõudu Kristuse wäes käsku täita. Gal. 5, 6. Room. 13, 10.

626. Mis walatakse fiis pühitsemises meie südamesse wälja?

Armastus, mis Kristuse wäes käsku täidab.

Nõnda ei fautu äralunastamine mitte käsku ära, waid finnitab alles teda. Õigeks mõistmises on tema wanne kusutatud; pühitsemises wõin mina nüüd seda õnnistustki tõendada, mis käsule kaasa antud — Kristuse wäes, kelle sees mina nüüd täieste elan:

Jumala armastus on wälja walatud meie südame sisse Püha Waimu läbi, kes meile on antud. Room. 5, 5.

Sest Kristuse Jeesuse sees ei maksa ümber lõigatud ega ümber lõikamata, waid usk, mis armastuse läbi tegew on. Gal. 5, 6.

1. Armastagem teda, sest ta on meid esiti armastanud. Joh. 4, 19.

Armastus on kasu täitmine. Room. 13, 10.

I. Püha Waim pühitseb meid, kui meie õigeks mõistetud, sest ta teeb meid pühaks, et enam ja enam patule ära sureme ja uues elus elame. Seks annab tema meile uue südame, kuhu armastus wälja walatud, mis Kristuse wäes käsku täidab ja häid tegusid teeb.

Milleks seega saame, ütleb 2. Kor. 5, 17: meie saame uueks loomaks; see sünnib Kristuses; seks saame, et meie ülewalt ja uueste sündinud. Joh. 3, 3.

627. Mis sünnib siis meiega, kui Püha Waim meid pühitseb?

Meie saame Kristuses uueks loomaks, sünnime ülewalt ja uueste.

Kui keegi Kristuse sees on, siis on ta uus loom. Wanad asjad on mööda läinud, ja kõik on uueks saanud. 2. Kor. 5, 17.

Kus selle uue elu algus, ütleb Joh. 3, 5. Selle saame, kui weest ja Waimust sünnime. See sündimine saab meile osaks pühas ristimises. Nelipühi kogudus oli nii sünnitatud.

628. Kus annab Püha Waim meile selle uue elu alguse?

Uueste sündimises weest ja Waimust ehk pühas ristimises.

Rikodeemusele pidi Isand ütleva:

Tõeste, mina ütlen sulle, kui keegi ei sünni weest ja Waimust, siis ei wõi tema mitte Jumala riiki saada. Joh. 3, 5.

Pühitsema tähendas: pühaks tegema, siin meie õnnistusekorra kolmanda järgu seletuses: enam ja enam pühaks tegema. Apostlik kogudus on nõnda uueste sünnitatud: päew päewalt saab ta pühamaks ja puhtamaks.

629. Mis teeb Püha Waim nendega, keda ta pühitsetes uueste sünnitanud?

Tema pühitseb neid enam ja enam, et nad päew päewalt pühamaks ja puhtamaks saawad.

Nii saab Püha Waimu tules igapäew Jumala lapse süda uuendatud, igapäew saab ta puhastatud. See armu wastawõtmine on igapäewane.

630. Kuis wõime seda pühitsemist siis küll nimetada?

Isapäewaseks uuendamiseks ja puhastamiseks.

Küll ei ole meie uus elu ühe korraga valmis. Ka tema peab päew päewalt kaswama, kuna wana Adam meie sees ühtlasi sureb. Kõige selle poolest on jälle apostlik kogudus meie eeskujuks. Ap. t. 2, 42—47. Jumala sõnast ja palmes saawad nad uut walgust, uut jõudu. Öppigem jest! Küll Jumal siis meie ise jõudu annab oma tahtmist täita.

631. Mille sees ilmutab see igapäewane uuendamine ja puhastamine ennast?

See, et Püha Waimu läbi meie uus elu päew päewalt kaswab, ja meie uut walgust ja jõudu saame Jumala tahtmist täita.

Aga Waimu kasu on armastus, rõõm, rahu, piff meel, heldus, häädus, truudus, tasandus, kasinus. Kalat. 5, 22.

Kristus meie eeskäija. Tema sarnaseks peame saama. Seega saame ka Jumala kaju kätte saama, mille meie Adamas kautanud.

632. Mis sihile tahab Püha Waim meid selle pühitsemise töö läbi saata?

Sinna, et meie Kristuse sarnaseks saaksime, ja et meid Jumala kajuksse uendataks, mille meie kautanud.

Kristusest Kristusele peame meie püüdma. Digeks mõistmises kingib ennast meile: Kristus meie eest! Pühitsemises peab tema saama: Kristuseks meie sees! Paulusega peame ütelda wõima:

Ma elan, ei mitte enam mina, waid Kristus elab minu sees. Kal. 2, 20.

Iskanda omased on siin hädaorus wõitlejad. Wõidu saawad nad alles auriigis.

633. Millal saame meie selle pühituse sihi täieste kätte?

Mitte siin hädaorus kui wõitlejad, waid auriigis kui wõitjad.

Jah, siin oleme ommeti weel tuhande paelaga selle ilma külles kinni, kus umbrohi niisu kõrwas kaswab. Siin oleme

wõitlejad, mitte weel wõitjad; püüdjad, mitte weel kätte-
saajad. Weel peame Paulusega tunnistama:

Ei mitte, et ma oleksin seda ju kätte saanud, ehk et ka oleksin
täiest: walmistatud; aga ma nõuan seda taga. Wilipp. 3, 12.

Kaua teeb ka Beetruse hinge kallal Püha Waim tööd;
aga ta langeb, et ta nõder on. Omas nõdruses
langewad needki weel, kes pühitsuse põlwe jõudnud. Üksi
meelega ei tee nad enam pattu.

634. Kuis sünnib see, kui meie ka pühitsuse põlwes weel pattu
teeme?

Meie eefime, mitte enam meelega, waid nõdruse pärast.

Jah, ükski nii. Seepärast wõib Johannes ristiniimese
elu wõitlemisest kahel wiisil rääkida:

Ükski, kes Jumalast on sündinud, ei tee mitte pattu, waid
kes Jumalast on sündinud, see hoiab enmast. 1. Joh. 5, 18.

Kui meie ei ütle enesest pattu olevat, siis petame iseennast,
ja tõtt ei ole mitte meie sees. 1. Joh. 1, 8.

II. Uue elu alguse saame meie pühas ristimises,
kus Püha Waim meid uueste sünnitab, ja ses elus kas-
wame meie igapäewases uuendamises ja puhastamises.
Nii peame meie enam ja enam Kristuse sarnaseks saama,
ja peab Jumala kaju meie sees uuendatama. Küll ei jõua
meie siin hädaorus weel täiele sihile, waid alles auu-
riigis; siiski ei tee meie enam meelega pattu, waid ükski
nõdruse pärast.

Kalliks trööstiks on meil see juures: 1. Joh. 2, 1.
Oleme nõdruse pärast langenud, ja parandame meelt,
tuleme oma ainja eestkostja juure, saame patu andeks.
See eestkostja on Jeesus Kristus, kelle sisse meie
usume.

635. Mis trööstib meid, kui meie ka pühitsuse põlwes nõdruse
pärast weel pattu teeme?

Et andeksandmist saame, kui tõsises meeleparandamises ja usus oma Issanda juure ennast juhutada laseme.

Minu lapsukesed, seda kirjutan mina teile, et teie mitte ei pea pattu tegema, ja kui teegi on pattu teinud, siis on mei eestkostja Isa juures, Jeesus Kristus, kes õige on. 1. Joh. 2, 1.

Ust üksi on see püha wara, mis meid õndsusele aadab. Aga see wara olgu puhast, olgu õige.

636. Misjulguse usu sees peab Püha Waim meid iseäranis veel pühitsema, et meie õnnistuse teelt ära ei eksi?

Õige usu sees.

Rahwas Kaiserea Wilippi ümber pidas Jeesus inimeseks. See ust polnud õige. Õige ust oli üksi Petrusel, kes Kristust Jumala Pojaks pidas, temast üksi oma õigeks saamist, oma õndsust lootis.

637. Mis on õige ust, mille sees Püha Waim meid peab pühitsema?

Ust Jeesuse Kristuse meie Issanda sisse, mis meid õigeks ja õndsaks teeb.

Kus sarnast ust, sääl ka õiget usu elu. Sääl on kallis finnituz, et meie õnnistuse-teelt ei eksi. Sääl sünnib, mis Püha Waim Korneeliuse kajas tegi, kellest tunnistatakse:

Ja südametundja Jumal on neile tunnistanud ja neile Püha Waimu annud, ja on nende südamed usu läbi puhtaks teinud. Ap. t. 15, 9.

III. Kui meie ka nõdruse pärast langeme, siis teame ommeti, et meie andeksandmist saame, kui iga päew patust pöörame ja õiges usus Püha Waimu läbi ennast pühitsema laseme.

Ma olen walguis sellele, Kes mind siin taga nõuab, Ei pimeduses komista, Kes minu juure jõuab: Ma püha elu õpetan Ja taewa teele juhatan. L. Nr. 329, 2.

Et ka meie hinge Issand nõnda hüüaks, pid agem mees:

I—III. Kes õigest mõistetud, seda pühitseb Püha Waim, see on: ta teeb teda pühaks, et ta enam ja enam patule ärasureb ja uues elus elab. Seks annab ta temale uue südame, kuhu armastus wälja walatud, mis Kristuse wäes käsku täidab ja häid tegusid üles näitab. Tuba pühas ristimises saame meie selle uue elualguse ja meie kaswames elus igapäewases uuendamises ja puhastamises, et meie enam ja enam Kristuse sarnaseks saaksime ja Jumala kujukse kaswaksime. Küll ei saa meie weel siin pühitsemise sihile ja ekkime weel; siiski ei tee meie enam meelega pattu, waid üksi nõdruse pärast. Ja meil on see kindel lootus, et meie ka selle kohta andeksandmist saame, kui igapäew patust pöörame ja õigest usust Püha Waimu läbi ennast pühitseta laseme.

Piibli lugemises: Op. j. 3, 13—35. 1. Joh. 3, 1—18.

Luu. 19, 1—10.

Palwe tunnistus. Jerem. 31, 18. 19.

Laul Nr. 272. Kõik kallid hinge õnnistus, 10. j.

§ 29. Neljas aste: Hoidmine.

Armu põlwe saame üksi jääma, kui Püha Waim meid õige usu sees hoiab.

Piibli loo alus: Peetruse tunnistus (Matt. 16, 16—19) ja salgamine (Matt. 26, 69—75.)

Kawa: 1. Püha Waim hoiab meid õiges usus kolme sõrde waenlase wasta. 2. Seda teeb ta oma noomimise, õpetamise, karistamise ja trööstimise-ameti läbi. 3. Oh siis walwalem, et meie wastapanijaks ei saaks!

638. Mis teeb Püha Waim kõige wiimaks, et meie tema armu warju jääksime?

Tema hoiab meid õige usu sees. ||

Paradiisi aeda pidivad Adam ja Ewa hoidma. Sest waenlane käis ju pääle. Ka kõige kallim usk ei wõi muidu kasu tuua, kui teda ei hoita. Suur oli Peetruse usk olnud. Matt. 16, 16. Kallimeheks oli Isand teda selle pärast nimetanud: (16, 18); foguduse aluseks ja taewa riigi wõtmete kandjaks teda seadnud. Siiski oli ta Isanda ära salanud, ja weel wandega. Matt. 26, 27. Ta oleks nüüd täieste kadunud, kui ta Isand mitte kui ülem-preester tema eest ei oleks palunud. Ja seda on Isand teinud. Nõnda on Peetrus iseene hinge tunda saanud: tahame õndsaks tegewa usu sisse jääda, Jumala Waim peab meid kaitsma. Et Peetrus ka pääle selle pole langenud, seegi on Jumala arm: see kinnitab teda, et ta otjani usust kinni pidab.

639. Mis tähendab siis: Püha Waim hoiab meid õige usu sees?

Tema kaitsneb meid, et meie õndsaks tegewa usu sisse Seesuse Kristuse sisse jääme; tema kinnitab meid, et meie sellest otjani kinni peame.

Aga kõige armu Jumal, kes meid on kutsunud oma igawese auu sisse Kristuse Seesuse sees, see parandagu, kinnitagu, tehku wahwaks ja rajagu teid tugewaste, kui teie ürikestes saate kannatanud. 1. Peetr. 5, 10.

Ma olen see pääle julge, et see, kes teie sees on alganud seda hääd tööd, seda ka lõpetab Seesuse Kristuse päewani. Wilip. 1, 6.

Peetrus oma suure usuga oli wististe armu põlwe s seisnud; temagi oli langeda wõinud. Ka oli Tämas kaua aega Pauluse abiline olnud, aga kui Roomas ristirahwa kiusamine tuli, taganes ta usust, ta hakkas jälle ilma armastama. Kol. 4, 14. 2. Tim. 4, 10. Wil. 24. Nii wõiwad siis ka need langeda, kes armu põlwe s juba seisawad.

640. Mis pärast on usklikudel seda Püha Waimu hoidmist tarwis?

Seepärast, et ka usklik armu-põlvest võib langeda ja usust taganeda.

Geolewa õpetusega lahkume Kalwini kogudusest. See õpetab: Kes armus seisab, ei või iial armust langeda. Aga see õpetus on kirja-wastane:

Sellesinatse sõna annan mina sinu kätte, et sa pead pidama usku ja hääd südametunnistust, mis mõningad on ära põlanud; ja ust on nende käest ära ja kui laew hukka läinud. 1. Tim. 1, 19.

Kurati on see nägemata waenlane, kes Juuda ja ka Peetruse langema saatis. Luuk. 8, 12. Kuradi kõrwal käiwad meie pääle kõik hõelad meie ümber oma umbusega — ja ka kõik kaduw ilu meie ümber oma auuga. See on maailm. Laul Nr. 302, 5. Seit maailmasti oliwad Herodesed ja Rooma keisrid, kes ristirahwast taga kiusasiwad, et teda usust ära pöördada. Aga meie suurem waenlane on meie liha — see on, meie oma rikunud süda oma patuse tahtmisega, kus silma himu, liha himu ja elu kõrkus asub. Kal. 5, 17. Omalt poolt tegi see liha Juuda ahneks, Peetruse lihalikult julgeks. Matt. 26, 33.

641. Kes on need waenlased, kes meie käest meie usku tahaksiwad riisuda?

Kurat, maailm ja meie liha.

Teeäärjed on need, kes jeda kuulewad; pärast tuleb kurat ja võtab sõna nende südamest ära, et nemad ei pea uskuma ega õndsaks jaama. Luuk. 8, 12.

Walwa, et sind wägisi Siin maailm ei peta, Ega oma seltsi sind kawalast ei wõta. Walwa ka Et ei saa Wõimust sinu pääle Wale wennad jälle. L. Nr. 302, 5.

Seit liha himustab Waimu wastu, ja Waim liha wastu; aga needsinatsed on tõine tõise wastu. Kal. 5, 17.

I. Püha Waim üksi hoiab meid õiges usus, see on: tema kinnitab meid õige ja õndsaks tegewa usu sisse otsani, seit ilma selleta saaksime armupõlvest langema, nimelt et

kirat, maailm ja meie liha kõige väega meie usku meilt püüavad riisuda.

Püha kirja põhjal võime meie Püha Waimu noomimise, õpetamise, karistamise ja trööstimise ametist kõnelda.

642. Mis teeb Püha Waim, et meid usu sisse hoida?

Tema noomib, õpetab, karistab ja trööstib meid.

Langenud Peetruse hinge ette astub tema suur patt, see nuhtlus, mille ta teeninud. Püha Waim on talle seda meelde tuletanud. See on ta noomimine. Tema teeb nüüd Peetruse päew päewalt alandlikumaks, saadab teda nii meelega parandusele.

643. Kuis noomib meid Püha Waim?

Seega, et ta meile meie pattu ja patu nuhtlust meelde tuletab, et päew päewalt alandlikumaks saaksime ja meelt parandaksime.

Saulusest teeb Püha Waim Pauluse: nüüd lahkeb ta omast käsudigusest, oma tegude uhkusest; ta tunneb nüüd, kuis õieti uskuda, pühaste elada. Püha Waim on talle Kristuse ja tema armu ära seletanud. See ongi õpetamine.

644. Kuis õpetab meid Püha Waim?

Seega, et ta meid wahetpidamata walgustab, kuis õieti peame uskuma ja pühaste elama, et Kristust ja tema armu ära tunnekime.

Paulus on armu saanud. Aga tagasiusamisest, wangikojast, surma hädast peab ta läbi käima. See on mitmesugune rist ja kurvastus. Sellega kasvatakse teda. Nii peab ta saama — õigeks Jumala lapselks.

645. Kuis karistab meid Jumala Püha Waim?

Seega, et ta meid mitmesuguse risti ja kurvastuse läbi Jumala lapselks kasvatab.

Room. 8, 35. 38. 39 võib Paulus siiski kinnitada: Wiletus ja ahastus, surm ja elu ei saa teda Jumalast lahutama. Raskema risti all on ta tema laps. Surresti saab ta selleks weel jääma. Nii on Waim teda rõõmustanud.

646. Kuis rõõmustab meid Püha Waim?

Seega, et ta meile seda kindlat tröösti annab, et meie ka raskema risti all Jumala lapsed oleme ja Jumala juure jääme.

Kes võib meid lahutada Kristuse armastusest? Kas wiletus ehk ahastus, ehk tagasihamine, ehk nälg, ehk alastus, ehk häda ehk mõel? Sest mina olen see pääle julge, et ei surm ega elu, ei inglid, ei würistid, ega wägewad, ei see mis praegu on, ega mis tulew on; ei kõrgus ega sügawus, ega ükski muu loom ei wõi meid lahutada Jumala armastusest, mis on Jeesuse Kristuse, meie Issanda, sees. Room. 8, 35. 38. 39.

II. Et meid õige usu siise hoida, noomib meid Püha Waim, et patust pööraksime, õpetab meid, et Kristust ja tema armu ära tunnekime, karistab meid, et ennast Jumala lapsiks laserkime kaswatada, ja trööstib meid, et meie ka raskema risti all Jumala lapsed oleme.

Kui Peetrus langes, siis oli tema esimene süü see, et tema walwata ei suutnud. Matt. 26, 40; et ta oma liha-julguses ka ei uskunud, et temal seda tarwis on. Matt. 26, 35. Püha Waim õpetab teda küll, aga Peetrus ei anna temale mitte järele. Kes ei walwa, saab wiimati awalikult wastapanijaks Püha Waimule. Seda annabki Tehwanus Junda rahwale ta suuremaks ja otse surma süüks. Ap. t. 7, 51. Meie aga ärgem wõtkem iial wastapanna.

647. Mis peame meie omalt poolt tegema, et Püha Waim meid õige usu sees hoiaks?

Meie peame walwama ja paluma ja Püha Waimu juhata-misele järele andma, nii et meie talle iial wasta ei pane.

Walwate ja paluge, et teie kiusatuse sisse ei saa; waim on küll walmis, aga liha on nõder. Matt. 26, 41.

Teie kangekaelsed ja ümberlõikamatad südamest ja kõrwust! Teie panete ikka Püha Waimu wastu, kui teie wanemad, nõnda teiegi. Ap. t. 7, 51.

Peetruse langemisest nägime, et ka armu põlwes seisest tõeste langeda wõime. Otsi Peetruse sugusid otsib Saadan enesele. Mida kõrgemal sa seisad, seda suurem sinu langemine; seda ennemalt wõid sa surmaga saada, seda sügawama sisse langeda.

648. Mispärast saab see iseäranis kardetawaks, kui meie ei walwa ja ei palu?

Et meie ka armu põlwes tõeste langeda wõime ja seda sügawama sisse, mida kõrgemal meie seisime.

Weel ka sadama juus wõib laew hukka minna. Olid ka armu põlwes, langesid ja meelega: armu ukse wõib sulle jääda waste kinni minna! Küll wõib Jumal patust ka wiimisel surma-tunnil weel wasta wõtta — aga meeletus on see, selle pärast patustpöörmist wiimise silma pilgu päale jätta. Hooletu, kes armus seisnud, aga siis Püha Waimu kutsumise meelega tuulde heitnud, saab wiimaks wastapanijaks, kel armu ei ole. Selle kõige pärast peab meile ikka hüütama:

Nõudke eneste õnnistust taga kartuse ja wäristusega. Wisip. 2, 12.

Seft neid, kes ükskord on olnud walgustatud, ja taewast andi maitunud, ja Pühast Waimust osa saanud, ja kes Jumala hääd sõna, ja tulewa ilma wäge on maitunud, ja on ärataganud, — ei neid wõi uueste saata meeleparandamise poole, sest et nemad iseeneatele kahjuts Jumala Poja risti lööwad ja naeruks panewad. Hebr. 6, 4—6.

Kui inimene Püha Waimu kutsumise ja walgustamise ikka ja ikka tagasi lükkab, siis lõpeb armu aeg kord otsa. Ta ei wõigi enam ümber pöörda. See patt on ka

Püha Waimu teutamine, et pattu tegija Püha Waimu armu wäge, mida ta tunnud, meelega jalgade alla sõtkub. Wariseeridest näeme seda: Kristuse jumaliku tegu nimetawad nemad Peeltsebubi tööks. Matt. 12, 24; teutades panewad nemad Pühale Waimule wasta. Seepärast ei pea seesugust pattu enam andeks antama.

649. Mis pärast saab Pühale Waimule wastapanemine kõige hirmsamaks patuks?

Et armu aeg lõpeb ja wastapanemine wiimaks Püha Waimu teutamiseks ehk patuks Püha Waimu wasta saab, mida andeks ei anta.

Seepärast ütlen mina teile: iga patt ja teutamine antakse inimestele andeks, aga teutamist Püha Waimu wasta ei anta inimestele mitte andeks. Matt. 12, 31.

Wariseerid pööravad meelega Jumala tõest kõrwale. See on hirmsam umbusk. See ongi patu hakatus Püha Waimu wasta. Ei ole see patt siis mitte mõni üksik awalik patt, werewalamine, abielurikkumine, waid ta on jäädaw südame seis, umbusu wiimne järk. Siin saab süda kiwiseks tehtud, mis enam muutuda ei wõi. Patune jääb meelega wastapanemise sisse, nii et ta wiimaks enam ümberpöörda ei wõi.

650. Mis on see patt Püha Waimu wasta?

Umbusk, mis meelega Jumala tõest kõrwale pöörab, nii et hing enam ümber pöörata ei wõi.

Milleks see patt saab, ütleb 1. Joh. 5, 16: üks patt on surmaks. Wariseerid oliwad teel, et seda pattu teha. Nii lõpeb see südame seis, see kangekaelne südame kiwiseks tegemine; ta ei wõi enam muutuda, et inimene ise armu meelega tagasi liikunud.

651. Mis patuks nimetab püha kiri weel seesugust pattu?

Püha kiri nimetab seda pattu ka — patuks surmaks.

Mitte enam palumagi ei pidada meie Jeesuguse eest, sest Johannes ütleb :

Üks patt on surmaks, selle eest ei ütle mina mitte, et keegi peab paluma. 1. Joh. 5, 16.

III. Oh siis walwagem ja palugem, et meie Püha Waimu juhutamisele iial wasta ei pane. Muidu wõime ka armu põlweš weel langeda ja oma hinge õndsuse kautada; meie wastapanemine wõib patuks Püha Waimu wasta saada, mis siin ega tulewas ilmas andeks ei anta: sest ta on patt surmaks!

Nõnda jaadawad meid taewa poole kats kätt: minu usufäsi ja Püha Waimu armufäsi. Aga wiimne on wägewam ja üksi usutaw. Tema peab meid hoidma, et meie käsi ei langeks! Oh et ennast tema hoiule jätafsime ja tunnis-tafsime:

I—III. Püha Waim üksi hoiab meid õiges usus, tema kinnitab meid selle siise otjani, sest ilma temata saakfsime armu-põlwest langema, nimelt et kurat, maailm ja meie liha meie usku meilt püüab riisuda. Seta noomib meid Püha Waim, et patust pöörakfsime, õpetab meid, et Kristust ja tema armu ära tunnekfsime, karistab meid, et meid Jumala lapses kaswatada, ja trööstib meid, et ka raskema risti all Jumala lapsed oleme. Oh siis walwagem ja palugem, et meie Püha Waimule iial wasta ei pane: muidu wõime ka weel armu põlweš seistes oma hinge õndsuse kautada, meie wõime wastapanijaks saada, kes pattu teewad Püha Waimu wasta, mis andeks ei anta siin ega tulewas ilmas: sest ta on patt surmaks!

Piibli lugemiseks: Jee. 54, 10—17. Joh. 15, 1—15. Room. 8, 28—39.

Palwe tunnistus: Laaw. I. 121.

Laul Nr. 433. Oh meie, Jeesand Jeesus.

III. Püha Waimu töowäli Isanda kirikus ehk ristikoguduses.

§ 30. Kristlik kirik ehk ristikogudus.

Kristlik kirik on usklike kogudus, kus Jumala sõna kuulutatakse ja sakramendid wälja jagatakse.

Usutunnistuse alus: Mina usun üht püha ristikogudust, pühade osajagamist. — Nõnda kui tema kõik püha ristikoguduse maa pääl kutsub, kogub, walgustab, pühitseb ja Jeesuse Kristuse juure õige ja ainu usu sees hoiab.

Piiblitloo alus: Melipühi lugu. Ap. t. 2.

Kawa: Ristikogudus Püha Waimu töowäli. 2. Tema algus näitab meile, mis see ristikogudus ehk kirik on. 3. Ristikoguduse tegumood kui nähtaw ja nägemata kirik.

Meie usume Jeesuse Kristuse sisse. Selle usuga oleme ristiinimesed. Meie õnnistuse tee — Püha Waimu kutsumine, walgustamine, pühitsemine ja hoidmine näitas meile, kuidas meie enam ja enam ristiinimeseks tõe poolest oleme saanud. Aga mitte meie pole seda üksi, kus Püha Waimu oma armu tööd teeb. Meie ümber on määratu suur ristikogudus ehk kristlik kirik, kus ta tegew on.

652. Kus on see töö-wäli, kus Püha Waimu oma armu-tööd teeb?

Pühas ristikoguduses ehk kristlikus kirikus.

"Püha Waimu saadab meid oma püha kogudusesse ja saadab meid kiriku sülle," ütleb Lutherus suure kattekismuses. Niisama tunnistas Paulus:

Sest teie olete elawa Jumala tempel, nõnda kui Jumal on ütelnud: Ma tahan nende sees elada ja nende sees käia, ja tahan nende Jumal olla, ja nemad peawad mulle rahwaks olema. 2. Kor. 6, 16.

Püha Waimu töö oli pühitsemine ehk pühaks tegemine.

653. Mis teeb siis Püha Waim meie patustega pühas ristifoguduses?

Tema pühitseb meid ehk teeb meid pühaks.

Pühitsemiseks tahab Püha Waim meid Kristuse juure, tema õndsasse osasaamisesse tuua.

654. Mis tarwis teeb meid Püha Waim pühaks?

Et meie Kristuse juure ja tema õndsasse osasaamisesse saaksime.

Juba maa pääl peame meie kiwideks saama, kes tema igawese waimutempli ülesehitamiseks kõlbawad:

Seepärast ei ole teie enam wõerad ja majalised, waid pühade feltsirahwas, ja Jumala kodakondsed, apostlite ja prohwetite raja pääle üles ehitatud, kus Jeesus Kristus ise nurgakivi on. Kelle sees kõik hoone kokku liidetud, ja kasvab pühaks Jumala templiks Isanda sees; kelle sees ka teid ühtlasi üles ehitatakse Jumala elu asemeks Waimu sees. Gew. 2, 19—22

Wanas seaduses oli üks rahwas Jumala iserahwas. Müüd ei pea seda enam üksikud olema. Mitte üksikut fogudust ei taha Jumal õnnistusele saata, waid terwet armu riiki, terwet kristi fogudust.

655. Kes peawad selle templi liikmed olema, kus Püha Waim töö teeb?

Mitte üksik fogudus, waid terve ristifogudus.

Jah, nii suur on Püha Waimu töö wäli! Nii suur meie Jumala armastus, mis patusid otsib:

Kes tahab, et kõik inimesed peawad õndsaks saama ja tõe tundmisele tulema. 1. Tim. 2, 4.

I. Püha Waim teeb oma armu-tööd kõiges suurest ristifoguduses, kuna tema sääl patusid pühitseb, ja seega Kristuse juure saadab, et nad nagu kiwid oleksiwad waimulikus templis.

656. Misjuguste sõnadega finnitab meile meie õpetuse seletus, et Püha Waim ristifoguduses oma armutööd teeb?

Sõnadega: „Nõnda kui tema kõik ristikoguduse maa pääl kutsub, kogub, walgustab ja Jeesuse Kristuse juure õige ja ainu usu jees hoiab.“

Selle järele on palju armutööd tarwis, et ristikogudus selleks tõeste saaks. Kõik mis enne Nelipühi sündis, oli sellele ette walmistuseks.

657. Kas ristikogudus oli juba tõeste olemas, kui Püha Waim maa pääle tuli?

Ei olnud, waid ta oli üffi ette walmistatud.

Küll oliwad jüngrid Issanda ümber olnud; aga nad ei olnud weel seestpidi uueste sünnitatud; ka wälispidi ei ole nad weel koguduseks kogutud olnud. Oma alguse sai kirik alles 10 päewa pääle Issanda taewaminemise. Süss r a j a t i ja l o o d i t a.

658. Mis on siis Püha Waim ristikoguduse kohta teinud?

Tema on ristikoguduse ehk kristliku kiriku Nelipühi päewal rajanud ja loonud.

Nelipühi on seepärast ristikoguduse sündimise päew. Aga tema algus pole loomulik. See sünnib imelikul wiisil — taewast. Sadakatskümme üskliku templikojas kuulsiwad äkki kangel tuulekoha taewast, nägiwad tulekese keelte näul jüngrite pää pääl. Ap. t. 2, 1—3. Need oliwad suured imetähed, mis sündisiwad. Nende all sündis ristikogudus.

659. Kuis on Püha Waim ristikoguduse loonud?

Imelikul wiisil, suurte imetähtede saatusel.

Aga pääasi ei olnud need wälised tähed weel mitte. Siin sündis, mis sakramendis praegugi weel sünnib: wälise tähe all ja läbi tuleb taewa anne, nimelt Püha Waim meie juure. Nii langes ta ka siin jüngrite pääle.

660. Mis oli pääasi Nelipühi imeten juures?

See, et Püha Waim wäliste tähtede all ja läbi alla tuli ja jüngrite pääle langes.

Wälised tähed aitasiwad ka nimelt seda püha silmapilkü ära mõista: kange tuule koha taewast tähendas uut elu õhtu, mis looduse pidi uuendama; tulekeeled tähendasid püha leeki, mis jüngerid uue tunnistuse.wäega pidi täitma.

661. Mis tähendasid need tähed, mis jüngerite üle Nelipühi päewal sündisid?

Uut elu ja tunnistuse.wäge, mis jüngeritesse tuli.

Et see sündinud, ilmus sedamaid: Ap. t. 2, 4 seletab: nad rääkisiwad wõeraid keeli; 2, 11: nad kiit-
sivad Jumala suuri asju.

662. Milles ilmus see, et jüngerid Püha Waimuga täidetud olivad?

Selles, et nad juuri Jumala tegusid kiitsiwad ja wõeraid keeli rääkisiwad, mida nad iial ei olnud õppinud. Ap. t. 2, 4. 11.

Jah, õpetamata Kalilea kalamehed saawad suurteks kirja-
tarkadeks. Niisama teeb arm siin üheks, mis patt Paabelis lahutanud. Lahutatud rahwaste afemele astub jälle üks Jumalarahwas. Kes seda seletab, ütleb Ap. t. 2, 36. Peetrus kuulutas seega Jumala sõna. Terwe Israeli kutsutakse sääl ümberpöörmisele.

663. Mis tegi Peetrus oma waimustatud pühade-jutluses?

Peetrus kuulutas Jumala sõna terve Israeli wasta, et ta ümber pööraks. Ap. t. 2, 36.

Süba oleme näinud: kus ewangeliumi kuulutatakse, säält kutsub Püha Waim. Ta kutsub Kristuse juure.

664. Mis on siis Püha Waim Israeliga Nelipühi päewal teinud Peetruse juu läbi?

Tema on teda kutsunud Kristuse juure.

Kutsumine on siis ka siin esimene samm, et kogudus koguduseks saaks. Kuulutatud sõnas eht jutluses tuleb Püha Waim tema juure.

665. Kuis tunnistab sellepärast ka ristikoguduse alguse kohta kolmanda õpetuse seletus kõige esmalt?

Nõnda kui tema kõike püha ristikogudust maa pääl kutsub.

Siin Nelipühi päeval oli see esimene kutsumine — ristikogudusesse : ja kui õnnistatud oli juba see, kui ka Peetruse lootus, et terve Iisrael kohe pööraks, täide ei läinud! Kus Jumala sõna, jääb ka Jumala Waim — ja selle sees on elu. Ja kui suur see elu vägi, ütleb Ap. t. 2, 41.

666. Mis sündis nimelt nendega, kes sõna häälel meelele wasta wõtsiwad?

Neid ristiti ja sel päeval koguti nende juure ligi 3000 hinge. Ap. t. 2, 41.

Ristimine on aga üks sakrament, nagu püha õhtu sööma-aeg. Sakramendid kinnitawad meile kõige kindlamalt, mis sõna kuulutanud. Pääle sõna on siis sakramendid tõine rajasammas, mis koguduse rajab. Kus sõna ja sakrament, jääb on Püha Waim ja kristlik kirik.

667. Mis läbi rajab Püha Waim ristikoguduse?

Sõna ja sakramendi läbi.

Kui Püha Waim nõnda usklikka ei ühendaks, oleksiwad nemad efsijad lambad. Nüüd kogub aga ka neid Püha Waim, millest ka 3. õpetus kõneleb. Nüüd saawad nad koguduseks, mis oma hingekarjase juure kogutud.

668. Mis teeb Püha Waim üksikute usklikkudega?

Tema kogub neid üheks koguduseks.

Seft teie olite kui efsijad lambad, aga nüüd olete pöördud oma hingekarjase poole. 1. Peetr. 2, 25.

II. Kristlik kirik ise, mille Püha Waim Nelipühi päeval imelikul wiisil rajanud ja elu-wäega täitnud, on usklikkude kogudus, kus Jumala sõna kuulutatakse ja sakramendid wälja jagatakse; seks on teda üksi Püha Waim kutsunud ja kogunud.

Suurel Reedil oli suur rahwa hulk wastapanija olnud. Nelipühil elab ta ühes usus oma Issanda wasta. Sest apostlite õpetusest ei lahku nad mitte. Ap. t. 2, 42. Aga kõik kes uskuwad, oliwad ühes koos, kõik oli neil ühes. Ap. t. 2, 44. Suur oli siis ta armastus wendade wasta.

669. Mis sugune oli see apostlik kogudus, keda Püha Waim kutsunud ja kogunud, oma usu ja elu poolest?

Nemad elasid ühes usus oma Issanda wasta, ühes armastuses wendade wasta.

Tõeks on läinud seega, mis Jumal Israelile tõotanud: Ma tahan teile uue südame ja uue waimu anda! Sest noorest kogudusest wõis tunnistada:

Aga nemad jäiwad alati apostlite õpetuse ja osasaamise ja leiwa murdmise ja palwete sisse. Ap. t. 2, 42.

Usklikud ja pühad on püha kirja kõnewiisi järele üks ja sedasama. Gew. 1, 1. Kol. 1, 2.

670. Kuis nimetab seepärast meie katekismus veel seesugust usklikude kogudust?

Pühade osasaamiseks ehk pühade koguduseks.

Kristus on meie püha pää; meie liikmed; ja kui liikmed oleme pääga ühendatud; niisama ka üks tõi-
fega: ühes usus, ühes armastuses, lootuses. Gew. 4, 3—6.

671. Mis pärast wõime usklikkude kogudust ka pühade osasaamiseks ehk koguduseks nimetada?

Et kõik usklikud Kristuse kui oma pääga ja üksteisega kui ühe ihu liikmed ühendatud on — ühes usus, armastuses ja lootuses.

Siin on pühad maa pääl weel Püha Waimu pühitsemise all; pühad taewas on täieste pühad; esimesed wõitlejad, teised wõitjad.

Mis meie oleme näinud ja kuulnud, seda kuulutame meie teile, et teie meiega peate osa saama, ja meie osasaamine võiks olla Isa ja tema Poja Jeesuse Kristusega. 1. Joh. 1, 3.

Ja olge usinad üht meelt pidama waimus rahu sideme läbi. Üks ihu on ja üks Waim, nõnda kui teie ka olete kutsutud ühes lootuses teie kutsumise poolest. Üks Issand, üks usk, üks ristimine, üks Jumal ja kõikide Isa, kes on kõikide üle ja kõikide läbi ja kõikide sees. Gew. 4, 3—6. Joh. 13, 35. Joh. 15, 9.

Neid oma liha filmaga näha ja wälja otsida, kes tõsised usklikud ja pühad on, meie ei wõi. Nad jääwad meile n ä g e m a t a k s. Aga selle nägemata ühenduse liikmed on kõik, kes südamest u s u w a d.

672. Misjuguks koguduks nimetame meie selle pärast tõsijid usklikka ja uskliku pühade kogudust?

Nägemata koguduks, selle liikmed kõik on, kes usuvad.

Oh, et selle liikmed oleksime! Küll südamete uurija neid tunneb, kes teda tõeste teeniwad:

Issand tunneb neid, kes tema omaksed on. 2. Tim. 2. 19.

Mis filmaga ei nähta, jääb u s u a s j a k s.

673. Mis peame seepärast ristikogudusest ja pühade osasaamisest omas usutunnistuses tunnistama?

Mina usun üht püha ristikogudust ja pühade osasaamist.

Jah, mis film ei näe, meel ei mõista — see jääb ju usu asjaks! Alles õndsas tulewikus saab see nägemiseks saama:

Seft teie olete surunud ja teie elu on warjuse pandud Kristusega Jumala sees. Kui Kristus meie elu awalikuks saab, siis peate ka teie temaga awalikuks saama. Kol. 3, 3. 4.

Siiski on ristikoguduse suured hulgad meile n ä h t a w a d. Seesugune ühendus ilmub igapäew, igal pool.

674. Kuis wõime meie seda ristikogudust nimetada, nagu ta meile iga päew ilmub?

Nähtawaks ristikoguduks.

Selle liikmed on kõik, kes on ristitud. Neil on sõna ja sakrament, jumalateenistus, kiriku kord ja seadus; ka iseäralik usutunnistus on neil. Nimelt ta liikmed ise on nähtavad.

675. Mis poolest on see ristitogudus nähtav?

— Oma sõna ja sakramendi, oma tunnistuse ja jumalateenistuse, oma korra, seaduse ja nähtavate liigete poolest.

See nähtav kogudus on kui noot, mis rahwaste merde heidetakse, (Matt. 13, 47), et kõigesugusid kalu püüda. Ap. t. 2. 5.

Nii mitmed on küll ristitud, aga neil puudub elu, mida ristimine pakub. Püha Waimu kutsumist ei ole nad kuulnud. Waimu elu neil ei ole: nad on surnud, ehk nad küll nähtava kiriku liikmed.

676. Missugused on aga paraku paljud liikmed nähtavas koguduses?

— Nemad on surnud, et nad küll ristitud, aga siiski Püha Waimu kutsumist ei kuule.

Nad on kui kuivad lehed elawa puu külles, kes tema külles küll ripuvad, aga siiski wärsket kastet tema sees ei ime. Nad on ristiinimesed nime, mitte teu poolest.

Usklikka umbusklikkudest lahutada on mitmed vähemad usufeltsid, ka Wendade kogudus, püüdnud. Nemad pidasivad ennast juba maapäälseks õigeks pühade koguduseks. Aga see kõik käib Issanda käsu wasta. Matt. 13, 36—42. Meie pole ju mitte õiged südamate uurijad, et õiget lahutust ette wõtta. Pääle selle peab selge Issanda sõna järele umbrohi niisu jekka jääma lõikuseni. Matt. 13, 30. 42. See on Issanda seadus.

677. Kas ei oleks soowitaw, et usklikud umbusklikkudest ennast ära lahutaksivad?

— Ei, nimelt et see Issanda käsu ja seaduse wasta käits.

Issand ise tahab lahutuse ette wõtta. Senni maani peawad wagad hõelatele äratuseks ja eeskujuks olema. Küll ei

wõi looduses umbrohi niuks, kuiw leht wärskets saada. Aga armu-riigis on see wõimalik. Püha Waimu wihm wõib ka kuiwa nõmme ilujaks luua. Sellepärast ärge lahutagem meie! Wõitlime ju seega päälegi üksi omauhkets Wariiseeriks saada. Ärge põgenegem ka kogudusest mujale pelgupaikadesse, waid jääb põlegu meie küünal, et terwe koda seda näeb!

Nõnda paistku teie walguš inimeste ees, et nemad teie häid tegusid näewad, ja auustawad teie Isa, kes taewas. Matt. 5, 16.

Ra nii jõuab nähtaw kirik oma ülesande täita: k u t s u d a, k o g u d a. Tal on ju sõna ja sakrament. Küll see ise jõuab umbusklikka usule äratada, hingi pühade kogudusesse koguda.

678. Misjuguš ülesannet peab siis ka nähtaw kirik täitma?

Ra tema peab sõna ja sakramendi läbi umbusklikka usule kutsuma, hingi nägemata kirikusse ja pühade kogudusesse koguma.

III. Sige usklike kogudus on ka pühade kogudus, et tema liikmed oma pääga ja üksteise wahel ühes usus, armastuses ja lootuses ühendatud on. See kogudus ilmub aga kui nägemata kogudus, keda meie usume ja kelle liikmed kõik on, kes tõeste usuvad; aga ta on ka nähtaw kogudus, kus kõik need on, kes ristitud. Ja olgu nende hulgas ka palju furnuid liikmeid; siiski ei pea meie neid elawatest ära lahutada püüdma; waid ka nähtawas kirikus on weel sõna ja sakrament, ja selle waral peab ta umbusklikka pühade kogudusesse koguma.

Nõnda jääb tõeks Lutheruse sõna: „Kus Jumala sõna on, jääb elab Jumal. Kus Jumal elab, jääb on kirik ja kuskil mujal; sest kirik on Jumala koda ja taewa wäraw.“ Ja meie peame tunnistama:

I—III. Püha Waim teeb oma armutööd kõiges risti koguduses, kuna tema jääb patusid pühitseb ja Kristuse juure jaadab, et nad kiwid oleksiwad tema waimulikuss

templis. See kristlik kirik aga ise, mille Waim Relipühi päewal imelikul wiisil rajanud ja elu wäega täitnud, on usklikkude kogudus, kus Jumala sõna kuulutatakse ja sakramendid wälja jagatakse; see on teda ütsti Püha Waim kutsunud ja kogunud. See kogudus ilmub aga jälle kui nägemata kogudus, keda meie usume, ja kelle liikmed kõik on, kes südamest usuvad; aga ta on ka nähtaw kogudus, kelle liikmed kõik need on, kes ristitud. Ja olgu nende hulgas ka palju surnuid, siiski ei pea meie neid elawatest ära lahutada püüdma. Ka nähtawas kirikus on sõna ja sakrament. Ja neid tarwitades peab ta umbuslikka pühade kogudusse kutsuma ja koguma.

Piibli lugemiseks: Matt. 13, 24—30; 36—42; 47—55. Gew. 4, 1—16.

Palwe tunnistus: Laaw. l. 46.

Kiriku laul Nr. 434. Oh oma sõna hoia.

§ 31. Järg. Ristikoguduse kallid omadused ja püha lootus.

Jesanda kirik on kristlik, ainus ja püha, ja peab wõideldes wõidule jõudma.

Piibli loo alus: Apostlik ristikogudus. Ap. t. 2, 42—46.

Kawa: 1. Ristikogudus on kristlik. 2. Ta on ainus. 3. Ewangeliumi-Lutheruse kogudus selle keskel — minu waimulik ema. 4. Ristikogudus on püha. 5. Ta on wõitleja — aga saab wõideldes wõidule.

679. Kuis nimetame oma usutunnistuse sõnade järele seda kogudust, milles pühade osasaamine walitseb?

Meie nimetame teda üheks pühaks ristikoguduseks.

Sõna „risti“ on oma alguse saanud kallist nimest: Kristi ehk Kristuse. Kogudus ehk kirik, mis Kristuse oma, on — kristlik.

680. Mis tähendab siis nimi ristikogudus?

Kristi ehk Kristuse kogudus, kristlik kogudus ehk kirik.

Imeline sõna - sünnitus meie emakeeles: on ju tõeste rist selle koguduse pääsemise-märk! Ja ristilöödud Jeesus on selle koguduse pää — aga ka tema nurga-kiwi. Gew. 2, 20. Pää walitseb ta üle; nurgakiwile rajab ta ennast.

681. Mis pärast nimetame seda kogudust Kristuse koguduseks ehk kristlikuks kirikuks?

Et Kristus, kelle sisse meie usume, selle koguduse pää on, kes tema üle walitseb, tema nurga kiwi, kelle pääle ta ennast rajab.

Jah, Kristus tema pää, aga ka tema alus. Aga kui alus awaldab ta ennast, kui meie Peetruse usuga ennast tema poole tunnistame. Ilma Kristuseta ei oleks kristlikku kirikut; ilma usuta, et Kristus Jumala Poeg, ei oleks tema kogudust. Sellepärast nimetab Jeesus ka Peetruse tunnistust ise koguduse aluseks ¹⁾, öeldakse meile ²⁾:

1) Sina oled Peetrus, ja seefinatse kalju pääle tahan mina ehitada oma koguduse, ja põrgu wärawad ei pea seda mitte ära wõitma. Matt. 16, 18. Ta on teda kõigi asjade üle pääks pannud kogudusele. Gew. 1, 22.

2) Teie olete üles ehitatud apostlite ja prohwetite raja pääle, kus Jeesus Kristus ise nurgakiwi on. Gew. 2, 20.

I. Ristikogudus on kristlik kogudus, sest Kristus on tema pää ja nurga-kiwi, kelle sisse meie usume.

Üks on meie pää: Aga ka ristiusu tõde, et üksi Jeesuse sees elu on, on üks. Muud lunastamise teed ei ole. Selle sisse juhatab Püha Waim kogudust enam ja enam.

682. Mis pärast nimetatakse ristikogudust ainuks ja üheks?

Et tal üksi üks pää on, kes tema üle walitseb, üks tõde, kelle sisse Püha Waim teda juhatab.

Jah, kõik ristiniimesed maa pääl on õieti üks kogudus, üks Issanda kogudus, üks ihu, kus tema pääks¹⁾. Nende ülem nõudmine on, teda tunda²⁾.

1) Sest otsegu üks ihu on, ja temal on palju liikmeid; aga kõik selle ihu liikmed, mis palju on, on üks ihu, nõnda ka Kristus. Sest meie oleme ka kõik ühe Waimu läbi ühete ihuks ristitud. 1. Kor. 12, 13.

2) Sest tõist alust ei või ükski seada, kui aga seda, mis ju seatud on, see on, Teesust Kristust. 1. Kor. 3, 11.

Püha Waim, kes kutsunud, kogunud, on ka walgustaja.

683. Mis annab meile lootust, et ristikogudus enam ja enam tõetundmise peab saama?

Et Püha Waim, kes teda kutsunud ja kogunud, teda ka walgustab.

Aga kui tema, tõe Waim tuleb, see juhatab teid kõige tõe fiske. Joh. 16, 13. — 2. Kor. 4, 6.

Enam kui 300 aastat, kui ristikogudust tagasi ajati, oli tema ka välispidi üks ja ainus. Nimelt Rooma piiskopi otseused leidsiwad iseäralikku tähelepanemist juba wara. Sellepärast hakkas tema nõudma: teda üksi peetagu terve ristikoguduse pääks; tema olla ju Peetruse järeltulija! Selle wasta waidlesiwad hommiku maa piiskopid. Nii lahkus wiimaks a. 1054 Hommikumaa ehk Greeka kirik Öhtumaa ehk Rooma katolikust kirikust ära. Lahkumine sündis enam walitjuse kui õpetuse asjade pärast. — Aga õhtu maal mindi paawsti auustamisega weel kaugemale. Tema sõna ja ka tõiste inimeste sõna, tradition ehk juusõna, pandi ülemaks kui Jumala sõna. Inimeste ebatarkus tahtis Kristust ja tema sõna auujärjelt maha liikata. Selle wasta hakkas a. 1517 Martin Lutherus tunnistama: Kristus ja tema sõna on ülem kui kõik! Mitte katolikku kirikut lõhkuda, waid teda üksi puhastada tahtis Lutherus. See pani teda selle eest wande alla, liikkas teda omast kirikust ise wälja. Niisama tunnistas Schweiži maal Bwingly paawsti kiriku

effituste wasta. Prantsusemaa Jumalafõna uurija Joh. Kalwin laiendas ja kiinitas weel seda tunnistust. Nõnda sündis õhtu maal weel Ewangeliumi-Lutheruse ja Ewangeliumi-Kalwini kogudus. Mõlewad kannawad ewangelilise koguduse nime, et nad üksi ewangeliumi pääle ennast tahawad põhjendada. — Nii on üks jögi ennast nelja harusse lahutanud. Pääle selle on weel wähemaid usu-seltsitefi: need on suurest päris kogudusest lahkunud, on seepärast: sehtid ehk Iahud.

684. Mis on selle ühe kogudusega, mille Püha Waim rajanud, välispidi sündinud?

Ta on neljaks ise-koguduseks lahkunud, ja need on: Rooma-katolik, Greeka-katolik, Ewangeliumi-Lutheruse ja Ewangeliumi-Kalwini kirik, kelle kõrwal palju wähemaid usu-lahtusid ehk usueltsitefi on.

Mis kirik õpetab, sellest annawad aru tema usutunnistus-kirjad ehk sümbolid. (Waata kr. kir. I. § 20, 28.) Kirjad, mis seda iseäralikku õpetust seletawad, mis igal kirikul on, on iseäralikud tunnistus-kirjad.

685. Rust tuntasje siis seda, mis üks kirik usub ja õpetab?

Tema iseäralikkudest usutunnistus-kirjadest.

Nende kõrwal tunnistab iga kirik ka weel üleüldisi usutunnistus-kirju omaks. Waata küs. 19. Need tõiste kirikute iseäralikud usutunnistus-kirjad on: Rooma kirikul Tridenti kiriku koo otsused aastalt 1545—1563. (Waata kr. kir. I. § 80); Greeka kogudusel Peetrus Mogila Dige usu tunnistus aastalt 1642; Kalwini kogudusel Heidelbergi katekismus a. 1563.

II. Ristikogudus on üks, sest üks on ta pää, kes teda walitseb, üks see tõde, kelle sisse Püha Waim teda juhatab, kes teda walgustab; ta on üks, kui ta välispidi ka neljaks ise-koguduseks lahkunud, kelle õpetusest nende iseäralikud tunnistus-kirjad aru annawad.

686. Misjuguise koguduse liikmed oleme meie?

Ewangeliumi-Lutheruse koguduse liikmed.

Ka meie kirikul on omad usutunnistus-kirjad. Kolm üleüldist usutunnistus-kirja: apostlik, Nikäa ja Athanasiuse usutunnistus-kiri — seletavad seda usku, milles meie kõigi tõiste kiritutega ühendatud oleme, usku Kolmainu Jumala sisse. Siis tulewad iseäralikud usutunnistus-kirjad, mis seda wahet näitavad, kus meie tõistest kiritutest lahtume, seda iseäralikku usupõhja seletavad, mille pääl meie seisame. Kr. kir. lugu § 71; 73; 85 annab sellest aru. Meist on Lutherus kirjutanud: Kaks katekismust a. 1529, Schmalkaldia õpetükid a. 1537. Melanchtoni kirjutatud on: Augsburgi usutunnistus ja tema kaitse-kiri, a. 1530. Meie wiimne usutunnistus-kiri seati kokku pääle Lutheruse surma pääle mitme segaduse ja seletuse, kui Ühenduse-kawa a. 1580.

687. Mis sugused on meie kiriku iseäralikud usutunnistus-kirjad?

1) Väike ja 2) Suur Lutheruse katekismus, 3) Augsburgi usutunnistus ja 4) tema kaitse-kiri a. 1530; 5) Schmalkaldia õpetustükid a. 1537 ja 6) Ühenduse-kawa aastalt 1580.

Püha kiri on kõige tõe hallikas. — Selle kõrwa on ka tunnistus-kirjad seada. Usutunnistus-kirjad tohiwad aga üksi seda õpetada, mis püha-kiri õpetab.

688. Kust tuntakse seda, kas üks kirik tõtt õpetab?

Seft, kui tema õpetust püha kirjaga kõrwa seatakse ja siis ilmub, et ta usutunnistus püha kirjaga ühte käib.

Kus see nii on, sääl on tõde, ja kui palju algus-hallika wett kuskil kirikus, nii palju sääl tõtt! Meie kirik ruttab üksi selle hallika — püha kirja juure.

689. Mis wõime meie oma Ewangeliumi-Lutheruse kiriku tunnistusest ja õpetusest ütelda?

Et ta üksi seda tunnistab, mis püha kiri õpetab.

Jah, see meie südamete rõõm: meie koguduses kuulutatakse Jumala sõna selgeste ja puhtaste, jagatakse sakramendid nõnda wälja, nagu Kristus nad seadnud. Sellepärast ta nimi: Ewangeliumi-kogudus. Ka Lutheruse koguduse nime kannab tema tänuühiks Lutheruse wasta, kes selle hallika jälle awanud. — Mis meie esimene pää õpetus, ütleb nimelt Room. 3, 28.

690. Mis on meie koguduse esimene pääõpetus?

Inimene saab õigeks usu läbi ilma käsutegusita. Room. 3, 28.
 Kui keegi on pattu teinud, siis on meil eestkostja Isa juures,
 kes õige on. 1. Joh. 2, 1.

Tõijeks kinnitame: mis õpetame ja tunneme, selle
 hallikas olgu ainult püha kiri. Kal. 2, 9.

691. Mis on meie koguduse tõine pääõpetus?

Püha kiri on kõige õpetuse ja usu tundmise ainus juhinöör
 ja hallikas.

Kui keegi teile tõist armuõpetust kuulutab kui seda, mis teie
 olete saanud, see olgu ära neetud. Kal. 2, 9.

Wana apostlik usupäike oli warjatud; selle warju on
 Lutherus ära wõtnud; wana ainus usu hallikas oli risuga
 finni kaetud; selle on Lutherus puhastanud. Mis ta walge
 ette toonud ja puhastanud, pole siis uus inimeste
 leidus, mitte uus usk; waid wana ja ainus puhas
 usu-kuld. Selle alus on apostlid ja prohwetid;
 ta nurgakiwi Kristus. Gew. 2, 19.

692. Misjugune usk oma põhja poolest on siis meie Ewangeliumi-
 Lutheruse usk?

Mitte uus usk, mille Lutherus õles üles wõtnud, waid wana
 apostlik ristiusk, mis apostlite ja prohwetite raja pääle
 üles ehitatud, kus Jeesus Kristus ise nurgakiwi on.

Kui palju seda apostliku kiriku usu-kulda meie kirikus ja
 mujal tõeste, nii palju on jääb tött. Ja seda on weel igas
 kirikus oma jagu. Sest terwe kirik seisab ju Püha Waimu
 walgustamise all. Nii wõib wissiste igas kirikus õndsaks
 saada, et Kristust igas kirikus leida. Aga see leidmine pole
 igal pool ühe kerge. Meie õnnistus on kui linn kõrgel
 mäel. Sinna wiib palju teesid, ka läbi orgude ja kuristik-
 kude; aga üks on ainus ja õige tee. Meile on meie kirik
 selget puhaft ewangeliumi pakkunud. Nagu
 puhta piimaga on ta meid sellega toitnud, kui ema
 lapsi. Ta pakub waimulikku wara; ta on siis waimu-
 lik ema.

693. Kelleks on meile seega meie Ew.-Lutheruse kogudus saanud?
 Waimulikuks emaks, kes meid ewangeliumi selge piimaga üles
 kaswatanud.

Meie oleme lapsed sellele emale ta puhta kuulutusega. Laps peab muudugi ema sõna ustavaste kuulma, ta elama, nagu ema nõuab. Ta sõna ja sakrament olgu meile kallid wara.

694. Mis kohus on meil selle waimuliku ema wasta?

Ustawaks jääda ta puhtale kuulutusele¹⁾, ustawaste tema sõna ja sakramenti tarwitada²⁾ ja selle järele elada³⁾.

¹⁾ 2. Tim. 1, 8. 13. ²⁾ Hebr. 10, 15. Kol. 3, 16—17.

³⁾ Gew. 4, 1. 16. Kol. 10. Apostlik kirik olgu meile selle juures eeskujuks. Ap. t. 44, 47.

Ristiinimene tunnistab igal ajal julgeste oma usku; aga ta püüab ka neidki armastada, kes tema usku ei ole. Tal on igati armas, kes weel Kristust omaks Issandaks peab.

695. Mis kohus on meil nende wasta, kes meie usku ei ole?

Küll oma usku kindlaste üles tunnistada, aga ka ikka armastust meeles pidada — kõikide wasta, kes Kristust oma Issandaks peawad.

Ta neid on wiisiste igas kirikus. Siin maksab Johannele sõna:

Kes ial tunnistab, et Jeesus on Jumala Poeg, selle sisse jääb Jumal ja tema Jumala sisse. 1. Joh. 4, 15.

Meie usume 3. õpetuses: üht ristikogudust.

696. Kelleks jääb siis kõige lahutuse juures ristikogudus siin maa pääl Jumala ees?

Üheks ja ainaks.

Kus need on, kes õiges usus seisawad, küll Jumal neid ju näeb; tema on ju kõige teadja; igast kogudusest leiab tema neid.

697. Mispärast jääb siis ristikogudus üheks Jumala ees?

Et tema südameid uurib ja tõsiheid usklikka igast kogudusest wälja leiab.

Pääle selle on terwel kirikul üks ühenduse põhi. Seda tunnistavad kõik ühel viisil omas üleüldises usutunnistuses üles: usku kolmainu Jumala sisse. Selle nime sisse on kõik ristitud. Ka nende ristimine on üks. Üks kogudus tunnistab tõise ristimise ristimiseks. Püha ja suur ühenduse-põhi, mis meid käsib palju loota!

698. Mis on see kindel põhi, mis kõige ilma ees ristikoguduse ühe tunnistab olevat?

Ust kolmainu Jumala sisse, kelle sisse kõik ristiinimesed on ristitud.

Üks Issand, üks ust, üks ristiinimene, üks Jumal ja kõikide Isa, kes on kõikide üle ja kõikide läbi ja kõikide sees. Gew. 4, 6.

Nüüd pole lambad veel ühes laudas. Aga see saab sündima, ütleb Joh. 10, 16. Kari ja karjane saab üks olema.

699. Misjagust lootust annab meile selle ühise põhja pääl meie Issanda tõutus?

Et üksford tõeste üks kari ja karjane saab olema.

Talled ses karjas on ise efsijad; aga Püha Waim saadab neid tõe tundmisele. Tema walgustab ju kogudust; teeb seda terve ristikogudusega enam ja enam.

700. Misjagune Püha Waimu töö kinnitab meile, et see lootus mitte asjata ei ole?

Õtse see, et Püha Waim terwet ristikogudust walgustab ja teda enam ja enam tõe tundmisele saadab.

III. Ewangelii-Lutheruse kirik on meile kõige kallim kui meie waimulik ema, sest ta tunnistab üksi seda, mis püha kiri õpetab, nimelt: et meie õigeks saame usu läbi armust — ja et üksi püha kiri kõige usu tundmise hallikas on. Siis tahame talle rõõmuga ustawaks jääda, aga ka armastust meeles pidada nende wasta, kes tõist usku, kui meie, ja ka jäläl Issandat otsiwad. Sest weel oleme selle poolest

üks, et terve ristifogudus kolmainu Jumala nime sisse ristitud ja tema sisse usub. Küll selle põhja pääl Püha Waim teda saab walgustama, kunni üks kari ja karjane saab olema.

Nii on ristifogudus kristlik ja ainus. Aga meie tunnistame ka veel: Mina usun üht püha ristifogudust.

701. Misjogune omadus on ristifogudusel veel meie katekismuse järel?

Ristifogudus on püha.

Ristifoguduse ütleb 1. Kor. 3, 16 Jumala templi olewat. Sääb elab Püha Waim. Aga ta elab meis nimelt sõna ja sakramendi läbi, sest nii pühitseb ta meid.

702. Misparast võime ristifogudust pühaks nimetada?

Et Püha Waim tema sees kui templi sees elab ja ta liikmeid pühitseb sõna ja sakramendi läbi.

Eks teie ei tea, et teie Jumala tempel olete ja et Püha Waim teie sees elab. 1. Kor. 3, 16.

Püha Waim ei elanud mitte üksi esimeses ristifoguduses, waid ta asub ka nüüd veel omas terves kirikus kui pühitseja. Ka seda nimetab katekismus nimelt.

703. Mis teeb Püha Waim ka nüüd veel terve ristifogudusega, et ta enam ja enam pühaks saaks?

Tema pühitseb kõike ristifogudust.

Pühitsemine oli patust puhtaks tegemine. „Waadake, kuis ristiinimesed üksteist armastavad, et nad üksteise eest surmagi lähewad,“ ütlesiwad paganad esimestest ristiinimestest. Nii äratas Püha Waim neid, keda ta pühitseb, armastusele. Ja kus armastust, sääl on uus elu.

704. Mis see tähendab: Püha Waim pühitseb kõike ristifogudust?

Tema teeb teda patust puhtaks ja äratas teda uuele elule ja armastusele.

Aus Püha Waimu tuli põleb, on armastust. Armastu se teud on ka hääd teud, mis usust wälja kaswawad.

705. Missugustele tegudele teeb Püha Waim ka täna weel firitut kõlbawaks?

Häädele tegudele ja armastuse ülesnäitamisele.

Seft nii mitu kui Jumala Waimu läbi juhataakse, needsinatjed on Jumala lapsed. Room. 8, 14.

Rõudke rahu kõikidega ja pühitsemist; ilma selleta ei saa ükski Issandat näha. Hebr. 12, 14.

IV. Ristitogudus on püha, seft tema sees elab Püha Waim, kes teda pühitseb ja pühale elule ja häädele tegudele äratab.

Siiski nimetab püha firi kolme waenlast, kes üksiku hinge ja terve koguduse wasta käiwad: Üks meie sees, üks meie ümber, üks meie üle.

706. Kes on need waenlased, kelle wasta ka ainus püha ristitogudus peab wõitlema?

Liha, maailm ja kurat.

Liha on meie patune süda, maailm on kurjad ja hõelad meie ümber; kurat see waenlane, kes kõige patu alustaja. Need kõik panewad Jumala wasta.

707. Millele tahawad need waenlased meidki pöörata?

Patule Jumala wasta.

Et see waenlane tulemas, käsib Issand Keskmanes oma jüngrid ustawaste walwata ja paluda. Matt. 26, 41.

708. Mis peame siis tegema, kui see waenlane meie üle ei pea wõitu saama?

Issa ustawaste walwama ja paluma.

See maailm on hädaorg. Siin peab kogudus palju, palju wõitlema. Ta rändab siin risti all.

709. Misjuguks koguduseks peame seda kogudust küll nimetama, kes siin maa pääl veel risti kannab?

Wõitlejaks koguduseks.

Sellepärast ütleb Paulus Timoteusele :

Wõitle hääd usu wõitlemist, hakka igawesest elust finni, jeks oled sina ka kutsutud. 1. Tim. 6, 12.

Kes öieti wõitleb, saab wõidule. Kes filmaweega külwawad, lõikawad hõiskamisega. Taam. I. 126, 5.

710. Misjuguks koguduseks saab ka wõitleja kogudus ükford saama?

Wõitjaks ja hõiskajaks.

Paulus oli wangikojas, paelus ja surma suu ees. Aga ta kõneleb wõidust Timoteuse wasta. Ka terve ristikogudus saab nii tunnistama :

Mina olen hääd wõitlemist wõidelnud, ma olen oma elukorra lõpetanud, ma olen usku finni pidanud. Mis muud veel, õiguse kroon on mulle tallele pandud, mis mulle Issand, õige kohtumõistja, tulemise päewal tahab anda, aga mitte ükspäinis mulle, waid ka kõigile, kes tema tulemist armastawad. 2. Tim. 4, 7. 8.

Wõitleja kogudus ei saa langema : Püha Waim, kes teda kutsunud, walgustanud, pühitsenud, on ka tema hoidja. Tema hoidis teda, kui tagariisumiste ajal terve ilma wäed talle wasta paniwad. Jeruusalemmast tungis apostlik kirik Rooma, selle aja ilma kestpaika, kui wõitja. Püha Waim saab teda ka edaspidi hoidma, et ta hukka ei saa, kui ka uued tormid tõusekiwad.

711. Misjugune Püha Waimu armu-töö finnitab meile, et wõitleja kogudus saab wõidule saama?

See armu-töö, et Püha Waim ristikogudust ka hoiab.

Aga Jumala raja seisab kindlaste, ja temal on seesinane pitseri märk ; Issand tunneb neid, kes tema omaksed on. 2. Tim. 2, 19.

See usk, mis wõidule wiib, on usk Kristuse sisse; see usk on ka õige usk; muud põhja ei saa keegi panna, kui ta ka ingel oleks taewast; see usk on siis ka ainus usk. 1. Kor. 3, 11. Hoidku siis ka meid Püha Waim, et Jeesuse Kristuse juure jääksime. Olge seda kinnitab ka meie katekismus.

712. Mille sisse hoiab Püha Waim ristikogudust, tunni tema wõidab, meie katekismuse järele?

Dige ja ainu usu sisse Jeesuse Kristuse juure.

Wõitjast kogudusest tunnistabki püha Johannes:

Ja mina kuulsin suure hääle taewas ütlemat: Nüüd on õnnistus ja wägi ja kuningriik meie Jumala; ja meelewõid tema Kristuse pärast saanud, sest et maha heidetud on meie wendade päälkaebaja, kes nende pääle kaebab Jumala ees ööd ja päewad. Ja needjamad on teda ära wõitnud Talle were läbi, ja auu tunnistuse läbi, ja ei ole oma elu armastanud surmani. Seepärast olge wäga rõõmsad, taewad, ja teie kes, teie nende sees olete. Joh. ilm. 12, 10—12.

V. Ka ainus püha ristikogudus on weel wõitleja, kes mitme waenlase wasta peab panema, aga Püha Waim hoiab teda Jeesuse Kristuse juure õige ainu usu sisse, ja selle pärast saab wõitleja kogudus wõitjaks saama.

Jah: Kirik, kes siin wõitleja — Ülewal on hõiskaja! Sellepärast palugem ja tunnistagem:

Palwele ja wäge saada, Walwamises hoiab meid, Nõdru wõta kinnitada, Küll siis käime sinu teed. Sõdi koguduse eest, Wõitu saab ta sinu käest, Omastele kroon ja anna, Ja meid üles taewa kanna. R. laul Nr. 436, 7.

Jah, nii palugem ja tunnistagem:

I—V. Ristikogudus on k r i s t l i k, sest Kristus on tema pää ja nurgakivi; seesama pärast on ta ka üks, nagu see tõde üks on, kelle tundmisele püha Waim teda

juhatab, olgu ta küll wälispidi neljaks ise-toguduseks lahknud. Neist on Ewang. Lutheruse kirik meile kõige kallim, kui meie waimulik ema; sest ta seisab püha kirja põhje pääl oma õpetusega õigeks saamisest ja pühast kirjast ise; seepärast jääme talle ustawaks, kui meie ka neid armastada tahame, kes ka mujal Issandat tõeste teeniwad. Ons ja kõik ristitogudused weel üks oma usuga kolmainu Jumala sisse. Küll saab sel põhjal Püha Waim terwet kirikut walgustama, kunni üks kari ja karjane saab olema. See saab sündima, sest kirik on ka püha, et Püha Waim temas elab ja teda pühitseb pühale elule ja häadele tegudele. Ja olgu üks püha ristikirik ka weel wõitleja, aga wõitleja togudus saab wõitjaks, sest Püha Waim hoiab teda õige ainu usu sisse Teesuse Kristuse juure.

Piibli lugemiseks: 1. Peetr. 2, 1—12. Joh. ilm. 20.

Palwe tunnistus: Laaw. 1. 80, 2—14.

Paul Kr. 439. Meil tuleb abi Jumalast.

IV. Püha Waimu töö wistjast.

Et Püha Waim meid pühitseb, saame pattude andeksandmist, pääsime surmast ja pärime igawest elu ja õndsust.

§ 32. Pattude andeksandmine — Püha Waimu töö wist sin maa pääl.

Püha Waim annab mulle igapäew patud andeks ja teeb õnnistuse mulle omaks.

Usutunnistuse alus: Mina usun . . . pattude andeksandmist. Sessamas ristitoguduses tema minule ja kõigile usklikudele igapäew kõik patud rohkesti andeks annab.

Piibli loo alus: Kümme tuhat talenti. Matt. 18, 23—27.
 Krakadunud poeg. Luuk. 15.

Kawa. 1. Ka usklikul on pattude andeksandmist tarwis. 2. Mis pattude andeksandmine on. 3. Mis mõedul seda saame. 4. Kus pattude andeksandmist saadakse ja kes seda saab.

Kristiinimesed on pühade kogudus, et Püha Waim neid pühitseb; et nad kutsutud on pühaste elama. Aga siin maa pääl pole nende elu veel täieste püha. Apostlid oliwad wisfiste pühad. Siiski tunnistab suur usu wägilane Paulus: ta liha sees ei ela hääd! Room. 7, 18. Johannes, kes Isanda rinna naal hinganud, niisamuti. 1. Joh. 1, 8. Selle järele on meil kõikidel palju pattu. Ka Jakobus ütleb, et rohkeste efsime. Jak. 3, 2.

713. Mis teewad ka usklikud, keda Püha Waim pühitsenud, iga päew.

Nad teewad palju pattu ja efsiwad rohkeste.

Sest ma tean, et minu sees (see on: mu liha sees) ei ela mitte hääd. Tahtmist on mull küll, aga hääd teha ei leia ma mitte. Room. 7, 18.

Sest meie efsime kõik palju. Jak. 3, 2.

Kui meie ei ütle enesel pattu olewat, siis petame meie iseendid ja tött ei ole mitte meie sees. 1. Joh. 1, 8.

Ukliku sees ei walitse enam patt; aga patuta ei ole ta mitte. Sest wana Adam ehk meie patune süda ei sure mitte korraga. Pühitsemine on siin alganud; lõpule ei jõua ta siin mitte. Meie oleme Jumala lapsed; sõna kuulma oleme hakanud, aga see on veel puuduline.

714. Kuis mõiwad ka usklikud pattu teha, kui ju Püha Waim neid uueste sünnitanud?

Et nende pühitsemine alganud, aga siin maailmas veel lõpule ei saa; et nende uus sõna kuulmine ärganud, aga veel täieline ei ole.

Siin maksab Pauluse sõna: Ei mitte, et ma oleksin seda ju tätte saanud, ehk et ma oleksin ju täieste walmistatud; aga ma

nõuan seda taga, kas ma võiksin seda kätte saada, mispärast Jeesus Kristus mind on kätte saanud. Wilip. 3, 12.

Peetrus oli ennast kangeks pidanud, ehk ta nõder oli. Et Peetrus seda unustas, oli ise ka nõdrus. Ja niisattus ta raske patu sisse.

715. Kuis eksiwad usklikud, kui nad ka enam meelega pattu ei tee? Nõdruse pärast — patu sisse sattudes.

Meelega eksiwad umbusklikud, usklikud nõdruse pärast. Selle kohta ütleski Paulus:

Kui inimene ka ühe eksituse sisse sattuks, siis parandage ühisugust jälle tasase waimuga, kes teie waimulikud olete; ja wcata hästi iseenele pääle, et sind ka ei kiwata. Gal. 6, 1.

Ka usklikud on weel sulase sarnased, kes oma isandale 10,000 talenti wõlgu. Matt. 18, 23—27. Ka remad peawad 5. palwega tunnistama: „Meie teeme igapäew palju pattu ja teenime selget nuhtlust.“ Süüks jääb ka meie teadmata patt. Ja iga patt lahutab Jumalast.

716. Milleks jääb süüsi ka uskliku eksimine?

Süüks ja wõlaks, mis Jumalast lahutab.

Nii peame kõik Taawetiga paluma:

Kes mõistab kõik eksitused ära? Salajaisi pattudest mõista mind puhtaks. Taaw. I. 19, 13.

Suur wõlg tähenduse sõnas kaub üksi, et ta kingitakse, andeksantakse. Wõlglane pääseb lahti üksi — armust.

717. Mis on ka kõigil usklikeudel, et nad igapäew eksiwad, hädaste tarwis?

Jumala armu abi ja andeksandmist.

I. Ka usklikud, kelle pühitsemine siin alles alanud, teewad igapäew weel palju pattu nõdruse pärast, ja saawad süüaluseks Jumala ees: ka neil on tarwis pattude andeksandmist.

Suur on ärakadunud poja süü, aga Issa annab selle andeks. See lugu on ta meile trööstiks antud.

718. Mis saab meile rõõmustuseks ja trööstiks, kui nii sagedaste ektime?

Et Jumal meile patu andeks annab.

Liha filmaga ei näe meie andeksandmise armu. Seda usume südamega.

719. Kuis tunnistame meie selle kohta 3. õpetuses?

Mina usun — pattude andeksandmist.

Suurt ärakadunud poja süüd ei arva Issa süüks. Nuhklus on ta teeninud. Sellest mõistab ta teda lahti. See kõik on patu andeksandmine.

720. Mis see tähendab: Jumal annab meile meie patu andeks?

Tema ei arva meie pattu mitte patuks, vaid päästab meid ta süüst ja nuhtlusest lahti.

Jumal peab pattu vihkama, aga Kristuse veri katab tema viha kinni. Oma patuga olime surma teeninud. Aga Kristuse surm on patu lepitanud.

721. Kuis võib Jumal pattu andeks anda, kui ta teda omas pühaduses vihkab?

Sellepärast, et Kristuse veri ta on kinni katnud, tema surm patu on lepitanud.

Omas elus ja surmas täitis Kristus käsu. Sellega teenis ta õiguse meie asemel, meie kasuks.

722. Mis arwab siis Jumal meie omaks, kui ta meile meie patu andeks annab?

Kristuse õiguse, mille tema meile teeninud.

723. Kuis nimetatakse seda Jumala otjust, kus ta meid Kristuse pärast õigeks arwab?

Õigeks mõistmises.

Selle põhjus: Room. 3, 23. 24. 3, 28; Gew. 28, 9.

724. Ja mis põhjusel mõistetakse meid õigeks?

Mitte meie ärateenimise, vaid üksi armust Kristuse pärast, usu läbi.

Sest kõik on pattu teinud, ja on Jumala armust ilma. Ja neid mõistetakse tema armust õigeks ilma, äralunastamise läbi, mis Kristuse Teesuse sees on. Room. 3, 23. 24.

Seepärast arvame meie, et inimene õigeks saab usu läbi, ilma käsu tegusita. Room. 3, 28.

Sest teie olete armust õndsaks saanud usu läbi, ja seda ei mitte teie käest; Jumala and on see: ei mitte tegudest, et ükski ei pea kiitlema. Gew. 2, 8. 9.

Saulus on Juuda käsku täitnud, nii palju kui üks inimene seda jõuab. Aga ta on seega Issanda vihameheks saanud. Ta omad teud ei ole talle püha Jumala meeolehääd teeninud. Nad ei tõlba ta ees.

725. Mispärast ei või meie oma tegudega õndsaks saada?

Et need mitte püha ja õige Jumala ees ei tõlba.

Mis patu andeksandmine ja õigeks mõistmine oma sifu poolest on, tuletab Room. 4, 6—8 meelde. Selle järele on õnnis, kelle pattu ei arvata süüks ehk: teda õigeks mõistetakse; õnnis on aga ka, kelle ülekohus andeks antakse. Selle järele on mõlemate armutegude armu vara üks ja seesama. Seda saame Kristuse pärast.

726. Mis on siis pattude andeksandmine ja õigeks mõistmine üks tõise kõrval?

Nad on mõlemad üks, kus üht ja sama armu vara saame Kristuse pärast.

Nõnda kui Taavet selle inimese ütleb õndsaks olevat, kellele Jumal oma õigust tema omaks arvab ilma tegusita: Õndsad need, kelle ülekohus andeks antud, ja kelle patud on finni kaetud. Õnnis see mees, kellele Jumal pattu ei arva süüks. Room. 4, 6—8.

Jumal annab meile patud andeks, Kristus on meile õiguse teeninud.

727. Kelle tööks tunnistame siiski pattude andeksandmise 3-as. õpetuses?

Püha Waimu armu tööks.

Püha Waimust teame ju meie: tema annab õnnistuse meile kätte, mille Isa määranud, Poeg valmistanud.

728. Kuis võime meie seda pattude andeksandmist Püha Waimu tööks nimetada?

Sel põhjal, et üksi Püha Waim selle õnnistuse meile omaks teeb ja kätte annab, mille Isa on määranud, Poeg on valmistanud.

Püha Waim on Jumal, kes elu loob ja toob. Kui elu looja ja rahu tooja tuleb tema ka meie südamesse. Gew. 2, 14. See sünnib seega, et alles Püha Waim Kristusele meie südames elu ašeme valmistab. Joh. 16, 14. Nii võib otse tema tunnistada, et meie Jumala lapsed oleme.

729. Kuis teeb Püha Waim pattude andeksandmise meile omaks?

Seega, et ta meie südamesse tuleb, Kristusele siin eluaseme valmistab ja meile wahetpidamata tunnistab, et meie Jumala lapsed oleme.

Kus Kristus, jääb ka tema õigus. Ilma, et Püha Waim meile seda omaks teeks, jääks pattude andeksandmine meile ommeti kättesaamata waraks:

Seesama auustab mind, sest minu omast võtab tema ja kuulutab teile. Joh. 16, 14.

Kelle sees meil on äralunastamine tema were läbi, pattude andeksandmine tema armu rikkust mööda. Gew. 1, 14.

Sest tema on meie rahu. Gew. 2, 14.

Seesama Waim tunnistab meie waimuga, et meie oleme Jumala lapsed. Room. 8, 16.

Pattude andeksandmise sees on ju terve äralunastuse wil-
 nii palju kui seda siin jõuame wasta wõtta. „Pattude andeks-
 andmine on üksi kats sõna — aga tema sees on terve Kris-
 tuse riik“, ütleb Lutherus. Kallimat wara siis ma-
 pääl ena me ei ole. See on kõige ülem, mis iial
 wõime wasta wõtta. Oh peaksite seda meeles! Ka
 Luukas finnitab meile seda suurt tött. Luuk. 24, 46. 47.

730. Kui kalliks waraks saab meile seega pattude andeksandmine
 ja õigeks mõistmine?

Kõige kallimaks waraks, mida maa pääl wõime wasta wõtta.

Nõnda on kirjutatud ja nõnda pidi Kristus kannatama,
 ja ülestõusma surnuist kolmandal päewal. Ja tema nimel
 pidi kuulutatama meeleparandamist ja pattude andeksandmist.
 Luuk. 24, 46. 47.

II. Aga kui meie effime, annab Jumal meile meie
 patu andeks ja mõistab meid õigeks üksi armust Jeesuse
 Kristuse pärast usu läbi, kuna ju meie omad teud Jumala-
 ees ei kõlba. See sünnib Püha Waimu wäes, kes Kristuse
 meie südamesse istutab. Ja nõnda saab pattude andeks-
 andmine ja õigeks mõistmine meie kallimaks hinge waraks,
 mida iial wõime saada.

Kui sagedaste andeks andmist saame, ütleb katekismus.

731. Kui sagedaste annab Püha Waim mulle patud andeks?
 Iga päew.

732. Mis pärast iga päew? (Seda ütleb 5. palwe).

Seft et meie igapäew palju pattu teeme ja selget nuhtlust
 teenime.

Jehoowa suur helbus on see, et meie ep ole otse saanud, et
 tema halastused ei ole ära lõpnud. Nemad on uued iga hommi ku.
 Mutu I. 3, 22.

733. Mis mõeduga saame meie andeksandmist? (Ka seda ütleb
 katekismus).

Kohkeste.

Seepärast ei mõisteta neid mitte hukka, kes Jeesuse Kristuse sees on. Room. 8, 1.

Arakadunud poeg nägi seda rohket andeksandmist. Isa jookseb talle kangele wasta, paneb kallima tuue ta selga (Kristuse õiguse), kallid sõrmukse (p. Waimu) ta sõrme, uued kingad jalga (annab uut jõudu uuele elule). Luuk. 15, 20—23. Nii on patu wägi juur; aga veel suurem on Jumala arm. Room. 5, 20. Karaskemat pattu wõib see andeks anda.

734. Mis pärast annab Püha Waim patud rohkest andeks?

Sellepärast, et arm wägewam on kui patt, mis ka raskemat pattu wõib andeks anda.

Aga kui patt on suuremaks saanud, sääl on arm palju rohkem olnud. Room. 5, 20.

735. Misjughused patud annab Püha Waim andeks? (Katekismus ütleb ka seda).

Rõit patud.

Ka kõige suurema patu tahab Jumal andeks anda; ja ka kõige wähem patt tarwitab andeksandmist. Üksi patt Püha Waimu wasta ei wõi andeks antud saada, sest selle tegija paneb meelega Püha Waimu armu tööle wasta, tema Jumala wäge tentades. Matt. 12, 31. 32. Muidu pole ükski patt nii suur, kui patune ise andeksandmist palub, et Kristuse kallid weri seda kustutada ei jõuaks:

Kui teie patud on kui helepunased riided, siiski peawad nemad walgeks saama kui lumi; kui nemad punased on kui were karwa riie, peawad nemad ommeti walge willa sarnaseks saama. Jes. 1, 18.

Sakkusele on palju andeks antud. See ei tee teda aga nüüd mitte laisaks häadele tegudele. Poole oma waranduse tahab ta otse nüüd waestele anda, pettust nelja wõrra tasuda. Tema usk on elaw olnud pattude andeksandmist wasta wõtma. Alles see teeb teda elawaks ja kõlbawaks häadele tegudele. Kas igapäewane andeks andmine meid armastusele siis küll hooletumaks teeb? Ei iial. Otse ümberpöördud!

736. Millele saab see meid aratama, kui iga päew pattude andeksandmist rohkest saame?

Kui elawas usus pattude andeksandmist wasta wõtame, saab see meid alles elawaks ja kõlbawaks tegema hääle tegudele.

Kui Saffeus usub, on ta teud ka kohe hääd, ta armastus juur. Ka meie kirik nõuab seda meilt.

737. Misjugusid tegusid nõuab siis ka meie kirik oma liikmetelt? Häid tegusid, armastuse ülesnäitamises.

Mitte oma hääde tegude pärast ei saa meie patu andeksandmist, waid meie jõuname neid teha, kui usume, ja patt on andeksantud. Ust on juur — hääd teud wili. Matt. 7, 20. Ka oma paremate tegude juures oleme iseenesest kõlwatumad. Need teud tunnistawad üffi ja tõendawad, kas meie usus seisame.

738. Milleks üffi peame meie neid häid tegusid oma usu kohta?

Üffi usu tunnistuseks ja tõenduseks.

III. Igapäew ja rohkeste annab Püha Waim kõik meie patud meile andeks, — kui meie tema armule wasta ei pane. Ja see peab meid alles elawaks tegema pühitsuse elule ja häädele tegudele.

Misjuguses osasaamises meie pattude andeksandmist wõime saada, seda ütlewad meile katekismuse sõnad.

739. Misjugused sõnad need on?

Seisjamas ristitoguduses tema minule ja kõigile usklikkudele — igapäew kõik patud rohkeste andeks annab.

740. Kus annab siis Püha Waim meile meie patud andeks? Ristitoguduses.

Jah, üffi siin, sest kus ristitogudust ei ole, sääl ei teata ka pattude andeksandmisest midagi. Paganad on waesemad kui waesed, et neil lootust ei ole. Aga ristitogudusel — ja üffi temal — on pattude andeksandmine. Üffi siin on ju sõna ja sakrament.

741. Mis pärast saame üffi ristitoguduses pattude andeksandmist?

Et Jumal üksi ristitogudusele oma armu abinõuud: sõna ja sakramendi on annud.

Alles kui ristitogudus rajatud, wõis Peetrus täit meeleparandust nõuda, armu kuulutada ja hüüda:

Parandage meelt, ja iga üks teie seast lastu ennast ristida Jeesuse Kristuse nime pääle pattude andeksandmisets. Ap. t. 2, 3. 8.

Sõna ja sakrament on nõuud, millede sees meile kallist wara pakutakse: Jumala armu. Siis tuleb neid nõuusid küll puhtaks hoida. Katolik kirik oli selle ära unustand. Niisama tuleb neid wälja jagada.

742. Mis peab siis ristitogudus nende armu abinõuudega, sõna ja sakramendiga, tegema?

Ta peab neid puhtaks hoidma ja wälja jagama.

Armummeeste hoidja on terve kogudus. Meie kõi oleme waimulik preestriamet. 1. Peetr. 2, 9. Aga armummeeste wälja jagaja on nimelt armu-kuulutamine ja hingekarjase amet. Ka selle on Jumal seadnud. Waimulikus preestriametis on kõi. Armu-kuulutaja ametis wõiwad üksi „mõningad“ olla. 1. Kor. 12, 28. Kandku kogudus ka neid oma palwega!

743. Kes peab siis sõna ja sakramenti hoidma ja wälja jagama?

Hoidma peab neid terve kogudus, wälja jagama armu kuulutuse amet.

Teie olete äravalitsetud sugu, kuninglik preestri amet, püha rahwas j. n. e. 1. Peetr. 2, 9. Waata ka 1. Peetr. 2, 5.

Ja Jumal on mõningad koguduse seas seadnud, esmalt apostlik, teisets prohwetiks, kolmandaks õpetajaks. 1. Kor. 12, 28.

Seepärast oleme meie nüüd käsud Kristuse asemel, otsegi manifestets Jumal meie läbi; siis palume meie nüüd Kristuse asemel: Andke endid Jumalaga äralepitada. 2. Kor. 5, 20.

744. Kellele saab meie katekismuse järele pattude andeksandmine osaks?

Minule ja kõigile usklikudele.

Kes pattude andeksandmist saavad, on usklikud: nad usuvad Jeesuse kui oma ainja Issanda sisse. Terwe ristikogudus teeb seda. Nii pean ka mina uskuma.

745. Mis need sõnad: „minule ja kõigile usklikele“ meile uueste patu andeksandmise kohta finnitavad?

Et mina ja kõik ristikogudus pattude andeksandmist saame, kui meie usume Jeesuse kui oma ainja Issanda sisse.

Aga see usk olgu sündinud õigest meeleparandamise walust — kuna pattu tunneme, kahetseme, tunnistame, armu palume. Siis saab usk patusele taewa redeliks. Siis maksab kallid sõna:

Kui meie omad patud tunnistame, siis on tema ustav ja õige, et ta meile patud andeks annab ja teeb meid puhtaks õigest ülekohust. 1. Joh. 1, 9.

IV. Ristikogudus üksi on Jumala armu-hallikate hoidja ja nende wäljajagaja armu kuulutuse ammeti läbi: Üksi siin saame pattude andeksandmist, kui usume Jeesuse kui oma Issanda sisse.

Dh et ses usus seisaksime ja tunnistada mõiksime:

I—IV. Ka usklikud, kelle pühitsemine siin maa pääl alles alganud, teewad weel igapäew palju pattu ja neil on tarwis pattude andeksandmist. Ja seda kingib Jumal; sest ta mõistab meid õigeks armust Jeesuse Kristuse pärast, usu läbi, kui meie omad teud ka ei kõlba. See sünnib Püha Waimu wäes, kes Kristuse meie südamesse istutab. Ja nii saab pattude andeksandmine ehk õigeks mõistmine meie kallimaks waraks. Ja seda saame igapäew ja rõhkeste, kui meie aga ise armule wasta ei pane. Ja alles selle wäes saame elawaks ja kõlbawaks pühituse elule ja häadele tegudele. Ja üksi ristikoguduses saame seda kallimat wara, kui usume Jeesuse kui oma Issanda sisse

— sest tema kätte on sõna ja sakramendid antud hoida ja wälja jagada.

Piibli lugemiseks: Laaw. 1. 32. Luuk. 15. Room. 4, 1—8.

Palwe tunnistus; Laaw. 1. 130.

Kirikulaul Nr. 268. Su poole, Isfand, Jüdamest.

§ 33. Püha Waimu töö lõpp wiimsel päewal. Surnute ülestõusmine ja igawene elu.

Usutunnistuse alus: Mina usun surnute ülestõusmist ja igawest elu. — Ja wiimsel päewal mind ja kõik surnud üles äratab, ja minule kõigi usklikestega Kristuse sees igawest elu annab.

Piibililoo alus: Nikas mees ja waene Laafarus. Luuk. 16. Tähenduse sõnad Matt. 25.

Kawa: 1. Püha Waimu armu-töö täidesaatmine surnute ülestõusmises. 2. Dotamise aeg ja paat pääle surma. 3. Surnute ülestõusmine ise. 4. See on ühele igaweseks hukatuses, teisele igaweseks eluks. 5. Suur Namen, millega oma usku ja tunnistust Püha Waimu sisse kinnitame.

Ülisuur wara oli siin maa pääl pattude andeksandmine. Aga Püha Waimu pühitsemise töö on sees üksi alganud. Tema päris ilmumine, tema täius ei ole see weel mitte; see on alles oodata.

746. Kas saab siin maa pääl Püha Waimu armu-töö juba lõpule ja täiusele?

Ei weel mitte, waid ta on siin üksi alganud.

Mu armsjad, meie oleme nüüd Jumala lapsed, ja ei ole weel mitte awalikult saanud, mis meie saame olema. 1. Joh. 3, 2. (Wal. saama — kõigele ilmale näha olema).

Ühest iseäralikust päewast kõneleb püha kiri, millel wiha ja arm ühel hoobil saab ennast ilmutama, et meie pääsemist anda. Matt. 7, 22. Room. 2, 5. Juud. 6.

747. Millal saab meie lapseseisus siis täies auus ilmuma? Wiimsel päewal.

See praegune ajajooks on siis lõpnu. See tulew päew on wiimne selle ilma jooksul.

748. Mis pärast nimetatakse seda päewa wiimses päewaks?

Et ta wiimne on selle ajaliku ilma jooksul.

See päew tuleb, kui meie Issand jälle tuleb, ootamata ja teadmata, kui waras öösel. Matt. 24, 36. Oh et siis walwaksime:

Sest teie ise teate dieti hästi, et Issanda päew nõnda tuleb kui waras öösel. 1. Tessal. 5. 2.

Mis see päew kaasa toob, selle kohta tunnistame omas usuõpetuses kõige esmalt: Mina usun liha üles-tõusmist.

749. Mis sugune püha sündmus wiimsel päewal saab see olema, kus meie lapseseisus täieste ilmub?

See saab liha ülestõusmine olema.

Mis see aga dieti on, seda seletab usuiisa Lutherus sõnadega: Ja wiimsel päewal mind ja kõik surnud üles äratab.

750. Mis saab siis Püha Waimu tegema, et oma pühitsemise tööd lõpetada?

Tema saab wiimsel päewal mind ja kõik surnud üles äratama.

I. Pattude andeksandmises on Püha Waimu pühitsemise töö üffi alganud; täiusle saab see alles wiimsel päewal, surnute ülestõusmises.

Surm on patu palk, ütles meile Room. 6, 23.

751. Mis pärast peame meie surema?

Et meie patused oleme.

Selle pärast on surm hirmus. Tema on „hirmu-kuningas,“ kes noorele ega wanale armu ei anna, kes walitseb

ühest ilma otsast tõiseni, nagu Hiob tunnistas. Hiob 18, 14. Hirmsaks saab ta nimelt sellele, kes elab nagu rikas mees, Luuk. 16, 19. Ka Siirat tunnistas:

Oh surm! Kui kibe oled sa, kui su pääle mõtleb inimene, kes rahul on oma warandusega. Siirat 41, 1. 2.

Surm lahutab. Mjalik surm lahutab ihu hingest. Mis see nimelt veel tähendab, ütleb Rog. 12, 7. Selle järele saab põrm — see on ihu — mulda. Waim aga läheb Jumala juure tagasi. See elab siis edasi.

752. Mis sünnib inimesega ajalikus surmas?

Hing lahkeb ihust: ihu saab mullaks hauas, aga hing elab edasi ja läheb Jumala juure.

Et hing edasi elab, sellest ei kõnele usutunnistus mitte, sest seda ei salga keegi; ka paganadki mitte. Ja kes seda salgama hakkaks, oleks waesem kui pagan:

Põrm saab jälle mulda, nõnda kui ta olnud, ja Waim läheb jälle Jumala juure, kes teda annud. Rog. 12, 7.

Pääle surma tuleb kohus (Hebr. 9, 27), aga see pole veel wiimne kohus. Ja selle järele saavad lahkunud surnuteriiki ehk „põrgu hauda.“ See on ootamise-paik, ühele õnnistuse paigaks, Abraami süleks nagu Laatsarusele, Luuk. 16, 19—31; paradiisiks, nagu rööwile, Luuk. 23, 43; tõisele walupaigaks, nagu rikkale mehele, Luuk. 16, 23. 24. Sääl hingawad usklikud omast waewast (Joh. ilm. 14, 13). Sääl ootawad lahkunud kunni wiimiseni kohtuni.

753. Kus kohal saab hing Jumala juure ja Jumala ette, kes kohtumõistja on?

Surnuteriigis ehk ootamise paigas, kus lahkunud wiimiseni kohtuni ootawad.

Ja inimestele on seatud ükskord surra, aga pärast seda kohus. Hebr. 9, 27.

Õndsad on need surnud, kes Issandas surewad sest ajast; tõeste, ütleb Waim, et nemad peawad hingama omast waewast, ja nende teud käiwad nende järel. Joh. ilm. 14, 13.

Abrahami süles saab Laatsarus elusse. Tema elu oli usu-elu. Rikas mees saab walusse. Tema elu oli usuta. Luuk. 16, 22. 23.

754. Miks saab see ootamise paik surijatele?

Selle järele, kuis surija elu on olnud, on see paik ühele elu, tõisele walu paigaks.

Oh siis pruukigem seda eluaega kui armuaega: pääle surma on see lõpnuud!

II. Surema peame meie, et meie pattu oleme teinud. Nii saab surres meie ihu nullaks, aga meie hing saab Jumala juure ootamise-paigaks. See on ühele õnnistuse-, tõisele walupaigaks, selle järele, kuis kellegi elu on olnud.

755. Mis saab aga wiimsel päewal meie lihaga ehk ihuga sündima?

Meie ihu saab üles tõusma.

Põrmu ase, kus ta hingab, on haud.

756. Kust saab ihu üles tõusma?

Hauast saab ta üles tõusma.

Ja palju neist, kes mulla põrmus magawad, ärkawad siis üles: tõised igaweseks eluks, ja tõised suureks teituseks, igaweseks häbits. Taan. 12, 2.

Kui hing üksi edasi elaks, siis oleks ihu ju weel surma wõimuse all. Meie äralunastamine ei oleks mitte täieline. Aga ta ihu tõuseb, et hingega ühendatud saada.

757. Miks saab ihu üles tõusma?

Et hingega jälle ühendatud saada.

Rõigewägewam Jumal on Issand üle elu ja surma. Aga Poja läbi saab Isa surnud üles äratama. Kui inimese Poeg saab ta oma elu-wäge awalbama, siis kui ta tuleb taewa pilwete pääl.

758. Kes saab ihu üles ärataja olema?

Rõigewägewam Jumal Poja läbi, kes tuleb taewa pilwete pääl.

Aga neid, kes sel pühäl tunnil weel elus, saab muudeta, nii et nad äramädanemist ei maitse. 1. Kor. 15, 51. 52.

Tund tuleb, millal kõik, kes haudade sees on, peawad inimehe Poja häält kuulma ja wälja tulema, kes on hääd teinud, elu ülestõusmiseks; aga kes on paha teinud, hukkamõistmise ülestõusmiseks. Joh. 5, 28. 29.

Surm ei pea meid oma sidemetes kinni pidama; meie peame üles tõusma: oh kui suur see lootus! Aga tal on kindel põhjus: et Kristus üles tõusnud, saame ka meie tõusma. Meidki äratada on tema tõutanud. Joh. 6, 40.

759. Mispääle põhjendab ennast see suur lootus, et ihu saab hauast tõusma?

Selle pääle, et Kristus hauast tõusnud ja ka meid äratada tõutanud.

Haua ääres see ju oligi, kui Issand tunnistada wõis:

Mina olen ülestõusmine ja elu. Kes minu sisse usub, see peab elama, ehk tema küll sureb. Joh. 11, 25.

Imeline ja suur sõnum õpetus liha üles tõusmisest, seda imelise, et liha ise elus see ei wõi minna. 1. Kor. 15, 50.

760. Mis tunnistab püha kiri patuse inimehe lihast ja werest?

Et see mitte Jumala riiki ei pea pärima.

Aga jeda ütlen mina, wennad, et liha ja weri ei wõi mitte Jumala riiki pärida. 1. Kor. 15, 50.

See tähendab: liha omas endises patuses näus ei wõi mitte Jumala riiki saada. Siiski saab seesama ihu tõusema, mis hauda pandi, aga uues näus. Laatsarus ja Naini noormees tõusiwad üles wanasse ihusse. See langes jälle põrmu. Küll oli ülestõusnud Issanda ihu seesama, mis hauda pandi; aga see ihu oli äraseletatud ihu, waimulil ihu, mis enam surma ei karda. Riisugune saab ka meie ihu olema.

761. Kuis usume meie siis liha üles tõuswat?

Meie usume, et küll seesama ihu tõuseb, mis hauda pandi, aga kui äraseletatud ja waimulik ihu.

Paulus seletab seda suurt saladust ühe sündmuse waral loodusest. 1. Kor. 35—44. Niisuguse seemne pannakse mulda, ja temast tõuseb jälle niisugune üles. Aga selle ihu on täiesti erinev, milles wanast enam midagi ei tunta, 1. Kor. 5, 37; tema olemine ja elu jõud on uus. Kui mitmesugune on taimede kogu, mis seemnest kasvab! tähendab apostel. Kui mitmesugune on loomade ihu! Kui mitmesugune on maapäalistele ja taewalistele ihude hülgus ja au! Kas selle järele Jumalal wäge ei ole ka surmast elawaks teha, ja elawaks tehtule ihu anda, mis palju auusam, kui endine on? Eks tule tunnistada: kaduwas põlwes külwatakse ihu, j. n. e. Nii mädaneb siis seemne tera. Aga temast tõuseb uus ihu uues jõuus. Nii saame ka meie wisfiste kaduwa ihu asemel auusama, kadumata ihu saama.

762. Kuis seletab Paulus suurt ülestõusmise saladust Korintuse rahwa wasta?

Sündmusega loodusest: nagu sääl seemne tera mädaneb, ja temast uus ihu tõuseb, uues jõuus, nii saame ka meie kaduwa asemel kadumata ihu saama.

Nõnda ka surnute ülestõusmine; kaduwas põlwes külwatakse ihu, hukkaminemata põlwes äratatakse seda üles. Nunta külwatakse; auu sees äratatakse üles. Lihalik ihu külwatakse; waimulik ihu äratatakse üles. 1. Kor. 15, 42—43.

Kristuse ülestõusmise ihu oli waimulik ihu. Meilgi see lootus tema sarnaseks saada. 1. Wil. 3, 20, 21.

763. Kelle ihu sarnane saab siis ka meie ülestõusmise ihu olema? Kristuse ihu sarnane, millega tema ülestõusnud.

See oli waimulik ihu ja walguse ihu. Sellega oli ta igal pool. Ka läbi kinniste uste tungis ta kui eluwürst. Wisfugune lootus, mis meilegi koidab!

Nõnda pole ülestõusmise ihu küll enam põrmu ja kaduwust; Waim on teda täiesti elawaks teinud; tema terwest

olemiseft on Waim läbi tunginud. Ja kus Waim, see teeb elawaks.

764. Mispäraft wõime ülestõusmise ihu waimulikults nimetada? Et Waim temast läbi tunginud ja teda elawaks teeb.

Kuid seesugune ihu on üksi uskliku ihu; see peab paistma kui päike; aga hõela ihud peawad kõigele lihale jätk asi olema. Wil. 3, 21. Matt. 13, 43; Jes. 66, 24; wiimsid katab igawene häbi.

Mis ülestõusmise ihust läbi tunginud, oli Waim.

765. Kelle tööks nimetab seepärst kolmas õpetus ka furnute ülesäratamist?

Püha Waimu tööks.

Ka Isa ja Poja arm oli see, et furnust üles tõuseme. Niisama on ka Waim tegew.

766. Kes on selle järele wiimsel päewal tegewuses, et meie äratunastamist täide saata?

Jälle püha kolmainus Jumal.

Jumal Isa äratas Poja läbi Püha Waimu wäes furnud üles. Äraseletatud inimese Pojast lähed äraseletatud elu waim wälja. Et Pojal see wägi on, näitas ta juba, kui ta jüngeritele ütles:

Wõtte Püha Waimu! Joh. 20, 22.

Pattude andeksandmises oli pühitsemise töö alganud; siin lõpeb see.

767. Misjuguise töö saabab siis Püha Waim täide, kui ta meie ihud äraseletab?

Oma pühitsemise töö, mis pattude andeksandmises alganud.

Aga kui selle Waim, kes Jeesuse on furnutest üles äratanud, ka teie surelikud ihud elawaks teha tema Waimu läbi, kes teie sees elab. Room. 8, 11. Gew. 1, 13. 14.

Meie ihu on Püha Waimu tempel. Peab päälegi weel Kristuse ihu sarnaseks saama. Kui suur see lootus! Siis

on meil küll ka pühad kohused selle ihu vastu. Apostel Paulus käsib teda kõigest roojusest puhtaks hoida. 2. Kor. 7, 1.

768. Mis on meie kohus oma ihu vastu selle lootuse pärast, et ta saab üles tõusma?

Meie kohus on teda kõigest roojusest puhtaks hoida.

Et meil nüüd niisugused tõutused on, minu armsad, siis tehkem ennast kõigest liha ja waimu roojusest puhtaks. 2. Kor. 7, 1.

Suur on see a u, mis oodata! Mis nüüd kannatame, see ei pea ühtigi sellele vastu olema. Room. 8, 18.

769. Millega peab pääle selle kõik alandamine ja kannatamine lõppema?

Auuga, mille vastu selle aja kannatamised ühtigi ei ole.

Sest mina arwan, et seehinatse aja kannatamised ep ole ühtigi wäärt auu vastu, mis meile peab ilmutatama. Room. 8, 18.

III. Jumal Isa äratab Poja läbi, kes surma ära wõitnud, meie ihu üles ja ühendab teda hingega jälle. Aga üüüd on ta äraseletatud waimulik ihu, nagu Kristuse ihu oli pääle tema ülestõusmise, ihu kellest Waim on läbi tunginud. Nii sünnib ülestõusmine ka Püha Waimu wäes ja ta on kolmainu Jumala armu töö. Oh siis walwagem, et meie oma ihu ei roojasta, et auu fiske saakfime!

Pääle surma tuleb kohus. Hebr. 9, 27. See on esialgune otjus. Wiimne tuleb pääle surnute ülestõusmise — w i i m s e s k o h t u s.

770. Mis saab Issand pääle surnute ülestõusmise ette wõtma? Wiimse kohtu.

Kes kohtumõistja, ütleb 2. õpetus. Matt. 25, 41 ütleb, et ta suure auuga saab tulema kohutpidama.

771. Kes saab kohtumõistja olema?

(Jeesus Kristus, kes suure auuga tulnud kohut pidama.)

Jumal on temale ka meelewalla annud kohut mõista, et ta inimese Poeg on. Joh. 5, 27.

Kelle pääle? ütleb jälle tõine õpetus.

764. Kelle pääle saab ta kohut mõistma?

Kõikide pääle, elawate ja surnute pääle.

Seft meie peame kõik awalikuks saama Kristuse kohtujärje ees, et igaiüks peab seda mööda saama, kui tema ihus on teinud, olgu see hää ehk kuri. 2. Kor. 5, 10.

Misjugune selle kohtu otsus, näitab Matt. 25. Umbusklikud lähewad pahemale poole, igawesesse surma. Usklikud lähewad paremale poole, igawesesse elusse.

765. Mitmesugune saab see kohtuotsus olema, mida Issand peab?

Kahesugune: ühed lähewad igawesesse surma, teised igawesesse elusse.

Pahemale poole lähewad ühed, et nad Issandat wendades pole armastanud. Matt. 25, 42. 43. Paremale poole teised, et nad Issandat ise wendades teeninud. Matt. 25, 35. 36. Nad pääsewad usju pärast, mis armastuses tegew olnud. Tõistel pole seda olemaski olnud; nad oliwad umbusklikud.

766. Mis pärast saab see otsus ühelele igawest elu, teistele igawest surma tooma?

Et ühedel usku olnud, mis armastuses tegew, teised aga umbusklikud olnud.

Nii on meie kohtumõistja püha. Temaft peab Paulus tunnistama:

Kes igale ühele maksab tema tegude järele. Room. 2, 6.

Ükfi Jumala juures on elu ja õnnistus. Kes temaft lahtunud, sel on surm, hukatus. Arakadunud poeg sai tunda, mis see on. Kes umbusklikult surnud, heidetakse igawest

weste Jumala palge eest ära. Tal osajamist Jumalaga enam ei ole. See ongi igawene surm.

767. Mis saab igawene surm ehk hukatus olema, kuhu umbusllitud langewad?

Igawene ärasteimine Jumala palge eest ja tema osajamist.

Kes peawad nuhtlust kannatama, igawest hukatust, ära heidetud Issanda palgest ja tema wäe auust. 2. Tes. 1, 9.

Mis umbusllitud igawesest hukatuses päriwad, nimetab ewangelium rikkast mehest ühe sõnaga: waluks. Luuk. 16, 23. Selleks saab juba nende südametunnistuse-piin, mis edasi kestab. Ka nende kurjad himud põlewad kui tuli edasi, aga jääwad kustutamata. See on see uis, mis ei sure, tuli, mis ei kustu. Hukatuses saab ka juba see selts ja paik, kus ärasteitud peawad wiibima. Mark. 9, 43. 44. See kõik on surm, mis walu korraga ei lõpeta, waid igaweste kestab. Rohutawate piltide all üksi räägib püha kiri sest hirmust saladusest. Matt. 8, 12. Joh. ilm. 20, 10.

768. Mis peab siis see ärasteimine neile kaasa tooma, keda igawesest surma ära heideti?

Igawest walu põrgus kuradi ja tema inglite seltsis.

Siis ütleb tema neile, kes pahemal käel on: Minge ära minust, teie äraneetud, igawesest tulesse, mis walmistatud on kuradile ja tema inglitele. Matt. 25, 41.

Ja pead põrgu minema kustutamata tulesse, kus nende uis ei sure ja nende tuli ära ei kustu. Mark. 9, 43. 44.

Aga kuningriigi lapsed liikatakse wälja kõige sügawama pimeduse sisse, jääb olema hulumine ja hammaste kiristamine. Matt. 8, 12.

Ja kurat, kes neid ära ekkitas, heideti tule ja weewli järwe, ja neid peab waawatama ööd ja päewad igaweste igaweseks ajaks. Joh. ilm 20, 10

Ujalikul elul on algus ja ots. Igawesel elul on küll algus; aga otsta tal ei ole. — Siin sai waene Laat-

rus Abraami sülle: see on Jumala ja tema õndsate osajajamisesse. See saab teie Jeesuses Kristuses Püha Waimu väes. Room. 6, 23.

769. Mis on see igawene elu, mille usklikud püüavad?

Igawene õndsus ja täielik osajamine Jumalaga Jeesuse Kristuse sees Püha Waimu läbi, millel otja ei ole.

Süis wõtab kuningas neile wõlga, kes tema paremal käel on: Tulge tänna, mu Isa õnnistatud, pärige kuningriik, mis teile on valmistatud maailma asutamiseft. Matt. 25, 34.

Sest surm on patu palk, aga igawene elu on armu and Kristuse Jeesuse, meie Issanda sees. Room. 6, 23.

Milles see igawene õnnistus saab ilmuma, sedagi lasseb püha kiri meid aimata:

See on nii suur, et meeled seda ära arvata ei mõista. 1. Kor. 2, 9. See on süis ärrarääkimata õndsus. Poolik tundmine on täieliseks, uskumine nägemiseks muutunud. 1. Kor. 13, 9, 10. Wiletsust, surma ja walu ei ole enam. Joh. ilm. 21, 4. Rahu aeg on tulnud, kus õndsad oma Issanda auu näewad, tema Jumala wäge kiidawad. Hebr. 4, 9; Joh. ilm. 5, 12.

770. Milles saab see igawene elu ja õnnistus ilmuma?

Ärrarääkimata õndsuses Issanda juures, kus tundmine täieliseks, uskumine nägemiseks, walu rõõmuks, rahutus rahuks on saanud, kus õndsad Jumala auu näewad, tema wäge kiidawad.

Mis ükski film ei ole näinud ja kõrw ei ole kuulnud ja inimese südamesse ei ole tõusnud, mis Jumal on valmistanud neile, kes teda armastawad. 1. Kor. 2, 9.

Sest piisut on, mis meie tunneme, ja piisut on, mis meie prohwetite wiisil räägime, aga kui täis asi tuleb, süis lõpeb see ära, mis poolik on. 1. Kor. 13, 9, 10.

Ja Jumal tahab ära pühkida kõik weepisarak nende filmist, ja surma ei pea enam olema, ega leinamist ega kisedamist ega waewa, sest et esimesed asjad on mööda läinud. Joh. ilm. 21, 4.

Seepärast on Jumala rahwal veel üks hingamise aeg ees. Hebr. 4, 9.

Ja nemad ütlesiwad suure häälega: Tall, mis on ära tapetud, see on wäärt wõtma wäge, ja rikkust, ja tarkust ja rammu, ja arustust ja auu ja kiitust. Joh. ilm. 5, 12.

Ka uue elu aseme peawad nüüd õndsad hinged saama. Taewa ja maa saab Jumal ümber looma, muutma, seletama. Ihud on mädanenud. Taewas ja maa seletatakse tules. 2. Peetr. 3, 10, 13. Selle õndsate eluaseme nimetab püha nägija uueks Jeruusalemaks. Joh. ilm. 21, 2. Jeruusaleml on rahulinn, ühenduse ase Jumala ja ta rahwa wahel. Uus Jeruusaleml saab seda täiuses olema. Selle lunastuse wilja saab ta täiuses wäljajagama, mis esimese Jeruusalemla ligi Kolgatal walminud. Tema saab see Eden olema, mida esimene paradüis ette tähendanud. Imeline oli selle elu ja olu. Uus Jeruusaleml saab kaunim olema: tema ehe saab kui pruudi ehe olema, mis ei kau.

771. Mis saab Jumal omastele eluasemeks andma, et nende õnnistus täieline oleks?

Uue taewa ja uue maa, mis tules seletatud, uue Jeruusalemla, mis kaunim on, kui esimene paradüis.

Enimese langemine oli ka looduse kaduwuse alla tõmmanud. Kaa on see loom Jumala laste auu ilmunise pääle oodanud. Room. 8, 19—22. Nüüd saab ka tema wabaks saama. Ja äralunastatud inimene saab nüüd alles kui kuningas tema keskel wiibima. Nüüd on Jumala tekk inimeste juures, Jumal tahab oma laste juures ja sees elada. Joh. 21, 3.

772. Mis saab taewa ja maa uuendamisega kõige loodusega jündima?

Ka tema saab pääsena ja Jumala laste auust osa võtma, kui Jumala telt inimeste juures saab olema.

Nüüd on siis lunastuse töö lõpule jõudnud, Jumal kõik kõikide sees! Täide on läinud, mis püha nägija näinud:

Ja ma nägin uut taevast ja uut maad. Seit esimene taewas ja esimene maa oli mööda läinud. Ja mina nägin selle püha linna, uue Jeruusalema Jumalast maha tulevat, otsegu kui pruut, ehitatud omale mehele. Ja ma kuulsin suure hääle taevast ütlevat: *W a a t a*, *J u m a l a t e l t* on inimeste juures! Ja tema tahab nende juures — kui telgi sees elada, ja nemad peavad tema rahvas olema, ja Jumal ise tahab nendega olla, nende Jumal. Joh. ilm. 21, 1—3.

IV. Pääle furnute ülestõusmise saab Issand Jeesus wiimast kohut pidama. Selle järele lähewad umbusklikud igawese hukatuse sisse, kus nad Jumalast igaweste ära heidetud on, aga Issanda omad lähewad igawesesse elusse. Sääal on nad igaweses õndsuses ja täielikus osasaamises oma Issandaga, tema rahus, kelle auu nad näewad, kelle wäge nad kiidawad, uues Jeruusalemas, kus loomgi Jumala laste auust osa võtab, kui Jumala telt on inimeste juures.

Nii panime tähele: kes Püha Waim on; mis ta mulle teinud mu õnnistuse teel; mis terwele ristifogudusele; kuis ta mulle siin maa pääl patud andeks annab, ükskord taewas igawese elu; ja meie pidime tunnistama: See ongi see õnnistus, mille Issa mulle soowinud, Poeg walmistanud: nüüd saan ma selle tõeste kätte; meie panime tähele — ühe sõnaga: kõik mis Pühast Waimust usume.

773. Mis oleme kolmandas õpetuses usu waraks õppinud?

Kõike seda, mis meie oma pühitsemisest usume: Püha Waim on tõsine Jumal, kes Issa ja Poja sarnane; ta on mind õnnistusele kutsunud, mind walgustanud, pühitsemud ja hoidnud, nagu tema seda ka terwe ristifogudusega teeb, kus ta mulle

siin maa pääl patud andeks annab ja üksford igawese elu ;
nii annab ta mulle õnnistuse kätte, mille Isa soowinud,
Boeg walmistanud.

Kui see usk elaw, peab seegi suu tunnistuses ilmuma.
Ja otse kolmas õpetus peab meid äratama et oma usku
ülestunnistame, suu ja teuga, terve ristit-
kogudusega Waimu sisse, kes tema loonud.

774. Mis oleme kolmandas õpetuses tunnistuse waraks õppinud ?

Kõike seda, kuis terve ristikogudusega oma usku ülestunnistada
Jumala Püha Waimu sisse oma suu ja sõnaga, oma töö
ja teuga terwes elus.

Sest südamega usutakse õiguseks, ja suuga tunnistatakse üles
õnnistuseks. Room. 10, 10.

775. Mis suguste sõnadega lõpetame meie selle kolmanda õpetuse
jeletust ?

Sõnadega : See on tõeste tõsi.

(Waata küsim. 233). Ka kolmanda õpetuse õpetus pole
inimeste sõna. See on Jumala sõna ; ja Jumala sõna
on tõde.

776. Mis meie nende sõnadega kolmanda õpetuse õpetuse kohta
kinnitame ?

Et see tõeste tõsi on, sest et ta ju Jumala sõna on.

Ewangeliumi juure jäiwad ta kuulutajad surmani. Dns
3. õpetus Jumala sõna, siis ei tohi meie taht lahkuda ei
elades ega surres. Teda uskuda olgu meie
südame rõõm.

777. Mis kinnitame ja tõutame meie nende sõnadega oma usu kohta ?

Et meie seda õpetust tahame rõõmuga uskuda ja selle usu
sisse jääda elades ja surres.

V. Müüd teame meie, mis meil Pühast Waimust on
uskuda ja tunnistada : Ta on Jumal, ja Isa ja Poja

farnane, kes meid pühitseb, ja teega selle õnnistuse meile omaks teeb, mille Issa määranud, Poeg walmistanud. See usuõpetus on tõeste tõsi, sest ta on Jumala sõna. Seda tahame rõõmuga uskuda ja selle sisse jääda elades ja surres.

Dh et see sünniks, et tõeste usufime ja tunnistafime :

I—V. Püha Waimu pühitsemise töö saab täiusele wiimsel päewal, kui surnud ülestõusewad. Surma peame kõik langema, et pattu oleme teinud : meie ihu saab mullaks, aga hing Jumala ette ootamise-paigas, mis ühele juba eluks on, aga tõisele waluks. Aga wiimsel päewal äratab Issa Poja läbi Püha Waimu wäes meie ihu üles ja ühendab selle jälle hingega. Aga nüüd on see ihu äraseletatud ja waimulik ihu, Kristuse ihu farnane, kellest Waim läbi tunginud. Dh siis walwatagu, et keegi oma ihu ei roojastaks. Sest pääle surnute ülestõusmise saab Issand wiimast kohut pidama : ja nüüd lähewad umbusklikud igawesesse hukatusesse, aga usklikud igawesesse elusse. Sääil on õndsad täies osasaamises oma Issandaga, tema rahus, kelle auu nad näewad, kelle wäge nad kiidawad, unes Jeruusalemas, kus loomgi Jumala laste auust osa wõtab, kui Jumala tell on inimeste juures.

Selle kõige pääle ütleme rõõmuga : Amen! Sest nüüd teame, mis meil Pühast Waimust on uskuda ja tunnistada, kes selle õnnistuse meile kätte annab, mis Issa meile soowinud, Poeg walmistanud. Ka see õpetus on tõeste tõsi, sest ta on Jumala sõna. Seda tahame siis rõõmuga uskuda ja selle sisse jääda elades ja surres!

Piibli lugemiseks : Hiob 19, 23 -27. Taaw. 1. 90. Hezeekiel 37. 1. Kor. 15, 35—58. 1. Peetr. 2, 1—12. Joh. ilm. 7, 9—17; Joh. ilm. 20.

Palwe tunnistus : Taaw. 1. 126. 80, 2—14.

Laul Nr. 483. Jeruusaleml, ja püha taewa linn.

M. Vares'i

raamatukaupluse kataloog on ilms

A-119
II 2.1

- Katehismuse-fool.** I. fooli aasta. Kirjap. M. Lipp. Hind 50 kop.
Seejama. II. fooli aasta. Kirjap. M. Lipp. Hind 50 kop.
Seejama. III. fooli aasta. Kirjap. M. Lipp. Hind 40 kop.
- Koolilaste katehismus.** Kirjap. M. Lipp. Hind 25 kop.
- Nistirahwa Kodu - Raamat.** I. jagu: Kodu - Kannel ehk waimulikulaulud kristlikule perekonnale. Kirjap. M. Lipp. 224 lk. kowasti fõidetud. Hind 65 kop.
- II. jagu: Kodu - Altar ehk palwed ja trõõsti hääled kristlikule perekonnale. Kirjap. M. Lipp. (220 lk., kowasti fõidetud. Hind 65 kop.
- Seejama. Paremäs fõites.** Hind 75 kop
- Mõlemad jano koos.** Kowasti fõidetud. Hind 1 rbl. 20 kop.
- Seejama. Paremäs fõites.** Hind 1 rbl. 25 kop.
- Seejama. Kuld fõites, tupe jees.** Hind 2 rbl 25 kop
- Zunbeliijutlused.** 75 aastase Ceesti piiri se tunnustajate mälestusteks trükitud. Pidanud Prof. Dr. Hörschelmann, õp. Jürmann, õp. Bergmann, õp. Dr. Hurt. 54 lk. Hind 20 kop.
- Русско эстекій еловарь къ первому выпуску русская рѣчь.** Вольпера, 28 ст. въ перепл. Цѣна 10 коп.
- Тоже къ второму вып. «русск. рѣчь» Вольпера и Краткая русская грамматика 3-ье изд. 112 ст. въ перепл. Цѣна 18 коп.
- Тоже къ третьему вып. «русск. рѣчь» Вольпера и Кратк. русск. правописание 2-ое изд. 84 ст. въ перепл. Цѣна 20 коп.
- Wenekeele õpetaja õppijatele I (Samoučitelj)** Kirjap. J. Jurtatam. (107 lk.) Hind 35 kop.
- Ciamise tähtede ehk passijeadus.** Kõigefõrgemalt finnitatud 3. juunil 1894. Ceesti keelde tõlkinud A. Kõu, Jürjewi Kreispolitzei laouõlem. 12 lk. Hind 10 kop.
- Der Kampf gegen den Jesuitismus in Estland.** Dargest. v. Pastor J. Buchmann (Gr. 8' 48 S.) Preis 40 Kop.
- Petter Surr.** Tähtjas jätk Wenemaa ajalooft. Kirjap. K. Karu (Posta). (63 lk.) Hind 20 kop.
- Lembitr.** Ceesti muistepõlwe mälestustesi kaswamud tunnetus. Dr. Kreutwaldi järel se jäänud paberiteft wälja antud. 134 lk.) Hind 60 kop.
- Vermontowi laul Wene Tsaarist ja tema ihuhooldjast.** Ueberpannung Jakob Lohm. Pildiga. (4' 3 lkge.) Massis 15 kop. trükk 8 kop.
- Tasuja.** Jutustus Ceestimaa wanast ajast. Kirjap. E. Bornhöhe. 2. trükk. 140 lkge. Hind 30 kop.
- Saatuste ja wale wangus.** serp. K. Krümm. Massis 20 kop., müüd 15 kop.
- Würist Wenshikow** ehk wihus tuleb enne lõunast. Sr. Hoffmann'i järele Pankgreim. Hind 20 kop.
- Sulla Antsu abiga.** wassanäng 1 järgus. 2 waatuses. Kirjap. J. Degusaar. Hind 20 kop.
- Juimese hind ja wäimeje wäärtus.** Lõhünditemäng 3 järgus, 4 pilts. Kirjap. J. Degusaar. Hind 20 kop.
- Uhtus tuleb enne langemist!** 3 järguline näitemäng rahwa elust. Kirjap. G. Daniel. Hind 30 kop.